

ธนาคารแห่งประเทศไทย

หนังสือเรียนเสริม วิชาเศรษฐศาสตร์

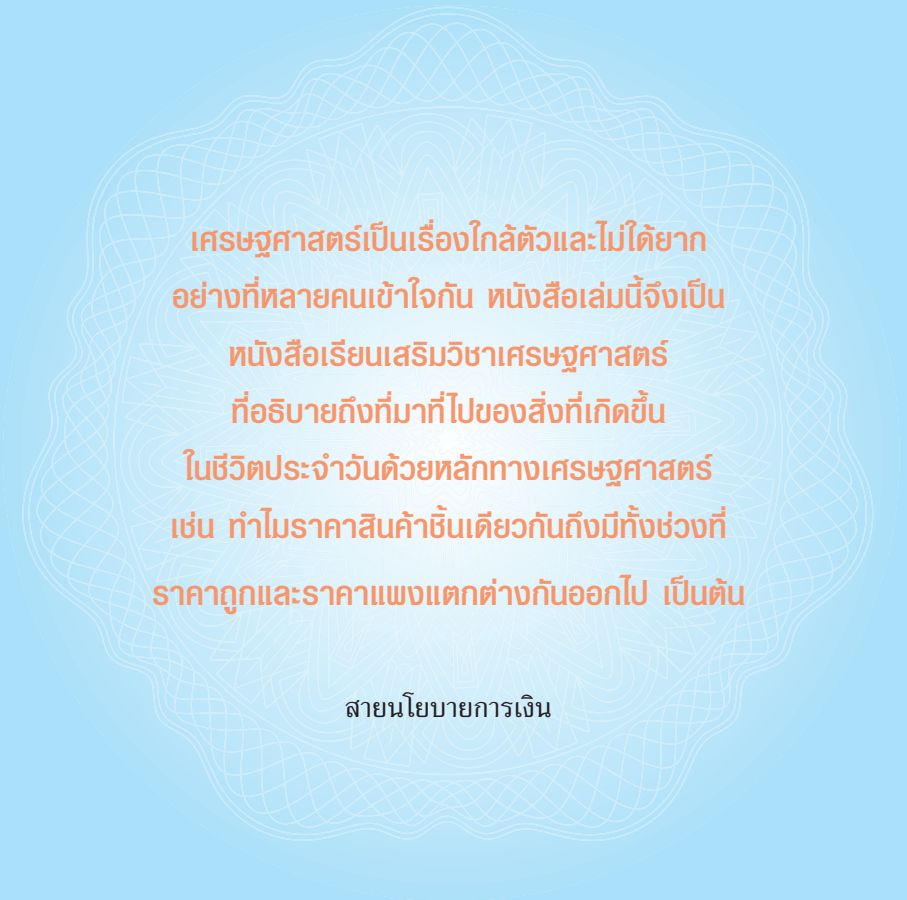
เศรษฐศาสตร์

Economics

เล่มเดียวอยู่

เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี
อย่างยั่งยืนของไทย

เศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัวและไม่ได้ยาก
อย่างที่หลายคนเข้าใจกัน หนังสือเล่มนี้จึงเป็น
หนังสือเรียนเสริมวิชาเศรษฐศาสตร์
ที่อธิบายถึงที่มาที่ไปของสิ่งที่เกิดขึ้น
ในชีวิตประจำวันด้วยหลักทางเศรษฐศาสตร์
เช่น ทำไมราคาสินค้าขึ้นเดียวกันถึงมีทั้งช่วงที่
ราคาถูกและราคาแพงแตกต่างกันออกไป เป็นต้น

สาขาย่อยการเงิน

หนังสือเรียนเสริม วิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

เล่มเดียวอยู่

คำนำ

ในฐานะผู้ใช้วิชาเศรษฐศาสตร์ทำงานทุก ๆ วัน ตัวผมมักจะได้รับคำถามจากเด็ก ๆ หรือจากผู้ปกครองของเด็กว่า “เศรษฐศาสตร์เรียนเกี่ยวกับอะไร เรียนจบแล้วไปทำงานอะไรได้บ้าง ?”

คำถามนี้ตอบให้ยาวก็ได้ ตอบให้สั้นก็ได้ ใครอยากอ่านคำตอบยาว ๆ สามารถพลิกไปอ่านบทที่ 1 ของหนังสือเล่มนี้ได้ทันที แต่ถ้าให้ตอบสั้น ๆ ผมอยากจะทำอธิบายว่า เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล การตัดสินใจ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปากท้อง ความเป็นอยู่ และการทำมาหาได้ของพวกเราทุกคน เป็นวิชาที่ช่วยตอบโจทย์ที่ว่า ด้วยข้าวของ เงินทุน แรงงาน และเทคโนโลยีที่มีอยู่นั้น เราควรจะบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดเหล่านี้ อย่างไรให้เกิดประโยชน์ เกิดรายได้ เกิดความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้แนวทางคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถใช้ได้ทั้งสำหรับบุคคล ท้องถิ่น อุตสาหกรรมประเทศหรือของโลก

เศรษฐศาสตร์อยู่ใกล้ตัวเรามากกว่าที่คิด เช่น คุณแม่จะซื้ออะไรมาทำอาหารดี เพราะราคาสินค้าในตลาดไม่เท่ากัน ในแต่ละวัน ชายหนุ่มจะพาหญิงสาวไปเที่ยวที่ไหนดี จึงจะทำให้สาวพอใจโดยไม่เกินงบประมาณในกระเป๋า อนาคตถ้าอยากมีบ้านมีรถจะรอเก็บออมจนมีเงินซื้อด้วยตัวเองหรือจะกู้เงินจากธนาคารซื้อเดี๋ยวนี้ ถ้าอยากเที่ยวญี่ปุ่นก็ต้องไปแลกเงินบาทเป็นเงินเยน ซึ่งบางวันก็แลกได้ถูกบางวันก็แพงขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น เป็นต้น

เศรษฐศาสตร์จะเป็นหลักคิดที่ช่วยให้เราสามารถตัดสินใจเลือกได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้เราเข้าใจที่มาที่ไปของเรื่องราวต่าง ๆ ในเรื่องเศรษฐกิจ เราจะสามารถฟังข่าวจากวิทยุและโทรทัศน์ได้เข้าใจมากขึ้น รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

เศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ทุกคนนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่จำกัดเฉพาะคนที่ใช้เศรษฐศาสตร์ในการประกอบอาชีพโดยตรง เช่น ครูสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ นักวิจัย นักการธนาคาร นักวิเคราะห์เศรษฐกิจในบริษัทเอกชน หรือนักวางแผนเศรษฐกิจในหน่วยงานราชการเท่านั้น คนอื่น ๆ เช่น เกษตรกร ผู้ผลิตสินค้า พนักงานขาย ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือแม้แต่ผู้บริโภคทั่ว ๆ ไปอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ก็ควรรู้หลักเศรษฐศาสตร์เช่นเดียวกัน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะหน่วยงานหนึ่งของประเทศที่ใช้เศรษฐศาสตร์เป็นหลักในการทำงานเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เราต้องการเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ให้กว้างขวางออกไป เพื่อให้คนไทยมีหลักคิดที่ถูกต้องชัดเจน สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ถูกพัดพาไปตามกระแสหรือตามสื่อต่าง ๆ ที่อาจไม่ถูกต้องก็ได้

นี่จึงเป็นที่มาของหนังสือเรียนเสริม “เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่” ซึ่ง ธปท. ไม่เพียงตั้งใจให้เป็นหนังสือเสริมสำหรับนักเรียนเท่านั้น แต่เราตั้งใจให้ประชาชนทั่วไปได้อ่านด้วย หนังสือเล่มนี้จึงถูกจัดทำขึ้นอย่างพิถีพิถัน เราได้คัดเลือกพนักงานของ ธปท. ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานด้านเศรษฐกิจการเงินที่หลากหลาย รวมทั้งเคยมีประสบการณ์สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ให้แก่คนในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน ครูสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ นักธุรกิจ จนถึงระดับชาวบ้านร้านค้า ตลาด ให้มาเป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนี้

ผมได้มีโอกาสติดตามกระบวนการผลิตหนังสือ “เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่” ตั้งแต่ต้นจนจบ ได้เห็นความตั้งใจของผู้เขียนและความเอาใจใส่ของคณะทำงานทุกคน จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นหนังสือความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ที่อ่านเข้าใจง่ายที่สุดในท้องตลาด มีเนื้อหาสาระครบถ้วน และมีความถูกต้องตามหลักวิชาการที่สำคัญ หนังสือเล่มนี้มีเสน่ห์ดึงดูดให้อ่านสนุก เพราะมีการยกตัวอย่างในชีวิตประจำวันมาประกอบความเข้าใจเนื้อหาในแทบทุกหน้า ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ง่ายขึ้น รวมทั้งมีคำถามชวนคิดแทรกเป็นระยะ ๆ ช่วยให้ผู้อ่านสนุกไปกับการวิเคราะห์ตามความรู้ที่เพิ่งได้รับมา

หนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้อ่านสนใจวิชาเศรษฐศาสตร์มากขึ้น อาจเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนหลายคนเลือกศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นไป หรืออย่างน้อยก็ใช้เป็นประเด็นในวงสนทนากับเพื่อน ๆ เพื่อถกเถียงเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ได้ เพราะผมเองก็ต้องการให้การศึกษาของเราจบที่การอ่าน-ท่องจำนำไปสอบ แต่ควรจะเป็น อ่าน-คิด-ถกเถียงฟังความ-นำไปปฏิบัติ มากกว่า

ท้ายที่สุด ขอเรียนว่าเราพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อ่านทุกท่านในการปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น รวมทั้งพร้อมจะจัดทำหนังสือเล่มถัดไปหรือผลิตสื่อรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ในสังคมไทยให้ยิ่งงอกงามมากขึ้น

ขอให้ทุกท่านสนุกกับการอ่าน “เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่” ครับ

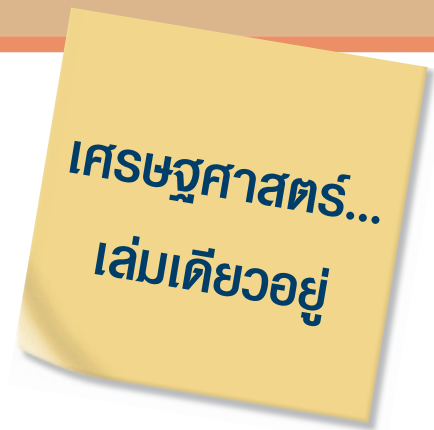
ไพบูลย์ กิตติศรีกังวาน
ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สารบัญ

บทที่ 1	ความเข้าใจและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์	8
บทที่ 2	ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์	16
บทที่ 3	การแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ : ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตให้ใคร	24
บทที่ 4	กลไกราคา : อุปสงค์และอุปทาน	34
	กล่องความรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้น้ำมันของไทยมีความยืดหยุ่นต่อราคาหรือไม่ ?	54
	กล่องความรู้ที่ 2 เรื่อง ตลาดแรงงานและการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ	59
บทที่ 5	การทำงานของระบบเศรษฐกิจแบบปิด	62
	กล่องความรู้ที่ 3 เรื่อง ความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงิน	75
บทที่ 6	การทำงานของระบบเศรษฐกิจแบบปิดและมีรัฐบาล	80
บทที่ 7	ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มีภาคต่างประเทศ	92
	กล่องความรู้ที่ 4 เรื่อง เงินลงทุนจากต่างประเทศมีความสำคัญแค่ไหน ?	100

บทที่ 8	เป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาค	104
	กล่องความรู้ที่ 5 เรื่อง GDP เป็นตัวชี้วัดความกินดีอยู่ดีของประชาชนที่ดีจริงหรือ ?	110
	กล่องความรู้ที่ 6 เรื่อง ทำไมต้องแบ่งแยกบทบาทหน้าที่รัฐบาลกับธนาคารกลาง	119
<hr/>		
บทที่ 9	การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย)	122
	กล่องความรู้ที่ 7 เรื่อง ใครคือผู้ชี้ทิศทางแนวนโยบายการคลัง ?	125
	กล่องความรู้ที่ 8 เรื่อง กระบวนการทำนโยบายการเงินของแบงก์ชาติในปัจจุบัน	138
<hr/>		
	บทส่งท้าย	144
<hr/>		
	อภิธานศัพท์ (Glossary)	145
<hr/>		
	แหล่งค้นหาข้อมูลทางเศรษฐกิจ	152
<hr/>		
	วิภาคเศรษฐกิจไทย	157
<hr/>		

บทนี้เป็นการเปิดมุมมองเพื่อให้เข้าใจแก่นของวิชา “เศรษฐศาสตร์” ซึ่งเป็นแขนงความรู้ที่ช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของคนที่ต้องตัดสินใจเลือกอยู่ตลอดเวลาบนพื้นฐานของเหตุและผล ทั้งเรื่องเล็ก ๆ ในชีวิตประจำวัน ในระดับบุคคล และครอบครัว ไปจนถึงเรื่องใหญ่ ๆ ระดับประเทศ

เศรษฐศาสตร์ คืออะไร

ทำไมจึงเป็นเรื่องใกล้ตัว และมีความสำคัญ

หลายคนคงเข้าใจว่า “เศรษฐศาสตร์” จะต้องพูดถึงเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ด้วยศัพท์ต่าง ๆ ที่นักวิชาการชอบพูดกัน ไม่ว่าจะเป็น จีดีพี อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ฯลฯ แต่แท้จริงแล้ววิชาเศรษฐศาสตร์คุณจะมีอะไรมากกว่านั้น และหากเราลองถามชาวบ้านร้านตลาดทั่วไป “เศรษฐศาสตร์” อาจเป็นคำที่ไม่คุ้นหู แต่เราล้วนคุ้นเคยกับความรู้แขนงนี้ดี เพราะเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรา ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ จริง ๆ แล้วเราต่างก็มี “วิถีคิดแบบเศรษฐศาสตร์” อยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งหลับ และตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยที่เรารู้ตัวด้วยซ้ำไป เช่น

- ☀ ลืมตาตื่นมาตอนเช้า เราจะลุกไปโรงเรียน หรือนอนต่ออีกสักหน่อย
- ☀ เราจะไปโรงเรียนด้วยรถประจำทางหรือรถแท็กซี่
- ☀ เข้ามหาวิทยาลัย เราจะเลือกเรียนคณะที่เราชอบ หรือคณะที่คุณพ่อคุณแม่อยากให้เราเรียน
- ☀ ตอนนี้ห่มແພງ กินไก่ กินปลาดีกว่า

จากตัวอย่างในชีวิตประจำวันข้างต้น มาดูกันว่าคุณแค่ทำตามใจตัวเองหรือ
แท้จริงแล้วมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์อยู่เบื้องหลัง

- ❖ **เลือก**ไปโรงเรียน หรือนอนต่อ ต้องตั้งใจว่าจะเอาความสุขจากการ
นอน แล้วถูกคุณครูลงโทษ หรือ สละความสุขเพื่อไม่ต้องถูกคุณครู
ทำโทษ เพราะเราไม่สามารถเลื่อนเวลาเข้าเรียนได้
- ❖ **เลือก**ไปด้วยรถประจำทาง โดยยอมเหนื่อยและเสียเวลา เพื่อเก็บเงิน
ไปกินสติกหรือนั่งแท็กซี่สะดวกสบายและยังมีเวลาเหลือไปอ่านหนังสือ
แต่เหลือเงินนิดเดียวกินได้แค่ข้าวไข่เจียวเพราะเงินในกระเป๋าเรามีจำกัด
- ❖ **เลือก**คณะที่เราชอบ หรือคณะที่พ่อแม่อยากให้เราเรียน เพราะเรามี
โอกาสเลือกเรียนได้แค่คณะเดียว
- ❖ **เลือก**กินไก่ กินปลา เพราะหมูแพง หากเราจะกินหมูเท่าเดิม ก็ต้อง
จ่ายมากขึ้นและเหลือเงินทำอย่างอื่นน้อยลง

จะเห็นว่า **“ทุกคนต้องตัดสินใจเลือก (Make a Choice) อยู่ตลอดเวลา”** และ
บางครั้งเราตัดสินใจเลือกด้วยสัญชาตญาณและความคิดอ่านของเราไปแล้ว ทั้ง ๆ
ที่ยังไม่เคยเรียนเศรษฐศาสตร์เลยด้วยซ้ำ พูดให้ง่าย ก็คือ มนุษย์ทุกคนเรียนรู้
เศรษฐศาสตร์พื้นฐานด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องให้ใครมาสอน เมื่อถึงวัยที่พอคิด
อ่านเองได้แล้ว บางครั้งเราก็นำวิถีคิดแบบเศรษฐศาสตร์มาใช้ประกอบการ
ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันโดยที่เราไม่รู้ตัว เคยคิดอย่างนี้บ้าง
หรือไม่ว่า **“เราทำอย่างนี้แล้วคุ้มหรือไม่”** นั่นก็เพราะการตัดสินใจเลือกของเรา
ทำให้ได้มาซึ่งของสิ่งหนึ่งที่เรารชอบ แต่เราก็ต้องยอมเสียสละอีกสิ่งหนึ่งไป
หรือพูดง่าย ๆ ว่า ทุกครั้งที่เลือก ต้องมีการแลก หรือตรงกับสำนวนไทยว่า
“ได้อย่างเสียอย่าง” ซึ่งตรงกับศัพท์ที่นักเศรษฐศาสตร์ชอบใช้กันว่า **“Trade-off”**
เช่น ถ้าเราเลือกที่จะนอนต่ออีกสักชั่วโมง ก็เสียโอกาสที่จะใช้เวลาชั่วโมงนั้น
ดูการ์ตูนในตอนเช้า ออกกำลังกาย หรืออ่านหนังสือ เป็นต้น ถ้าเราประเมินแล้ว
ว่าการนอนต่อ คุ้มค่ากับสิ่งที่เราเสียไป เราก็เลือกที่จะทำ นั่นคือ วิถีคิดแบบ
เศรษฐศาสตร์ ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนตัดสินใจและเลือกที่จะกระทำบนพื้นฐาน
ของความเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้น **เศรษฐศาสตร์จึงไม่ใช่วิชาที่ยากและ
ไกลตัวอย่างที่คิด**

TRADE-OFF

รู้ไหมว่า...?

เศรษฐศาสตร์ ต่างกับเศรษฐกิจ อย่างไร

เศรษฐกิจเป็นตัวกิจกรรมที่เกี่ยวกับการผลิต การบริโภค การซื้อขายแลกเปลี่ยน การกระจายสินค้าและบริการต่าง ๆ ของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนเศรษฐศาสตร์เป็นแขนงวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลและสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าว

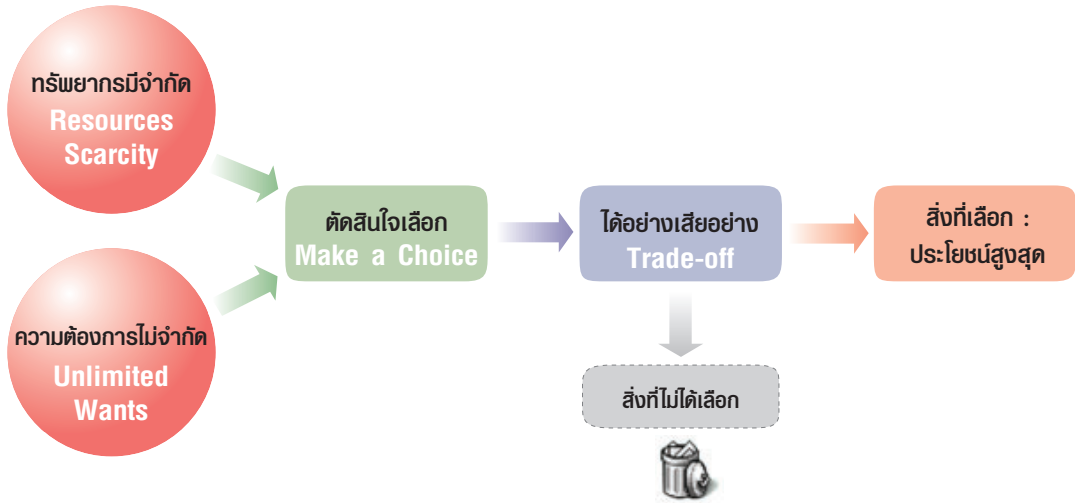
หากพิจารณารากศัพท์ของคำว่า “เศรษฐศาสตร์” ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Economics แล้วจะพบว่ามียุทธศาสตร์มาจากภาษากรีก 2 คำรวมกัน คือ “Oikos” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “House” และ “Nemein” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “To Manage” หมายถึงการบริหารจัดการ ดังนั้น เศรษฐศาสตร์ จึงหมายถึง “ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการครอบครัว” ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคนทุกคน อย่างไรก็ตาม ในโลกยุคปัจจุบันซึ่งแต่ละครอบครัวต้องมีความสัมพันธ์กัน ผ่านทั้งการติดต่อสื่อสารและการค้าขาย จึงเปรียบเสมือนเป็นครอบครัวภายใต้ตลาดเดียว คือ ตลาดโลก ในสมัยนี้วิชาเศรษฐศาสตร์จึงกว้างกว่าวิชาว่าด้วยการจัดการครอบครัว โดยนิยามว่าเป็น **“วิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำมาสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีไม่จำกัด ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และประชาชาติ โดยให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อความอยู่ดีกับดีของมนุษย์”**

ตัวอย่างปัญหาที่สามารถใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการตัดสินใจและแก้ไขได้เป็นอย่างดี เช่น ปัญหาที่ดินที่มีจำกัด แต่คนเราต้องการใช้ที่ดินเพื่อเพาะปลูกให้ได้ผลผลิตมาก ๆ และยังคงต้องแบ่งปันที่ดินบางส่วนสำหรับกิจกรรมหรือการใช้ประโยชน์ประเภทอื่น ๆ ด้วย เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การเลี้ยงสัตว์ การสร้างเส้นทางคมนาคม เป็นต้น แต่เราต้องยอมรับความเป็นจริงที่ว่าเราไม่สามารถขยายที่ดินไปยังนอกโลกได้ จึงต้องตัดสินใจเลือกว่าจะใช้ที่ดินไปทำอะไรบ้างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จะเห็นว่าเพราะทรัพยากรมีจำกัด ขณะที่ความต้องการของคนเรามีไม่จำกัด เราจึงไม่สามารถผลิตทุกสิ่งทุกอย่างที่เราต้องการได้ จึงเกิดการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(อ่านเพิ่มเติมได้จากบทที่ 2)

คำสำคัญ (keywords) ของวิชานี้ ได้แก่

เรารู้แล้วว่า เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของคนบนพื้นฐานเหตุและผล จึงไม่น่าแปลกใจที่หลายคนต้องเรียนเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับมัธยมจนถึงระดับมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นคณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี คณะนิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ไม่เว้นแม้แต่คณะวิศวกรรมศาสตร์

เมื่อเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคน การตัดสินใจเลือกในทางเศรษฐศาสตร์จึงไม่มีถูก ไม่มีผิด ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมความชอบและความพึงพอใจของแต่ละคน โดยแต่ละคนจะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตัวเองพอใจและประเมินแล้วคุ้มค่า ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเราซื้อตั๋วเข้าไปดูหนังแล้ว พอดูไปสักพักเรารู้แล้วว่าหนังไม่สนุก เบื่อ ง่วง สิ่งที่ต้องตัดสินใจตามมา คือ เราจะทนนั่งดูต่อจนจบเพราะไหน ๆ ก็ซื้อตั๋วมาแล้ว หรือ เลิกดูแล้วเอาเวลาไปทำอย่างอื่นดีกว่า เราคงต้องเปรียบเทียบการทนเบื่อกับความเสียตายนเงินที่ซื้อตั๋วมาว่าอันไหนมากกว่ากัน ถ้าเราตัดสินใจดูหนังต่อก็แสดงว่าเราเสียตายนเงินมากกว่า แต่สมมติว่าเพื่อนเราเลือกที่จะไม่ดูต่อ ก็แปลว่าเขาเห็นว่า การทนเบื่อกันหนกหนาสาทสกว่า ความเสียตายนค่าตั๋ว หรือไม่คุ้มที่จะทนนั่งดูต่อนั่นเอง และการเอาเวลาไปทำอย่างอื่นจะได้ความพึงพอใจมากกว่าค่าตั๋วที่เสียไป จะเห็นว่าต่างคนต่างความคิด

รู้ไหมว่า...?

รู้ไหมว่า...? พฤติกรรมของมนุษย์ มักจะตีราคาผลประโยชน์ในอนาคต น้อยกว่าผลประโยชน์ในวันนี้เกิดขึ้นทันที

ทำให้หลายคนมีนิสัยผัดวันประกันพรุ่ง และไม่น่าแปลกใจที่เราจึงเห็นคนที่เลือกสูบบุหรี่อยู่ เพราะเขาเห็นประโยชน์วันนี้ (ผ่อนคลาย หายอยาก) มากกว่าวันข้างหน้า (ไม่เป็นมะเร็ง ไม่เสียชีวิต)

จริงอยู่ว่าคนเราทุกคนนั้นย่อมมีความอดทน แต่ความอดทนของแต่ละคนอาจจะยาวนานไม่เท่ากัน ความเสียตายนาก็ต่างกัน การตัดสินใจจึงไม่เหมือนกันด้วย ถามว่าใครถูกหรือใครผิด คงต้องตอบว่าไม่มีใครถูก และไม่มีใครผิด ทุกคนทำในสิ่งที่ตัวเองพอใจ ประเมินแล้วคุ้มค่า

Key Points

- ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เราทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ ล้วนต้องเผชิญปัญหาทางเศรษฐศาสตร์

- เศรษฐศาสตร์ช่วยให้คนเราเข้าใจและตัดสินใจ “เลือก” อย่างมีเหตุผล
- เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคล และสังคมในการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีขีดจำกัด ให้ได้ความพึงพอใจสูงสุด

เคยได้ยินคำกล่าวติดตลกใหม่ว่า คนมีมือเดียวเป็นนักเศรษฐศาสตร์ไม่ได้ เพราะนักเศรษฐศาสตร์ชอบพูดว่า “on the other hand” (แปลว่า แต่ในอีกด้านหนึ่ง) เนื่องจากนักเศรษฐศาสตร์มักมองสองด้านเสมอ เพราะความเป็นจริงทุกสิ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียควบคู่กันไป คงไม่มีอะไรดีไปหมดหรือเสียไปหมด การตัดสินใจจึงไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกันเสมอ

เรียนเศรษฐศาสตร์แล้วได้ประโยชน์อะไร ?

อ่านมาถึงตรงนี้อาจทำให้สงสัยว่า แค่เข้าใจเหตุผลและพฤติกรรมของมนุษย์จะมีประโยชน์อย่างไร เราเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ เพื่อจะได้เข้าใจปรากฏการณ์และปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งสาเหตุและผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ เพื่อที่จะประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล และเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนจนสามารถวางนโยบายที่เหมาะสมต่อเศรษฐกิจของประเทศได้

ในระดับบุคคล : เศรษฐศาสตร์ทำให้เราสามารถจัดสรรเวลาและเงินที่มีจำกัดได้ คุ้มค่า เนื่องจากการตัดสินใจใด ๆ ย่อม “ได้อย่างเสียอย่าง (Trade-off)” เสมอ เช่น ในฐานะที่เป็นแรงงานก็อาจเลือกค้าขายหรือรับจ้าง ในฐานะของผู้บริโภคก็อาจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่มีหลากหลายชนิด หลายยี่ห้อ หลายราคา หรือแม้กระทั่งจะเลือกซื้อสินค้าวันนี้หรือออมเงินไว้ใช้ในอนาคต

ในระดับครอบครัว : เศรษฐศาสตร์ช่วยให้ครอบครัวสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกคนไหนจะต้องทำงานอะไร เช่น คุณแม่เป็นคนซักผ้า หุงข้าว คุณพ่อซ่อมรถ แต่ถ้าจะให้คุณพ่อซักผ้า หุงข้าว ให้คุณแม่ซ่อมรถ คงไม่ดีแน่ ครอบครัวจึงต้องแบ่งหน้าที่ตามความถนัด ความพอใจ และความต้องการของสมาชิกแต่ละคน นอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์ยังช่วยเรื่องการบริหารค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว จากการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการภายใต้รายได้ที่มีจำกัด อาทิ หากจะซื้อรถยนต์ใหม่ก็ต้องแลกด้วยการลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และถ้ารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็จำเป็นต้องควบคุมรายจ่ายหรือหาทางเพิ่มรายได้ แต่ถ้ารายได้มากกว่ารายจ่ายก็ต้องตัดสินใจในเรื่องการออมด้วย

ในระดับชาติ : เศรษฐศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจว่า ต้องตัดสินใจอย่างไรเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ตัดสินใจว่าจะผลิตอะไรดีหรือใครจะเป็นผู้ผลิต ใครจะเป็นคนปลูกพืชผัก คนเลี้ยงสัตว์ คนตัดเย็บเสื้อผ้า หมอรักษาคนไข้ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ สังคมก็จะจัดสรรสมาชิกในสังคมไปสู่กิจกรรมการผลิตต่าง ๆ และจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้ระบบตลาดที่มีราคาเป็นตัวจัดสรร เพราะจะเป็นตัวบอกว่าควรนำปัจจัยการผลิตนั้นมาผลิตสินค้าอะไร มากน้อยแค่ไหน ใช้วิธีการใด และจำหน่ายแจกสินค้านั้นไปให้ใครบ้าง ตลอดจนจะนำรายได้มาแบ่งปันปันส่วนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีส่วนร่วมในการผลิตคนละเท่าไร อย่างไรก็ดี เศรษฐศาสตร์ทำให้เราเข้าใจยังมีกรณีที่ตลาดไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภคแต่ภาคเอกชนไม่ยอมผลิต อาทิ การป้องกันประเทศ หรือสินค้าบางอย่างหากปล่อยให้เอกชนผลิตได้อย่างเสรี ก็จะทำให้เกิดการผูกขาดของผู้ผลิตบางราย ซึ่งอาจทำให้ผู้ผลิตกำหนดราคาแพงจนประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสินค้านั้นได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นสินค้าที่จำเป็น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้ามาบริหารจัดการและผลิตสินค้าและบริการนั้น ๆ เสียเองในบางกรณี เช่น การสร้างถนนและสาธารณูปโภคอื่น ๆ ไปสู่ชุมชนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งเอกชนคงไม่ทำแน่ เพราะขาดทุน นอกจากนี้ รัฐบาลอาจไม่ส่งเสริมกิจกรรมบางประเภทที่ไม่ก่อประโยชน์ต่อส่วนรวม อาทิ เก็บภาษีจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษ หรือกิจกรรมที่เป็นโทษแก่ประชาชน เช่น เก็บภาษีสรรพสามิตจากสุรา เป็นต้น ทั้งนี้ เศรษฐศาสตร์จะช่วยให้รัฐบาลสามารถพิจารณาวางแผนงบประมาณ (เงินที่รัฐบาลนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารประเทศ) การใช้ทรัพยากร

รู้ไหมว่า...?

ปัญหาทางสังคมและการเมืองก็มักจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ

ของประเทศ เช่น ป่าไม้ น้ำ เหมืองแร่ ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ประชาชนทุกคนกินดีอยู่ดี ได้รับบริการสาธารณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น จะจัดสรรงบประมาณไปให้กับการศึกษาและสาธารณสุขเท่าใดที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์

ในปัจจุบัน การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์แบ่งเป็น 2 แขนงหลัก คือ

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

เป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคล ครัวเรือน เป็นการศึกษาเฉพาะส่วนย่อย ๆ ในระยะเวลาหนึ่ง ๆ เช่น พฤติกรรมของตลาด กอไกรราคา (อ่านเพิ่มเติมจากบทที่ 3)

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวมหรือในระดับประเทศ เช่น รายได้ประชาชาติ การบริโภค การออม การลงทุน ภาวะการจ้างงานของประเทศ การเงินและการคลังของประเทศ การค้าระหว่างประเทศ อัตราดอกเบี้ย ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นปัญหาที่กว้างขวางกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาค เพราะไม่ได้กระทบเพียงธุรกิจ หรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่จะกระทบถึงบุคคลโดยทั่วไป ครัวเรือน การผลิตทั้งหมด และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

จากบทนี้เราทราบแล้วว่า เหตุใดทุกคนจึงต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ปัญหาพื้นฐานที่ทุกคนต้องเผชิญ ก็คือ ทุกคนไม่ได้ในสิ่งที่ตัวเองต้องการทุกอย่าง ต้องตัดสินใจเลือกไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่เราสามารถใช้อย่างรู้ทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการตัดสินใจ “เลือก” อย่างมีเหตุมีผล ปัญหาที่ต้องเลือกนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

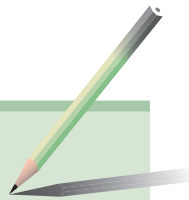

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ▶ เข้าใจและทราบว่าเศรษฐศาสตร์สำคัญอย่างไร
- ▶ เข้าใจว่ากิจกรรมทุกอย่างที่เลือกมาต้องมีการได้อย่างเสียอย่าง
- ▶ นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

ลองยกตัวอย่างเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่ต้องใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาช่วยในการตัดสินใจ

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ จากความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ขณะที่ทรัพยากร มีไม่เพียงพอที่จะผลิตสิ่งเหล่านั้นได้ทั้งหมด แม้ในโลกนี้จะมีแหล่ง ทรัพยากรอยู่มากมายแต่ก็มีจำกัด บางอย่างใช้แล้วหมดไป บางอย่างแม้จะสร้างเพิ่มได้แต่ก็ต้องใช้เวลา ดังนั้น คนเราจึงต้อง มีการตัดสินใจเลือกซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนล้วนต้องเผชิญในชีวิต ประจำวัน ซึ่งสิ่งที่ไม่ได้เลือกก็จะเป็นต้นทุนที่เราต้องเสียโอกาสไป ที่เรียกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)

ทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของคนมีไม่จำกัด

จึงเกิดปัญหาความขาดแคลน (Scarcity)

หากหยิบกระดาษขึ้นมาสักแผ่นแล้วลองจดสิ่งที่เราต้องการหรืออยากได้ในตอนนี้ คงมีมากมายนับไม่ถ้วน และถ้าลองเอาความต้องการของทุกคนมารวมกัน ไม่อยากนึกเลยว่า จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อเป็นวัตถุดิบ เครื่องมือเครื่องจักร แรงงาน ไฟฟ้า เท่าไรจึงจะเพียงพอที่จะสามารถผลิตของที่ทุกคนอยากได้ทั้งหมด ถ้าความต้องการมีมาก ๆ ทรัพยากรที่เอามาผลิตนั้นก็กลายเป็นของหายากหรือ ขาดแคลน (Scarcity) ในที่นี้รวมถึงเวลาซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งก็มี จำกัดด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ชัดว่าความต้องการมีไม่จำกัด (Unlimited Wants) ขณะที่ทรัพยากรมีจำกัด (Limited Resources) ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งก็เป็น ปัญหาพื้นฐานที่เกิดขึ้นตลอดเวลา แล้วต้องทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากร มาผลิตให้ได้ในสิ่งที่เราต้องการ

คำตอบไม่ยาก คือ เราต้องเลือก ต้องตัดสินใจสละบางอย่าง เพราะไม่สามารถทำได้ทั้งหมดทุกทางเลือก เช่น ถ้าเรานำทรัพยากรที่มีมาผลิตของสิ่งหนึ่ง ก็จะไม่สามารถเอาไปผลิตของสิ่งอื่น บทบาทของวิชาเศรษฐศาสตร์จึงต้องการที่จะตอบว่า เราจะเลือกผลิตอะไร หรือไม่ผลิตอะไร เพื่อให้การเลือกดังกล่าวคุ้มค่ามากที่สุด

Key Points

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์
เกิดจากความต้องการมีไม่จำกัด
(Unlimited Wants) ขณะที่
ทรัพยากร/เวลา มีจำกัด
(Limited Resources)

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

สิ่งที่เศรษฐศาสตร์เรียกว่าเป็นของขาดแคลน (Scarce Goods) มีทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น แก๊สหุงต้ม น้ำชลประทาน จักรยานยนต์ แรงงาน ที่ดิน ยี่ห้อสินค้า สัมปทานผู้ให้สัญญาณ โทรศัทพ์มือถือหรือโทรศัพท์

คำถาม : ลองยกตัวอย่างใกล้ตัวคุณ และลองอธิบายว่า

1. ทำไมตัวอย่างของคุณจึงเรียกได้ว่าเป็นสิ่งขาดแคลนทางเศรษฐศาสตร์
2. ความขาดแคลนนี้ทำให้ต้องตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างไร

รู้ไหมว่า...?

จากรายงานเมื่อต้นปี 2555 ขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ เอฟเอโอ ชี้ว่า ทรัพยากรที่ดินและน้ำที่ลดน้อยลงทำให้การผลิตอาหารตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการขาดแคลน เรื่องนี้จะกลายเป็นปัญหาท้าทายที่สำคัญ ขณะที่ประมาณว่า ประชากรโลกอาจจะเพิ่มขึ้นเป็นเก้าพันล้านภายใน 39 ปีข้างหน้า

ทางเลือกและค่าเสียโอกาส (Choice and Opportunity Cost)

หากเราต้องเลือกทำอะไรสักอย่างหนึ่ง คำถามที่อยู่ในใจ คือ “ทำอย่างนี้คุ้มหรือไม่” เพราะเมื่อเราเลือกทำอย่างหนึ่งก็ไม่สามารถทำอีกอย่างหนึ่งได้ในเวลาเดียวกัน เช่น ถ้าเลือกปลูกข้าวบนที่ดินผืนหนึ่ง ก็จะไม่สามารถปลูกข้าวโพดในที่ดินเดียวกันได้เพราะที่ดินมีจำกัด

หรือ คุณแม่มีเงินเก็บและอยากจะทำไปลงทุน ถ้าคุณแม่เลือกซื้อหุ้นเพื่อจะได้รับเงินปันผล ก็จะไม่สามารถเอาเงินจำนวนเดียวกันไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ยได้

หรือ เราต้องเลือกว่าเย็นนี้จะทำอะไร ระหว่างเล่นฟุตบอลกับอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน ถ้าเราเลือกเล่นฟุตบอล สิ่งที่เราเสียไปก็คือเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือ

จะเห็นได้ว่า เมื่อเราเลือกอย่างหนึ่ง เราก็เสียโอกาสที่จะทำอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งก็คือ “ค่าเสียโอกาส”

รู้ไหมว่า...?

ตอนเป็นเด็ก เราอาจจะโยเยไม่อยากไปเรียนเพราะต้องตื่นแต่เช้า ไม่ได้นอนต่ออย่างสุขสบาย

แต่ลองนึกดู เวลาที่เราใช้ไปกับการเรียน ไม่ว่าจะระดับประถม มัธยม มหาวิทยาลัย รวมถึงค่าเล่าเรียนที่คุณพ่อคุณแม่จ่ายไป ล้วนแลกกับโอกาสในอนาคตที่เราจะได้ทำงานดี ๆ เงินเดือนสูง ๆ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการเลือกที่จะไม่เรียนในวันนี้ ก็คือรายได้ที่จะสูญเสียไปจากโอกาสที่จะได้งานเงินเดือนสูง ๆ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลสำรวจเงินเดือนเฉลี่ยของแต่ละระดับการศึกษาในช่วงไตรมาส 2 ปี 2554 เป็นดังนี้

ระดับการศึกษา	เงินเดือนเฉลี่ย (บาท/เดือน)
ต่ำกว่าประถมศึกษา	5,706
ประถมศึกษา	5,854
มัธยมศึกษาตอนต้น	6,620
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8,502
อนุปริญญา	10,833
ปริญญาตรี	18,065
ปริญญาโท	31,275
ปริญญาเอก	42,075

แล้วค่าเสียโอกาสนี้วัดกันอย่างไร เราสามารถวัดได้จากผลตอบแทนที่เราเสียไปจากการที่ไม่ได้ทำอีกอย่างหนึ่ง เช่น การที่คุณแม่เลือกลงทุนในหุ้น เท่ากับสูญเสียโอกาสที่จะได้รับดอกเบี้ยจากการฝากธนาคาร ค่าเสียโอกาสในการลงทุนในหุ้นนี้ก็คือดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับนั่นเอง

ค่าเสียโอกาสไม่จำเป็นต้องวัดเป็นตัวเงินที่เสียไป เช่น ถ้าหากเย็นนี้เราเป็นเด็กดีเลือกที่จะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ค่าเสียโอกาสของเราคืออะไร คือความสุขที่ได้ไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ซึ่งไม่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเงินได้ แต่ถ้าเราเลือกที่จะเล่นฟุตบอล ค่าเสียโอกาสของเรา ก็คือ ผลตอบแทนที่เราจะได้จากอ่านทบทวนบทเรียน เช่น เรียนในห้องเรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น สอบได้คะแนนสูงขึ้น

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ จึงมีทั้งส่วนที่ต้องจ่ายเป็นตัวเงินจริง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่เราเลือก และส่วนที่มองไม่เห็นที่ซ่อนเร้นอยู่ซึ่งหมายถึง “ค่าเสียโอกาส” ตัวอย่างเช่น การเรียนต่อระดับปริญญาตรี ต้นทุนที่จ่ายเป็นตัวเงินจริง ๆ คือ ค่าเล่าเรียนที่จ่ายไป 4 ปี สมมติว่าเท่ากับ 400,000 บาท ส่วนต้นทุนที่มองไม่เห็นคือ โอกาสที่จะได้รายได้ถ้าเราไม่เรียนแต่ไปทำงานในช่วงเวลานั้น สมมติว่าเราจบม. 6 สามารถทำงานมีรายได้ 80,000 บาทต่อปี นั่นก็คือการเรียนต่อปริญญาตรีทำให้เรามีค่าเสียโอกาสเท่ากับรายได้ที่สูญเสียรายได้ไป 4 ปี เท่ากับ $80,000 \times 4 = 320,000$ บาท ดังนั้น ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จึงเท่ากับ $400,000 + 320,000 = 720,000$ บาทนั่นเอง จะเห็นว่าการเรียนต่อระดับปริญญาตรี มีต้นทุนที่เสียไปมากกว่าที่เราคิด ดังนั้น เราต้องพยายามตั้งใจเรียน จะได้มีอนาคตที่ดี ๆ เงินเดือนสูง ๆ คู่กับต้นทุนที่เสียไป

CHOICE AND OPPORTUNITY COST

“ในชีวิตประจำวันของเราทุกคนต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องเลือกอยู่เสมอ ดังนั้น ทุกครั้งที่เราต้องตัดสินใจเลือก เราต้องชั่งน้ำหนักต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เสียไปด้วยแม้จะเป็นต้นทุนที่ซ่อนเร้นอยู่ก็ตาม”

รู้ไหมว่า...?

การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน
(Sustainable) หมายถึง

การใช้หรือจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด คำนึงถึงภัยและถนอมในการใช้ เพื่อให้มีไว้ใช้อย่างยาวนานจนถึงคนรุ่นหลัง

Exam Tip

ถ้ามีหลายทางเลือก (Alternative Choices) ต้นทุนค่าเสียโอกาสของแต่ละทางเลือกจะคิดอย่างไร ขอให้จำไว้ว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสคือ ผลตอบแทนสูงสุดที่สูญเสียไปจากตัวเลือกอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลือก (Next Best Alternative) ไม่ใช่ผลตอบแทนของทางเลือกทั้งหมดที่เราสูญเสียไปมารวม ๆ กัน เพราะเราเลือกทำได้สิ่งเดียว ไม่สามารถทำทุกอย่างได้ในเวลาเดียวกัน

ตัวอย่างเช่น คุณพ่ออาจมีหลายทางเลือกในการเลือกงานทำ เช่น อาจจะเลือกเป็นพนักงานบริษัท หรือรับราชการตำรวจ หรือเป็นพ่อค้าก็ได้ แต่เวลาที่คุณพ่อมีจำกัด คือ 24 ชั่วโมงใน 1 วัน คุณพ่อสามารถเลือกทำงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ถ้าคุณพ่อเลือกเป็นพนักงานบริษัท ก็จะมีรายได้ 200,000 บาทต่อปี แต่จะไม่ได้รายได้ 150,000 บาทจากการรับราชการตำรวจ และไม่ได้รายได้ 120,000 บาทจากการเป็นพ่อค้า ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการเลือกเป็นพนักงานบริษัท จึงเท่ากับ 150,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้สูงสุดที่สูญเสียไปจากตัวเลือกอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลือก ไม่ใช่รายได้ของตำรวจกับพ่อค้ารวมกัน (ไม่ใช่ $150,000 + 120,000 = 270,000$ บาท)

อาชีพ	รายได้สุทธิต่อปี (บาท)
พนักงานบริษัท	200,000
รับราชการตำรวจ	150,000
พ่อค้า	120,000

ต้นทุนค่าเสียโอกาสมีความสำคัญต่อการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถ้าตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตโดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสก็อาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่าสิ้นเปลือง

ตัวอย่างเช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้ แบนก์ชาติมีการออกธนบัตรที่ระลึกชนิดราคา 100 บาท ก็มีคนเข้าแถวรอเพื่อแลกซื้อธนบัตรแล้วนำไปขายต่อได้ในราคา 110 บาท (การแลกแต่ละครั้งมีการจำกัดจำนวน) สมมติว่าวันนั้นถ้าเขาไปซั้บแท็กซี่ ได้เงินหลังจากหักค่าน้ำมันและค่าเช่ารถแล้วเหลือ 600 บาทต่อวัน การเอาเวลาไปเข้าแถวรอแลกธนบัตรก็เท่ากับเขามีต้นทุนค่าเสียโอกาส เท่ากับ 600 บาท ดังนั้น ถ้าจะดูว่าคุ้มค่างับค่าเสียโอกาสหรือไม่นั้น เขาจะต้องเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนจากการเข้าแถวรอแลกธนบัตรเพื่อไปขายต่อ กับรายได้จากการซั้บแท็กซี่ในวันนั้น สมมติว่าถ้าเขาต่อแถวแลกธนบัตรได้วันละ 50 ฉบับ แล้วเอามาขายต่อได้กำไรฉบับละ 10 บาท เขาจะได้กำไรทั้งหมดเพียง 500 บาท ไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าเสียโอกาสที่จะเอาเวลาไปซั้บแท็กซี่ซึ่งจะได้รายได้ 600 บาท จะเห็นว่าถ้าไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสก็อาจจะทำให้ใช้เวลาไปอย่างไม่คุ้มค่า

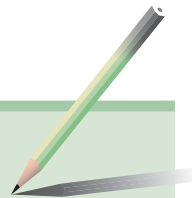

Key Points

- การตัดสินใจเลือกทำอย่างหนึ่งอย่างใด หรือใช้เวลาในการทำอะไรก็ตาม ต้องมีต้นทุนค่าเสียโอกาสเกิดขึ้นเสมอ
- ต้นทุนค่าเสียโอกาส คือ ผลตอบแทนสูงสุดที่สูญเสียไปจากตัวเลือกอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลือก (Next Best Alternative) ซึ่งเป็นต้นทุนที่แท้จริงในการตัดสินใจเลือกในทางเศรษฐศาสตร์

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

ลองยกตัวอย่างเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ว่าเมื่อเลือกแล้วอะไรเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาส

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

(Basic Problems of Economics) :

ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตให้ใคร

ทรัพยากรที่มีจำกัด ขณะที่ความต้องการมีไม่จำกัด จึงทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนทรัพยากร นำไปสู่ปัญหา 3 ข้อ คือ ผู้ผลิตจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตให้ใคร ทั้ง 3 ปัญหานี้ คือ ปัญหาพื้นฐานในชีวิตที่เศรษฐศาสตร์จะเข้ามาช่วยแก้ไขว่าผู้ผลิตควรจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะเมื่อมีการตัดสินใจใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตไปผลิตอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ก็จะมีโอกาสที่จะเอาทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตจำนวนเดียวกันนั้นไปผลิตอย่างอื่นในเวลาเดียวกัน

จะเห็นว่าการจัดสรรทรัพยากรมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาพื้นฐานทั้ง 3 ข้อ เพราะการเลือกใช้ทรัพยากรมาผลิตสิ่งหนึ่งก็จะสูญเสียโอกาสที่จะผลิตสิ่งอื่น ๆ ถ้าผลิตแล้วขายไม่ออก ก็จะเสียทรัพยากรไปฟรี ๆ หรือผลิตออกมาแล้ว แต่มีจำนวนมากเกินไปจนล้นตลาด หรือน้อยเกินไปจนขาดตลาด ก็จะกระทบต่อผู้บริโภค ในกรณีที่ผู้ผลิตใช้ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสม ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร รวมทั้งทำให้ต้นทุนแพงด้วย หรือผลิตออกมาแล้ว ไม่ได้กระจายสินค้าออกไปอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมา ก็นำมาสู่คำถามที่ว่าแล้วเราจะจัดสรรทรัพยากรอย่างไร จะใช้อะไรมาเป็นตัวกำหนดหรือตัดสินใจ ซึ่งจะได้อะไรถึงในบทต่อไป

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ▶ เข้าใจความสำคัญของค่าเสียโอกาส
- ▶ สามารถระบุปัญหาพื้นฐานในชีวิตที่เศรษฐศาสตร์จะเข้ามาช่วยแก้ไข

What? ปัญหาว่าจะผลิตอะไร

ปัญหานี้เกิดจากทรัพยากรหรือวัตถุดิบในการผลิตมีจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัดได้ทั้งหมด ผู้ผลิตจึงต้องเลือกว่าจะผลิตอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ถึงจะได้ประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น ถ้าคุณแม่อยากทำธุรกิจ แต่ตอนนี้มีที่ดินแปลงเล็ก ๆ เพียงแปลงเดียว คุณแม่ก็คงเลือกทำธุรกิจได้เพียงธุรกิจเดียว คุณแม่ก็ต้องเลือกว่าจะทำธุรกิจไหนดี เช่น จะเปิดร้านตัดเสื้อดีหรือร้านกาแฟดี ถึงจะได้ประโยชน์สูงสุด

How? ปัญหาจะผลิตอย่างไร

ปัญหานี้เกิดจากเมื่อเราเลือกได้แล้วว่าจะผลิตอะไร ก็ต้องมาคิดต่อว่าจะเลือกใช้ทรัพยากรหรือวัตถุดิบในการผลิตอย่างไร ถึงจะทำให้ต้นทุนถูกที่สุด และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ตัวอย่างเช่น ถ้าคุณแม่เลือกที่จะเปิดร้านตัดเสื้อ คุณแม่ก็ต้องตัดสินใจเลือกว่าจะใช้แรงงานคนตัดเย็บเอง หรือจะใช้เครื่องจักรแทน อย่างไหนจะมีต้นทุนน้อยกว่าเมื่อตัดเสื้อจำนวนเท่ากัน

For Whom? กระจายสินค้าและจ่ายผลตอบแทนจากการผลิต ไปให้ใครบ้าง

ปัญหานี้เกิดจากเมื่อผลิตสินค้าได้แล้ว เราไม่รู้ว่าใครจะเป็นผู้บริโภคสินค้าที่เราผลิตขึ้นมา ใครควรมีส่วนได้รับผลตอบแทนจากการผลิตสินค้านั้น นั่นก็คือ เราต้องคิดว่าเราจะเลือกว่าเราจะกระจายสินค้าและจ่ายผลตอบแทนจากการผลิตนั้นให้ใครบ้าง ถึงจะได้ประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น คุณแม่ต้องตัดสินใจเลือกว่า จะขายเสื้อที่ตัดขึ้นมาให้ใครบ้าง ซึ่งคุณแม่ก็จะเลือกขายเสื้อให้กับคนที่ต่อรองราคากันได้จนพอใจกันทั้งสองฝ่าย และ คุณแม่ก็จะเลือกจ่ายผลตอบแทนให้แก่ทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่คุณแม่นำมาใช้ในการผลิต เช่น จ่ายค่าแรงให้กับแรงงานคนที่มาช่วยคุณแม่ตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปได้อย่างไรและใช้อะไรเป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ โดยรูปแบบของระบบเศรษฐกิจที่ต่างกัน ตัวแก้ปัญหาก็จะต่างกันไป ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม กลไกราคาจะเข้ามาทำหน้าที่แก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งราคาจะเป็นตัวบอกให้ทราบว่าควรผลิตสินค้าอะไร มากน้อยแค่ไหน ใช้ทรัพยากรอย่างไร กระจายสินค้าและจ่ายผลตอบแทนจากการผลิตไปให้ใครบ้าง ขณะที่ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม กลไกราคาแทบไม่มีบทบาท รัฐจะเป็นผู้วางแผน ควบคุมและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่

ในระบบเศรษฐกิจมีใครบ้าง? :

หน่วยเศรษฐกิจ (Economic Units)

ก่อนที่เราจะทำความเข้าใจถึงการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เรามาทำความรู้จักกับกลุ่มต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจกันก่อน จากบทก่อนเราทราบแล้วว่าความต้องการของคนเรามีอยู่อย่างไม่จำกัด แล้วทุก ๆ คนก็จะแสวงหาสิ่งของหรือบริการมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เช่น เมื่อหิวเราก็ต้องซื้ออาหารมารับประทาน เมื่อผมยาวเราก็ไปตัดผม เมื่อป่วยเราก็ไปพบแพทย์ เป็นต้น การรับประทานอาหาร การใช้บริการช่างตัดผม บริการของแพทย์ เหล่านี้ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นการบริโภคทั้งสิ้น การบริโภคจึงไม่ได้หมายถึงการรับประทานอาหารเท่านั้น แต่รวมถึงการกินและใช้สินค้าและรับบริการด้วย และ

เมื่อเกิดการบริโภคจึงเกิดเป็น**กิจกรรมทางเศรษฐกิจ**ขึ้นมา มีการผลิตสินค้าและบริการเหล่านี้เพื่อตอบสนองความต้องการ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน อาจเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้าหรือการแลกเปลี่ยนสินค้ากับเงินซึ่งใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนก็ได้ เราเรียกผู้ที่ทำการผลิตสินค้าและให้บริการเหล่านี้ว่า “ผู้ผลิต” ส่วนผู้ใช้หรือผู้ซื้อสินค้าและรับบริการอย่างเรา ๆ ว่า “ผู้บริโภค”

เนื่องจากทรัพยากรต่าง ๆ มีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ความต้องการของผู้บริโภคมีอยู่มากมาย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคจึงต้องตัดสินใจใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของตน โดยผู้ผลิตจะเป็นผู้รวบรวมทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากเจ้าของปัจจัยการผลิต เพื่อมาผลิตสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุดและด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด ส่วนผู้บริโภคก็จะใช้ทรัพยากรตามความจำเป็น คุ่มค่า และประหยัดที่สุด

เมื่อผู้ผลิตและผู้บริโภคมาเจอกัน

แล้วกิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปได้อย่างไร

เมื่อผู้ผลิตและผู้บริโภคมาเจอกัน ต่างฝ่ายต่างทราบความต้องการของตนเอง โดยผู้บริโภคก็ซื้อสินค้าและบริการมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง ขณะที่ผู้ผลิตก็จะทำการผลิตสินค้าและบริการเพื่อขายให้กับผู้บริโภคซึ่งสิ่งที่ได้ตอบแทนก็คือกำไร ถ้ามีกันอยู่แค่ 2 คน คงไม่ยาก ผู้บริโภค (ผู้ซื้อ) กับ ผู้ผลิต (ผู้ขาย) ก็จะทำการตกลงราคาาร่วมกัน ลองนึกถึงเราไปซื้อเสื้อสักตัวในตลาดนัด ถ้าคนขายตั้งราคา 300 บาท เราอาจจะบอกว่าแพงไป ขอลดเป็น 250 บาท ไม่ได้หรอก คนขายอาจจะบอกว่า ไม่ได้หรอก รับมาก็ตัวละ 240 บาทแล้ว ขอเป็น 260 บาทก็แล้วกัน เราก็ยอมจ่ายเงินให้ในราคา 260 บาท ดังนั้น ราคาเสื้อที่ตัวละ 260 บาท ก็คือ ราคาที่ผู้ซื้อและผู้ขายต่างยอมรับร่วมกัน เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนในกรณีเช่นนี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็เกิดขึ้นได้แล้ว แต่ในความเป็นจริง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ได้เกิดขึ้นแค่กับคนสองคน แต่เกิดกับทุกคนที่รวมกันอยู่ในสังคม ที่เราเรียกว่า “หน่วยเศรษฐกิจ” (Economic Unit)

เสริมความรู้

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ

การกระทำต่าง ๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ เราทราบอยู่แล้วว่าทุกคนต้องกินต้องใช้ จึงทำให้เกิด

1. การผลิต - สร้างสิ่งของหรือบริการมาบำบัดความต้องการ
2. การบริโภค - กินหรือใช้เพื่อสนองความต้องการ
3. การแลกเปลี่ยน - เอาสินค้าที่เราผลิตได้ไปแลกเปลี่ยนสินค้าอื่นที่เราผลิตไม่ได้ หรือผลิตได้ไม่ดี เพื่อมาตอบสนองความต้องการของเรา
4. การกระจาย - จำแนกแจกจ่ายสินค้าไปยังผู้ที่ต้องการ (ผู้บริโภค) และนำรายได้มาแบ่งปันปันส่วนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีส่วนร่วมในการผลิต จะเห็นว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ใช่เรื่องที่มาบังคับกันเพื่อให้เกิดขึ้น แต่การดำรงชีพของมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการต่างหากที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นมา

รู้ไหมว่า...?

ปัจจัยการผลิตคืออะไร ใครเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ผลตอบแทนที่ได้รับคืออะไร

ปัจจัยการผลิต ง่ายๆ ๆ ก็หมายถึง อะไรก็แล้วแต่ที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการขึ้นมา อย่างเช่น การผลิตผ้าสักผืน จะต้องใช้อะไรบ้าง เราก็ต้องมีที่ดินเพื่อปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ต้องมีคนงานมาช่วยปลูก ดูแล ให้อาหารตัวไหม เอาใยที่หุ้มตัวไหมอยู่ออกมาในรูปของเส้นไหม แล้วก็นำเข้าโรงงานทอผ้า ต้องมีเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการทอ ไฟฟ้า แล้วก็สาวโรงงาน แต่กิจกรรมพวกนี้เกิดขึ้นเองไม่ได้ ต้องมีคนที่เป็นคนรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อผลิตให้ได้ผ้าผืนออกมา จะเห็นได้ว่า การผลิตผ้าสักผืน เราต้องใช้หลายสิ่งหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นที่ดินที่ใช้ในการปลูก แรงงาน เครื่องมือเครื่องจักร รวมถึงแรงงานที่เป็นคนรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต สิ่งต่าง ๆ ที่เราต้องใช้ในการผลิตเหล่านี้ เรียกว่า “ปัจจัยการผลิต” ในทางเศรษฐศาสตร์ เราแบ่งปัจจัยการผลิตเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- **ที่ดิน (Land)** นอกจากหมายถึงที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ยังรวมถึงการใช้เป็นสถานที่ของอาคารโรงงานที่ทำการผลิตด้วย
- **แรงงาน (Labour)** หมายถึง ความคิดและกำลังกายของมนุษย์ได้นำไปใช้ในการผลิต
- **ทุน (Capital)** ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สิ่งก่อสร้าง และเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต
- **ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)** หมายถึง ผู้ที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาทำการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ

ใครเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต? ถ้าไม่ใช่ประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตไปเสียทั้งหมด คนอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ก็เป็นเจ้าของปัจจัยได้ เช่น ชายแรงงาน (แรงสมองและแรงกาย) รวมถึงสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ลุง ป้า น้า อา ฯลฯ ล้วนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของที่ดิน แรงงาน ทุน หรือเป็นผู้ประกอบการ และคน ๆ เดียวก็เป็นเจ้าของปัจจัยได้

มากกว่า 1 ชนิด เช่น คุณพ่ออาจจะเปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยว คุณพ่อก็จะเป็นเจ้าของที่ดิน แรงงาน ทุน และแถมเป็นผู้ประกอบการไปด้วยเลย จะเห็นว่าเจ้าของปัจจัยการผลิต ก็คือ “หน่วยครัวเรือน” นั่นเอง

ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตที่ได้รับคืออะไร ในบทก่อนเราทราบแล้วว่าของทุกอย่างมีต้นทุนค่าเสียโอกาสเสมอ การเอาปัจจัยการผลิตไปใช้ก็เช่นกัน มันก็จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสเพราะหากใช้ปัจจัยการผลิตนี้ผลิตของอย่างหนึ่ง ในเวลาเดียวกันก็ไม่สามารถใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนเดียวกันไปผลิตอย่างอื่นได้ ดังนั้นจึงต้องให้ค่าตอบแทนตามต้นทุนค่าเสียโอกาส คำถามต่อไป คือว่าปัจจัยการผลิตแต่ละอย่างมีต้นทุนค่าเสียโอกาสอะไรบ้าง

- **ที่ดิน (Land)** ถ้าเราเป็นเจ้าของที่ดิน สมมติว่าถ้าเราเอาที่ดินมาปลูกพืชตั้งโรงงานเอง เราก็จะเสียโอกาสที่จะนำที่ดินแปลงเดียวกันนี้ไปให้คนอื่นเช่า ต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เสียไปในที่นี้ ก็คือ ค่าเช่าที่ควรจะได้รับผลตอบแทนของที่ดิน ก็คือ **ค่าเช่า (Rent)** นั่นเอง
- **แรงงาน (Labour)** ถ้าเราเป็นเจ้าของแรงงาน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือเราเป็นคนที่ยายแรงงาน สมมติเราเลือกที่จะใช้แรงงานเราในการทำนาปลูกข้าว แทนที่จะไปทำงานในโรงงานหรือบริษัท ต้นทุนค่าโอกาสที่เราจะเสียไป ก็คือ ค่าจ้างที่เราควรจะได้รับถ้าทำงานในโรงงานหรือบริษัทนั้น ๆ ผลตอบแทนของแรงงาน ก็คือ **ค่าจ้าง (Wage or Salary)**
- **ทุน (Capital)** ถ้าเราเป็นเจ้าของทุน ไม่ว่าจะเปิดอาคาร โรงงาน เครื่องมือเครื่องจักร เราก็ต้องจัดหาปัจจัยทุนเหล่านี้มา โอกาสที่จะเสียไป ก็คือ แทนที่เราจะสามารถเอาเงินที่เราลงทุนในปัจจัยทุนเหล่านี้ไปฝากธนาคารแล้วได้รับดอกเบี้ย ต้นทุนค่าเสียโอกาสหรือผลตอบแทนของทุน ก็คือ **ดอกเบี้ย (Interest)**
- **ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)** ถ้าเราเป็นผู้ประกอบการ ที่ทำการรวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อทำการผลิต เมื่อขายของได้ก็ได้รายรับจากการขายมา แต่ส่วนหนึ่งก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้ปัจจัยการผลิตซึ่งเป็นต้นทุนของผู้ประกอบการ ส่วนค่าเหนื่อยของผู้ประกอบการ ก็คือ ส่วนเหลือที่จะได้เมื่อหักต้นทุนแล้ว นั่นก็คือ **กำไร (Profit)** นั่นเอง

ในระบบเศรษฐกิจ ประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังนี้

1) หน่วยครัวเรือน เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน หรือเป็นผู้ประกอบการ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้บริโภคสินค้าและบริการด้วย

2) หน่วยธุรกิจ เป็นผู้รวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อนำมาผลิต และจำหน่ายให้กับผู้บริโภค (อาจจะเป็นผู้ผลิต หรือ ผู้จำหน่ายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายไปพร้อม ๆ กันก็ได้)

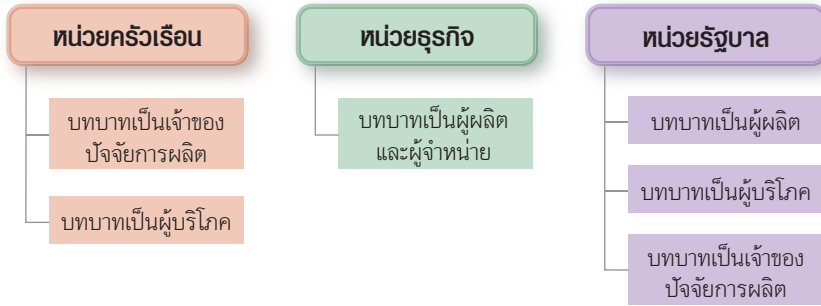
3) หน่วยรัฐบาล คอยควบคุม ดูแล ออกระเบียบและกฎหมาย แต่บางครั้งก็เป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการเสียเอง หากหน่วยธุรกิจไม่สามารถดำเนินการผลิตให้แก่หน่วยครัวเรือนได้ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันประเทศ การให้บริการสวัสดิการทางสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข เป็นต้น เนื่องจากเอกชนย่อมต้องการทำธุรกิจที่มีกำไรสินค้าและบริการในลักษณะดังกล่าวจึงไม่มีเอกชนอยากทำ และหากรัฐบาลไม่ทำก็อาจทำให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยเดือดร้อน การที่รัฐบาลเป็นผู้ผลิตทำให้รัฐบาลเป็นผู้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ จากหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจด้วย อาทิ การจ้างแรงงาน ซึ่งก็คือข้าราชการนั่นเอง การซื้อกระดาษ อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากรัฐบาลจะมีบทบาทเป็นผู้ผลิตและผู้ซื้อแล้ว รัฐบาลยังมีบทบาทเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตบางประเภทด้วย เช่น ป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น ถ้าหน่วยธุรกิจต้องการนำทรัพยากรดังกล่าวมาใช้ในการผลิต ก็จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลด้วย อาทิ ค่าสัมปทาน เป็นต้น

จะเห็นว่าหน่วยเศรษฐกิจจะแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กันไป แต่บางครั้งคน ๆ เดียวก็สามารถเป็นได้หลายบทบาท ในเวลาที่ต่างกัน เช่น คุณพ่อทำงานที่บริษัทก็เป็นเจ้าของแรงงาน พอตตอนกลางวันก็เป็นผู้บริโภคเพราะต้องซื้ออาหารมารับประทาน พอตเย็นคุณพ่อหารายได้เสริมโดยการขับแท็กซี่ คุณพ่อก็จะกลายเป็นผู้ผลิตเพราะต้องให้บริการรับส่งผู้โดยสาร

คำถามทดสอบความเข้าใจ

คุณรู้ไหมว่าคุณมีบทบาทเป็นอะไรในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ลองอธิบาย และยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน

การแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

หน่วยเศรษฐกิจทั้งสามหน่วย ได้แก่ หน่วยครัวเรือน หน่วยธุรกิจ และหน่วยรัฐบาล จะมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีมากขึ้นและเกิดการเชื่อมโยงกัน จึงเกิดเป็น “ระบบเศรษฐกิจ” ซึ่งรูปแบบ ของระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในโลกจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ รูปแบบการปกครอง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

1. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม (Capitalism) ทุกคนมีสิทธิ์เป็น เจ้าของปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ตนหาได้มา และทุกคนก็มี เสรีภาพเต็มที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ เขามากที่สุด โดยเจ้าของปัจจัยการผลิตมีอิสระที่จะนำปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ไปใช้ ทำอะไรก็ได้ตามที่ตนพอใจ เช่น อาจจะขายที่ดิน ให้เช่าต่อ หรือใช้ปลูกข้าวเอง ผู้ผลิตก็มีอิสระที่จะซื้อปัจจัยการผลิต และใช้ปัจจัยการผลิตมาผลิตสินค้าตาม เงินทุนที่มีอยู่ ขณะที่ผู้บริโภคเองก็มีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ตามที่ ตนพอใจตามเงินในกระเป๋าที่มีอยู่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ดำเนินไปโดยมี กลไกราคา ซึ่งจะทำหน้าที่แก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ โดยราคาจะ เป็นตัวกำหนดว่าควรนำปัจจัยการผลิตนั้นมาผลิตสินค้าอะไรมากน้อยแค่ไหน ใช้ทรัพยากรอย่างไร และกระจายสินค้าและจ่ายผลตอบแทนจากการผลิตไป ให้ใครบ้าง โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงการรักษา ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการป้องกันประเทศ และทำให้บรรยากาศ การซื้อขายเป็นไปได้โดยสะดวก

Capitalism

Key Points

- ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จะใช้กลไกราคาในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

- ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดราคาร่วมกัน โดยต่างฝ่ายต่างส่งสัญญาณให้ อีกฝ่ายทราบว่าตนเต็มใจและ มีความสามารถที่จะซื้อหรือ ขายที่ราคาเท่าไร

รู้ไหมว่า...?

อดัม สมิธ เจ้าของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ลัทธิเสรีนิยมกล่าวไว้ว่า

เมื่อแต่ละคนในระบบเศรษฐกิจมุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตน (ผู้บริโภคต้องการความพอใจสูงสุดจากการบริโภค ส่วนผู้ผลิตต้องการกำไรสูงสุด) ทรัพยากรจะถูกจัดสรรผ่านกลไกราคา (หรือระบบตลาด) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากที่สุด จึงได้กล่าวเปรียบเทียบกลไกดังกล่าวว่าเป็น “มือที่มองไม่เห็น” (Invisible Hand)

ราคาจะถูกกำหนดจากผู้ซื้อ (ผู้บริโภค) และผู้ขาย (ผู้ผลิต) ร่วมกัน ถ้าผู้ซื้อต้องการสินค้าชิ้นนั้น ก็จะส่งสัญญาณให้ผู้ผลิตทราบว่าเขายากจะจ่ายในราคาเท่าไร ถ้าของที่ผู้ขายผลิตมาขายมีไม่พอกับความต้องการซื้อของผู้บริโภค ผู้บริโภคก็ต้องยอมจ่ายในราคาที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้สินค้าชิ้นนั้นมา ซึ่งก็จะจูงใจให้ผู้ผลิตผลิตออกมาขายมากขึ้นด้วย แต่ถ้าสินค้ามีเหลือเฟือ ผลิตออกมาขายมากกว่าที่ผู้ซื้อต้องการ ราคาสินค้าก็จะลดลง ผู้ผลิตก็จะผลิตลดลงด้วย (จะอธิบายกฎของอุปสงค์กับอุปทานในลำดับถัดไป) ดังนั้นจะเห็นว่าราคาเป็นตัวที่บอกให้ทราบว่า จะผลิตสินค้าอะไรและเป็นจำนวนเท่าใด (What) ส่วนจะผลิตอย่างไร (How) ราคา ก็จะเป็นตัวตัดสินใจเช่นกัน โดยผู้ผลิตจะเลือกใช้ปัจจัยการผลิตและวิธีการผลิตที่ต้นทุนถูกที่สุดเพื่อให้ขายตามราคาดังนั้นแล้วได้กำไรมากที่สุด ส่วนปัญหาที่ว่า จะผลิตให้ใคร (For Whom) ราคา ก็จะเป็นตัวบอกให้ทราบว่า ใครควรจะเป็นผู้ได้ไป เพราะผู้ผลิตก็จะเลือกขายให้กับผู้ที่ให้ราคาสูงที่สุด

Exam Tip

กลไกราคาจะปรับให้ราคาของผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับราคาของผู้ขายเสนอขายเรียกว่า “ราคาดุลยภาพ” และจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ขายเสนอขายพอดีเรียกว่า “ปริมาณดุลยภาพ” (อ่านเพิ่มเติมในบทที่ 4)

อย่างไรก็ดี การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม แม้จะมีข้อดีในแง่ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีอิสระเสรีในการเลือกผลิต และเลือกบริโภคสินค้าและบริการ แต่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมก็มีข้อเสียอยู่หลายอย่าง เช่น

- ผู้ผลิตรายใหญ่บางรายอาจผูกขาดการผลิตทั้งหมดในสินค้านั้น ๆ ซึ่งมักเกิดขึ้นในธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนมาก เทคโนโลยีทันสมัย ทำให้ผู้ผลิตรายอื่น ๆ ไม่สามารถเข้ามาแข่งขันได้ผู้ผลิตรายใหญ่จึงสามารถกำหนดราคาสินค้าได้แพง ๆ ผู้ซื้อจำต้องจ่ายเพราะเป็นสินค้าที่จำเป็น ขณะที่คนจนก็อาจจะหมดโอกาสในการบริโภคสินค้าเหล่านั้น

- การที่ทุกคนมีสิทธิ์เป็นเจ้าของสินค้าและปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน ทุน ที่คนหาได้มา และทุกคนก็มีอิสระเต็มที่ในการใช้สิ่งเหล่านั้น แต่นั่นก็อาจก่อให้เกิดปัญหารายได้ไม่เท่าเทียมกัน รายจ่ายต่างกันมาก เพราะผู้ที่มีทรัพย์สินมากกว่าหรือมีความสามารถสูงกว่าจะเป็นผู้ได้เปรียบ คนรวยก็รวยขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่คนจนซึ่งไม่มีโอกาสเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตก็จนลง
- สินค้าและบริการบางอย่างจำเป็นต่อการดำรงชีวิต แต่อาจจะไม่มีใครยอมผลิตเพราะไม่คุ้มกับเงินลงทุน เนื่องจากสินค้าและบริการเหล่านี้ไม่สามารถกีดกันคนอื่นไม่ให้มาใช้ได้ด้วยได้หรือเมื่อผลิตแล้วไม่สามารถเก็บเงินจากผู้บริโภคได้ เช่น การจัดหากองกำลังทหารเพื่อป้องกันประเทศ หรือการส่งไฟฟ้าและประปาสู่ท้องถิ่นชนบท รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินการเอง
- อาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่า เช่น ในบางช่วงที่มีการแข่งขันกันสร้างคอนโดมิเนียมเพราะคิดว่าเป็นกิจการที่ให้ผลตอบแทนหรือกำไรดี เมื่อสร้างขึ้นมาเรื่อยๆ ก็เกิดมีมากเกินไปกว่าความต้องการ หรือที่เรียกว่า Oversupply ทำให้ผู้ประกอบการประสบภาวะขาดทุน กิจการต้องล้มเลิก เสียเงินทุนที่ลงทุนไป เป็นการสูญเสียทรัพยากรไปอย่างเปล่าประโยชน์และไม่คุ้มค่า เป็นต้น

Socialism

2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (Socialism) คือ ระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเข้าไปควบคุมหรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและกิจการที่สำคัญ ๆ เพื่อประโยชน์โดยรวม โดยมีรัฐเป็นผู้วางแผน ควบคุมและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ผู้ผลิตจะผลิตสินค้าตามนโยบายรัฐบาล ไม่ว่าจะผลิตอะไร (What) โดยวิธีการผลิตใด (How) รวมถึงคุณภาพแบบไหน ขณะที่ผู้บริโภคก็ถูกจำกัดสิทธิ์ในการเลือกบริโภค รัฐจะเป็นผู้กำหนดเองว่าจะบริโภคสินค้าอะไรจำนวนเท่าใด (For Whom) แต่การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตามระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม แม้จะมีข้อดีที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างคนในสังคม และมีการกระจายผลประโยชน์ ไม่ตกอยู่กับผู้มีเงินทุนมาก หรือผูกขาดปัจจัยการผลิต นอกจากนี้รัฐยังสามารถดูแลและควบคุมการใช้ทรัพยากรในการผลิตได้ แต่ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมก็มีข้อเสีย หากการวางแผนและการดำเนินนโยบายผิดพลาด การจัดสรรทรัพยากรอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เอกชนไม่มีแรงจูงใจในการทำงานและการผลิต ไม่เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์เพราะขาดเสรีภาพ

ในปัจจุบันเป็นยุคของการค้าเสรี มีการติดต่อการค้าและเชื่อมโยงการลงทุนไปทั่วโลก ทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ประเทศจีน ซึ่งมีระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม ก็มีการสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนมากขึ้นในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ แต่ห้ามบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจการบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ เช่น การเกษตร อสังหาริมทรัพย์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

Mixed Economy

3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่ผสมผสานระหว่างลักษณะของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยกลไกราคาจะทำหน้าที่แก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ รัฐเพียงเข้าไปแทรกแซงหรือควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางประเภทเท่านั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม อาทิ การให้บริการด้านการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลกล้วนแต่มีลักษณะของระบบเศรษฐกิจแบบผสมทั้งสิ้น ต่างกันเพียงแต่ว่าประเทศไทยจะเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสมที่ค่อนข้างไปทางระบบทุนนิยม (กลไกราคาเป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์) หรือระบบเศรษฐกิจแบบผสมที่ค่อนข้างไปทางระบบสังคมนิยม (รัฐบาลเป็นผู้วางแผนควบคุม และดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ)

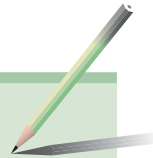

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ➔ เข้าใจบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ ทั้งหน่วยครัวเรือน หน่วยธุรกิจ หน่วยรัฐบาล
- ➔ เข้าใจการแก้ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ของระบบเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

คุณคิดว่าประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบใด และใช้อะไรเป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ผลิตอะไร (What), ผลิตอย่างไร (How), ผลิตและจ่ายผลตอบแทนให้ใคร (For Whom)

จากบทนี้เราจะเห็นว่า แทบทุกระบบเศรษฐกิจล้วนพึ่งพาการจัดสรรทรัพยากรผ่านกลไกราคาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลไกราคาจะเป็นสิ่งกำหนดว่าระบบเศรษฐกิจจะผลิตสิ่งใด (What) ผลิตอย่างไร (How) และจะผลิตให้ใคร รวมทั้งใครจะได้รับผลตอบแทนเท่าใด (For Whom) ซึ่งในบทถัดไปจะอธิบายถึงการทำงานของกลไกราคาเพิ่มเติม

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกราคาซึ่งเป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ หรือเป็นตัวจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยราคาของสินค้าและบริการจะถูก กำหนดจากความต้องการซื้อของผู้ซื้อ (อุปสงค์) และปริมาณเสนอขายของผู้ขาย (อุปทาน) ของสินค้านั้น ๆ กล่าวคือ เมื่อราคาลดลง ปริมาณความต้องการซื้อจะ มากขึ้น ขณะที่ปริมาณเสนอขายจะน้อยลง แต่เมื่อราคาเพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการ ซื้อจะลดลงและปริมาณเสนอขายจะเพิ่มขึ้น การทำงานของกลไกราคานี้จะปรับ จนกระทั่งราคาที่อยู่ซื้อต้องการซื้อเท่ากับราคาที่ผู้ขายเสนอขายเรียกว่า “ราคา ดุลยภาพ” และจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ขายเสนอขายพอดี เรียกว่า “ปริมาณดุลยภาพ” ทั้งนี้ ราคาและปริมาณดุลยภาพสามารถเปลี่ยนไปจาก เดิมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ และ/หรือการเปลี่ยนแปลงของอุปทาน ซึ่งจะ เกิดเป็นราคาและปริมาณดุลยภาพใหม่ขึ้นมา

การกำหนดราคา

ตามอุปสงค์และอุปทาน

การที่ระบบเศรษฐกิจมีหลายแบบ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรหรือการแก้ปัญหา พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์แตกต่างกันไป ในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม รัฐจะเป็นผู้วางแผนจัดสรรทรัพยากรเอง และเป็นผู้กำหนดว่าจะผลิตอะไร และ จำหน่ายจ่ายแจกไปให้ใคร ขณะที่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จะใช้กลไกราคา เป็นตัวจัดสรรทรัพยากร โดยราคาจะเป็นตัวกำหนดว่าควรผลิตสินค้าอะไร มากน้อยเพียงใด ด้วยวิธีการผลิตใด และกระจายสินค้าไปให้ใครบ้าง ซึ่งผู้ผลิต และผู้บริโภคจะร่วมกันเป็นผู้กำหนดราคา การซื้อขายสินค้าและบริการจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อได้ราคาจากผู้ผลิตและผู้บริโภคพอใจ

อุปสงค์

เราในฐานะผู้บริโภค เราจะพอใจซื้อสินค้าและบริการที่เราต้องการจำนวนเท่าใด และจะยอมจ่ายที่ราคาต่อหน่วยเท่าใด ลองมาคิดว่ามีอะไรบางอย่างที่เป็นตัวกำหนดความต้องการของเรา ตัวอย่างเช่น เราอยากกินข้าวกลางวันจะเลือกกินอะไรดี เราอาจจะคำนึงถึงความชอบของเรา ราคาของอาหารแต่ละอย่างที่มีให้เลือกเงินในกระเป๋าที่เรา มี เช่น เลือกทานข้าวมันไก่เพราะเราชอบทานไก่ และราคาถูกกว่าข้าวหมู ถูกกว่าก๋วยเตี๋ยวเนื้อ ถูกกว่าผัดไทย และเงินในกระเป๋าของเราพอจ่าย

ถ้าสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลงเลย ยกเว้นราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น เช่น ถ้าปกติเรากินข้าวมันไก่ 2 จาน แล้ววันหนึ่งราคาไก่ถูกลง แม่ค้าจึงลดราคาของข้าวมันไก่อลงจากจานละ 30 เหลือจานละ 20 บาท เราอาจจะอยากทานข้าวมันไก่เพิ่มขึ้นเป็น 3 จานจะได้อิ่มท้องมากขึ้น แต่ถ้าไก่แพงขึ้นจนทำให้แม่ค้าขึ้นราคาข้าวมันไก่เป็น 40 บาท เราอาจจะอยากกินข้าวมันไก่อน้อยลงเหลือแค่จานเดียว ปริมาณข้าวมันไก่ 1 จาน 2 จาน หรือ 3 จานที่เรายินดีที่จะซื้อ ณ ระดับราคาต่าง ๆ นี้เราเรียกว่า อุปสงค์ของผู้ซื้อ

แต่ไม่ใช่ว่าเพียงผู้ซื้อเกิดความต้องการซื้อแล้วจะเรียกว่ามีอุปสงค์ได้เลย ผู้ซื้อจะต้องสามารถจ่ายค่าสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ได้จริงด้วย เช่น เราต้องการซื้อโทรศัพท์มือถือรุ่นล่าสุด ทันสมัยและราคาแพง แต่มีเงินไม่พอซื้อ อย่างนี้ไม่เรียกว่าเป็นอุปสงค์เพราะสุดท้ายเราก็ไม่สามารถซื้อโทรศัพท์มือถือรุ่นนั้นมาใช้ได้ ในทางเศรษฐศาสตร์ อุปสงค์ (Demand) จึงหมายถึง ปริมาณของสินค้าชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ และมีความสามารถที่จะซื้อสินค้านั้นได้ ณ ราคาต่าง ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ถ้ารสนิยม เงินในกระเป๋า และปัจจัยอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งโดยปกติผู้บริโภคจะมีความต้องการซื้อเพิ่มขึ้นเมื่อราคาถูกลง นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณความต้องการซื้อจะสวนทางกัน ความสัมพันธ์นี้เราเรียกว่า กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) นั่นเอง

LAW OF DEMAND

เสริมความรู้

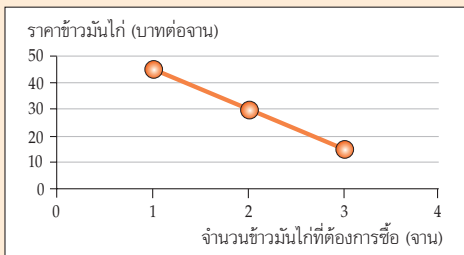
ตลาดคือ ๆ ผู้ผลิต และผู้บริโภค มาเจอกัน ซึ่งตลาดในทางเศรษฐศาสตร์ ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ในการซื้อขายก็ได้ เพียงแค่ให้ผู้ซื้อและผู้ขายทำการตกลงซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันก็พอ เช่น การซื้อขายกันทางอินเทอร์เน็ต ตลาดในทางเศรษฐศาสตร์จึงมีความหมายกว้างกว่าตลาดที่เราเห็นอยู่ทั่ว ๆ ไป

Key Points

- อุปสงค์แสดงถึงความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ โดยต้องมี 2 เงื่อนไข คือ 1. ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willing to Pay) และ 2. ผู้บริโภคมีความสามารถที่จะซื้อ (Ability to Pay)
- เมื่อราคาสินค้าลดลง ปริมาณความต้องการซื้อจะมากขึ้น แต่เมื่อราคาสูงขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อก็จะลดลงตาม “กฎของอุปสงค์”
- ความสัมพันธ์นี้เป็นจริง ก็ต่อเมื่อปัจจัยอื่นไม่เปลี่ยนแปลง เช่น รสนิยมความชอบ เงินในกระเป๋า ราคาสินค้าอื่นที่ทดแทนกันได้ เป็นต้น

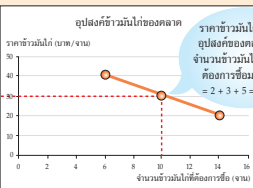
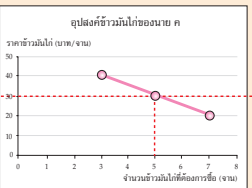
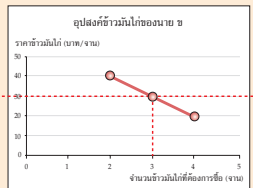
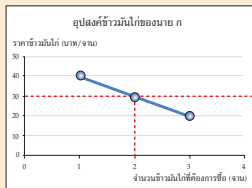
คำถามชวนคิด...?

ถ้าเราลองเอาจำนวนงานของข้าวมันไก่ที่เราต้องการซื้อมาเปรียบเทียบกับราคา โดยวาดกราฟให้แกนนตั้งเป็นราคาข้าวมันไก่ต่อจาน และแกนนอนเป็นจำนวนข้าวมันไก่ (จาน) ที่เราต้องการจะกิน แล้วลากเชื่อมจุดต่าง ๆ เราจะได้เส้นกราฟอย่างไร

เส้นกราฟที่ได้ก็จะมีลักษณะลาดต่ำลงจากบนซ้ายมาล่างขวา ซึ่งแสดงความต้องการกินข้าวมันไก่ของเรา ณ ระดับราคาต่าง ๆ นั่นเอง หรือเรียกว่า เส้นอุปสงค์ส่วนบุคคลหรือเส้นอุปสงค์ของผู้ซื้อแต่ละราย (Individual Demand)

ในความเป็นจริงเราไม่ได้เป็นผู้ซื้อเพียงคนเดียว ถ้าเอาอุปสงค์ที่มีต่อข้าวมันไก่ของทุกคนมารวมกัน ณ ระดับราคาเดียวกัน เราจะเรียกว่า อุปสงค์ของตลาด (Market Demand)

ราคาข้าวมันไก่ 30 บาท
อุปสงค์ของตลาดเท่ากับ
จำนวนข้าวมันไก่ที่ทุกๆ คน
ต้องการซื้อารวมกัน
= 2 + 3 + 5 = 10 จาน

อุปทาน

มาในฟากผู้ชายหรือผู้ผลิตกันบ้าง ถ้าเราจะผลิตของสักอย่างมาขาย เราจะพอใจที่จะขายจำนวนเท่าใด และจะอยากขายที่ราคาเท่าใด เราจะต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง เราอาจจะนึกถึงราคาที่จะขายได้ ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน เทคโนโลยีการผลิต ราคาสินค้าอื่นที่ใช้ได้เหมือนกับของที่เราจะผลิต เป็นต้น

ถ้าเราสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นราคาที่เราขายได้ ลองคิดดูซิว่า เมื่อขอราคาสูงขึ้น ผู้ผลิตจะพอใจที่จะเสนอขายสินค้ามากขึ้นหรือน้อยลง แน่แน่นอน

ว่า คำตอบที่ได้ก็จะตรงข้ามกับผู้ซื้อ หากเป็นผู้ซื้ออย่างเรา ๆ ก็อยากซื้อถูก ๆ ถ้าราคาสูงขึ้น ก็คงอยากซื้อน้อยลง ขณะที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายก็อยากขายของแพง ๆ เพราะจะได้กำไรมาก ๆ ดังนั้น ถ้าของแพงขึ้น ก็คงอยากขายมากขึ้น เช่น ถ้าปกติแม่ค้าขายข้าวมันไก่จานละ 25 บาท ขายได้วันละ 50 จาน แต่ถ้าราคาข้าวมันไก่เพิ่มขึ้นเป็นจานละ 30 บาท แม่ค้าก็อยากขายเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 70 จาน แต่ถ้าต้องลดราคาข้าวมันไก่ลงเหลือจานละ 20 บาท แม่ค้าก็อาจจะอยากขายข้าวมันไคน้อยลงเหลือแค่ 30 จาน เพราะทำเยอะก็ไม้คุ้มกับค่าเหนื่อย ปริมาณข้าวมันไก่ 30 จาน 50 จาน หรือ 70 จานที่ผู้ขายเสนอขาย ณ ระดับราคาต่าง ๆ นี้เราเรียกว่า อุปทานของผู้ขาย

เช่นเดียวกับอุปสงค์ ผู้ขายยินดีที่จะขายยังไม่พอที่จะเกิดเป็นอุปทานได้ ผู้ขายจะต้องสามารถขายสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ได้จริงด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้าราคาข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้นจาก 14,000 บาทต่อตัน เป็น 20,000 บาทต่อตัน ถ้าเราเป็นชาวนาก็อยากที่จะขายข้าวให้ได้มาก ๆ แต่สมมติว่าที่ดินปลูกข้าวเกิดประสบภาวะน้ำท่วมไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ จะเห็นว่าถึงแม้ว่าชาวนาอยากที่จะขายข้าวมากแค่ไหนก็ไม่สามารถทำได้ อย่างนี้ไม่เรียกว่าเป็นอุปทาน เพราะสุดท้ายชาวนาก็ไม่มีข้าวมาขาย นั่นคือ อุปทาน (Supply) จะหมายถึง ปริมาณของสินค้าชนิดหนึ่งที่ผู้ขายยินดีที่จะขาย และมีความสามารถที่จะขายสินค้านั้นได้ ณ ราคาต่าง ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยปริมาณอุปทานของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับราคาของสินค้านั้น หากปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นปริมาณอุปทานจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตมีความต้องการที่จะเสนอขายมากขึ้น เพราะคาดการณ์ว่าจะได้กำไรสูงขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อราคาสินค้าลดลงปริมาณอุปทานจะน้อยลง นั่นคือ กฎของอุปทาน (Law of Supply) นั่นเอง

Key Points

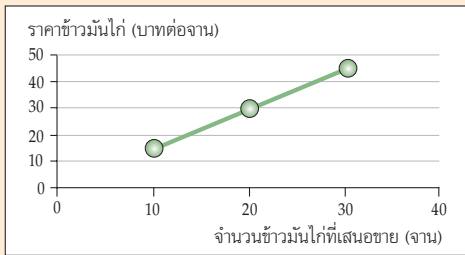
- อุปทานแสดงถึงความต้องการขายสินค้าหรือบริการของผู้ผลิต ณ ระดับราคาต่าง ๆ และต้องมี 2 เงื่อนไข คือ 1. ผู้ผลิตมีความเต็มใจที่จะขาย (Willing to Sell) และ 2. ผู้ผลิตมีความสามารถที่จะขาย (Ability to Sell)

- เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ปริมาณเสนอขายจะมากขึ้น และเมื่อราคาลดลงปริมาณเสนอขายจะลดลงตาม “กฎของอุปทาน”
- ความสัมพันธ์นี้เป็นจริงก็ต่อเมื่อปัจจัยอื่นไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ราคาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีในการผลิต เป็นต้น

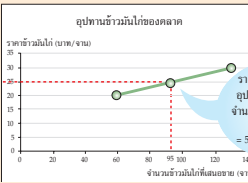
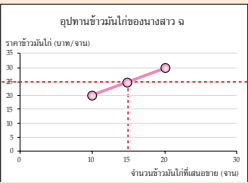
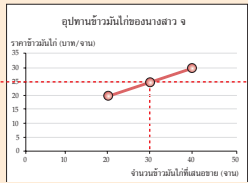
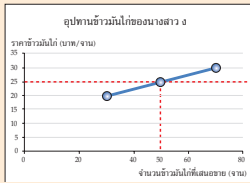
LAW OF SUPPLY

คำถามชวนคิด...?

นี่ก็ออกใหม่ว่า กราฟของเส้นอุปทานของผู้ผลิต หน้าตาเป็นเช่นไร ? ถ้าให้ แกนตั้งเป็นราคาที่เสนอขาย และแกนนอนเป็นปริมาณเสนอขาย

ถ้าเอาอุปทานของผู้ผลิตแต่ละราย (Individual Supply) มา รวมกัน ณ ระดับราคาเดียวกัน ที่เราเรียกว่า อุปทานของ ตลาด (Market Supply) จะได้น้ำตากราฟเป็นเช่นไร ?

ราคาข้าวมันไก่ 25 บาท
อุปทานของแต่ละรายกับ
จำนวนข้าวมันไก่ที่แต่ละ
ๆ คน
ขายมารวมกัน
= 50 + 30 + 15 = 95 จาน

การกำหนดราคาและปริมาณดุลยภาพ

เรารู้แล้วว่าตลาดคือที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมาเจอกัน แต่ในเมื่อผู้ผลิตอยากขายของในราคาแพง ๆ ส่วนผู้บริโภคก็อยากซื้อของในราคาถูก ๆ แล้วเราจะทราบได้อย่างไร ว่าราคาควรจะเป็นเท่าไร และซื้อขายกันในจำนวนที่ขึ้น ตัวอย่างเช่น จากตารางด้านล่างนี้ที่แสดงถึงราคาของส้มในตลาดแห่งหนึ่งในช่วงเทศกาลตรุษจีน ปริมาณความต้องการซื้อของผู้บริโภคและปริมาณเสนอขายของผู้ผลิต

ราคาส้ม (บาท/กก.)	ปริมาณความต้องการซื้อ (กก.)	ปริมาณเสนอขาย (กก.)
50	30	210
45	60	180
40	90	150
35	120	120
30	150	90
25	180	60
20	210	30

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าปริมาณความต้องการซื้อหรืออุปสงค์ เป็นไปตาม **กฎของอุปสงค์** คือ ถ้าราคาถูกลงก็อยากซื้อเพิ่มขึ้น ถ้าราคาแพงขึ้นก็อยากซื้อน้อยลง ส่วนปริมาณเสนอขายหรืออุปทาน เป็นไปตาม **กฎของอุปทาน** คือ ถ้าราคาถูกลงก็อยากขายน้อยลง ถ้าราคาแพงขึ้นก็อยากขายมากขึ้น

เรามาดูกระบวนการทำงานของตลาดกันว่ามันจะปรับตัวกันอย่างไร ที่จะทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายต่างยอมรับราคาและปริมาณซื้อขายเดียวกัน ก่อนอื่นสมมติว่า ถ้าผู้ขายเสนอขายส้มในราคา กิโลกรัมละ 50 บาท ผู้ที่ยินดีที่จะซื้อราคานี้จะมีความต้องการซื้อรวมกันทั้งหมด 30 กิโลกรัม แต่ผู้ขายนำส้มออกขายรวมกันถึง 210 กิโลกรัม ก็จะทำให้ส้มเหลือขายไม่หมด 180 กิโลกรัม เราเรียกว่า เกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) หรือภาษาแบบชาวบ้านง่าย ๆ ก็คือ สินค้าล้นตลาด คนขายก็จะต้องรู้แล้วว่า การตั้งราคา กิโลกรัมละ 50 บาท คงจะแพงเกินไป ก็จะลดราคาลงมา เพราะเขาก็รู้ว่าผู้ซื้อจะยินดีซื้อมากขึ้นเมื่อราคาถูกลง แม้ค่าจะลดราคาลงมาจนกระทั่งปริมาณส้มที่แม่ค้าต้องการจะขายเท่ากับปริมาณที่ผู้ซื้อต้องการจะซื้อในที่สุด (120 กิโลกรัม) นั่นคือ ราคา กิโลกรัมละ 35 บาท ซึ่งก็คือ **“ราคาดุลยภาพ”** นั่นเอง และปริมาณส้มที่ทำการซื้อขาย

Key Points

- กลไกราคาจะปรับให้ราคาที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับราคาที่ผู้ขายเสนอขายเรียกว่า **“ราคาดุลยภาพ”** และจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ขายเสนอขายพอดี เรียกว่า **“ปริมาณดุลยภาพ”**

Exam Tip

ตลาดที่มีการแข่งขันกัน ผู้ขายจะไม่สามารถกำหนดราคาขายได้เองตามใจชอบ ต้องขายตามราคาตลาดหรือราคาดุลยภาพ ซึ่งถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานในตลาดและตลาดที่กลไกราคาทำงานได้ดี ผู้บริโภคจะมีทางเลือกมากมายในทางบริโภค (Plenty of Choice) ไม่ซื้อของผู้ขายรายนี้ก็ซื้อรายอื่นได้ ผู้ขายแต่ละรายจึงต้องแข่งขันกัน ทำให้ราคาต่ำลงมา

คำถามชวนคิด...?

แล้วถ้าผู้ผลิตตั้งราคาส้มไว้แค่ กิโลกรัมละ 20 บาท จะเกิดอะไรขึ้น กลไกราคาทำงานอย่างไร ราคาและปริมาณดุลยภาพในตลาดจะเป็นเท่าไร (คำใบ้ : เกิดสินค้าไม่พอขาย หรือสินค้าขาดตลาด)

- เมื่อเกิดอุปสงค์ส่วนเกิน และอุปทานส่วนเกิน กลไกราคาจะทำหน้าที่ปรับเข้าสู่ดุลยภาพ

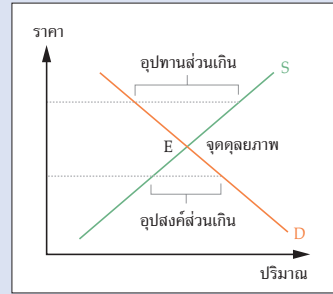
เสริมความรู้

เมื่อผู้ซื้อและผู้ขายต่างยอมรับราคาและปริมาณซื้อขายเดียวกันที่ราคาดุลยภาพ และปริมาณดุลยภาพ เราก็คทราบแล้วว่าใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (อาทิ ที่ดิน แรงงาน) ไปผลิตสัมจำนวนเท่าไร ถึงจะพอเพียงกับความต้องการของตลาด ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่เหลือก็จะถูกจัดสรรไปใช้ผลิตสินค้าและบริการอื่น ๆ ที่สังคมต้องการต่อไป

Exam Tip

ถ้าลองวาดกราฟจากตารางด้านบนดูก็จะเห็นว่าราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพจะเกิดตรงที่เส้นอุปสงค์ตัดกับเส้นอุปทานพอดี ซึ่งเราเรียกจุดนี้ว่า “จุดดุลยภาพ” (Equilibrium Point)

ณ ราคาดุลยภาพนี้ เรียกว่า “ปริมาณดุลยภาพ” ซึ่งกระบวนการปรับราคาจนเข้าสู่ดุลยภาพนี้เองที่เราเรียกว่า การทำงานของกลไกราคา (Price Mechanism) โดยกลไกราคาจะทำหน้าที่ปรับให้ราคากลับไปสู่ราคาดุลยภาพ

การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณดุลยภาพ

เป็นไปได้ไหม ที่ราคาอาจจะไม่ได้ลดลงเลย แต่ผู้ซื้ออาจจะอยากซื้อมากขึ้น หรือผู้ผลิตจะนำสินค้าออกมาขายน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ราคาสินค้าก็เท่าเดิม

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ (Change in Demand) และการเปลี่ยนแปลงในอุปทาน (Change in Supply) ตอนที่กล่าวถึงในหัวข้อ “อุปสงค์” และ “อุปทาน” เราก็บอกแล้วว่าอุปสงค์และอุปทานของสินค้าและบริการไม่ได้ถูกกำหนดจากราคาเพียงอย่างเดียว มีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่เป็นตัวกำหนด ซึ่งเมื่อปัจจัยพวกนี้เปลี่ยนแปลง อุปสงค์และอุปทานของสินค้าก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย และเมื่ออุปสงค์และอุปทานของสินค้าเปลี่ยน ก็จะทำให้ราคาและปริมาณดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปด้วย พอนึกออกไหมว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ ซึ่งเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ราคาเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. รายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง ตามปกติวิสัยของคนถ้ารายได้เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะมีความต้องการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นด้วย แต่ถ้ารายได้ลดลง ความ

ต้องการซื้อสินค้าก็จะลดลงตามไปด้วยในทุกช่วงราคา สินค้าที่กล่าวถึงนี้ คือ **สินค้าปกติ (Normal Goods)** อุปสงค์ของสินค้าเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นตามรายได้ของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น แต่ก็มีสินค้าไม่ปกติด้วยซึ่งจะตรงข้ามกัน คือ อุปสงค์หรือความต้องการซื้อจะลดลงเมื่อรายได้เพิ่ม และอุปสงค์หรือความต้องการซื้อจะเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้ของผู้บริโภคลดลง ตัวอย่างเช่น รถไฟชั้น 3 เสื้อผ้าโหล เป็นต้น เราเรียกสินค้าพวกนี้ว่า **สินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods)**

2. **ราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลง** ในโลกนี้ไม่ได้มีสินค้าชนิดเดียว การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าหนึ่งอาจมีผลต่อปริมาณความต้องการซื้อหรืออุปสงค์ของสินค้าอีกอย่างหนึ่งได้ แต่ก็มีขึ้นอยู่กับว่าสินค้านั้นเป็น **สินค้าทดแทนกัน (Substitution Goods)** หรือเป็น **สินค้าที่ใช้ร่วมกัน (Complementary Goods)**

ถ้าเป็นสินค้าใช้ทดแทนกัน เมื่อราคาสินค้าตัวหนึ่งสูงขึ้น จะส่งผลให้ปริมาณความต้องการซื้ออีกชนิดเพิ่มขึ้น เช่น เนื้อหมูกับเนื้อไก่ ถ้าเนื้อหมูแพง คนก็อาจหันไปบริโภคเนื้อไก่แทน ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อเนื้อไก่เพิ่มขึ้น แต่ ถ้าเป็นสินค้าที่ใช้ร่วมกัน เมื่อราคาสินค้าตัวหนึ่งสูงขึ้น จะส่งผลให้ปริมาณความต้องการซื้ออีกชนิดลดลงด้วย เช่น น้ำมันแพง ปริมาณความต้องการซื้อรถยนต์น้อยลง ทั้งนี้ก็เพราะรถต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงนั่นเอง

3. **รสนิยมหรือความชอบของผู้บริโภค** ปัจจุบันนี้จะส่งผลโดยตรงต่อปริมาณความต้องการซื้อหรืออุปสงค์ของสินค้า เราจะเห็นได้ว่าผู้ขายสินค้าต่างมีการลงทุนโฆษณากันมากมาย ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความนิยมชมชอบและอยากซื้อสินค้านั้น ๆ มากขึ้น จึงเป็นการสร้างความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) หรือเป็นการเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้านั้น ๆ นั่นเอง
4. **การคาดการณ์ของผู้บริโภค** ลองนึกดูว่าถ้าเราคาดว่าพรุ่งนี้ราคาน้ำมันจะปรับขึ้นอีก 80 สตางค์ต่อลิตร จะเกิดอะไรขึ้น คนส่วนใหญ่ก็จะรีบเข้าปั้มน้ำมันวันนี้ จะเห็นว่าความต้องการน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น ทั้ง ๆ ที่ราคาน้ำมันวันนี้ยังเท่าเดิม ดังนั้น การคาดการณ์ของผู้บริโภคจึงมีผลต่ออุปสงค์ของสินค้านั้น ๆ ด้วย

รู้ไหมว่า...?

ทำไมต้องแจกถ้วยฟรีในปั้มน้ำมันหรือคาราโอเกะ

ถ้าเรารู้หลักคิดทางเศรษฐศาสตร์ คงตอบได้ไม่ยาก เพราะการแจกถ้วยฟรีจะช่วยเพิ่มอุปสงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง เราคงไม่กินแต่ถ้วยอย่างเดียว เพราะจะรู้สึกคอแห้งและยังอาจจะติดคอได้

สินค้าที่ทำให้รัฐแทรกแซงกิจการค้าคืออะไร

คำตอบ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เพราะจะเป็นสินค้าที่กลับขายดีในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังย่ำแย่หรือเข้าข่ายสินค้าด้อยคุณภาพนั่นเอง ยอดขายของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป จึงเป็นตัววัดสภาวะเศรษฐกิจได้ดีตัวหนึ่งเลยทีเดียว เพราะถ้าหากปีหนึ่งปีใดเศรษฐกิจเติบโตดี หมายความว่ารายได้ของประชาชนจะสูง คนจะหันไปบริโภคอาหารสด อาหารปรุงสำเร็จกับข้าวถุง อาหารตามร้านอาหาร ภัตตาคาร และอาหารอื่น ๆ จนทำให้ยอดขายของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปลดลงและในทางกลับกัน ถ้าหากเศรษฐกิจไม่ดี คนก็จะหันมาบริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมากขึ้น

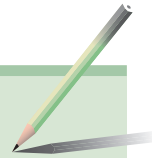
5. **จำนวนผู้ซื้อ** สินค้าที่มีผู้ซื้อมาก อุปสงค์ก็จะมากตามไปด้วย สินค้าใดผู้ซื้อน้อย อุปสงค์ก็จะน้อยตาม ตัวอย่างเช่น มือถือ iPhone โดยเฉพาะตอนที่ออกมาใหม่ ๆ มีผู้ที่ต้องการอยากซื้อเป็นจำนวนมาก และมีการแห่กันไปเข้าแถวรอซื้อ อาจจะเรียกได้ว่า เป็นการซื้อตามกระแส ทำให้อุปสงค์ของสินค้านี้เพิ่มมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงในอุปทาน ซึ่งเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ราคาเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. **ราคาปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลง** ราคาปัจจัยการผลิตเป็นตัวกำหนดต้นทุนการผลิตของผู้ผลิต ถ้าราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตก็จะสูงตามไปด้วย ส่งผลให้กำไรของผู้ผลิตลดลง ผู้ผลิตจึงลดปริมาณการผลิต และการขายลง หรืออุปทานลดลงนั่นเอง
2. **เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต** การค้นพบวิธีการผลิตใหม่ ๆ เทคนิควิทยาการต่าง ๆ สามารถทำการผลิตได้มากขึ้น หรือใช้ปัจจัยการผลิตน้อยลง ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง ผู้ขายก็จะสามารถขายสินค้านั้น ๆ มากขึ้น
3. **ราคาของสินค้าอื่นที่ใช้ปัจจัยการผลิตเดียวกัน** จากตัวอย่างเดิม ถ้าราคาข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้นจาก 14,000 บาทต่อตัน เป็น 20,000 บาทต่อตัน ชาวไร่ก็อาจหันมาปลูกข้าวหอมมะลิในพื้นที่เดิม แทนการปลูกข้าวโพดกันมากขึ้น ส่งผลให้อุปทานข้าวโพดลดลง
4. **การคาดการณ์ของผู้ผลิต** ตัวอย่างเช่น ถ้าชาวนาคาดการณ์ว่าราคาข้าวจะสูงขึ้นจากโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ชาวนาก็จะหันมาปลูกข้าวมากขึ้น ปลูกพืชอื่น (เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด) น้อยลง ส่งผลให้อุปทานของข้าวเพิ่มขึ้นนั่นเอง
5. **จำนวนผู้ขาย** สินค้าที่มีผู้ขายมาก อุปทานก็จะมากตามไปด้วย สินค้าใดผู้ขายน้อย อุปทานก็จะน้อยตามไปด้วย ลองนึกถึงตอนใกล้เปิดเทอม เราจะเห็นว่าปริมาณขายหรืออุปทานเครื่องบินนักเรียน รองเท้านักเรียน กระเป๋านักเรียน จะมากกว่าในช่วงปกติ นั่นก็เพราะมีผู้ขายมาออกร้านกันเป็นจำนวนมากนั่นเอง

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

อุปสงค์และอุปทานของรถยนต์ไฮบริดที่ประหยัดน้ำมัน จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (เพิ่มขึ้นหรือลดลง) ถ้าปรากฏข่าวนี้ในหน้าหนังสือพิมพ์ (รถยนต์ไฮบริด คือ รถยนต์ที่ใช้ระบบไฟฟ้าแบตเตอรี่มาช่วยในการขับเคลื่อนในบางสถานการณ์ ทำให้รถยนต์ที่ใช้ระบบไฮบริดประหยัดน้ำมันได้ประมาณ 30-50%)

ความไม่สงบในลิเบียอาจส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันปรับตัวพุ่งสูงขึ้น

กระแสอนุรักษ์พลังงานกำลังมา
ใช้ไฮบริดคู่กันสมัย

บริษัทคู่แข่งประกาศลดราคา
เพื่อแข่งขันเพิ่มยอดขาย

รัฐบาลประกาศขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ

Exam Tip

การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์และอุปทาน ที่เกิดจากปัจจัยที่ไม่ใช่ราคาเหล่านี้ จะทำให้เส้นอุปสงค์ และเส้นอุปทานเคลื่อนไปจากเดิม ทั้งเส้น (Shift) อาจจะไปทางซ้ายหรือทางขวา แล้วแต่ว่าปัจจัยเหล่านี้จะทำให้อุปสงค์หรืออุปทานเพิ่มขึ้นหรือลดลง คุณทราบหรือไม่ว่า ถ้าอุปสงค์เพิ่มขึ้นอาจจะมาจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์จะ Shift ไปทางซ้ายหรือทางขวา แล้วถ้าอุปทานลดลงจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เส้นอุปทานจะ Shift ไปทางซ้ายหรือทางขวากันแน่ ลองวาดกราฟดู (ค่าใช้จ่าย : การที่อุปสงค์เพิ่มขึ้น หมายถึงปริมาณความต้องการซื้อมากขึ้น ในทุกระดับราคา ส่วนอุปทานลดลง หมายถึงปริมาณเสนอขายลดลง ในทุกระดับราคา)

การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณดุลยภาพ

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์

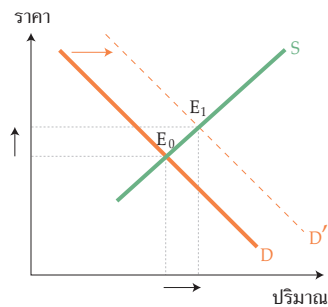

จากตัวอย่างเดิม ปริมาณการซื้อขายส้มที่ตลาด คราวนี้มีข่าวออกมาว่าการกินส้มจะช่วยให้มีอารมณ์ดี คนก็หันมากินส้มมากขึ้น (ความชอบเปลี่ยน) ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อหรืออุปสงค์มากขึ้น ในทุกระดับราคาตามตารางด้านล่างนี้ ถ้ามาราคาและปริมาณดุลยภาพจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ราคาส้ม (บาท/กก.)	ปริมาณความต้องการ ซื้อเดิม (กก.)	ปริมาณความต้องการ ซื้อใหม่ (กก.)	ปริมาณความ ต้องการขาย (กก.)
50	30	90	210
45	60	120	180
40	90	150	150
35	120	180	120
30	150	210	90
25	180	240	60
20	210	270	30

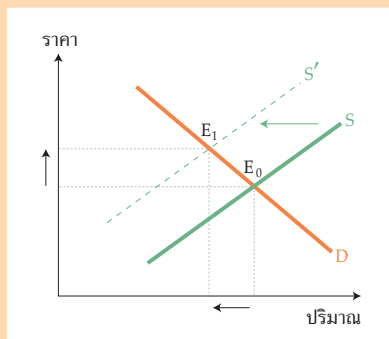
เดิมผู้ซื้อและผู้ขายต่างยอมรับราคาและปริมาณซื้อขายเดียวกัน ที่ราคาคุณภาพ กิโลกรัมละ 35 บาท ปริมาณดุลยภาพที่เท่ากับ 120 กิโลกรัม ณ ราคานี้ ไม่เกิดอุปทานส่วนเกินและอุปสงค์ส่วนเกิน แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ คืออุปสงค์ส้มเพิ่มมากขึ้นในทุกระดับราคา (เส้นอุปสงค์ส้มเคลื่อนย้ายไปทางขวาทั้งเส้น) หากราคาส้มยังเท่าเดิมที่ 35 บาทต่อกิโลกรัม จะเกิดอะไรขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อจะเพิ่มขึ้นเป็น 180 กิโลกรัม แต่ปริมาณที่ผู้ขายนำออกมาขายมีแค่ 120 กิโลกรัม จะทำให้ส้มขาดตลาด เกิดเป็นอุปสงค์ส่วนเกิน จำนวน 60 กิโลกรัม ผู้ซื้อที่ต้องแย่งกันซื้อก็เสนอซื้อในราคาที่สูงขึ้น ผู้ขายทราบอย่างนี้ก็ปรับขึ้นราคา ราคาจะสูงขึ้นจนกระทั่งอุปสงค์ส่วนเกินหายไป หรือก็คือปริมาณส้มที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ เท่ากับปริมาณส้มที่ผู้ขายต้องการขาย นั่นคือ ที่ราคา กิโลกรัมละ 40 บาท และปริมาณซื้อขายอยู่ที่ 150 กิโลกรัม ซึ่งเป็นราคาและ

ปริมาณดุลยภาพใหม่ ซึ่งจะไม่มีปัญหาสัมขาดตลาด จะเห็นว่ากลไกราคาจะทำให้เกิดจุดดุลยภาพใหม่ โดยราคาดุลยภาพใหม่จะสูงขึ้นกว่าราคาดุลยภาพเดิม และปริมาณดุลยภาพใหม่จะเพิ่มขึ้นกว่าปริมาณดุลยภาพเดิมด้วย (ลองวาดกราฟดูจะเข้าใจง่ายขึ้น) ลองนึกถึงช่วงเทศกาลสงกรานต์ ทำไมแม่บ้านถึงบ่นว่าราคาหมูแพง นั่นเพราะปริมาณความต้องการซื้อหมูจะเพิ่มขึ้นในช่วงเทศกาล กลไกราคาจะปรับให้ปริมาณซื้อเท่ากับปริมาณขายเท่ากัน ซึ่งจะทำให้ราคาหมูแพงขึ้นนั่นเอง

คำถามชวนคิด...?

จากตัวอย่างเดิมเรื่องส้ม ถ้าสมมติว่าผู้ผลิต เจอกับปัญหาต้นทุนปุ๋ยแพงขึ้น ราคาและปริมาณดุลยภาพในตลาดจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (คำใบ้ : เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปทาน โดยอุปทานลดลงในทุกๆระดับราคา)

การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณดุลยภาพ

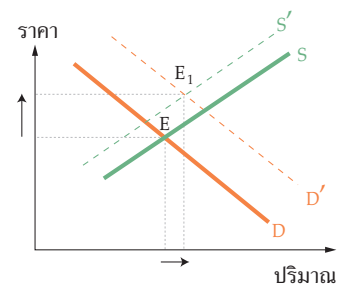
เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของอุปทาน

ในความเป็นจริงแล้ว ไม่จำเป็นต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ หรือการเปลี่ยนแปลงของอุปทาน อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ทุกอย่างสามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้ ซึ่งอาจทำให้ทั้งราคาหรือปริมาณเปลี่ยนแปลงไปได้ อาจเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเท่าเดิมก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าอุปสงค์และอุปทาน อย่างไม่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่ากัน

ตัวอย่างเช่น ผู้บริโภคต้องการกินส้มมากขึ้น แต่ผู้ผลิตมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากราคาน้ำ ทำให้ผู้ผลิตลดปริมาณขายลง ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพจะเป็นอย่างไร

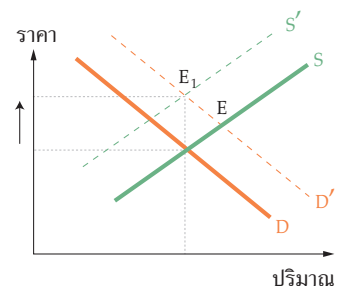
กรณีที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มมากขึ้น)
> การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสโนขายส้มลดลง)

---> ราคาดุลยภาพเพิ่มขึ้น
และปริมาณดุลยภาพเพิ่มขึ้น

กรณีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มมากขึ้น)
= การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสโนขายส้มลดลง)

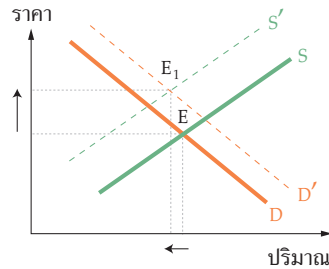
---> ราคาดุลยภาพเพิ่มขึ้น
และปริมาณดุลยภาพเท่าเดิม

กรณีที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มมากขึ้น)
 < การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสนอขายส้มลดลง)

---> ราคาดุลยภาพเพิ่มขึ้น
 และปริมาณดุลยภาพลดลง

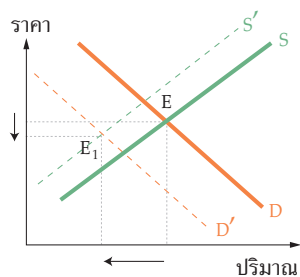

สรุปได้ว่าตัวอย่างนี้ อุปสงค์เพิ่มขึ้น ขณะที่อุปทานลดลง จะทำให้ราคาดุลยภาพเพิ่มขึ้นแน่นอน แต่ปริมาณดุลยภาพอาจจะเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเท่าเดิมก็ได้ ขึ้นกับขนาดของอุปสงค์และอุปทานที่เปลี่ยนแปลงไป

อีกตัวอย่างหนึ่ง ถ้าผู้บริโภคต้องการกินส้มลดลง แต่ผู้ผลิตยังคงมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากราคาปุ๋ย ทำให้ผู้ผลิตลดปริมาณขายลง ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพจะเป็นอย่างไร

กรณีที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มลดลง)
 > การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสนอขายส้มลดลง)

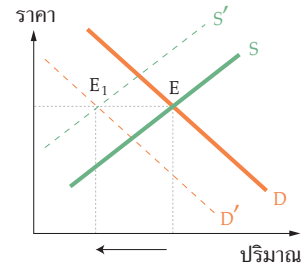
---> ราคาดุลยภาพลดลง
 และปริมาณดุลยภาพลดลง

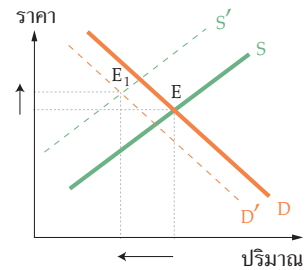
กรณีที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มลดลง)
= การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสนอขายส้มลดลง)

---> ราคาดุลยภาพเท่าเดิม
และปริมาณดุลยภาพลดลง

กรณีที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (ต้องการกินส้มลดลง)
< การเปลี่ยนแปลงอุปทาน (ปริมาณเสนอขายส้มลดลง)

---> ราคาดุลยภาพเพิ่มขึ้น
และปริมาณดุลยภาพลดลง

สรุปได้ว่า ตัวอย่างนี้อุปสงค์ลดลง ขณะที่อุปทานก็ลดลงด้วย จะทำให้ปริมาณดุลยภาพลดลงแน่นอน แต่ราคาดุลยภาพอาจจะเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเท่าเดิมก็ได้ ขึ้นกับขนาดของอุปสงค์และอุปทานที่เปลี่ยนแปลงไป

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา

เราทราบแล้วว่าจากกฎของอุปสงค์ ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อจะลดลง แล้วเคยลองสงสัยไหมว่า ทำไมเมื่อราคาสินค้าแต่ละอย่างปรับเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน แต่เรากลับลดการซื้อสินค้าบางอย่างมากหรือถึงขนาดไม่ซื้อสินค้านั้นเลย ขณะที่บางอย่างเราซื้อลดลงเพียงนิดเดียว เช่น น้ำอัดลม ถ้าเพิ่มราคาเป็นเท่าตัว เราอาจจะอยากซื้อน้อยลงหรือไม่อยากซื้อเลย แต่ถ้าเป็นยาแก้ไอ ถึงราคาจะเพิ่มขึ้นไปเท่าไร แต่เราก็มักจำเป็นต้องซื้อหากเราป่วยไข้ จะเห็นได้ว่า ที่เป็นแบบนี้ก็เพราะความต้องการของคนเรามีความอ่อนไหวต่อราคาที่เปลี่ยนแปลงไปของสินค้าแต่ละอย่างไม่เท่ากัน หรือมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าแตกต่างกัน นั่นเอง

Exam Tip

ในทางเศรษฐศาสตร์ การวัดค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของราคา จะคำนวณจากเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์หารด้วย เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคา (ค่าความยืดหยุ่นจึงไม่มีหน่วย) จากตัวอย่างนี้ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของราคาจะเท่ากับ $-40\%/25\% = -1.6$ หรือเขียนเป็นสูตรได้ว่า

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา} = \frac{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณอุปสงค์}}{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงของราคา}}$$

- ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาจะมีเครื่องหมายเป็นลบเสมอ เพราะจากกฎของอุปสงค์ ความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณความต้องการซื้อเป็นไปในทางผกผันกัน
- ในที่นี้ค่าความยืดหยุ่นมีค่าเกิน 1 (ไม่ดูเครื่องหมาย) หรือการเปลี่ยนแปลงของปริมาณความต้องการซื้อสินค้ามากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา แสดงว่าสินค้านี้มีความยืดหยุ่นมาก หรือ Elastic แต่ในทางกลับกัน ถ้าค่าความยืดหยุ่นมีค่าน้อยกว่า 1 (ไม่ดูเครื่องหมาย) หรือการเปลี่ยนแปลงของปริมาณความต้องการซื้อสินค้าน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา แสดงว่าสินค้านี้มีความยืดหยุ่นน้อย หรือ Inelastic

มาลองดูกันว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าแต่ละอย่างคิดกันอย่างไร แนวคิดไม่ได้ยุ่งยากเลย แค่เปรียบเทียบว่าราคาที่เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้ปริมาณการซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน มากกว่าหรือน้อยกว่าราคาที่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างเช่น ถ้าส้มราคาแพงขึ้น 10 บาท จาก 40 บาท เป็น 50 บาท ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อลดลง 60 กิโลกรัม จาก 150 กิโลกรัม เป็น 90 กิโลกรัม อย่างไรก็ตามเปลี่ยนแปลงมากกว่ากันระหว่างราคาส้ม กับปริมาณความต้องการซื้อ เพื่อให้เปรียบเทียบกันได้ ขอใช้เป็นร้อยละ (%) การเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ราคาส้มราคาแพงขึ้น $(50-40)/40 = 25\%$ ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อลดลงถึง $(90-150)/150 = -40\%$ จะเห็นว่า ปริมาณความต้องการซื้อส้มเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาส้ม ในทางเศรษฐศาสตร์ เราจะถือว่าส้มมีความยืดหยุ่นต่อราคามาก นั่นคือ **สินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก หรือ Elastic คือสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา** สินค้าประเภทนี้ ได้แก่ สินค้าที่สามารถหาสินค้าอื่นทดแทนได้ง่าย หรืออาจจะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น น้ำอัดลม เครื่องประดับเพชรพลอย เป็นต้น สินค้าพวกนี้ราคาเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยก็ทำให้ปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลงไปได้มาก

ในทางตรงกันข้าม หากเทียบกันแล้ว การเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปสงค์น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา สินค้าชนิดนั้นจะเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาน้อย หรือ **Inelastic** ได้แก่ สินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ แม้ราคาจะสูงขึ้นแต่เราก็ยังจำเป็นต้องซื้อมากินมาใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นสินค้าที่สามารถหาสินค้าอื่นทดแทนได้ยากนั่นเอง เช่น ยารักษาโรค เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นแล้วว่าสินค้าต่างกันจะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาไม่เท่ากัน นี่ก็ออกใหม่ว่าสินค้าอะไรที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย คำตอบ ก็คือ โลงศพ เพราะไม่ว่าจะเพิ่มหรือลดราคา ก็ไม่มีผลต่ออุปสงค์เลย (ถ้ามีคนตายก็ต้องซื้อไม่ว่าราคาจะถูกหรือแพง เช่นกัน ถ้าไม่มีคนตาย ก็ไม่ซื้อไม่ว่าราคาจะถูกหรือแพง)

คำถามชวนคิด...?

ในอดีตรถไฟของอินเดียได้ชื่อว่า สกปรก ท้องน้ำเหม็น ไม่ตรงเวลา ไม่ทันสมัย และมีหนี้สินสะสม 70,000 กว่าล้านบาท หากเป็นบริษัทเอกชนก็ล้มละลายไปนานแล้ว แต่ปี พ.ศ. 2550 รถไฟของอินเดียกลับเป็นหน่วยงานที่ทำเงินสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 ให้กับรัฐบาล โดยมีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ และแทนที่รถไฟของอินเดียจะปรับขึ้นราคาค่าโดยสาร แต่กลับปรับลดราคาลงมา ทำให้จำนวนผู้โดยสารเพิ่มสูงขึ้นมาก ในขณะเดียวกันก็เพิ่มขบวนรถไฟให้ยาวขึ้น ทำให้ต้นทุนการบรรทุกผู้โดยสารต่อคนลดลง

- คำถาม : 1. รู้ไหมว่าทำไมรถไฟของอินเดียจึงปรับลดค่าโดยสารลง
2. ผลของรายได้เป็นอย่างไรหลังจากปรับลดราคาค่าโดยสารลง (สมมติให้รายได้ของรถไฟในอินเดียมาจากตั๋วค่าโดยสาร)

(คำใบ้ : ใช้ความรู้จากหลักการของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา ให้เป็นประโยชน์ ...การรถไฟของอินเดียทราบว่าผู้ใช้บริการรถไฟของคนอินเดียมีความยืดหยุ่นต่อราคามาก ดังนั้น ถ้าลดราคาลง จะทำให้จำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาที่ปรับลดลงเสียอีก เช่น ลดราคาค่าโดยสารลงแค่ 10% แต่จำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นถึง 30% จะเห็นว่าคุ้มกับการที่ปรับลดราคาค่าโดยสารลง เพราะรายได้ของการรถไฟจะปรับเพิ่มขึ้นนั่นเอง)

คำถามชวนคิด...?

การที่เราทราบว่าสินค้านั้นมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามากหรือน้อย มีประโยชน์อย่างไร

(คำใบ้ : ลองนึกดูว่าหากสินค้าที่เราขายมีความยืดหยุ่นต่อราคามาก ถ้าเราเป็นผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้านั้น ซึ่งเราก็คงอยากให้รายได้จากการขายเพิ่มขึ้นมาก ๆ แล้วเราควรจะทำอย่างไร...ขึ้นราคาสินค้า หรือลดราคาสินค้า หรืออยู่เฉย ๆ ดีกว่า)

ตัวอย่าง จากตารางด้านล่างนี้เป็นราคาค่าโดยสารมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จากแบงก์ชาติไปท่าพระจันทร์ และจำนวนคนใช้บริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ เป็นดังนี้

ราคาค่าโดยสาร (บาท/คน)	จำนวนคนใช้บริการ (คน)	รายได้จากการเก็บค่าโดยสาร (บาท)
50	10	500
40	20	800
30	50	1,500
20	60	1,200

สมมติว่าเราเป็นคนขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เราจะตั้งราคาค่าโดยสารกี่บาท คำตอบก็ไม่ยาก เราต้องตั้งที่ราคา 30 บาท เพราะเป็นราคาที่ให้รายได้สูงสุด คราวนี้เราลองมาคำนวณดูค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการโดยสารมอเตอร์ไซด์ต่อราคากัน เขาเป็นในช่วง 30 - 40 บาท ถ้าคนขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างลดราคาค่าโดยสารจาก 40 บาท เป็น 30 บาท (ราคาเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ $(30-40)/40 = -25\%$) ทำให้จำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นจาก 20 คน เป็น 50 คน (อุปสงค์เพิ่มขึ้นเท่ากับ $(50-20)/20 = 150\%$) ดังนั้น ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาที่เราคำนวณได้คือ $(150\% / -25\%) = -6$ ในที่นี้ค่าความยืดหยุ่นมีค่าเกิน 1 (ไม่ดูเครื่องหมาย) แสดงว่าการโดยสารมอเตอร์ไซด์นี้มีความยืดหยุ่นมาก หรือ elastic จะเห็นว่าการเพิ่มของจำนวนผู้โดยสารมากกว่าการลดราคาค่าโดยสาร จึงทำให้คนขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างได้รายได้เพิ่มขึ้นจาก 800 บาท มาเป็น 1,500 บาท แต่ต้องลดราคาค่าโดยสารลงจาก 40 บาท เหลือ 30 บาท (เป็นหลักการเดียวกัน

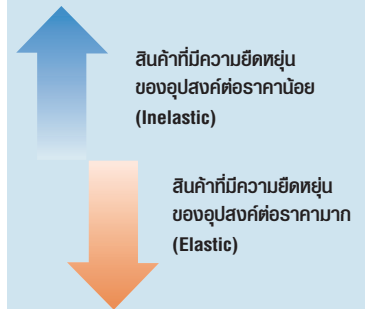
กับที่ใช้ตอบคำถามด้านบน ว่าทำไมรถไฟของอินเดียจึงปรับลดค่าโดยสารลง) นั่นคือ ถ้าผู้ผลิตทราบว่าสินค้าที่ตนเองขายนั้นมีความยืดหยุ่นมาก การปรับลดราคาก็จะมีผลให้ปริมาณความต้องการซื้อของผู้บริโภคปรับเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาที่ลดลงไป ส่งผลให้รายได้มากขึ้นนั่นเอง

ดังนั้น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าแต่ละอย่างจึงมีประโยชน์ต่อผู้ผลิตหรือผู้ขายในการตั้งราคา/ปรับราคา เนื่องจากถ้าผู้ขายทราบว่าสินค้าที่ตนเองขายนั้นมีความยืดหยุ่นมาก ก็ควรจะปรับลดราคาลง เพราะปริมาณซื้อจะเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาที่ปรับลดลง ส่งผลให้รายได้จากการขายสินค้ามากขึ้น แต่ถ้าผู้ขายเกิดอยากปรับราคาเพิ่มขึ้น แทนที่รายได้จะเพิ่มขึ้น กลับจะทำให้รายได้ลดลงกว่าเดิมเสียอีก เพราะปริมาณการซื้อจะลดลงมากกว่าราคาที่ปรับเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้ลดลงนั่นเอง ดังนั้น ถ้าสินค้าที่ขายมีความยืดหยุ่นมาก ก็ควรปรับลดราคาเพื่อให้ปริมาณขายเพิ่มขึ้นมาก ๆ ซึ่งก็จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นนั่นเอง

แต่ถ้าผู้ขายทราบว่าสินค้าที่ตนเองขายนั้นมีความยืดหยุ่นน้อย ก็อาจจะปรับราคาขึ้นได้ เพราะปริมาณซื้อจะลดลงน้อยกว่าราคาที่ปรับเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้จากการขายสินค้ามากขึ้น แต่ถ้าผู้ขายปรับราคาลดลงเพื่อกระตุ้นยอดขาย แทนที่รายได้จะเพิ่มขึ้น กลับจะทำให้รายได้ลดลงกว่าเดิม เพราะปริมาณการซื้อจะเพิ่มขึ้นน้อยกว่าราคาที่ปรับลดลง ส่งผลให้รายได้ลดลงนั่นเอง ดังนั้น ถ้าสินค้าที่ขายมีความยืดหยุ่นน้อย ผู้ขายอาจจะปรับราคาขึ้น เพราะปริมาณขายลดลงไม่มาก ซึ่งก็จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นนั่นเอง

รู้ไหมว่า...?

รู้หรือยังว่า...สินค้าแบบไหน ควรปรับขึ้นราคา หรือลดราคา เพื่อให้รายรับจากการขายเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า

- สินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก การปรับลดราคาจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น (เพราะอุปสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าราคาที่ลดลง)
- ขณะที่การปรับเพิ่มราคาจะทำให้รายได้ลดลง (เพราะอุปสงค์ลดลงมากกว่าราคาที่เพิ่มขึ้น)
- สินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาน้อย การปรับลดราคา จะทำให้รายได้ลดลง (เพราะอุปสงค์เพิ่มขึ้นน้อยกว่าราคาที่ลดลง)
- ขณะที่การปรับเพิ่มราคาจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น (เพราะอุปสงค์ลดลงน้อยกว่าราคาที่เพิ่มขึ้น)

กล่องความรู้ที่ 1

เรื่อง การใช้น้ำมันของไทยมีความยืดหยุ่นต่อราคาหรือไม่ ?

หลายคนคงไม่อาจปฏิเสธว่า น้ำมันเป็นพลังงานที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเรา และเป็นทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด จนนับวันจะหายากมากขึ้นทุกที ๆ เราถึงต้องซื้อน้ำมันแพงกันอยู่ทุกวันนี้ และไม่ว่ามันจะแพงขึ้นสักเท่าไร เรายังจำเป็นต้องซื้อหามาใช้อยู่ดี จนหลายคนอาจคิดว่าปริมาณการใช้น้ำมันไม่มีความยืดหยุ่นต่อราคาเลย หรือจริง ๆ แล้ว การใช้น้ำมันมีความยืดหยุ่นต่อราคาหรือไม่ มาลองดูกัน

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน มาดูพฤติกรรมของประชาชนที่เกิดขึ้นจริง ๆ เลยดีกว่าว่าเราทั้งหลายมีพฤติกรรมการใช้น้ำมันเปลี่ยนแปลงไปตามราคาที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2550 ราคาน้ำมันเบนซินแพงขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 8.8% ส่งผลให้ปริมาณการใช้น้ำมันลดลง 2.3% ซึ่งคิดเป็นค่าความยืดหยุ่นของการใช้น้ำมันต่อราคาในช่วงนั้นได้เท่ากับ -0.3 (-2.3%/8.8%)

ในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2553 ราคาน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้นเพียง 2.5% แต่ปริมาณการใช้น้ำมันกลับลดลงถึง 7.5% ซึ่งคิดเป็นค่าความยืดหยุ่นของการใช้น้ำมันต่อราคาในช่วงนั้นได้เท่ากับ -3.0 (-7.5%/2.5%)

สังเกตว่าเมื่อราคาน้ำมันแพงขึ้น เรายังจะใช้น้ำมันลดลง ตามกฎของอุปสงค์ แต่ปริมาณการใช้จะลดมากหรือน้อย เมื่อเทียบกับขนาดของการเปลี่ยนแปลงของราคาดังนั้น ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้น้ำมัน จะเห็นได้ว่า ทั้ง ๆ ที่ในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2553 ราคาเพิ่มขึ้นน้อยกว่าช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2550 แต่ปริมาณการใช้กลับลดลงมากกว่า ทั้งนี้ ก็เพราะราคาน้ำมันมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 ทำให้ประชาชนบางส่วนหันมาใช้เชื้อเพลิงอื่นทดแทนการใช้น้ำมันกันมากขึ้น ทั้งก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) และก๊าซธรรมชาติ (NGV) ซึ่งมีราคาถูกกว่าน้ำมัน เพราะรัฐบาลให้การอุดหนุนชดเชย จะเห็นจากกรณีนี้ว่า เมื่อหาพลังงานอื่นมาใช้แทนน้ำมันได้มากขึ้น การใช้น้ำมันก็มีความยืดหยุ่นของต่อราคาเพิ่มขึ้นด้วย หรือปริมาณการใช้ลดลงมากกว่าราคาที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการใช้น้ำมันมีความยืดหยุ่นต่อราคา แต่ความยืดหยุ่นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้น้ำมัน ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงเวลา

น้ำมันไม่ได้มีความสำคัญเพียงแค่นี้ในชีวิตประจำวันของเราแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังมีมีความสำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทยด้วย โดยเฉพาะด้านการขนส่งที่ต้องใช้น้ำมันในสัดส่วนสูงเมื่อเทียบกับพลังงานอื่น ๆ เพราะไทยใช้การขนส่งทางถนนถึงกว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้ ประสิทธิภาพการใช้น้ำมันของเรายังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งดูได้จากปริมาณการใช้น้ำมันต่อ GDP ของไทยที่ยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ทำให้ไทยต้องนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อมากลั่นปี ๆ หนึ่งกว่า 2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือมากกว่ารายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งปีเสียอีก การนำเข้าน้ำมันที่มากนี้เองทำให้เราต้องเผชิญกับเสี่ยงจากความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลกค่อนข้างมาก

ในช่วงที่ผ่านมาราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งถ้าราคาน้ำมันในประเทศปรับสูงขึ้นตามก็อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้น้ำมันและภาคธุรกิจรัฐบาลจึงเข้ามาช่วยตรึงราคาน้ำมันเพื่อช่วยลดค่าขนส่งและชะลอการปรับขึ้นของราคาสินค้าอื่น รวมทั้งอาจเป็นเจตนาดีที่อยากให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตมีเวลาปรับตัว แต่ด้วยราคาที่ถูกเกินจริงนั้น กลับทำให้พฤติกรรมการใช้น้ำมันของประชาชนบิดเบือน คือ แทนที่คนจะลดการใช้น้ำมัน แต่กลายเป็นใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นในช่วงที่รัฐบาลตรึงราคา เช่นเดียวกับช่วงตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม 2554 ที่รัฐบาลงดเว้นการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมัน คนก็ใช้น้ำมันกันมากอย่างที่เรเห็นกันว่า วันที่ประกาศนโยบายนี้ออกมา มีรถรอต่อแถวเข้าปั๊มเพื่อเติมน้ำมันกันแน่นขนัด และบางปั๊มติดป้ายว่าน้ำมันเบนซิน 91 หมดด้วยซ้ำไป ซึ่งนโยบายเช่นนี้อาจทำให้กลไกตลาดขาดประสิทธิภาพในระยะยาวได้

เพราะเรารู้ดีอยู่แล้วว่า รัฐบาลอาจไม่สามารถฝืนกลไกตลาดได้ตลอดไป เพราะการลดราคาน้ำมันเช่นนี้มีต้นทุนที่ต้องเข้าไปอุดหนุนชดเชย หากวันใดรัฐบาลไม่สามารถอุดหนุนได้อีกต่อไป จำเป็นต้องปล่อยให้ราคาลอยตัว เมื่อนั้นจะยิ่งทำให้ราคาน้ำมันและราคาสินค้าอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกิดผลเสียรุนแรงกว่าการที่รัฐบาลทยอยลดการอุดหนุนลงเพื่อให้ผู้ใช้น้ำมันได้ค่อย ๆ ปรับตัว

จำไว้ว่า น้ำมันเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เราทุกคนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการนำทรัพยากรน้ำมันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และร่วมกันอนุรักษ์พลังงานเพื่อจะได้มีพลังงานไว้ใช้ในวันข้างหน้า

คำถามชวนคิด...?

การตรึงราคาน้ำมันไปเรื่อย ๆ เช่นที่ผ่านมา

หรือนโยบายลดราคาน้ำมันจะทำให้ผู้ใช้น้ำมันประหยัดน้ำมันจริงหรือ ?

น้ำมันเป็นวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของผู้ผลิต และเป็นเชื้อเพลิงสำหรับการขับเคลื่อน เมื่อราคาน้ำมันแพงขึ้น ทุกคนก็ต้องมีการปรับตัวโดยใช้ใช้น้ำมันน้อยลง โดยไม่จำเป็นต้องรอให้รัฐบาลช่วยตรึงราคา/ลดราคา หรือจ่ายชดเชยราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีความสามารถในการปรับตัวถ้าให้เวลาและโอกาส และให้สัญญาณที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงว่าราคาน้ำมันยังคงแพงต่อไป เมื่อนั้นเราจะเห็นการปรับตัวของผู้ใช้น้ำมันเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีกลุ่มที่ปรับตัวลำบาก รัฐบาลอาจจะสร้างกลไกบางอย่างเพื่อช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มนี้ก็ได้

เสริมความรู้

+ + +

จริง ๆ แล้ว แนวคิดเรื่องความยืดหยุ่นในทางเศรษฐศาสตร์ ไม่ได้มีแค่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้า แต่สามารถคิดหาความยืดหยุ่นอื่นๆ ได้ด้วย เช่น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ทำไมเราถึงซื้อสินค้าบางอย่างเพิ่มขึ้นมาก ขณะที่ซื้อสินค้าบางอย่างเพิ่มขึ้นเพียงนิดเดียว หรืออาจจะซื้อลดลงด้วยซ้ำก็เป็นไปได้ เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถ้ารายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปอาจจะน้อยลง ขณะที่รายได้เพิ่มขึ้น เราอาจจะอยากซื้อเสื้อผ้ามากขึ้นที่เป็นแบบนี้ก็เพราะความต้องการสินค้าแต่ละอย่างของคนเรามีความอ่อนไหวต่อรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปไม่เท่ากัน หรือมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้แตกต่างกัน

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้} = \frac{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณอุปสงค์}}{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้บริโภค}}$$

ดังนั้น แนวคิดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ทำให้เราทราบว่า รายได้ที่เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้ปริมาณการซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน และ

ทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าปกติ (Normal Goods) หรือเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods) เพราะถ้าความยืดหยุ่นมีค่าเป็นบวก แสดงว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น จะมีความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้น และเมื่อรายได้ลดลง จะมีความต้องการซื้อสินค้าน้อยลง ซึ่งเป็นลักษณะของสินค้าปกติ ในทางกลับกัน ถ้าความยืดหยุ่นมีค่าเป็นลบ แสดงว่า เมื่อรายได้ลดลง จะมีความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้น และเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น จะมีความต้องการซื้อสินค้าน้อยลง ซึ่งเป็นลักษณะของสินค้าด้อยคุณภาพ ตัวอย่างเช่น รถไฟชั้น 3 เสื้อผ้าโหลเบรห์มิ่งสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งลักษณะของสินค้าปกติและสินค้าด้อย ได้พูดถึงไปแล้วในหัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์”

อีกตัวอย่างหนึ่ง ถ้าราคาหมูสูงขึ้น ทำไมคนถึงกินไก่มากขึ้น ที่เป็นแบบนี้ก็เพราะเรากินหมูหรือไก่แทนกันได้ก็มีความต้องการกินไก่ของเราจึงมีความอ่อนไหวต่อราคาหมูที่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง (ความยืดหยุ่นไขว้)

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง} = \frac{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณอุปสงค์}}{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงของราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง}}$$

ดังนั้น แนวคิดความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้เราทราบว่าราคาสินค้าชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้ปริมาณการซื้อสินค้าอีกชนิดที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน และทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าทดแทนกัน (Substitution Goods) หรือเป็นสินค้าที่ใช้ร่วมกัน (Complementary Goods) โดยถ้าความยืดหยุ่นมีค่าเป็นบวก แสดงว่า เมื่อราคาสินค้า ก เพิ่มขึ้น ความต้องการซื้อสินค้า ข จะมีความมากขึ้น และเมื่อราคาสินค้า ก ลดลง ความต้องการซื้อสินค้า ข จะมีความน้อยลง นั่นแสดงว่าสินค้า ข สามารถทดแทนสินค้า ก ได้ ตัวอย่างเช่น เนื้อหมูกับเนื้อไก่ แต่ในทางกลับกัน ถ้าความยืดหยุ่นมีค่าเป็นลบ แสดงว่า เมื่อราคาสินค้า ก ลดลง ความต้องการซื้อสินค้า ข จะมีความมากขึ้น และเมื่อราคาสินค้า ก เพิ่มขึ้น ความต้องการซื้อสินค้า ข จะมีความน้อยลง

นั่นแสดงว่าสินค้า ข จะเป็นสินค้าที่ใช้ร่วมกับสินค้า ก ตัวอย่างเช่น รถยนต์กับน้ำมัน ซึ่งได้พูดถึงไปแล้วในหัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์” ทั้งนี้ ขนาดของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง (ความยืดหยุ่นมีค่ามากหรือน้อย) จะบอกให้เราทราบว่าสินค้านั้นสามารถทดแทนหรือใช้ร่วมกันได้ดีเพียงใด

ความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา

มาในฟากผู้ผลิตกันบ้าง ความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา ก็หลักการคิดเดียวกันกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา แต่เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปทานกับการเปลี่ยนแปลงของราคา

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคา} = \frac{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณอุปทาน}}{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงของราคา}}$$

สินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคามาก หรือ Elastic คือสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปทานจะมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา ตัวอย่างเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เพราะเมื่อราคาเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตสามารถผลิตออกมาขายได้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ไม่มีปัญหาในเรื่องวัตถุดิบ ผู้ผลิตสามารถหาวัตถุดิบมาใช้ได้ง่าย ไม่เหมือนกับน้ำมัน ที่การขยายการผลิตอาจจะยากกว่า อาจต้องมีการขอสัมปทาน มีต้นทุนการขุดเจาะที่สูง ซึ่งน้ำมันจะมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณอุปทานน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา หรือเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาน้อย หรือ Inelastic

นอกจากต้นทุนการผลิตจะเป็นปัจจัยที่กำหนดค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาว่าจะมากหรือน้อยแล้ว ยังมีปัจจัยตัวอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. **ระยะเวลา** ซึ่งทำให้อุปทานในระยะยาวมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าในระยะสั้น เพราะผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงจำนวนการผลิตได้เต็มที่ตามการเปลี่ยนแปลงของราคา
2. **ความคงทนของสินค้า** สินค้าซึ่งเก็บไว้ได้ไม่นาน เช่น ผักผลไม้ที่เน่าเสียได้ง่าย จะมีค่าความยืดหยุ่นของอุปทานน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย ลองนึกถึงช่วงเย็น ๆ (ใกล้ค่ำ) แม้ค่างจะรีบขายเลหหลังผลไม้ แม้ว่าราคาจะลดลงมาก ๆ แต่ปริมาณผลไม้ที่เอาออกมาขายจะไม่ลดลง เพราะแม้ค่างกลัวผลไม้จะเน่าเสียก่อน ถึงแม้จะเก็บไว้ก็ไม่สามารถขายได้ ผู้เอามาลดราคาจะพอได้ทุนคืนบ้าง

Exam Tip

ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคาจะมีเครื่องหมายเป็นบวกเสมอ เพราะจากกฎของอุปทาน ความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณเสนอขายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ราคาสูง ก็จะมีปริมาณเสนอขายมาก หากราคาคต่ำก็จะมีปริมาณเสนอขายน้อย

ค่าความยืดหยุ่นมีค่าเกิน 1 แสดงว่าสินค้านี้มีความยืดหยุ่นมาก หรือ Elastic แต่ในทางกลับกัน ถ้าค่าความยืดหยุ่นมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าสินค้านี้มีความยืดหยุ่นน้อย หรือ Inelastic

กล่องความรู้ที่ 2

เรื่อง ตลาดแรงงานและการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ

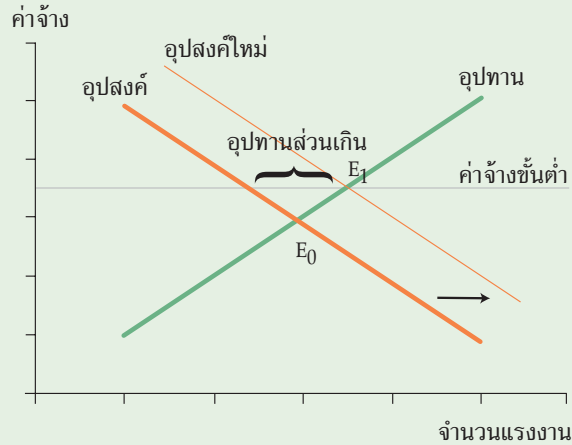
นอกจากอุปสงค์และอุปทานของสินค้าที่ได้พูดถึงไปก่อนหน้านี้ กฎของอุปสงค์และอุปทานก็นำมาประยุกต์ใช้กับตลาดแรงงานได้เช่นกัน โดยพิจารณาว่าจำนวนคนงานหรือจำนวนชั่วโมงทำงานเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง มีราคาเป็นค่าจ้าง เมื่อค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้น นายจ้างจะมีความต้องการจ้างแรงงานลดลง แต่แรงงานจะมีความต้องการขายแรงงานหรือทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งกลไกราคาจะเป็นตัวปรับให้ความต้องการจ้างแรงงานของนายจ้างเท่ากับความต้องการขายแรงงานพอดีกัน หรือได้จำนวนคนงานหรือจำนวนชั่วโมงทำงานที่เป็นดุลยภาพ ณ ค่าจ้างที่สองฝ่ายตกลงร่วมกัน หรือเรียกว่า “ค่าจ้างดุลยภาพ”

แต่ด้วยความที่เป็นห่วงว่าค่าจ้างดุลยภาพอาจอยู่ในระดับต่ำเกินไป เนื่องจากแรงงานมีอำนาจต่อรองน้อยกว่านายจ้าง ทำให้ต้องยอมรับค่าจ้างที่ต่ำซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพในชีวิตประจำวัน รัฐบาลจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งเข้ามาดูแลเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการกำหนดค่าจ้าง เรียกว่า “คณะกรรมการค่าจ้าง” ที่ประกอบด้วยตัวแทนของนายจ้าง ลูกจ้าง และภาครัฐ โดยจะทำการกำหนด “ค่าจ้างขั้นต่ำ” ซึ่งเป็นค่าจ้างต่ำสุด ซึ่งนายจ้างจะต้องจ่ายแก่ลูกจ้างเป็นรายชั่วโมง รายวันหรือรายเดือนตามที่กฎหมายกำหนด โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ราคาสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีพ ค่าครองชีพ และภาวะเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งที่ผ่านมาจะมีการพิจารณาปรับค่าจ้างขั้นต่ำเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

แล้วการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ จะส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน ?

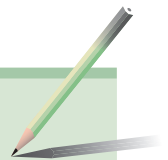
หากมีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำให้สูงกว่าค่าจ้างดุลยภาพในตลาด ก็จะมีแรงงานที่ต้องการทำงานมากขึ้น แต่นายจ้างจะต้องการจ้างงานลดลง แสดงว่ามีคนที่ต้องการทำงานแต่ไม่ถูกจ้างงาน หรือคนว่างงาน นั่นคือ ทำให้เกิดภาวะอุปทานของแรงงานส่วนเกินขึ้น นั่นเอง

แต่ในความเป็นจริงแล้ว การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดการว่างงานมากขึ้นเสมอไป หากแรงงานมีการพัฒนาความรู้ และทักษะฝีมือทำให้ผลิตสินค้าได้มากขึ้น นายจ้างก็จะยอมจ่ายค่าจ้างมากขึ้นได้ ทำให้อุปสงค์ของแรงงานเพิ่มสูงขึ้น หรือเส้นอุปสงค์เคลื่อนจากเดิมไปทางขวาเป็นเส้นใหม่ และตัดกับเส้นอุปทาน เกิดดุลยภาพใหม่ที่จุด E_1 ซึ่งแรงงานจะได้ค่าจ้างเท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำซึ่งสูงกว่าค่าจ้างดุลยภาพเดิมในตลาด และเกิดการจ้างงานมากขึ้น ไม่เกิดอุปทานแรงงานส่วนเกิน

ค่าแรง 300 บาท
กระทบอย่างไรกับตลาดแรงงาน

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

ลองยกตัวอย่างสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่มีลักษณะ Elastic หรือมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก ขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่นของอุปทานต่อราคามากเช่นเดียวกัน มาสัก 1 อย่าง

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ➔ เข้าใจการทำงานของกลไกราคา โดยมีอุปสงค์และอุปทานเป็นตัวกำหนดราคาและปริมาณดุลยภาพ
- ➔ นำความรู้เกี่ยวกับกลไกราคา ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาลินค้า ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากบทนี้เราทราบแล้วว่า**กลไกราคา** จะเป็นตัวปรับให้ราคาและผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับราคาและผู้ขายเสนอขาย หรือเกิด “ราคาดุลยภาพ” และจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ขายเสนอขายพอดี หรือ “ปริมาณดุลยภาพ” ในระบบตลาดที่เป็นการแข่งขันเสรี จึงใช้**กลไกราคา**เป็นตัวจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ เพราะราคาทำให้เรารู้ว่าระบบเศรษฐกิจควรจะผลิตสิ่งใด (What) ผลิตอย่างไร (How) และจะผลิตให้ใคร รวมทั้งใครจะได้รับผลตอบแทนเท่าใด (For Whom)

จากที่เราทราบเฉพาะส่วนย่อย ๆ หรือในระดับจุลภาคว่า อุปสงค์และอุปทานเป็นอย่างไร และกลไกราคาทำงานอย่างไรจึงเกิดเป็นราคาดุลยภาพ และปริมาณดุลยภาพ **ต่อไปในบทที่ 5-7 ภาพจะใหญ่ขึ้น จะเป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวมหรือในระดับประเทศ** โดยจะเริ่มจากบทที่ 5 ที่เป็นการอธิบายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจปิดที่มีแค่ผู้บริโภค(ภาคครัวเรือน) และผู้ผลิต (ภาคธุรกิจ) กันก่อน จากนั้นบทที่ 6 ภาพจะค่อย ๆ ซับซ้อนขึ้น โดยมีภาครัฐบาลเข้ามาด้วย ต่อจากนั้นบทที่ 7 จะเป็นลักษณะระบบเศรษฐกิจแบบเปิด ที่มีภาคต่างประเทศ ซึ่งจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่ยังมีความซับซ้อนน้อยมีเพียงภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจที่ผลิตและค้าขายกันเอง โดยภาคครัวเรือนจะทำหน้าที่ในการบริโภค (ซื้อของ) ขณะเดียวกันก็เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตที่ขายให้กับภาคธุรกิจด้วย ส่วนภาคธุรกิจจะทำหน้าที่ในการผลิตและลงทุน (ขายของ) ซึ่งสองภาคนี้มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวม

การทำงานของ

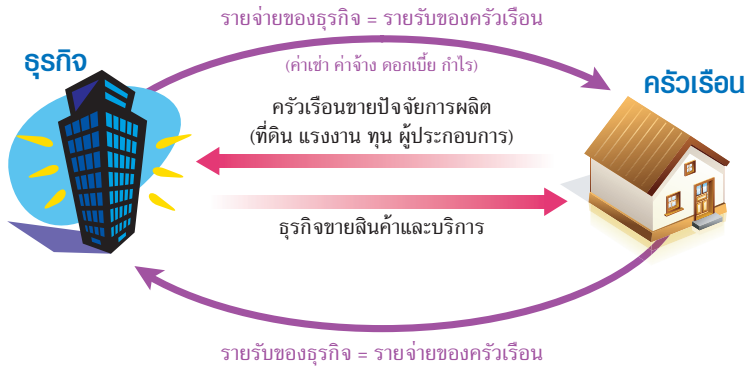
ระบบเศรษฐกิจแบบปิด

ระบบเศรษฐกิจที่มีการผลิตและการบริโภคมากขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็จะยุ่งยากซับซ้อนขึ้น โดยที่ในความเป็นจริง ผู้บริโภคเองก็ไม่สามารถผลิตสิ่งของใช้เองได้ทุกอย่าง จึงเกิดหน่วยธุรกิจหรือภาคธุรกิจขึ้น ซึ่งเป็นผู้ที่รวบรวมปัจจัยการผลิตเพื่อนำมาผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จากบทที่ 3 เราทราบแล้วว่าภาคครัวเรือนจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้บริโภคนะเดียวกันก็เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตด้วย โดยวงจรกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็คือ ภาคครัวเรือนขายปัจจัยการผลิตให้กับภาคธุรกิจ และเมื่อภาคครัวเรือนได้เงินค่าตอบแทนก็นำมาซื้อหาสินค้าและบริการจากภาคธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ในขณะที่ภาคธุรกิจเมื่อได้รับปัจจัยการผลิตมาก็จะผลิตสินค้าและบริการแล้วจำหน่ายให้ภาคครัวเรือน ซึ่งก็จะได้รับเงินค่าสินค้าและบริการจากภาคครัวเรือนซึ่งเป็นผู้บริโภคเป็นการตอบแทนและลงทุนเพื่อขยายการผลิตต่อไป สรุปได้ง่าย ๆ ว่า ภาคครัวเรือนซื้อของ ภาคธุรกิจขายของ

ระบบเศรษฐกิจแบบปิด กรณีไม่มีรัฐบาล

ในการดำรงชีพในแต่ละครัวเรือน ไม่ว่าจะมียาได้หรือค่าตอบแทนจากขายปัจจัยการผลิตมากน้อยเพียงใดก็ตาม จำเป็นจะต้องมีการใช้จ่ายเงินที่หามาได้ นั้นไปในการซื้อสินค้าและบริการมาเพื่อบริโภค ซึ่งหลังจากใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้ามาบริโภค รายได้ส่วนที่เหลือก็จะเก็บออมไว้เพื่อใช้จ่ายในการบริโภคในอนาคต เพราะปกติแล้วมนุษย์จะกลัวความเสี่ยงกังวลว่ารายได้ในอนาคตอาจจะไม่แน่นอน จึงไม่ใช้สอยเงินที่ได้มาในวันนี้รวดเดียวหมด แต่จะเก็บออมเพื่อวันข้างหน้า โดยอาจนำเงินออมนั้นไปลงทุนเพื่อหากำไรต่อ หรือนำไปให้ภาคธุรกิจกู้ยืมเป็นเงินลงทุนขยายการผลิตซึ่งเราจะได้รับผลตอบแทนคือดอกเบี้ย ดังนั้น ในระบบเศรษฐกิจหนึ่ง ๆ จะมีทั้ง**การบริโภค การออม และการลงทุน**

ภาคครัวเรือน กับ การบริโภค

เมื่อสมาชิกในครัวเรือนได้รับผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต เช่น ได้รับค่าจ้างจากการขายแรงงาน ก็สามารถนำเอาค่าตอบแทนหรือรายได้ นั้นไปใช้จ่ายใช้สอยซื้อหาสินค้าและบริการที่ต้องการได้ การจับจ่ายใช้สอยนี้เองที่เรียกว่า **การบริโภค (Consumption)** ซึ่งเมื่อครัวเรือนบริโภคสินค้าหรือบริการที่ต้องการ ก็จะได้รับความสุขหรือได้รับประโยชน์จากการบริโภคตอบแทน ภาษาทางเศรษฐศาสตร์เราจะเรียกว่า **อรรถประโยชน์จากการบริโภค (Utility)**

เสริมความรู้

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นทีละหน่วยแล้ว อรรถประโยชน์ส่วนที่เพิ่มขึ้นหรือความพอใจของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นจากการบริโภคสินค้านั้น ๆ จะลดลงตามลำดับ ลองนึกถึงตอนที่เราหิวและกินก๋วยเตี๋ยวชามแรก ความพอใจของเราจะสูงมาก แต่พอกินอีกเป็นชามที่ 2 ชามที่ 3 ความพอใจส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการกินก๋วยเตี๋ยวเพิ่มอีก 1 ชาม ก็จะน้อยลงเรื่อย ๆ จนในที่สุด ความพอใจที่ได้กินเพิ่มอีกชามอาจจะถึงกับติดลบไปเลย (ไม่พอใจ) นั่นคือ เราอิ่มมากจนไม่อยากกินต่อแล้ว

สินค้าและบริการที่ครัวเรือนบริโภค มีทั้งของใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ปัจจัย 4 (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างความสุขในการดำรงชีวิต เช่น รถยนต์ โทรทัศน์มือถือ การไปดูหนัง เป็นต้น ในบรรดาสินค้าต่าง ๆ ยังอาจแยกประเภทสินค้าตามความคงทนหรือระยะเวลาการใช้งานได้ด้วย เช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ เป็นสินค้าที่มีความคงทนสามารถใช้ได้นานหลายปี ในขณะที่เสื้อผ้า รองเท้า ใช้ได้หลายครั้ง แต่ก็ไม่นาน เราเรียกว่าพวกนี้ว่า สินค้ากึ่งคงทน และสินค้าบางอย่างไม่คงทนเลย เช่น พืชผักผลไม้ที่เน่าเสียได้ในเวลาไม่กี่วัน หรือสบู่ ยาสระผม ยาสิฟันที่ใช้แล้วก็หมดไป ต้องซื้อใหม่

รู้ไหมว่า...?

ถ้ารวมรายจ่ายของคนที่อยู่ในประเทศไทยทุกคนรวมกันกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดนั้นเป็นการจับจ่ายใช้สอยเพื่อบริโภคสินค้าและบริการในประเทศ หรือการบริโภคของครัวเรือนคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งใน GDP ด้วยเหตุนี้เอง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการบริโภค จึงส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างมาก ซึ่งการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตหรือความเชื่อมั่นของผู้บริโภคมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจในการบริโภค หลายประเทศจึงมีการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเพื่อคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

คำถามชวนคิด...?

ในช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี เราจะชะลอการบริโภคสินค้าประเภทไหนมากกว่ากัน ระหว่างสินค้าคงทน เช่น โทรทัศน์ กับ สินค้าไม่คงทน เช่น อาหาร สบู่ ยาสิฟัน น่าจะตอบได้ไม่ยาก เมื่อรายได้ลดลงคนจะชะลอซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นและมีราคาแพงออกไปก่อน ซึ่งก็คือ พวกสินค้าคงทนนั่นเอง โดยอาจจะใช้งานของที่มีอยู่แล้วนานขึ้น

ปัจจัยที่กำหนดการบริโภคของภาคครัวเรือน

การบริโภคของภาคครัวเรือน ได้จากการบริโภคของแต่ละคนในทุกครัวเรือนย่อย ๆ มารวมกัน เพราะฉะนั้นปัจจัยส่วนใหญ่ที่กำหนดอุปสงค์การซื้อสินค้าของแต่ละบุคคล (ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 4) จึงสามารถนำมาอธิบายการบริโภคของภาคครัวเรือนได้

1. **ระดับรายได้ของผู้บริโภค** คงเป็นปัจจัยอย่างแรกที่ผู้บริโภคจะพิจารณาเพราะรายได้มากก็บริโภคได้มาก รายได้น้อยก็บริโภคได้น้อยลงมา แต่ก็มีกรบริโภคที่ไม่ขึ้นกับรายได้เหมือนกัน เพราะคนเราก็ต้องกินอาหารเพื่อประทังชีวิต มีเสื้อผ้าไว้สวมใส่ ซึ่งเราเรียกการบริโภคอย่างนี้ ว่าเป็นระดับการบริโภคขั้นต่ำที่จะดำรงชีวิตได้ และถึงจะไม่มีรายได้ เราก็ต้องกั้ม่าเพื่อซื้อหาบริโภค หรือขอคนอื่นมา

2. **การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต** การคาดการณ์ของผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็นรายได้ในอนาคต ราคาสินค้า ปริมาณสินค้า ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริโภคทั้งสิ้น เช่น ถ้าคาดว่าเงินเดือนจะขึ้น 10% หรือเงินโบนัสจะออกเดือนหน้า เขาอาจจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นตั้งแต่วันนี้ ทำนองใช้ก่อนล่วงหน้า แต่ถ้าคาดการณ์ว่าในอนาคตรายได้ของเขาจะลดลง เขาก็จะลดการบริโภคลง และออมให้มากขึ้นเพื่อเอาไปใช้จ่ายในวันข้างหน้า

ส่วนในแง่ของการคาดการณ์ราคาสินค้า ถ้าคาดว่าราคาจะสูงขึ้น ผู้บริโภคก็จะพากันไปซื้อสินค้ามากกว่าปกติก็คงไม่แปลกเพราะไม่มีใครอยากซื้อของแพง ลองนึกถึงว่า พอวันนี้บริษัทน้ำมันประกาศว่าพรุ่งนี้ราคาน้ำมันจะปรับขึ้นอีก 80 สตางค์ต่อลิตร เราจะเห็นรถแท็กซี่ปั๊มเพื่อรอเติมน้ำมันกันตั้งแต่วันนี้ หรือถ้าคาดว่าราคาสินค้าจะลดลง เช่น สินค้าเดือนนี้จะมียาน MIDNIGHT SALE ห้างดังจะมีการนำสินค้าที่หอดังมาลดราคากระหน่ำถึง 30 - 70% หลายคนก็คงชะลอการซื้อสินค้าที่หอดัง นั้นออกไปก่อน เพื่อรอซื้อในงานที่สามารถซื้อได้ถูกกว่า

สำหรับการคาดการณ์ปริมาณสินค้า ถ้าเรารู้ว่าจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ หรือจะเกิดภาวะสงคราม แน่แน่นอนว่าปริมาณสินค้าที่ออกขายก็จะมีน้อยลง ผู้บริโภคก็จะแห่กันไปซื้อสินค้าเพื่อกักตุนไว้ก่อน การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคก็จะมาก

3. **สินเชื่อเพื่อการบริโภค** แม้ว่าผู้บริโภคจะมีรายได้ในขณะนี้ไม่พอจ่ายซื้อสินค้าและบริการ แต่ผู้บริโภคก็สามารถกู้ยืมโดยขอเงินสินเชื่อจากธนาคาร เพื่อที่จะสามารถบริโภคสินค้าและบริการนั้น ๆ ได้ การบริโภคในปัจจุบันจึงสูงขึ้น แต่ผู้บริโภคก็มีภาระที่ต้องจ่ายคืนในอนาคต ทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในอนาคตลดลง หรือเป็นการนำเงินในอนาคตมาจ่ายซื้อสินค้าเพื่อบริโภคในปัจจุบัน

4. **อัตราดอกเบี้ย** อัตราดอกเบี้ยส่งผลต่อทั้งผู้ออมและผู้กู้ โดยเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น จูงใจให้คนออมเงินเพิ่มขึ้นและใช้จ่ายเพื่อการบริโภคน้อยลง ส่วนผู้กู้ก็จะกู้มาบริโภคน้อยลงเพราะอัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นต้นทุนในการกู้ยืมสูงขึ้น (อ่านเพิ่มเติมได้จากกล่องความรู้ที่ 3 เรื่อง ความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงิน)

รู้ไหมว่า...?

บัตรเครดิต หรือบัตรสินเชื่อ
เป็นสินเชื่อประเภทหนึ่ง ที่ทำให้ผู้
บริโภคสามารถซื้อก่อนจ่าย
ก็หลังได้

บัตรเครดิตถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1914 โดยบริษัทเยอเนอร์ลปิโตรเลียม คอร์ปอเรชั่น ออฟแคลิฟอร์เนีย ซึ่งปัจจุบันคือบริษัท โมบิลออยส์ จำกัด โดยทำบัตรดังกล่าวให้กับลูกค้า และพนักงานของบริษัทเพื่อนำไปชำระค่าน้ำมัน ต่อมาราว ค.ศ. 1950 นายแฟรงค์ แมคนามารา ซึ่งเป็นนักธุรกิจเกิดล้มพกกระเป๋าดูเงินติดตัวไปทานอาหาร และไม่มีเงินจ่ายจึงคิดว่าถ้ามีบัตรพิเศษที่ใช้แทนเงินได้ก็จะดี จึงได้สร้างบัตร ไดเนอร์สคลับขึ้นมา ซึ่งสามารถใช้ได้กับร้านอาหารต่าง ๆ ในกลุ่มเพื่อนเขา 200 คน โดยไม่ต้องพกเงินสด แล้วก็พัฒนาเรื่อย ๆ จนเป็นบัตรเครดิตในปัจจุบัน

5. **รสนิยม หรือ ค่านิยมทางสังคม** ฟังเดิน ๆ อาจจะคล้ายกัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เพราะค่านิยมทางสังคม คือความนิยมของคนส่วนมากในสังคมหนึ่ง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไป เช่น แฟชั่นการแต่งตัวในแต่ละยุคสมัย แต่รสนิยมคือ ความชอบหรือไม่ชอบส่วนตัวของเรา ซึ่งก็ถูกกำหนดจากค่านิยมทางสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีพฤติกรรมเลียนแบบการบริโภคของคนในสังคมเดียวกัน ดังนั้น ถ้าค่านิยมทางสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุ ผู้บริโภคบางกลุ่มก็จะมุ่งใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือยและมีราคาสูง ทำให้สังคมนั้นมีการบริโภคอยู่ในระดับสูง ขณะที่การออมต่ำ ยกตัวอย่าง เด็กนักเรียนชั้นประถมที่แข่งกันมีโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ

ภาคครัวเรือนกับการออม

บุคคลหรือครัวเรือนจะมีการแบ่งสรรรายได้ของเขาระหว่างการบริโภคและการออม โดยส่วนที่เหลือจากใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ก็คือการออมนั่นเอง ดังนั้น การออมกับการบริโภคจึงมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเรามีรายได้อยู่จำนวนหนึ่ง หากบริโภคมาก การออมก็จะน้อยลง ขณะที่บริโภคน้อย การออมก็จะมากขึ้น หรือเขียนอย่างง่าย ๆ ได้ว่า **รายได้ = การบริโภค + การออม**

เมื่อเราออมเงิน ก็เท่ากับเราเสียสละการบริโภคในวันนี้ เพื่อไปใช้จ่ายในวันข้างหน้า ผลตอบแทนของการออมในวันนี้ ก็คือ ดอกเบี้ยที่ได้รับ ดังนั้น การออมของพวกเราจะมากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับดอกเบี้ย นอกจากนี้ ยังขึ้นกับรายได้ (รายได้มาก ออมได้มาก) การใช้จ่ายในการบริโภค (บริโภคมาก ออมน้อย)

เราทราบแล้วว่า รายได้ = การบริโภค + การออม

คำถามคือ เราจะบริโภคมากกว่ารายได้ ได้หรือไม่

ถ้าหากเราบริโภคมากกว่ารายได้ นั่นก็เท่ากับ การออมติดลบ ซึ่งก็คือ เราต้องไปกู้มานั่นเอง โดยอาจจะไปกู้คนอื่นมา หรือกู้ตัวเองซึ่งก็คือการเอาเงินออมของตัวเองออกมาใช้ก่อน เราควรระวังก็คือเมื่อเราคาดว่าเราสามารถชำระคืนได้ในอนาคต และถ้าเรามีวินัยในการใช้เงิน เงินที่เรากู้มานั้นควรต้องนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่สามารถสร้างผลตอบแทนได้มากกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ที่เราต้องจ่าย นั่นก็คือ ควรกู้เพียงเพื่อใช้จ่ายสำหรับลงทุนให้ได้ผลตอบแทนงอกเงยกลับมาไม่ควรรู้เพื่อบริโภค เนื่องจากการบริโภคเป็นการใช้จ่ายแล้วก็หมดไป

คำถามชวนคิด...?

ภาคครัวเรือนเป็นแหล่งเงินออมที่สำคัญของประเทศที่ภาคธุรกิจกู้ยืมนำไปใช้ในการลงทุน แล้วภาคธุรกิจมีการออมด้วยหรือไม่ การออมในภาคธุรกิจได้แก่อะไร

การออมในภาคธุรกิจ ได้แก่ ผลกำไรที่เก็บไว้ (Retained Earnings) หรือก็คือ กำไรของธุรกิจที่เก็บสะสมไว้หลังจากที่จ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว

การบริโภค การออม กับผลที่มีต่อเศรษฐกิจ

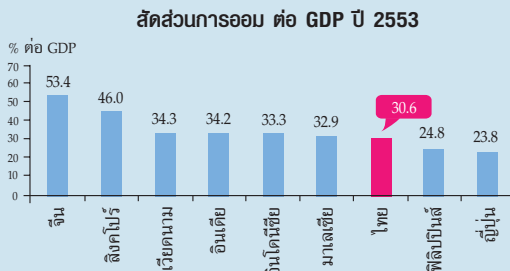
เมื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนมากขึ้น ก็จะกระตุ้นให้ภาคธุรกิจทำการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น เกิดการลงทุนขยายการผลิต มีการใช้ปัจจัยการผลิต และเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้คนมีรายได้เพิ่มขึ้น นั่นคือ เศรษฐกิจเติบโต หรือรายได้ของคนในประเทศเพิ่มขึ้นนั่นเอง

ขณะที่การออมจะทำให้เศรษฐกิจเติบโตได้ในอนาคต เพราะการออมทำให้เรามีเงินเหลือเพื่อไปใช้ในการลงทุนมากขึ้น เมื่อเราลงทุนมากขึ้น อาทิ มีการซื้อเครื่องจักรเพิ่ม ขยายโรงงาน ก็จะทำให้เรามีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อมีการผลิตมากขึ้น ก็จะส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้น คนมีรายได้เพิ่มขึ้น บริโภคเพิ่มขึ้น และเศรษฐกิจจึงขยายตัว

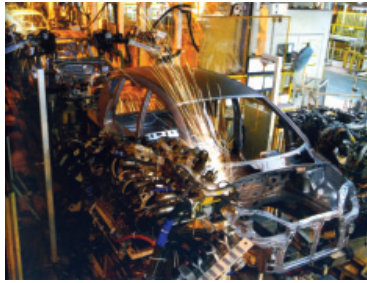

รู้ไหมว่า...?

แม้การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่อัตราการออมของไทยยังต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

ที่มา : World Economic Outlook, September 2011

SUPPLY CHAIN

ภาคธุรกิจกับการลงทุน

การที่ภาคครัวเรือนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริโภคต้องการบริโภคหรือจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าและบริการ ทำให้ถือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ที่เราเรียกว่า **ภาคธุรกิจ** เห็นช่องทางในการแสวงหากำไร (Profits) โดยนำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผลิตสินค้าและบริการแล้วจำหน่ายให้กับผู้บริโภค

การผลิตที่เริ่มตั้งแต่การนำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ไปผ่านกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต จนกระทั่งออกมาเป็นสินค้าหรือบริการสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคนั้น ก็มีการใช้กระบวนการผลิตตั้งแต่แบบง่าย ๆ ที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ และวิวัฒนาการมาจนกระทั่ง การทำนาปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ต่อมากระบวนการผลิตก็เริ่มมีการดัดแปลงเป็นผลผลิตใหม่ หรือเพื่อไม่ให้เกิดการเน่าเสีย สิ้นเปลือง เช่น การนำผลไม้มาแปรรูป การนำฝ้ายมาทอเป็นผ้า การนำทางมะพร้าวมาผลิตไม้กวาด ซึ่งกระบวนการผลิตยังไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก อาจใช้คนแค่คนเดียวผลิตก็ได้ เช่น การผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว ก็แค่เก็บทางมะพร้าว เอามาสานร้อยต่อกับด้ามก็เสร็จ ขายได้แล้ว จนมาถึงการผลิตสินค้าที่ซับซ้อนขึ้น และมีขั้นตอนกระบวนการมาก ต้องใช้คนที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถเฉพาะด้าน ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องจักร เงินทุน จำนวนมากขึ้น เช่น การผลิตสับประรดกระป๋อง ไปจนถึงการผลิตรถยนต์ ซึ่งกระบวนการผลิตมีทั้งป้อนชิ้นส่วน เชื่อมประกอบตัวถัง ฟันสี ประกอบชิ้นส่วน ติดตั้งอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์และระบบไฟฟ้า และทดสอบคุณภาพ เป็นต้น ดังนั้น บางครั้งผู้ประกอบการคนเดียวอาจทำไม่ไหว จึงต้องแบ่งงานกันทำและเกิดเป็น**ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)** เพื่อเชื่อมต่อการผลิตจากผู้ผลิตขั้นต้นไปจนถึงผู้ผลิตขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือในลักษณะ**เครือข่ายลอจิสติกส์ (Logistics Network)** เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีระบบสามารถส่งมอบได้ทันเวลา (Just in Time) และช่วยลดต้นทุนการขนส่งและบริการจัดการ โดยเครือข่ายลอจิสติกส์จะเกี่ยวข้องตั้งแต่การขนส่งและเคลื่อนย้ายสินค้า การจัดเก็บ และการกระจายสินค้าจากแหล่งที่ผลิต (Source of Origin) ไปยังแหล่งที่มีความต้องการ (Source of Consumption)

เมื่อความต้องการบริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น ภาคธุรกิจก็จำเป็นต้องขยายกำลังการผลิต ประกอบกับเมื่อเวลาผ่านไปกระบวนการผลิตก็จะมีมากขึ้น

เสริมความรู้

การผลิตสินค้าอย่างหนึ่งกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการผลิตต่อเนื่อง ผ่านทางผลเชื่อมโยง (Linkages) ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะความเชื่อมโยงของการผลิตไปข้างหน้า (Forward Linkage) คือ ผลที่กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวในกิจกรรมการผลิตอื่นที่ใช้ผลผลิตของกิจกรรมนี้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ตัวอย่างเช่น การผลิตอุตสาหกรรมกระดาษและเยื่อกระดาษ ก่อให้เกิดการผลิตสิ่งพิมพ์ และบรรจุภัณฑ์ การผลิตไม้แปรรูปก่อให้เกิดการผลิตเฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไม้ที่ใช้ในครัวเรือน

ลักษณะความเชื่อมโยงของการผลิตไปข้างหลัง (Backward Linkage) หรือผลที่กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวในกิจกรรมการผลิตที่ผลิตวัตถุดิบป้อนกิจกรรมนี้ ตัวอย่างเช่น การผลิตรถยนต์ ทำให้เกิดการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ต่อเนื่องมาถึงการผลิตยาง พลาสติก โลหะ เป็นต้น

อุตสาหกรรมเดียวสามารถมีทั้ง Backward Linkage และ Forward Linkage ตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ จะมี Backward Linkage เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร ปศุศกหม่อน เลี้ยงไหม ส่วน Forward Linkage ก็คือ ธุรกิจแฟชั่น เสื้อผ้า กระเป๋า หรือเครื่องประดับตกแต่งต่าง ๆ

มากยิ่งขึ้น และมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้มากขึ้นโดยมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง หรือเป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิต เหล่านี้จึงทำให้เกิดการลงทุน (Investment) หรือในทางเศรษฐศาสตร์ จะหมายถึงการเพิ่มปัจจัยการผลิตประเภททุน เช่น การสร้างโรงงาน โกดัง ซื้อเครื่องมือเครื่องจักรใหม่ นอกจากนี้ ยังรวมถึงส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือ (Change in Inventories)

สินค้าคงเหลือ คือ สินค้าสำเร็จรูป หรือสินค้าที่อยู่ระหว่างขั้นตอนการผลิตตลอดจนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต โดยปกติแล้ว ธุรกิจก็จะมีสินค้าคงเหลือไว้เพื่อให้การผลิตหรือการขายสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่การมีสินค้าคงคลังมากเกินไปอาจทำให้ต้นทุนการเก็บรักษาสูง สินค้าเสื่อมสภาพหรือล้าสมัย นอกจากนี้ ยังสูญเสียโอกาสในการนำเงินที่จมอยู่กับสินค้าคงคลังนี้ไปหาประโยชน์ในด้านอื่น ๆ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าธุรกิจมีสินค้าคงคลังน้อยเกินไปก็อาจประสบปัญหาสินค้าขาดแคลนไม่เพียงพอ เสียโอกาสในการขายสินค้าให้แก่

ลูกค้า และหากสิ่งที่ขาดแคลนนั่นเป็นวัตถุดิบที่สำคัญ การผลิตและการขายก็อาจต้องหยุดชะงัก ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจได้ ดังนั้น ธุรกิจจึงต้องมีการจัดการสินค้าคงคลังของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจจะมีการผลิตสินค้ามากกว่าที่ขายได้ หรือผลิตแล้วขายไม่ออก/ขายไม่หมด มีวัตถุดิบเหลือตกค้าง ก็จะทำให้สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้น ขณะที่ถ้าขายสินค้าได้มากกว่าที่ผลิตได้ ก็จะเป็นการดึงเอาสินค้าออกมาขาย และมีการใช้วัตถุดิบในการผลิตค่อนข้างมาก สินค้าคงเหลือก็จะลดลง

ดังนั้น การที่สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น เราถือว่าเป็นส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือ โดยหากสินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้น ส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือก็จะเป็นบวก ขณะที่สินค้าคงเหลือลดลง ส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือก็จะเป็นลบ ซึ่งเราถือว่าส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน โดยหากส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือเป็นบวก รายจ่ายลงทุนก็จะเพิ่มขึ้นในทางตรงข้าม หากส่วนเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือเป็นลบ รายจ่ายลงทุนก็จะลดลง

คำถามชวนคิด...?

ภาคธุรกิจเป็นภาคที่ทำให้เกิดกิจกรรมการลงทุน แล้วภาคครัวเรือนลงทุนได้หรือไม่ การลงทุนในภาคครัวเรือนได้แก่อะไร

การลงทุนในภาคครัวเรือน ก็ได้แก่ การซื้อบ้านใหม่ เพราะเราถือว่าบ้านเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่ง หากเจ้าของอยู่เอง ก็จะทำให้ประหยัดค่าเช่าในการไปเช่าที่อื่นอยู่ หรือหากให้ผู้อื่นเช่าก็ได้ค่าเช่ามาเป็นรายได้ การซื้อบ้านจึงเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งของภาคครัวเรือน

สำหรับการซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร ซื้อหุ้น ฝากเงินธนาคาร ซื้อพันธบัตรรัฐบาล เหล่านี้เป็นการลงทุนทางการเงิน (Financial Investment) แต่ไม่ถือว่าเป็นการลงทุนในทางเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นเพียงแค่การเปลี่ยนมือผู้ถือหลักทรัพย์ ไม่ทำให้ผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้น เราคงเคยได้ยินว่า วิกฤติการณ์ต้มยำกุ้ง ส่วนหนึ่งเกิดจากการนำเงินลงทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ไม่ช่วยให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้ผลผลิตมีปริมาณหรือมูลค่าสูงขึ้น เช่น การเก็งกำไรที่ดิน หุ่น จริงอยู่ว่าการเก็งกำไรที่ดิน หรือหุ้น ทำให้ราคาที่ดิน/หุ้นสูงขึ้นเรื่อย ๆ แม้เจ้าของจะมีรายได้เพิ่มขึ้นมากมายจากการขายสินทรัพย์เหล่านี้ แต่ก็ไม่ได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นมา

เช่นเดียวกับการซื้อเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้แล้ว สิ่งก่อสร้างมือสองของภาคธุรกิจ ก็จะไม่นับเป็นการลงทุนทางเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนมือผู้ถือกรรมสิทธิ์เท่านั้น ทั้งนี้ การลงทุนได้นับไปแล้วเมื่อตอนซื้อครั้งแรก ดังนั้น การซื้อเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้แล้ว สิ่งก่อสร้างมือสองจึงไม่นำมารวมในการคำนวณผลผลิตมวลรวมประชาชาติ หรือ GDP อีก

ปัจจัยที่กำหนดการลงทุน

ถ้าถามผู้ประกอบการว่าในการตัดสินใจลงทุน นึกถึงอะไรเป็นอย่างแรก เขาจะตอบได้ในทันทีว่าต้องคิดถึง ผลตอบแทนที่จะได้รับ (Returns) ว่าคุ้มค่ากับเงินทุนที่ลงทุนไปหรือไม่ ซึ่งก็คือ กำไรนั่นเอง แต่นอกจากกำไรแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาอีก โดยทั่วไปแล้ว ปัจจัยที่กำหนดการลงทุน ได้แก่

1. **กำไรที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Profit)** ในการลงทุน ภาคธุรกิจต้องคิดถึงผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุนว่าคุ้มกับเงินที่ลงทุนหรือไม่ หากคาดว่าผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่ลงทุนไปก็จะได้กำไร ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ตัดสินใจลงทุนเพิ่มขึ้น แต่ตรงกันข้าม หากคาดว่าผลตอบแทนจะน้อยกว่าต้นทุน ก็คงไม่มีใครยอมลงทุน
2. **อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate)** เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทนที่ต้องจ่ายให้เจ้าของเงินทุน หรือเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาส (จากการที่ไม่ได้นำไปลงทุนอย่างอื่น) รายจ่ายดอกเบี้ยจึงเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ ดังนั้น ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง การลงทุนก็จะลดลง แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ การลงทุนก็จะเพิ่มขึ้น
3. **ราคาปัจจัยการผลิต** ผู้ประกอบการตัดสินใจลงทุนก็เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น ดังนั้น หากราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น กำไรจากการผลิตสินค้าและบริการก็จะน้อยลง ก็จะทำให้การลงทุนลดลงตามไปด้วย
4. **ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี** เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการลงทุนในปัจจุบันและอนาคต ทุกวันนี้กระบวนการผลิตนับวัน ๆ ก็ยิ่งจะมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อผลิตสินค้าให้มีความทันสมัยมากขึ้น หรือมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมา ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน และเป็นผู้นำตลาด
5. **นโยบายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางการเมือง** (หากมีภาครัฐบาล) นับว่ามีส่วนสำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่นๆ กล่าวคือ นโยบายของรัฐบาลทั้งทางด้านภาษี การส่งเสริมการลงทุน นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม ล้วนมีผลต่อการลงทุน ทั้งนี้ ทิศทางนโยบายที่ชัดเจนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ก็คือ นโยบาย

รู้ไหมว่า...?

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาล

ไม่ว่าจะเป็นถนน รถไฟฟ้า รถไฟรางคู่ สนามบิน ก็มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนได้ด้วย เพราะทำให้ต้นทุนค่าขนส่งและลอจิสติกส์ของภาคเอกชนลดลง รวมทั้งสร้างความต้องการที่อยู่อาศัยให้กับผู้บริโภคด้วย สังเกตจากคอนโดมิเนียมที่ผุดเต็มไปหมดตามแนวรถไฟฟ้า จึงทำให้การลงทุนของภาคเอกชนคึกคักไม่เฉพาะแต่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ยังรวมถึงธุรกิจก่อสร้างอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า

รู้ไหมว่า...?

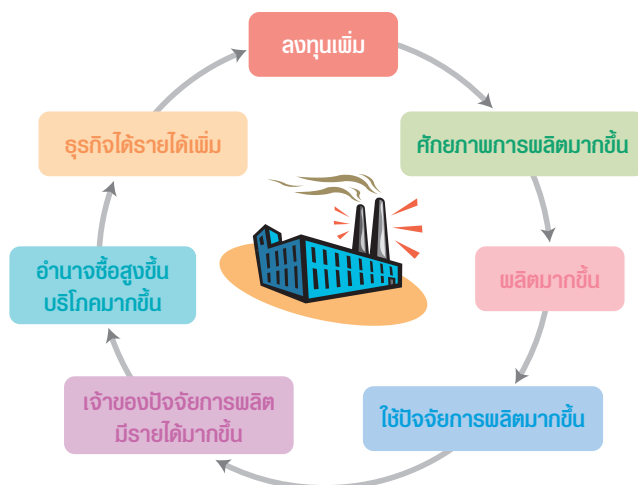
ธนาคารแห่งประเทศไทยมีการสำรวจความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจทุกเดือน ทั้งในส่วนความเชื่อมั่นในผลประกอบการ คำสั่งซื้อ การผลิต การลงทุน การจ้างงาน และต้นทุนการผลิต โดยครอบคลุมทุกประเภทธุรกิจทั้งภาคการผลิต ภาคการค้า ก่อสร้างขนส่ง และภาคบริการอื่น ๆ รวมแล้วกว่า 1,500 ราย ซึ่งจะทำให้มั่นใจและสามารถประเมินภาพเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้ ก็เพราะความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจที่ดีขึ้นหรือแย่ลงจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการลงทุนในระยะต่อไป ซึ่งการลงทุนถือเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการผลิตของประเทศในระยะยาว

ส่งเสริมพลังงานของรัฐบาลที่ยังมีความไม่ชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 (ปัจจุบัน) ทำให้ผู้ประกอบการรถยนต์บางรายชะลอการลงทุนออกไปก่อน เพราะไม่ทราบว่ารัฐบาลจะส่งเสริมพลังงานชนิดใด ระหว่างน้ำมัน แก๊สโซฮอล์ ก๊าซธรรมชาติ หรือพลังงานทดแทน

6. **ความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจที่ไม่มีความแน่นอน อาทิ ระดับราคาสินค้าโดยรวมสูงขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ภาคธุรกิจไม่สามารถคาดการณ์ต้นทุนและยอดขายในอนาคตได้อย่างถูกต้องจึงทำให้ภาคธุรกิจไม่กล้าลงทุน (อ่านเพิ่มเติมในหัวข้อ “เงินเฟ้อ” ในบทที่ 8)

การลงทุนกับผลที่มีต่อเศรษฐกิจ

เราทราบแล้วว่าการลงทุนเป็นการเพิ่มความสามารถหรือศักยภาพในการผลิตให้สูงขึ้น ทำให้ผลิตได้มากขึ้น ซึ่งก็จะมีการใช้ปัจจัยการผลิตมากขึ้นด้วย ส่งผลให้เจ้าของปัจจัยการผลิตมีรายได้มากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้ความสามารถหรืออำนาจซื้อสูงขึ้นตามไปด้วย จึงมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวหรือรายได้ของประเทศเพิ่มขึ้น และยิ่งไปกว่านั้น การบริโภคที่มากขึ้นยังทำให้ภาคธุรกิจขายสินค้าได้มากขึ้น ภาคธุรกิจที่มีกำไรมากขึ้น ก็จะลงทุนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องไปอีกนั่นเอง

ผลต่อเศรษฐกิจผ่านตัวทวีคูณ : ลงทุนได้มากกว่าที่ลงทุน

การลงทุนจะทำให้กิจกรรมและรายได้ในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมากกว่าเม็ดเงินที่ลงทุนในตอนแรก ผ่านการทำงานของตัวทวีคูณ (Multiplier) โดยเมื่อมีการลงทุนของภาคธุรกิจจะทำให้มีการใช้เงินต่อไปอีกหลายระลอก

คุณเคยได้ยินเพลงโฆษณาทางโทรทัศน์ของธนาคารแห่งหนึ่งหรือไม่

เงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไป ให้ชุมชน

[เจ้าของโรงงาน] ด้วยเงินก้อนนี้ อะ ผมจะมีโรงงานใหม่ (ทั้งยาว ทั้งใหญ่)
ทันสมัย สร้างรายได้ให้ขยายผล (ขยายผล ขยายผล)
อะ เสร็จแล้วหนา จ่ายค่ารับเหมา

[ผู้รับเหมา] เรารับเงินมา
ไม่รอช้า รีบจ่ายค่าวัสดุทันใด
เงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไป ให้ชุมชน

[เล้าแก่] ฮีฮี... ได้เงินแล้ว จะขอแจวจะไปเที่ยวคาเฟ่สักครู่

[เมียเล้าแก่] จู้ชุกกรู เอามานี้แนะ แม่จะเปิดสวนอาหาร (อาหาร อาหาร)
กิจการดี มีเงินจ่ายให้คนงาน

[คนขายผัก] ประทานโทษครับ ผมมารับคำสั่งผักครับ
เงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไป ให้ชุมชน

[คนขายผัก] ด้วยเงินก้อนนี้ ผมจึงมีรถคันใหม่ (รถใหม่ รถใหม่)
แถมเหลือจ่ายให้ป่าทอง เจ้าของสวน

[เจ้าของสวน] ได้เงินมา ไม่รอช้า พาลูกไปร้านขายจ๊วน
ชำระค่านที่เซ็นไว้

[ลูกสาว] แม่ หนูอยากได้ปลากระป๋อง
เงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไป ให้ชุมชน
เงินกำลังจะหมุนไป กำลังจะหมุนไป ให้ชุมชน

จากเพลง ๆ นี้ ทำให้เราเห็นว่า ด้วยเงินก้อนเดียวกันที่เจ้าของโรงงานลงทุนเพื่อสร้างโรงงาน ไม่ได้ทำให้เกิดการลงทุนเฉพาะโรงงานเท่านั้น แต่ยังได้การลงทุนอย่างอื่นเพิ่มเติมด้วย อาทิ ได้สวนอาหาร ได้รถคันใหม่ เป็นต้น

MULTIPLIER EFFECT

จึงเห็นได้ว่า การลงทุนของธุรกิจหนึ่งจะก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่าแค่การลงทุนครั้งแรกนั้นอย่างเดียว ซึ่งเราเรียกเหตุการณ์อย่างนี้ว่า “ผลของตัวทวีคูณ” (Multiplier Effect)

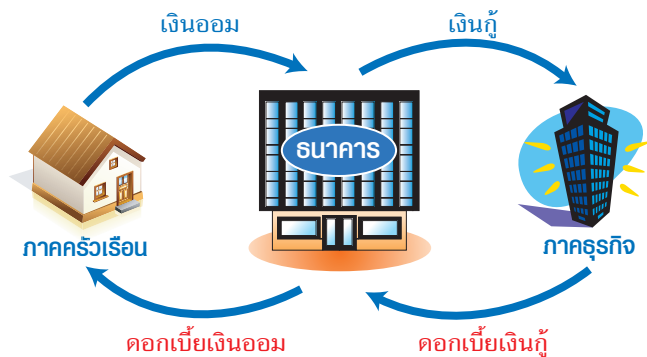
เงินที่ลงทุนมาจากไหน

เสริมความรู้

+++

จริง ๆ แล้วเงินลงทุน ยังมาจาก การกู้ยืมต่างประเทศ หรือต่างประเทศนำเงินมาลงทุนในประเทศเราก็ได้ (อ่านเพิ่มเติมจากบทที่ 7)

ภาคธุรกิจก็อาจใช้เงินออมจากผลกำไรที่เก็บไว้มาลงทุน หรืออาจจะขอกู้ยืมจากผู้มีเงินออมซึ่งก็คือ ภาคครัวเรือนนั่นเอง เพราะเราทราบแล้วว่าภาคครัวเรือนเป็นแหล่งเงินออมที่สำคัญ แล้วภาคธุรกิจทราบได้อย่างไรว่าครัวเรือนไหนมีเงินออมพอที่จะให้กู้ได้ หรือพูดง่าย ๆ คือ ผู้กู้กับผู้ขอกู้จะมาเจอกันได้อย่างไร คำตอบก็ไม่ยาก คือ ผู้กู้กับผู้ขอกู้จะพบกันได้ผ่านตัวกลาง ที่เรียกว่า ภาคการเงิน นั่นจึงเป็นที่มาว่า ทำไมเราจึงต้องมีธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นตัวกลางระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ โดยระดมเงินออมจากผู้ให้กู้ไปให้แก่ผู้กู้หรือผู้ที่ต้องการเงิน เพื่อการลงทุนดำเนินธุรกิจ ดังนั้น จึงเกิดการเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจที่มีการผลิตสินค้าและบริการ หรือเราเรียกว่า ภาคเศรษฐกิจจริง กับภาคการเงิน

กล่องความรู้ที่ 3

เรื่อง ความเชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงิน

ในระบบเศรษฐกิจนั้นแบ่งคร่าว ๆ เป็น 2 ส่วน คือ (1) ภาคเศรษฐกิจจริง (2) ภาคการเงิน โดยภาคเศรษฐกิจจริง ที่ได้ยินกันคุ้นหูว่า “Real Sector” นั้นก็คือภาคเศรษฐกิจที่มีการผลิตสินค้าและบริการจากผู้ประกอบการที่ใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ อาทิ แรงงาน ที่ดิน และทุน มาผสมผสานหรือผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าและบริการ และมีกลไกราคาเป็นตัวตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างไร และจำหน่ายให้กับใคร อย่งที่เราได้กล่าวมาข้างต้น ขณะที่ภาคการเงิน (Money Sector) เป็นเหมือนตัวหล่อลื่นกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจจริงเพราะเป็นภาคเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเกี่ยวกับธุรกรรมด้านการเงินระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ โดยระดมเงินออมจากผู้ให้กู้ ไปให้แก่ผู้กู้ที่ต้องการเงินไปเพื่อการบริโภคหรือเพื่อการลงทุน ดำเนินธุรกิจ ซึ่งคนที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่ว่านี้ ก็คือ สถาบันการเงิน แต่ไม่ใช่เฉพาะธนาคารเท่านั้น บริษัทเงินทุน สหกรณ์ หรือแม้แต่โรงรับจำนำก็ทำหน้าที่นี้ได้

หากเปรียบภาคเศรษฐกิจจริงเสมือนกับร่างกายของคนเรา และภาคการเงินเปรียบเสมือนกับระบบเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงร่างกาย ถ้าการไหลเวียนของเลือดไม่ดี เกิดติดขัด ร่างกายของคนเราก็แย่ตามไปด้วยเช่นกัน หากภาคการเงินมีปัญหา ก็จะมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเศรษฐกิจจริงด้วย เหมือนที่หลายคนอาจเคยได้ยินในช่วงวิกฤติการเงินโลกในปี พ.ศ. 2551 นั้น จุดเริ่มต้นมาจากปัญหาในภาคการเงินในสหรัฐฯ ที่มีปัญหาขาดสภาพคล่อง และได้ขยายผลกระทบจากภาคการเงินสู่ภาคเศรษฐกิจจริง การจับจ่ายใช้สอยชะลอลง สินเชื่อของภาคธุรกิจตึงตัว (สถาบันการเงินไม่ต้องการหรือไม่อยากปล่อยกู้ให้กับภาคธุรกิจ) ภาคธุรกิจจึงต้องลดการผลิตและปลดคนงานจำนวนมาก ซึ่งนอกจากส่งผลต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ แล้ว ยังส่งผลให้เศรษฐกิจการค้าโลกถดถอยตามไปด้วย จะเห็นว่าภาคการเงินมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจจริง และทั้งสองภาคนี้ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันอย่างแยกไม่ออก

การเชื่อมโยงจากภาคการเงินไปสู่ภาคเศรษฐกิจจริง

เราทราบจากในบทก่อน ๆ แล้วว่า ดอกเบี้ยถือเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสอย่างหนึ่ง เพราะหากเรานำเงินไปลงทุนในหุ้นก็จะเสียโอกาสที่จะได้รับดอกเบี้ยจากการฝากธนาคาร ดังนั้นต้นทุนค่าเสียโอกาสในการลงทุนในที่นี้จึงหมายถึงดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับ ซึ่งดอกเบี้ยนี้เองที่เป็นผลตอบแทนที่ให้กับผู้ให้กู้หรือผู้ออมเงินที่ยอมเสียสละการบริโภคในปัจจุบัน ขณะที่ดอกเบี้ยก็เป็นต้นทุนที่ผู้กู้หรือผู้ลงทุน (ภาคธุรกิจ) ต้องจ่าย โดยมีธนาคารหรือสถาบันการเงิน ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงกิจกรรมการออมและการลงทุนระหว่างผู้ออมและผู้ลงทุนเข้าด้วยกัน

เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นสิ่งที่เกิดขึ้นคือคนก็ยิ่งนำเงินที่หามาได้ไปฝากธนาคารหรือออมเงินเพิ่มขึ้น เพราะด้วยเงินเท่าเดิมแต่ตอนนี้ได้ดอกเบี้ยตอบแทนเพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเท่ากับว่าเงินที่เหลือสำหรับการบริโภค ณ ตอนนั้นลดลงด้วยในขณะเดียวกัน

ในส่วนของภาคธุรกิจซึ่งเป็นผู้กู้ เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น นั้นหมายความว่าเขามีต้นทุนในการกู้เงินเพื่อไปลงทุนสูงขึ้นซึ่งภาคธุรกิจเองก็อาจจะไม่อยากกู้เพราะมีความเสี่ยงที่ว่าโครงการที่ลงทุนอาจให้ผลตอบแทนต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กู้มา นอกจากการลงทุนของภาคธุรกิจที่ลดลงแล้ว ยังรวมถึงการกู้เพื่อบริโภคสินค้าคงทนของผู้บริโภคที่ลดลงด้วย เช่น รถยนต์ บ้าน ฯลฯ ดังนั้น การที่อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น จึงทำให้การออมเพิ่มขึ้น ขณะที่การบริโภคและการลงทุนก็จะลดลง ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว

- อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น $\implies$ การบริโภคและการลงทุนลดลง
- $\implies$ เศรษฐกิจชะลอตัว/ลดความร้อนแรง

ในทางตรงกันข้าม เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลง คนก็ย่อมไม่อยากฝากเงินไว้ที่ธนาคาร หรือออมเงินลดลง เพราะได้รับผลตอบแทนน้อยลง จึงนำเงินไปใช้สำหรับการบริโภคมากขึ้นเพราะต้นทุนของการบริโภคถูกลง ในส่วนของภาคธุรกิจ เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลง โครงการบางอย่างก็อาจคุ้มทุนที่จะดำเนินการหรือมีความน่าสนใจที่จะลงทุนมากขึ้น เพราะต้นทุนการกู้ยืมถูกลง

การลงทุนของภาคธุรกิจจึงเพิ่มขึ้น ดังนั้น การที่อัตราดอกเบี้ยลดลง จึงทำให้การออมลดลง ขณะที่การบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจเร่งตัวขึ้น

อัตราดอกเบี้ยลดลง ➡ การบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น
 ➡ เศรษฐกิจเร่งตัว

เราเห็นแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในภาคการเงิน มีผลต่อการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน และการลงทุนของภาคธุรกิจ ซึ่งจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ยจึงเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ เพื่อทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การค้า และการลงทุนเพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อในที่สุด (จะกล่าวถึงในบทที่ 9 หัวข้อ “นโยบายการเงิน”)

Key points

- ภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงินมีความเชื่อมโยงต่อกัน โดยภาคการเงินเป็นเหมือนตัวหล่อสีนกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจจริง

- ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่มีภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ โดยภาคครัวเรือนจะมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจผ่านการบริโภคและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ขณะที่ภาคธุรกิจจะมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจผ่านการผลิตและการลงทุน
- การบริโภคของภาคครัวเรือนขึ้นกับหลายปัจจัย อาทิ ระดับรายได้ การคาดการณ์รายได้ ราคาและปริมาณสินค้าในอนาคต การเข้าถึงสินเชื่อ อัตราดอกเบี้ยและระสนิยมผู้บริโภค เป็นต้น
- การลงทุนของภาคธุรกิจขึ้นอยู่กับกำไรที่จะได้รับจากการลงทุน อัตราดอกเบี้ย ราคาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี รวมถึงนโยบายของรัฐบาล
- การบริโภคและการลงทุน มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจผ่านผลของตัวทวีคูณ
- ภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงินมีความเชื่อมโยงต่อกัน โดยภาคการเงิน เป็นเหมือนตัวหล่อสีนกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจจริง
- การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในภาคการเงิน มีผลต่อการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน และการลงทุนของภาคธุรกิจ ซึ่งจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจอย่างไร
เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของสองภาคนี้จะมีผลอย่างไร
ต่อเศรษฐกิจ

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ▶▶▶ บทบาทของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจต่อระบบเศรษฐกิจ
- ▶▶▶ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและลงทุนได้
- ▶▶▶ ความสัมพันธ์ระหว่างภาคเศรษฐกิจจริงและภาคการเงิน

จากบทนี้เราทราบแล้วว่าภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ผ่านการบริโภคและการลงทุน แต่ระบบเศรษฐกิจก็ยังไม่ได้อยู่ไม่ได้ ถ้าไม่มีภาครัฐบาล ในบทต่อไป เราจะได้กล่าวถึงว่า ทำไมระบบเศรษฐกิจจึงต้องมีภาครัฐบาล และภาครัฐบาลมีบทบาทอย่างไรในระบบเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่มีภาครัฐบาลจะมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างไร

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจทำไมต้องมีภาครัฐบาล การที่มีภาครัฐบาลก็เพราะกลไกราคาไม่สามารถทำหน้าที่ของมันได้สมบูรณ์ ไม่ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเกิดความล้มเหลวของตลาด รัฐบาลจึงต้องเข้ามา มีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ

ทำไมต้องมีรัฐบาล ?

จากบทก่อน ๆ เราทราบแล้วว่าตลาดเป็นที่ที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมาเจอกัน โดยภาคธุรกิจจะทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต โดยรวบรวมปัจจัยการผลิต มาผลิตสินค้าและบริการเพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภค ขณะที่ภาคครัวเรือนก็จะเป็นผู้บริโภคสินค้าและบริการเหล่านั้น โดยมีราคาเป็นตัวที่บอกให้ผู้ผลิตทราบว่า จะผลิตสินค้าอะไร เป็นจำนวนเท่าใด จะใช้เงินทุน แรงงานเท่าไรจึงจะเหมาะสมคุ้มค่าที่สุด และจะจำหน่ายไปให้กับใคร นอกจากนี้ ราคายังเป็นตัวที่บอกให้ผู้บริโภคทราบว่าควร จะบริโภคอะไร และจำนวนเท่าใดที่เต็มใจจะซื้อ ซึ่งดูเหมือนว่าถ้าเป็นเช่นนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ควรจะดำเนินการไปได้ด้วยดี โดยมีกลไกราคาทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

แต่ลองคิดดูสิว่า ถ้ามีปัญหาเหล่านี้ คุณจะมีความกังวลอย่างไร ?

- ❖ มีสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภค แต่ผู้ผลิตไม่ยอมผลิต เพราะถ้าผลิตแล้ว จะไม่สามารถเก็บเงินจากผู้บริโภคได้ เช่น การป้องกันประเทศ
- ❖ มีสินค้าที่ผลิตแล้วสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เช่น การปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน การปล่อยฝุ่นละอองจากโรงงานถ่านหิน การใช้ยาฆ่าแมลงในสวนผลไม้ เสี่ยงที่ดั่งรบกวนจากเครื่องบินที่ขึ้นลง เป็นต้น

❖ ธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนมาก เทคโนโลยีทันสมัย ทำให้ผู้ผลิตรายอื่นไม่สามารถเข้ามาแข่งขันได้ จนสามารถตั้งราคาสินค้าขายได้แพง ๆ ทำให้คนจำนวนมากหมดโอกาสในการบริโภคของเหล่านั้น

❖ มีสินค้าที่โฆษณาเกินจริง ทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อ เช่น ยาลดความอ้วน

จะเห็นได้ว่า ในบางครั้งกลไกราคาไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ซึ่งเป็นความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องเข้ามาจัดการแก้ปัญหา

ความล้มเหลวของตลาด (Market Failures) แบ่งได้เป็น 4 อย่าง ดังนี้

1. **สินค้าสาธารณะ (Public Goods)** เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภคแต่ภาคเอกชนไม่ยอมผลิต เนื่องจากผลิตแล้วไม่สามารถเก็บเงินจากผู้บริโภคได้ เพราะมีแต่คนอยากใช้แต่ไม่ยอมจ่าย หรือ ผู้บริโภคทุกคนพยายามที่จะทำตนเป็น Free Rider (ใช้ฟรี) ภาครัฐบาลจึงต้องเข้ามาผลิตสินค้าและให้บริการต่าง ๆ เหล่านี้เองแก่ประชาชน เช่น การป้องกันประเทศ การดูแลความสงบเรียบร้อยของตำรวจ
2. **สินค้าที่มีผลกระทบภายนอก (Externalities)** คำว่าผลกระทบภายนอกนี้ หมายถึง ผลกระทบต่อคนอื่นและสังคมที่ไม่มีส่วนในการผลิตหรือการบริโภค ซึ่งผลกระทบนี้อาจเป็นไปได้ทั้งทางลบ (เป็นโทษ) และผลกระทบทางบวก (เป็นประโยชน์) เช่น กรณีของโรงงานผลิตไฟฟ้าที่ปล่อยฝุ่นควันสู่อากาศเป็นผลกระทบทางลบต่อสังคม ภาครัฐบาลจึงต้องเข้ามาเรียกเก็บภาษีจากผู้ก่อมลพิษ หรือเป็นที่รู้จักกันว่า “ภาษีสิ่งแวดล้อม” เพื่อจ่ายชดเชยให้กับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและใช้ในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม สำหรับกรณีของผลกระทบทางบวกนั้น ได้แก่ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อ เพราะการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อนอกจากเป็นการป้องกันโรคติดต่อของผู้ฉีดเองแล้วยังป้องกันมิให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไปยังบุคคลอื่น ดังนั้น ภาครัฐบาลต้องเข้ามาส่งเสริมกิจกรรมเหล่านี้ โดยสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น ให้อุดหนุน ลดภาษี จัดหาแหล่งเงินทุนในการผลิต ผลิตสินค้าและบริการนั้น ๆ เอง เป็นต้น

เสริมความรู้

+++

การที่ภาครัฐบาลต้องเข้ามาผลิตสินค้าสาธารณะ เพื่อให้บริการกับประชาชน เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ ประชาชนจึงต้องจ่ายเงินให้รัฐบาลด้วยในรูปของภาษี ดังบทความตอนหนึ่งของ อ.ป๋วย อึ้งภากรณ์ ที่กล่าวไว้ว่า **“เรื่องที่ผมจะเรียกร้องข้างต้นนี้ ผมไม่เรียกร้องเปล่า ผมยินดีเสียภาษีอากรให้ส่วนรวมตามอัธยาศัย”**

ที่มา: บทความเรื่อง “คุณภาพชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” เขียนโดย อ.ป๋วย อึ้งภากรณ์

รู้ไหมว่า...?

มาตาปุค จ.ระยอง ของไทย ติดอันดับ 1 ใน 10 เมืองที่มีมลพิษมากที่สุดในโลก โดยอันดับ 1 คือ เมืองซัมกาอิด ประเทศอาเซอร์ไบจาน

รู้ไหมว่า...?

การศึกษาก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการผลิตสินค้าและบริการที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อภายนอกที่เป็นบวก ซึ่งรัฐต้องอุดหนุนการศึกษาต่อคนต่อปีอยู่ในอัตรา 1,100 บาท สำหรับชั้นประถม 1,800 บาท สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2,700 บาท สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงระดับอาชีวศึกษาโดยอัตราเงินที่อุดหนุนขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งรวมแล้วเงินอุดหนุนเพื่อการศึกษารัฐในทุกระดับชั้น ปี ๑ นั้นถึงกว่า 15,000 ล้านบาท

รู้ไหมว่า...?

หน่วยงานของรัฐที่กำกับกำกับดูแลผู้บริโภค มีหลายหน่วยงานด้วยกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กองชั่ง ตวง วัด กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นต้น

- 3. สินค้าที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดโดยธรรมชาติ (Natural Monopoly) การผูกขาดโดยธรรมชาตินี้ หมายถึง การที่มีผู้ผลิตเพียงรายเดียวที่สามารถผลิตสินค้านั้นได้ เพราะต้องใช้เงินลงทุนมาก อาศัยเทคโนโลยีทันสมัย ซึ่งต้องใช้เวลาในการคืนทุนนาน จึงเสมือนเป็นการกีดกันไม่ให้คนอื่นเข้ามาผลิตแข่งขันด้วย ทั้ง ๆ ที่ไม่มีข้อห้ามในการผลิตแข่งขัน ในเมื่อเป็นผู้ผลิตเพียงรายเดียวในการผลิตสินค้านี้สามารถกำหนดราคาสูง ๆ ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสินค้านั้นได้ โดยเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต่อผู้บริโภค เช่น ไฟฟ้า และประปา จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการเข้ามาผลิตหรือให้บริการแทนภาคเอกชนเพื่อให้ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม (Fair Price) พอที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้

เสริมความรู้

บางคนอาจจะเถียงว่า ไม่จริง ปัจจุบันก็เห็นโรงไฟฟ้าของเอกชนตั้งหลายแห่ง

คำตอบก็คือ แม้ปัจจุบันโรงไฟฟ้าของเอกชนมีอยู่หลายแห่ง ก็จริง แต่ทั้งหมดก็ต้องมาใช้บริการสายส่ง สายจำหน่ายของรัฐบาลอยู่ดี เพราะการวางโครงข่ายทั่วประเทศต้องใช้เงินลงทุนสูง นอกจากนี้ ก็มีกิจการบางอย่างอาจโอนไปให้เอกชนทำ (Privatization) แต่รัฐบาลก็จะควบคุมราคาหรือค่าบริการเพื่อให้ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่ประชาชนสามารถจ่ายได้

- 4. สินค้าที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีข้อมูลไม่เท่ากัน (Asymmetric Information) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคที่ได้รับข้อมูลไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจบริโภค ทำให้บริโภคมักเกินไป เช่น การโฆษณาคุณสมบัติของยาลดความอ้วนและเครื่องดื่มชูกำลังที่เกินจริง รัฐบาลจึงต้องเข้ามาจัดการโดยให้ผู้ผลิตเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงแก่สาธารณะ และก็มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคอีกหลายหน่วยงานด้วย

การแทรกแซงของรัฐบาล : แก้ไขความล้มเหลวของตลาด

หรือ จะกลายเป็นการบิดเบือนตลาด

จะเห็นแล้วว่า ในบางครั้งกลไกราคาไม่สามารถทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพได้ ทำให้มีการผลิตและการบริโภคสินค้าเกินกว่าระดับที่เหมาะสม เกิดการผลิตมากจนเกินไป เป็นความสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ หรือมีการผลิตและการบริโภคสินค้าน้อยกว่าระดับที่เหมาะสมจากปัญหาการผูกขาดตลาด ทำให้สินค้ามีราคาแพงและมีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนแม้จะเป็นสินค้าจำเป็น หรือการที่ตลาดละเลยการผลิตและการบริโภคสินค้าที่เป็นโทษต่อคนอื่น ๆ และสังคม เช่น เหล้า บุหรี่ เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องเข้ามาแก้ไขความล้มเหลวของตลาด (Market Failures) เพื่อช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

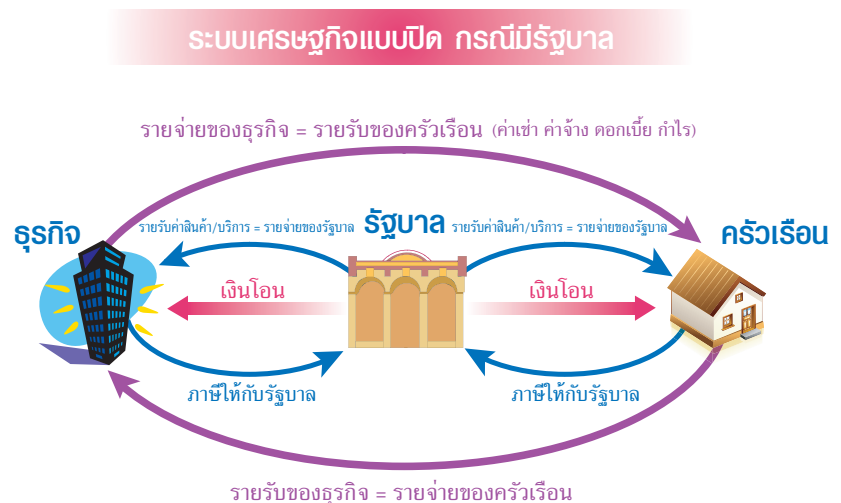
แต่ถ้าตลาดกำลังทำงานมีประสิทธิภาพดีอยู่แล้ว ยิ่งรัฐบาลเข้ามาแทรกแซงมากเท่าไร ยิ่งน่าเป็นห่วงว่าจะเป็นการบิดเบือนตลาด ราคาที่อาจจะถูกเกินจริง ทำให้กลไกการปรับตัวของผู้บริโภคถูกบิดเบือน หรือใช้มากกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากร อีกทั้งยังสร้างภาระให้กับรัฐบาล ซึ่งก็คือเงินภาษีประชาชน จึงเป็นไปได้ว่านโยบายเศรษฐกิจที่เป็นความหวังดีของรัฐบาลอาจจะสร้างผลเสียให้แก่ประเทศได้ เช่น กรณีวิกฤติน้ำมันปาล์ม เมื่อต้นปี พ.ศ. 2554 ที่น้ำมันปาล์มในประเทศออกสู่ตลาดลดลง ในขณะที่ความต้องการใช้เพิ่มขึ้นมาจากการนำไปผลิตเป็นไบโอดีเซล โดยปกติตลาดจะสามารถปรับตัวมันเองได้เมื่อสินค้าไม่เพียงพอกับความต้องการ ราคาสินค้านั้นก็ต้องปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ความต้องการน้อยลงมาเอง หรือไม่ผู้ผลิตก็อาจจะเพิ่มอุปทานสินค้านั้นในตลาด โดยอาจจะนำเข้าจากต่างประเทศ แต่รัฐบาลกลับมีนโยบายควบคุมการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้ปัญหาน้ำมันปาล์มขาดแคลนยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นไปอีก ขณะเดียวกันรัฐบาลก็เลือกที่จะแก้ปัญหาโดยตรงราคาน้ำมันปาล์มบรรจุขวดให้อยู่ในระดับต่ำเพื่อให้ผู้บริโภครายย่อยสามารถซื้อได้ แทนที่จะให้ราคาปรับตัวสูงขึ้นตามกลไกตลาดเพื่อสะท้อนต้นทุนและกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวของผู้บริโภค ผู้ผลิตบางรายถึงกับหยุดวางจำหน่ายสินค้า ทำให้ประชาชนผู้บริโภคเดือดร้อนเป็นอย่างมาก จะเห็นว่ากรณีนี้นโยบายรัฐบาลแทนที่จะส่งผลดี แต่กลับยิ่งเป็นการฝืนไม่ให้เกิดตลาดเกิดการปรับตัว ปัญหาจึงทวีความรุนแรงขึ้น หรือกล่าวได้ว่าตัวอย่างการแทรกแซงของรัฐบาลใน

กรณีนี้เป็นการก่อให้เกิดการบิดเบือนของตลาด ส่งผลให้ทรัพยากรไม่ถูกจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ¹

รัฐบาลกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เราพอทราบแล้วว่า ในบางครั้งกลไกราคา ก็ทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์หรือเกิดความล้มเหลวของตลาด เช่น แม้จะเป็นสินค้าจำเป็นต่อการบริโภคแต่ไม่มีใครอยากผลิตเพราะผลิตแล้วไม่สามารถเก็บเงินจากผู้บริโภคได้ หรือเป็นสินค้าผูกขาดที่ผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาได้แพง ๆ จนประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสินค้านั้นได้ รัฐบาลจึงต้องเข้ามาช่วยจัดการ โดยอาจทำการผลิตสินค้าและบริการนั้น ๆ เสียเอง ซึ่งต้องจ่ายค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตให้กับภาคครัวเรือน เช่น เงินเดือนข้าราชการหรือค่าจ้างแรงงานนั่นเอง ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีการบริโภคโดยซื้อสินค้าและบริการจากภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ เช่น เครื่องใช้สำนักงาน วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเงินที่รัฐบาลใช้จ่ายทั้งในการซื้อปัจจัยการผลิตและการซื้อสินค้าและบริการเพื่อบริโภค ส่วนใหญ่ก็มาจากภาษีของประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับบริการนั้น ๆ จากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังมีรายจ่ายอีกส่วนหนึ่งที่เป็นเงินโอนให้เปล่าแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย

¹ อ่านเพิ่มเติมได้จาก Focused and Quick (FAQ) Issue 23 “วิกฤติน้ำมันปาล์ม: บทเรียนจากนโยบายควบคุมของภาครัฐ” จาก http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Publication/FAQ_documents/FAQ_23.pdf

การใช้จ่ายของรัฐบาล

การใช้จ่ายของรัฐบาลแบ่งเป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภค (หรืองบประจำ) เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง (ค่าตอบแทนแรงงาน) ค่าซื้อสินค้าและบริการ (ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย และค่าสาธารณูปโภค) และรายจ่ายเพื่อการลงทุน (หรืองบลงทุน) ได้แก่ การก่อสร้างถนนหนทาง เชื้อนชลประทาน รถไฟ รถไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีรายจ่ายประเภทเงินโอน (Transfer Payments) หรือเป็นเงินโอนให้เปล่า ๆ กับประชาชน ไม่ได้รับสินค้าและบริการตอบแทน เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย (นโยบายเช็คช่วยชาติรายละเอียด 2,000 บาท ในปี พ.ศ. 2552) เป็นต้น

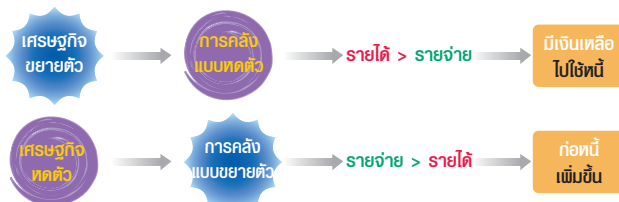
การใช้จ่ายของรัฐบาลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด ดังนี้

1. **รายได้ของรัฐบาล** รายได้ส่วนใหญ่ของรัฐบาล ก็คือ เงินภาษีของประชาชนนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่มิใช่ภาษีด้วย ในบทก่อนๆ เราทราบแล้วว่า รัฐบาลมีบทบาทเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตบางประเภทด้วย เช่น ป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น จึงมีรายได้เป็นค่าตอบแทนจากที่หน่วยธุรกิจมาใช้ทรัพยากรดังกล่าวในการผลิต เช่น ค่าสัมปทาน ค่าภาคหลวงป่าไม้ ค่าภาคหลวงแร่ นอกจากนี้ยังรวมถึงรายได้นำส่งจากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ รายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯลฯ
2. **นโยบายการคลังของรัฐบาล** นโยบายการคลังมีอยู่ 3 แบบ คือ นโยบายการคลังแบบขยายตัว นโยบายการคลังแบบสมดุล และนโยบายการคลังแบบหดตัว โดยนโยบายการคลังแบบขยายตัว รายจ่ายจะมากกว่ารายได้ จึงต้องกู้มาใช้จ่ายและทำให้เกิดหนี้สาธารณะที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต นโยบายการคลังแบบขยายตัวนี้ มักจะใช้เมื่อต้องกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซา ขณะที่นโยบายการคลังแบบหดตัว รายจ่ายน้อยกว่ารายได้ มักจะใช้ในกรณีที่เศรษฐกิจขยายตัวอยู่แล้ว รัฐบาลก็จะเหลือเงินมาใช้หนี้สาธารณะที่ก่อไว้ในอดีต (อ่านเพิ่มเติมในบทที่ 9)

เสริมความรู้

รายจ่ายประเภทเงินโอน เป็นการโอนเงินจากรัฐบาลไปสู่ประชาชนกลุ่มหนึ่ง (คนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง) ไม่ได้ก่อให้เกิดผลผลิต จึงไม่ได้นับรวมอยู่ใน GDP (อ่านเพิ่มเติมจากบทที่ 8)

ผลต่อเศรษฐกิจผ่านตัวคูณ : รัฐบาลลงทุนได้มากกว่าที่ลงทุน

การลงทุนของรัฐบาลทำให้เกิดกิจกรรมและรายได้ในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมากกว่าที่รัฐบาลลงทุนในตอนแรกผ่านการทำงานของ **“ตัวทวีคูณของการใช้จ่ายรัฐบาล”** เช่นเดียวกันการใช้จ่ายเพื่อลงทุนของเอกชนที่ได้กล่าวไปแล้วเมื่อบทก่อนยกตัวอย่าง รัฐบาลลงทุนสร้างถนน 100 ล้านบาท รายจ่ายนี้ก็เป็นรายได้ของผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้รับเหมาก่อสร้างก็เอาไปใช้ต่อเป็นรายได้ให้กับคนขายอิฐหิน ปูน ทราช แล้วก็ใช้ต่อกันไปเรื่อย ๆ อีกหลายระลอก ดังนั้น ด้วยเงินลงทุนของรัฐบาล 100 ล้านบาท จะก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ให้แก่อื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เช่น ผู้รับเหมาก่อสร้าง คนขายอิฐ หิน ปูน ทราช เป็นต้น ซึ่งจะมากกว่าเม็ดเงิน 100 ล้านบาทที่รัฐบาลจ่ายไปครั้งแรก การลดภาษีเช่นกัน ทำให้เกิดกิจกรรมและรายได้ในระบบเศรษฐกิจเป็นเม็ดเงินมากกว่าภาษีที่รัฐบาลสูญเสียไป เพราะเมื่อรัฐบาลลดภาษี เงินในกระเป๋าของประชาชนก็เพิ่มขึ้น ซึ่งก็เป็นการเพิ่มรายได้ที่จะนำไปใช้ต่อนั่นเอง

ถ้ารัฐบาลต้องการให้เศรษฐกิจขยายตัวดี ก็เพียงแค่ใช้จ่ายเยอะๆ หรือลดภาษีมาก ๆ ใช่มั้ย ?

จากที่กล่าวมา หากรัฐบาลใช้จ่ายเยอะ ๆ หรือลดภาษีมาก ๆ ก็น่าจะเป็นการกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อีก แต่รู้ไหมว่าผลลัพธ์ที่ตามมา คือ หนี้ของรัฐบาลซึ่งก็คือหนี้ของประเทศก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งหากหนี้ของประเทศเราอยู่ในระดับสูงมาก ต่างประเทศก็คงไม่เชื่อมั่นและอาจไม่ให้เรากู้ยืมเพิ่มเติมอีก และหากการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในช่วงที่อุปทานติดตัวหรือการใช้ทรัพยากรเต็มที่แล้ว ไม่สามารถเพิ่มทรัพยากรเพื่อทำการผลิตตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล เมื่อของมีน้อยความต้องการมีมากก็ทำให้คนแย่งกันกินแย่งกันใช้ ในที่สุดก็จะผลักดันให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น หรือที่เราเรียกว่าเกิดภาวะเงินเฟ้อ (อ่านเพิ่มเติมจากหัวข้อ **“เสถียรภาพด้านราคา”** ในบทที่ 8) ดังนั้น ผลจากการใช้จ่ายมาก ๆ ก็อาจไม่ช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวดีอย่างที่เรต้องการ แต่เป็นการกระตุ้นให้ราคาเพิ่มขึ้นแทน ซึ่งจะส่งผลเสียและเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจในที่สุด ดังนั้น การใช้นโยบายของรัฐบาลจึงต้องเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจด้วย

รายได้ของรัฐบาล

เราทราบแล้วว่า แหล่งรายได้สำคัญเพื่อนำมาใช้จ่ายของรัฐบาล ก็คือ เงินภาษีของประชาชน แล้วเราเก็บภาษีจากอะไรบ้าง ?

ภาษีมียู่ด้วยกันหลายประเภท ภาษีที่สำคัญ ๆ ได้แก่

- **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** ที่จัดเก็บจากผู้มีรายได้โดยจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า (Progressive Income Tax : PIT) คือ ใครรายได้มากก็เก็บภาษีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ใครมีรายได้น้อยก็เก็บภาษีน้อย

รู้ไหมว่า...?

อัตรากำหนดบุคคลธรรมดาของไทยในปัจจุบันเป็นแบบขั้นบันได ในอัตราก้าวหน้า

โดยเงินได้สุทธิที่มากกว่า 4 ล้านบาทขึ้นไป จะเสียภาษีบุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้าสูงสุดคือ 37% ของเงินได้สุทธิ รองลงมาคือเงินได้สุทธิที่ 1-4 ล้านบาท จะเสียภาษีในอัตราก้าวหน้า 30% ซึ่งถึงแม้จำนวนคนที่เสียภาษีในสองอัตรานี้จะมีไม่มาก คิดเป็นเพียง 3% ของจำนวนผู้เสียภาษีบุคคลธรรมดาทั้งหมด แต่เมื่อคิดเป็นเม็ดเงินภาษีกลับมากถึง 2 ใน 3 ของภาษีบุคคลธรรมดาที่เก็บได้ทั้งหมด ขณะที่ผู้มีรายได้น้อย รัฐบาลก็ได้ช่วยบรรเทาภาระภาษีให้กับคนกลุ่มนี้ โดยมีการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้ที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรก ซึ่งกลุ่มนี้มีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เสียภาษีบุคคลธรรมดาทั้งหมด แต่คิดเป็นภาษีที่สูญเสียไปไม่มากเพียงปีละ 52 ล้านบาท หรือ 0.07% ของภาษีบุคคลธรรมดาที่เก็บได้ทั้งหมด

คำนวณภาษีบุคคลธรรมดากันอย่างไร...สมมติ เรามีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่าง ๆ แล้วจำนวน 200,000 บาท เราจะต้องเสียภาษีบุคคลธรรมดาจำนวนเท่าไร

เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตรากำหนด PIT
1-150,000	ได้รับการยกเว้น
150,001 - 1,000,000	10%
1,000,001 - 4,000,000	20%
4,000,001 บาทขึ้นไป	37%

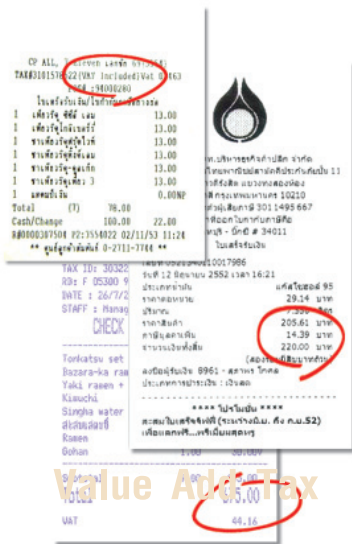
เงินได้ 150,000 บาทแรก ได้รับการยกเว้นภาษี และที่เหลือ 50,000 บาท (ที่เกินจาก 150,000 บาท) ตกอยู่ในช่วงอัตรากำหนด 10% (ระหว่าง 150,001 บาท - 1,000,000 บาท) ดังนั้น ภาษีที่เราต้องเสียภาษี จะเท่ากับ 5,000 บาท (50,000 x 10%)

รู้ไหมว่า...?

จริง ๆ แล้ว ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีทางอ้อม เพราะเมื่อเก็บ ภาษีกับผู้ผลิต ผู้ผลิตสามารถ ผลักภาระให้ผู้บริโภคได้โดย คิดรวมไปในราคาสินค้าและบริการ

- **ภาษีเงินได้นิติบุคคล** คือ ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ของบริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันเก็บในอัตรา 30% ของกำไรสุทธิ และรัฐบาล มีนโยบายที่จะปรับลดอัตราภาษีนิติบุคคลลงเหลือ 23% ในปี พ.ศ. 2555
- **ภาษีมูลค่าเพิ่ม** ภาษีตัวนี้น่าจะคุ้นเคยกันดี เก็บจากการบริโภคของเราทุกคน ลองเข้าร้านสะดวกซื้อแล้วดูใบเสร็จรับเงินที่ซื้อสินค้า เราจะเห็นคำว่า “VAT Included” นั่นคือทุก ๆ ครั้งที่เราจ่ายเงินซื้อสินค้าตามร้านค้า เราต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย (รวมเข้าไปในราคาสินค้าแล้ว) โดยภาษี มูลค่าเพิ่ม ที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันอยู่ที่อัตรา 7%

เสริมความรู้

แม้ภาษีมูลค่าเพิ่มจะจัดเก็บในอัตราเดียวกัน คือ 7% สำหรับทุกสินค้าและกับทุกคน แต่ในความจริงแล้ว คนรวยจะจ่ายภาษีประเภทนี้มากกว่าคนจน เพราะคนที่บริโภคมาก (ส่วนใหญ่เป็นคนรวย) ก็จะถูกเก็บมาก เช่น รถยนต์หรู อาหารตามภัตตาคารราคาแพง ส่วนคนที่มักบริโภคสินค้าที่จำเป็นและมีราคาถูก (ส่วนใหญ่เป็นคนจน) ก็จะถูกจัดเก็บน้อย ซึ่งแน่นอนว่า 7% ของรถยนต์หรูที่คนรวยซื้อก็ต้องมีมูลค่ามากกว่า 7% ของรถจักรยานยนต์ที่คนมีรายได้น้อยซื้อ นอกจากนี้ สินค้าและบริการที่จำเป็นพื้นฐานที่น่าจะเป็นภาระคนจนมากกว่าคนรวย รัฐบาลก็มีการยกเว้นการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในสินค้าพวกนี้ ซึ่งได้แก่ อาหารสด (ตามตลาด) ยารักษาโรค การรักษาพยาบาล การศึกษา การเดินทางในประเทศ และการเช่าที่อยู่อาศัย

ในปี พ.ศ. 2553 รายได้ของรัฐบาลพึ่งพาภาษีมูลค่าเพิ่มถึง 1 ใน 4 ของภาษีที่จัดเก็บได้ทั้งหมด รองลงมาก็คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามลำดับ รัฐบาลก็สามารถนำเงินที่จัดเก็บนี้ไปใช้จ่ายคืนให้คนจนในรูปแบบเงินโอนได้

- ภาษีสรรพสามิต** จัดเก็บจากสินค้าและบริการบางประเภท ที่ควรจะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เพราะก่อให้เกิดโทษต่อสังคม เช่น สุรา เบียร์ ยาสูบ ที่มีค่าเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่า “ภาษีบาป” เพื่อจูงใจให้ลดการบริโภคและนำเงินมาบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น อาทิ สนับสนุนการรณรงค์ผ่านโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ตลอดจนค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ และโรคมะเร็งจากการสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา เป็นต้น นอกจากนี้ เรายังมีการเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันด้วย เพื่อจูงใจให้ลดการใช้ น้ำมันและการก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีภาษีสรรพสามิตจากสินค้าที่มีลักษณะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น น้ำหอม รถยนต์ เรือยอชต์ รวมทั้งสถานบริการ เช่น สนามแข่งม้า สนามกอล์ฟ เป็นต้น

รัฐบาลกับการก่อกำเนิดของประเทศ

หากรายได้ของรัฐบาลไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็จำเป็นต้องกู้มาใช้จ่าย ซึ่งการก่อกำเนิดนี้ไม่ใช่เรื่องเลวร้ายเสมอไป หากสามารถนำมาลงทุนที่อาจก่อให้เกิดผลตอบแทนมากกว่าเงินกู้ที่ลงไป ตัวอย่างเช่น ถ้าเราทำธุรกิจซึ่งคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนหรือกำไรดี แต่เรามีเงินอยู่จำกัดไม่สามารถลงทุนหรือขยายกิจการได้ เราก็อาจเสียโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนนั้นไป เราอาจจะกู้มาลงทุนก็ได้ ประเทศชาติก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างเรา ซึ่งยังจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา การคมนาคมขนส่ง การชลประทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของประเทศ อันจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ดังนั้น การก่อกำเนิดของรัฐบาลก็ควรจะได้ถ้าเป็นเพื่อการลงทุนพัฒนาประเทศ และได้พิจารณาแล้วว่าก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ใช่การใช้จ่ายเพื่อบริโภคที่ใช้แล้วหมดไป ซึ่งไม่สนับสนุนการพัฒนาประเทศในระยะยาว รวมทั้งการก่อกำเนิดนั้นต้องไม่เป็นไปในลักษณะหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่สามารถบริหารจัดการได้ และกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการกู้แพงขึ้น หรืออาจถึงขั้นไม่มีใครกล้าให้กู้เลยก็ได้ เราคงไม่อยากจะให้ประเทศเป็นอย่างประเทศในละตินอเมริกาหรือยุโรปบางประเทศที่ประสบวิกฤติหนี้จนเกือบจะต้องล้มละลาย

เสริมความรู้

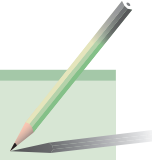

หนี้ที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมของรัฐบาล ซึ่งก็จะเป็นหนี้ของประเทศด้วยนั้น เราเรียกหนี้นี้ว่า “หนี้สาธารณะ” ซึ่งครอบคลุมถึงหนี้ที่รัฐบาลกู้เองโดยตรง และหนี้ที่รัฐบาลเข้าไปค้ำประกัน

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่า หนี้สาธารณะของประเทศเรามีมากหรือน้อยแค่ไหน พิจารณาจากอะไร ? ลองนึกถึงเวลาที่ธนาคารจะปล่อยกู้ให้กับใคร ก็จะต้องคิดก่อนว่า ผู้กู้รายนั้นจะมีความสามารถใช้คืนเงินกู้ได้หรือไม่ สิ่งที่จะใช้บ่งบอกก็คือ รายได้ของผู้กู้ ถ้าคนไหนมีรายได้มากก็น่าจะสามารถคืนเงินกู้ได้ ธนาคารก็กล้าที่จะให้กู้ แต่ถ้าคนไหนมีรายได้น้อย ธนาคารก็คงไม่กล้าปล่อยกู้ให้เยอะ เพราะให้กู้มากก็อาจเสี่ยงที่จะไม่ได้คืนทั้งหมด หนี้ของประเทศก็คล้ายกับหนี้ของบริษัทหรือคนธรรมดาคนหนึ่ง ซึ่งก็ต้องพิจารณาเทียบกับความสามารถในการใช้คืนหรือรายได้ของประเทศ เราจึงมักดูยอดหนี้สาธารณะเทียบกับรายได้ของประเทศ ประเทศไทยเองมีหนี้สาธารณะ ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 จำนวน 4.45 ล้านล้านบาท และเมื่อเทียบกับรายได้ของประเทศ (GDP) ก็จะคิดเป็น 41.7% ของ GDP

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

ทำไมเศรษฐกิจจึงต้องมีรัฐบาล และรัฐบาลมีบทบาทอย่างไรในระบบเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ▶▶▶ ทำไมระบบเศรษฐกิจต้องมีรัฐบาล
- ▶▶▶ รัฐบาลมีบทบาทอย่างไรต่อระบบเศรษฐกิจ

จากบทนี้เราทราบแล้วว่า กลไกตลาดที่ล้มเหลว ทำให้ต้องมีรัฐบาลเข้ามาจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงมีรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง จะเห็นว่าองค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจตอนนี้ ก็จะมีภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และรัฐบาล ซึ่งยังเป็นระบบเศรษฐกิจแบบปิด แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราไม่ได้อยู่ประเทศเดียวในโลก

เราไม่ได้ผลิตได้ทุกอย่าง เก่งไปทุกเรื่อง จึงต้องมีการเปิดประเทศเพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็มีการลงทุนระหว่างประเทศด้วย ในบทต่อไป เราจะได้กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่มีภาคต่างประเทศ ซึ่งจะซับซ้อนขึ้น

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่มีภาคต่างประเทศ เนื่องจากแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันด้านทรัพยากร เทคโนโลยี ความชำนาญในการผลิต จึงทำให้เกิดการค้าระหว่างกัน โดยแต่ละประเทศจะเลือกผลิตสินค้าและบริการที่ตนเองมีความถนัด และได้เปรียบมากที่สุด แล้วนำไปแลกเปลี่ยน (ทำการค้า) กับสินค้าและบริการที่ตนเองมีความถนัดหรือได้เปรียบน้อยกว่ากับประเทศอื่น ๆ และมีอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นอัตราที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลของประเทศตนกับเงินสกุลของประเทศคู่ค้า

ทำไมต้องมีการค้าระหว่างประเทศ ?

ประเทศเราไม่ได้อยู่เพียงประเทศเดียวในโลกนี้ และเราไม่สามารถผลิตได้ทุกอย่างหรือเก่งไปเสียหมด จึงต้องเปิดประเทศเพื่อทำการค้ากับต่างประเทศ โดยประเทศใดมีทรัพยากรชนิดใดมาก ก็จะสามารถผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรนั้นได้มากกว่า หรือมีต้นทุนการผลิตที่ถูกกว่า และได้เปรียบในการผลิตและส่งออกขายต่างประเทศ เช่น ประเทศตะวันออกกลางที่มีแหล่งน้ำมันจำนวนมากก็เป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน ไทยคงไม่สามารถผลิตแข่งได้ ต้องซื้อเอามาใช้ในประเทศ ขณะที่ไทยเองก็มีที่ดินเพาะปลูกข้าวมาก แรงงานราคาถูก ไทยจึงมีความได้เปรียบในการปลูกข้าว ไทยจึงเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก

นอกจากทรัพยากรที่แตกต่างกันมาก แต่ละประเทศก็มีความถนัดในการผลิตสินค้าแตกต่างกัน จะด้วยเทคโนโลยี (Technology) ความชำนาญเฉพาะอย่างในการผลิต (Specialization) หรือมีกรรมวิธีการผลิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ซึ่งทำให้การผลิตสินค้าชนิดเดียวกันของแต่ละประเทศมีต้นทุนไม่เท่ากัน ประเทศที่ผลิตได้ต้นทุนถูกกว่าก็จะได้เปรียบในการผลิตและส่งออก ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้นได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น สวิตเซอร์แลนด์เป็นแหล่งผลิตและส่งออกนาฬิกาซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกรถยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ของโลก

การที่แต่ละประเทศผลิตสินค้าที่ตนเองทำได้ดี มีความถนัด และมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า แล้วมาค้าขายกัน หลักการนี้เป็นไปตามหลักของความได้เปรียบ (Comparative Advantage) นั่นคือ แต่ละประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนเองมีความถนัด ต้นทุนถูกกว่า เป็นสินค้าส่งออก ขณะเดียวกันก็จะนำเข้าสินค้าที่ตนเองผลิตไม่ได้หรือผลิตได้แต่ต้นทุนสูงกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเปรียบเสมือนการแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละประเทศ ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ การค้าระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือกัน ทำให้ประชาชนต่าง ๆ ทั่วโลกมีมาตรฐานการครองชีพโดยเฉลี่ยสูงขึ้น

การค้าระหว่างประเทศนี้เองที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจที่เดิมเคยมีแค่ภาคครัวเรือนภาคธุรกิจ และภาครัฐบาล ต้องมีภาคต่างประเทศเข้ามาด้วย หรือที่เราเรียกว่า **ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด** และเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก็ย่อมมีประเทศที่ผลิตสินค้าได้ดี และขายได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่ง โดยประเทศที่ขาย (ส่งออก) สินค้า มากกว่าซื้อ (นำเข้า) จากประเทศอื่น ก็จะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ **“เกินดุลการค้า”** ส่วนประเทศที่นำเข้าสินค้าจากประเทศอื่นมาใช้ในประเทศของตนมากกว่าที่ส่งออกไปขายประเทศอื่น ก็จะได้ชื่อว่า **“ขาดดุลการค้า”**

ทั้งนี้ ประเทศที่ส่งออกสินค้าไปขาย จะได้เงินจากต่างประเทศมาสะสมไว้เป็นของตน ในทางกลับกัน ประเทศที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็จะต้องนำเงินของประเทศตนเองไปชำระให้คู่ค้า ดังนั้น ประเทศที่เกินดุลการค้าก็หมายความว่า จะมีเงินตราต่างประเทศจากประเทศอื่น ๆ ไหลเข้ามา ส่วนประเทศที่ขาดดุลการค้า ก็จะต้องนำเงินตราต่างประเทศในกระเป๋าของประเทศตนไปจ่ายให้ประเทศอื่น

โดยปกติแล้ว ประเทศหนึ่ง ๆ อาจมีสถานะเป็นผู้เกินดุลการค้าบ้างในบางเดือน และเป็นผู้ขาดดุลการค้าบ้างในบางเดือน ปรับเปลี่ยนไปตามความสามารถในการผลิต หรือความต้องการของตลาดในช่วงเวลานั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ประเทศที่

Exam Tip

การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้ด้วย 2 อย่างคือ “ความได้เปรียบ” และ “การแลกเปลี่ยน”

Comparative Advantage

เสริมความรู้

ภาคต่างประเทศมีความสำคัญต่อประเทศไทยหรือไม่ ?

การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการซื้อขายระหว่างกัน บางประเทศก็มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศมหาศาล (มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ รวมทั้งมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ) บางประเทศก็มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไม่มากนัก ซึ่งนั้นก็แสดงถึงว่าแต่ละประเทศมีระดับการเปิดประเทศไม่เท่ากัน ซึ่งการเปิดประเทศสามารถวัดได้จาก สัดส่วนของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ รวมทั้งมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ แล้วหารด้วยรายได้ของประเทศ หรือ GDP

เกินดุลบ่อยๆ หรือติดต่อกันนาน ๆ ก็จะมีเงินจากต่างประเทศไหลเข้ามาสะสมในกระเป๋าสเงินของประเทศสามารถนำไปให้ประเทศที่ขาดดุลนาน ๆ กู้ได้ หรือนำไปลงทุนในประเทศอื่น ๆ ที่มีทรัพยากรมากกว่า หรือมีต้นทุนการผลิตถูกกว่าได้ด้วย ประเทศที่เกินดุลการค้า จึงถูกเรียกอีกอย่างว่าเป็น “ผู้ให้กู้ยืม” ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศที่ขาดดุลการค้า ที่มีอีกฐานะหนึ่ง คือ “ผู้กู้ยืม” จะเห็นได้ว่า การค้าระหว่างประเทศยังนำมาซึ่งการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างกันอีกด้วย

การกำหนดราคาในการค้าระหว่างประเทศ/อัตราแลกเปลี่ยน

การค้าระหว่างประเทศนั้นก็เหมือนการค้าทั่วไป คือ ผู้ซื้อและผู้ขายต้อง “ตกลงราคากัน” สำหรับการค้าระหว่างคนในประเทศเดียวกัน การกำหนดราคานั้นง่าย เนื่องจากใช้สกุลเงินเดียวกัน แต่สำหรับการค้าขายกับคนในต่างประเทศนั้น มีความซับซ้อนขึ้นเล็กน้อย เพราะสกุลเงินแต่ละประเทศแตกต่างกัน เช่น เมื่อเราซื้อชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จากสหรัฐอเมริกา โดยไทยใช้สกุลบาท แต่สหรัฐอเมริกาใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น นอกเหนือจากการกำหนดราคาชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ต้องมีการตกลง “อัตราที่จะใช้แลกเปลี่ยนสกุลเงินบาทและสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ” เรานิยมเรียกสั้น ๆ ว่า “อัตราแลกเปลี่ยน” ซึ่งเป็นการเทียบค่าของเงินสกุลหนึ่งกับเงินอีกสกุลหนึ่ง

ในการเทียบค่าเงินสกุลหนึ่งกับอีกสกุลหนึ่ง ไม่ได้อยู่ที่ขนาดของประเทศ หรือระดับความร่ำรวยของประเทศนั้น ๆ แต่อย่างไร แต่การตกลงอัตราแลกเปลี่ยนนี้จะขึ้นอยู่กับ “อำนาจซื้อที่แท้จริง” ของเงินสกุลนั้น ๆ หรือก็คือ สินค้าและบริการที่เงินสกุลนั้นจะซื้อได้ นั่นเอง

ตัวอย่างเช่น ไก่ 1 ตัว = 30 บาท ในประเทศไทย

ขณะที่ ไก่ 1 ตัว = 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในประเทศสหรัฐฯ

ดังนั้น เมื่อเชื่อมโยงอำนาจซื้อที่แท้จริงของเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐฯ จะได้ว่า

30 บาท = ไก่ 1 ตัว = 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ

(สกุลบาท) (อำนาจซื้อที่แท้จริง) (สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ)

จึงเป็นที่มาว่า ถ้า 30 บาท = 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ นั่นเอง

ค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อนค่า คืออะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร

ค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อนค่า คืออะไร? สมมติว่าถ้าเรามองว่า เงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นสินค้าอย่างหนึ่ง ราคาของดอลลาร์สหรัฐฯ ในรูปของเงินบาท ก็คือ อัตราแลกเปลี่ยน นั่นเอง ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนก็จะแสดงถึงค่าเงินบาท เพราะหมายถึงจำนวนเงินบาทที่นำไปแลกเปลี่ยนกับเงินตราต่างประเทศ หรือเงินสกุลอื่น ๆ เช่น ดอลลาร์สหรัฐฯ ดอลลาร์สิงคโปร์ เยนญี่ปุ่น ปอนด์สเตอร์ลิง เป็นต้น เช่น การนำเงิน 30 บาทไปแลกกับดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือการนำเงิน 39 บาทไปแลกได้ 100 เยนญี่ปุ่น หรือ นำเงิน 43 บาท ไปแลกได้ 1 ยูโร เป็นต้น

ค่าเงินไม่จำเป็นต้องเท่าเดิมเสมอไป ค่าเงินบาทอาจจะแข็งขึ้นหรืออ่อนลงก็ได้ ถ้าค่าเงินบาทแข็งขึ้น (Baht Appreciation) ก็หมายถึง เงินบาทของเรามีค่ามากขึ้น เมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น แม้เรามีเงินบาทน้อยลงก็ยังสามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่นในจำนวนเท่าเดิมได้ เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเมื่อวานนี้เป็น 30 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ แสดงว่าเราใช้เงินบาท จำนวน 30 บาทไปแลกกับ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ถ้าวันนี้อัตราแลกเปลี่ยนกลายเป็น 28 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เราจึงใช้เงินแค่ 28 บาท ก็สามารถแลก 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ นั่นคือ เงินบาทของเรามีค่ามากขึ้น เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น เมื่อเราพูดว่าค่าเงินบาท**แข็งขึ้น**ก็จะมี ความหมายว่า เงินบาทมีค่า**มากขึ้น** หรือเงินบาท**แพงขึ้น** นั่นเอง

ส่วน**ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง** (Baht Depreciation) ก็จะตรงกันข้ามกับค่าเงินบาทแข็ง คือ เงินบาทของเรามีค่าน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับเงินสกุลอื่น หรือเราต้องมีเงินบาทมากขึ้นถึงจะแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่นในจำนวนเท่าเดิมได้ เช่น จาก 30 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 32 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเราพูดว่าค่าเงินบาท**อ่อนลง**ก็จะมี ความหมายว่า เงินบาทมีค่าน้อยลง หรือเงินบาท**ถูกลง** นั่นเอง

คำถามชวนคิด...?

การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ แสดงว่าเงินบาทของเรามีค่ามากขึ้น เมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น นั่นก็น่าจะดีเพราะเงินเรามีค่ามากขึ้น คุณเห็นด้วยหรือไม่? (คำใบ้ : อ่านได้จากหัวข้อ “ใครได้ใครเสีย เมื่อเงินบาทแข็งค่าหรืออ่อนค่า”)

เสริมความรู้

การเปรียบเทียบเงินตราของแต่ละประเทศเป็นสินค้า แม้ความเป็นจริงแล้วเราไม่ได้ต้องการซื้อเงินตราต่างประเทศนั้นหรอก แต่เราต้องการสินค้าหนึ่ง ๆ ที่ซื้อขายกันด้วยเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ต่างหาก จึงทำให้เราต้องการเงินตราต่างประเทศ หรือที่เรียกกันว่าเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (Derived Demand) นั่นเอง

ดังนั้น เวลาพูดว่า เงินบาทแข็งหรืออ่อนค่า ต้องบอกด้วยว่าแข็งค่าหรืออ่อนค่าเมื่อเทียบกับเงินสกุลอะไร เช่น ค่าเงินบาทแข็งค่าเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ค่าเงินบาทแข็งค่าเมื่อเทียบกับเงินยูโร ค่าเงินบาทอ่อนค่าเมื่อเทียบกับเงินเยน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2554 ค่าเงินบาทแข็งค่าเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ โดยแข็งค่าขึ้น 0.8% จากค่าเฉลี่ยในไตรมาสแรกของปี แต่อ่อนค่าเมื่อเทียบกับเงินยูโร ปอนด์ และเยน โดยอ่อนค่าลง 4.1% 0.9% และ 0.2% ตามลำดับ

ค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อน เกิดขึ้นได้จากอะไร? ถ้าเปรียบเทียบเงินตราของแต่ละประเทศเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง อัตราแลกเปลี่ยนก็เหมือนเป็นราคาสินค้า ซึ่งก็กำหนดจากกลไกตลาดเช่นเดียวกับราคาสินค้าทั่วไป หรือกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานของเงินตราแต่ละประเทศนั่นเอง

ในกรณีของเงินบาท หากความต้องการซื้อเงินบาทมากขึ้น โดยเอาเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มาขาย เงินบาทก็จะแพงขึ้น (แข็งค่าขึ้น) ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีความต้องการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มากขึ้น โดยเอาเงินบาทมาขาย เงินบาทก็จะถูกลง (อ่อนค่าลง)

อัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกลไกตลาดดังกล่าว เราเรียกว่า ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Floating Exchange Rate) ซึ่งประเทศไทยก็ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพียงแต่แบงก์ชาติอาจเข้าไปแทรกแซงบ้างเพื่อไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนมากเกินไปในบางกรณี เรียกว่า ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Floating Exchange Rate) ซึ่งก็เป็นระบบที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกใช้กัน (อ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 9)

แล้วอะไรเป็นตัวกำหนดความต้องการในการซื้อขาย

เงินตราต่างประเทศ ?

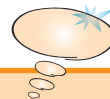
สมมติว่าเงินตราต่างประเทศคือ ดอลลาร์สหรัฐฯ ความต้องการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เกิดขึ้นก็ตอนที่เรายากใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ (1) เพื่อซื้อสินค้าหรือบริการจากต่างประเทศ เพราะว่าผู้ขายสินค้าอยู่ในสหรัฐฯ จะใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในการจ่ายค่าวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้า เขาคงไม่ต้องการเงินบาท (2) เพื่อลงทุนใน

ต่างประเทศ เพราะว่าเราไปลงทุนในสหรัฐฯ ไม่ว่าจะไปสร้างโรงงานหรือไปซื้อหุ้น ผู้รับเงินลงทุนของเราก็ต้องการเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (3) เพื่อชำระหนี้ ต่างประเทศ เพราะเจ้าหน้าที่เราอยู่ในประเทศสหรัฐฯ จึงต้องการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ เช่นกัน

ขณะที่ความต้องการขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จะเกิดขึ้นตอนที่เราได้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ มา ซึ่งเกิดจาก (1) เมื่อเราส่งออกสินค้าและบริการ และได้รับรายได้ มาในรูปของเงินสกุลต่างประเทศ เพราะเราไม่สามารถใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ได้มาไปจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างชาวไทยได้ จึงต้องเอาดอลลาร์สหรัฐฯ มาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาท (2) คนต่างประเทศที่ต้องการมาลงทุนในไทย ไม่ว่าจะมาสร้างโรงงานที่ จังหวัดระยองหรือซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ก็ต้องนำดอลลาร์สหรัฐฯ มาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทก่อน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนสร้างโรงงานหรือซื้อหุ้นนั้น หรือ (3) คนไทยหรือภาคธุรกิจเงินจากต่างประเทศ ก็ต้องนำเงินที่กู้มาซึ่งเป็น ดอลลาร์สหรัฐฯ มาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทก่อนเพื่อนำไปใช้ในประเทศเช่นกัน

คำถามชวนคิด...?

อะไรอะไรก็ดอลลาร์สหรัฐฯ ทำไมดอลลาร์สหรัฐฯ จึงสำคัญ ?

คำตอบ เพราะประเทศต่าง ๆ ในโลกส่วนใหญ่มักใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Settlement) ทั้งในด้านส่งออก นำเข้า กู้ยืมและลงทุน เนื่องจากเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วโลก และยังมีสภาพคล่องสูงด้วย ทั้งนี้ ปัจจุบัน เราก็มีการค้าขายในรูปเงินสกุลอื่น ๆ มากขึ้น อาทิ เงินบาท เงินเยน เงินยูโร เป็นต้น โดยการชำระเงินค่าสินค้า ออกตามสกุลเงินต่าง ๆ เป็นดังนี้

(สัดส่วน : ร้อยละ)	ปี 2536	ปี 2553
ดอลลาร์สหรัฐฯ	91.8	80.0
บาท	0.9	8.2
เยน	3.9	6.1
ยูโร	0.0	2.8
อื่น ๆ	3.4	2.9

ใครได้ ใครเสีย เมื่อเงินบาทแข็งค่า หรืออ่อนค่า

ค่าของเงินบาทมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ลงทุนและผู้ที่มีหนี้ต่างประเทศ โดยเมื่อมีคนได้ก็ต้องมีคนเสีย เรื่องแบบนี้ก็เหมือนกับเหรียญ 2 ด้านแล้วแต่ใครจะมองทางด้านไหน

ค่าเงินบาทอ่อนเมื่อเทียบเงินสกุลอื่น อาจจะเป็นผลดีต่อคนบางกลุ่ม ขณะที่ก็เป็นผลเสียต่อคนบางกลุ่มด้วยเช่นกัน โดยเมื่อค่าเงินบาทอ่อนลงมา เช่น จาก 30 บาท/1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 32 บาท/1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะส่งผลดีต่อ **ผู้ส่งออก** เพราะทำให้ผู้ส่งออกซึ่งมีรายได้เป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เท่าเดิมสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทได้มากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ส่งออกเมื่อได้รายได้เป็นเงินบาทมากขึ้นก็อาจเลือกที่จะลดราคาสินค้าให้กับผู้ซื้อในต่างประเทศลงก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้ต่างชาติเห็นว่าราคาสินค้าส่งออกของเราถูกลง ทำให้ผู้ส่งออกขายสินค้าได้มากขึ้น แต่สำหรับ **ผู้นำเข้า**จะเป็นผลร้าย เพราะทำให้ผู้นำเข้าต้องใช้เงินบาทมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้าจากต่างประเทศที่มีราคาเท่าเดิม สำหรับ **ผู้ลงทุน**ที่จะลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี และประสิทธิภาพในการผลิต ค่าเงินบาทที่อ่อนค่าจึงทำให้เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ต้องนำเข้ามาจะมีราคาแพงขึ้น สำหรับ **ผู้ที่มีหนี้ต่างประเทศ**ที่จะต้องชำระหนี้ ถ้าค่าเงินบาทอ่อนลงก็แสดงว่ายอดหนี้เมื่อแปลงเป็นเงินบาทจะมากขึ้น หมายความว่าต้องใช้เงินบาทมากขึ้นเพื่อไปชำระหนี้สกุลเงินตราต่างประเทศเท่าเดิมนั่นเอง

สำหรับเงินบาทที่แข็งค่ามักถูกกล่าวขานถึงแต่ผลเสีย ว่าทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคากับต่างประเทศของ **ผู้ส่งออก**ไทยแย่ลง เนื่องจากเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น เช่น จาก 30 บาท/1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 28 บาท/1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะทำให้รายได้ของผู้ส่งออกในรูปเงินบาทลดลง ทำให้ผู้ส่งออกอาจขึ้นราคาสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของการส่งออกของไทยลดลง แต่เงินบาทแข็งค่าก็มีผลดีด้วยเช่นกัน กล่าวคือ

ผู้นำเข้าจะได้ประโยชน์จากบาทแข็ง เนื่องจากราคาสินค้าจากต่างประเทศจะถูกลง ซึ่งรวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องมือ เครื่องจักร และน้ำมัน ทำให้ต้นทุนการผลิตและการขนส่งลดลงตามไปด้วย สำหรับผู้ลงทุนเงินบาทที่แข็งค่าก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตเพราะสามารถนำเข้าสินค้าทุนได้ถูกลง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการลงทุนของไทยในอนาคตด้วยอีกทางหนึ่ง สำหรับผู้ที่**จะชำระหนี้ต่างประเทศ** ก็ได้รับประโยชน์ เพราะใช้เงินบาทที่น้อยลงมาแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อชำระหนี้จำนวนเท่าเดิม

ดังนั้น ค่าเงินบาทอ่อนหรือแข็งจึงมีทั้งกลุ่มคนที่ได้และเสียเสมอ แบงก์ชาติจึงไม่สามารถฟันกลไกตลาดให้บาทอ่อนหรือแข็งไปข้างใดข้างหนึ่งได้ การแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้จำเป็นเพื่อไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนผู้เกี่ยวข้องปรับตัวไม่ทัน เช่น ในกรณีที่เราส่งออกสินค้าได้มากกว่าการนำเข้า รวมถึงมีผู้ลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในไทยมาก ๆ ก็ส่งผลให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น ซึ่งก็เป็นไปตามกลไกตลาดที่ควรจะเป็น ไม่มีความจำเป็นที่แบงก์ชาติจะต้องเข้าไปแทรกแซง อย่างไรก็ตาม ถ้าการแข็งค่าดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินกว่าความสามารถในการปรับตัวของผู้ส่งออกและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดเล็ก แบงก์ชาติก็อาจเข้าไปแทรกแซงได้บ้างตามสมควร เพื่อซื้อเวลาให้ผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ปรับตัวได้ทัน (อ่านเพิ่มเติมได้จากหัวข้อ “การดูแลค่าเงินบาทของแบงก์ชาติ” ในบทที่ 9)

กล่องความรู้ที่ 4

เรื่อง เงินลงทุนจากต่างประเทศมีความสำคัญแค่ไหน ?

เงินลงทุนจากต่างประเทศนับว่ามีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะเป็นประเทศที่มีทรัพยากรและแรงงานเป็นจำนวนมาก ทำให้มีลู่ทางการลงทุนมากมาย แต่ประชาชนโดยรวมยังมีรายได้น้อย ขณะที่การบริโภคมีสัดส่วนที่สูง ทำให้การออมภายในประเทศมีไม่เพียงพอกับความต้องการลงทุนของประเทศ จึงต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ หรือ อีกนัยหนึ่ง ก็คือ การนำเอาเงินออมที่เหลือใช้จากประเทศอื่นมาลงทุนในประเทศที่ขาดแคลนเงินทุน (ประเทศผู้รับการลงทุน) โดยการลงทุนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ย่อมจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุนขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้น และยังเป็นการสร้างงาน ตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาในประเทศอีกด้วย จึงไม่น่าแปลกที่รัฐบาลของประเทศเหล่านี้จะพยายามชักจูงให้คนต่างประเทศมาลงทุนในประเทศของตน โดยการให้สิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ การลงทุนประเภทนี้ เราเรียกว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) หรือที่รู้จักกันดีว่า FDI

FDI เป็นการลงทุนในระยะยาว เพื่อสร้างโรงงาน ซื้อเครื่องมือเครื่องจักรในการผลิต ซึ่งเป็นการเพิ่มกำลังการผลิตในภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นการลงทุนที่มีคุณภาพ เพราะมักจะนำเอาเทคโนโลยีและวิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ มาถ่ายทอดให้กับประเทศผู้รับการลงทุน นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศผู้รับ

การลงทุน ตัวอย่างเช่น การลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมรถยนต์ของไทย ในทศวรรษ 1990 ทำให้อุตสาหกรรมรถยนต์ในไทยมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การลงทุนจากต่างประเทศนั้น นักลงทุนต่างประเทศก็ต้องการผลกำไรตอบแทนที่คุ้มค้ำกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เคลื่อนย้ายเงินทุน และเทคโนโลยีมายังประเทศผู้รับการลงทุนด้วย

เงินลงทุนจากต่างประเทศยังมีอีกหลายประเภท เช่น การลงทุนในตลาดหุ้น การลงทุนในพันธบัตร และเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ซึ่งเงินลงทุนพวกนี้จะมี ความผันผวนมากกว่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ บางครั้งเป็นการเข้ามา ในรูปของการเก็งกำไร ทำให้มีเงินไหลเข้าไหลออกอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ ค่าเงินผันผวนไปด้วยเช่นกัน ซึ่งจะกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของ ประเทศ (อ่านรายละเอียดในบทที่ 8)

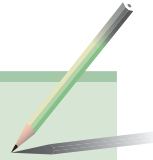
Key Points

- ค่าเงินบาทอ่อนหรือแข็งมี
ทั้งกลุ่มคนที่ได้และเสีย
เสมอ

- ทรัพยากร เทคโนโลยี ความชำนาญในการผลิตที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ทำให้เกิดการค้ำระหว่างกันขึ้น โดยแต่ละประเทศจะเลือกผลิตสินค้าและบริการที่ตนเองมีความได้เปรียบมากที่สุด (ชำนาญกว่า ต้นทุนถูกกว่า เพราะมีทรัพยากรมาก เทคโนโลยีดีกว่า) แล้วนำไปแลกเปลี่ยน (ทำการค้า) กับสินค้าและบริการที่ตนเองมีความได้เปรียบน้อยกว่ากับประเทศอื่น ๆ
- เมื่อมีการค้ำระหว่างประเทศเกิดขึ้นกัน ก็จะมีประเทศที่ “เกินดุลการค้า” และประเทศที่ “ขาดดุลการค้า” จึงเกิดการกู้ยืมระหว่างกัน โดยประเทศที่เกินดุลการค้า จะเป็น “ผู้ให้กู้ยืม” ส่วนประเทศที่ขาดดุลการค้า จะเป็น “ผู้กู้ยืม” นอกจากการกู้ยืมเงินระหว่างกัน ยังทำให้เกิดการลงทุนระหว่างประเทศด้วย โดยจะมีการนำเงินไปลงทุนในประเทศที่มีทรัพยากรมากกว่า หรือมีต้นทุนการผลิตถูกกว่า
- ในการค้าขายระหว่างประเทศจะมีการตกลงอัตราที่จะใช้แลกเปลี่ยนสกุลเงินของประเทศตนและสกุลเงินของประเทศคู่ค้า หรือ “อัตราแลกเปลี่ยน” เพื่อทำการซื้อขายระหว่างกัน โดยอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงกันนี้ จะขึ้นอยู่กับ **“อำนาจซื้อที่แท้จริง”** ของเงินสกุลนั้น ๆ หรือก็คือ สินค้าและบริการที่เงินสกุลนั้นจะซื้อได้
- ค่าเงินสกุลหนึ่ง ๆ อาจแข็งค่าหรืออ่อนค่า เมื่อเทียบกับอีกสกุลหนึ่งได้ในช่วงเวลาหนึ่ง เพราะอัตราแลกเปลี่ยนหรือราคาของเงินสกุลหนึ่งเทียบกับอีกสกุลหนึ่ง จะถูกกำหนดจากกลไกตลาดเช่นเดียวกับราคาสินค้าทั่วไป ถ้าความต้องการซื้อมากกว่าที่เสนอขาย เงินสกุลนั้นก็แข็งค่า (แพงขึ้น) แต่ถ้าความต้องการซื้อน้อยกว่าที่เสนอขาย เงินสกุลนั้นก็อ่อนค่า (ถูกลง)

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

คุณเห็นด้วยหรือไม่ว่า เงินบาทอ่อน จะทำให้เราส่งออกสินค้าได้มาก
จึงเป็นประโยชน์กับประเทศ (คำใบ้ : โปรดพิจารณาผลกระทบทุกฝ่าย)

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ➡> ทำไม่ต้องมีภาคต่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้อย่างไร
- ➡> สาเหตุการแข่งค่าและอ่อนค่าของเงินบาท รวมทั้งบอกได้ว่าเมื่อเงินบาทแข็งหรืออ่อนค่าจะมีใครได้ใครเสียบ้าง

จากบทนี้เราทราบแล้วว่า ด้วยความแตกต่างของทรัพยากร เทคโนโลยี ความชำนาญในการผลิต ทำให้เกิดการค้าระหว่างกัน โดยแต่ละประเทศจะเลือกผลิตสินค้าและบริการที่ตนเองมีความได้เปรียบมากที่สุด แล้วนำไปแลกเปลี่ยน (ทำการค้า) กับสินค้าและบริการที่ตนเองมีความได้เปรียบน้อยกว่ากับประเทศอื่น ๆ จึงต้องมีการเปิดประเทศเพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ นอกจากราคาที่ตกลงทำการซื้อขายระหว่างกันแล้วยังต้องมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นอัตราที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลของประเทศตนกับเงินสกุลของประเทศคู่ค้า ทั้งนี้ เมื่อมีการค้าระหว่างกัน ก็เกิดการขาดดุลหรือเกินดุลการค้า ส่งผลให้ต้องมีการกู้เงิน (ให้กู้) จากต่างประเทศและยังก่อให้เกิดการลงทุนระหว่างประเทศด้วย เราทราบแล้วว่าระบบเศรษฐกิจแบบเปิดจะประกอบไปด้วยภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐบาล และภาคต่างประเทศ ในบทต่อไป เราจะได้กล่าวถึงว่า แล้วเมื่อหน่วยเศรษฐกิจรวมกันเป็นระบบเศรษฐกิจเป้าหมายของเศรษฐกิจโดยรวมหรือเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคคืออะไร

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งก็คือความอยู่ดีกินดีของประชาชน โดยทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม ประชาชนมีงานทำ ระดับราคาของสินค้าและบริการมีเสถียรภาพ และเกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

จากบทก่อน ๆ เราทราบแล้วว่า ระบบเศรษฐกิจเป็นการรวมตัวกันของหน่วยเศรษฐกิจเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีทั้งภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐบาล ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กันไป อาจจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต หรือเป็นผู้ผลิต หรือเป็นผู้บริโภค เป้าหมายแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน เช่น เจ้าของที่ดินอยากได้ค่าเช่าที่สูงที่สุด แรงงานอยากได้ค่าจ้างสูงสุด ผู้ผลิตก็อยากได้กำไรสูงสุด ผู้บริโภคเองก็อยากได้ความพึงพอใจสูงสุด แต่เมื่อมารวมกันเป็นระบบเศรษฐกิจแล้ว เศรษฐกิจโดยรวมจะต้องมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เราบรรลุเป้าหมายย่อยของแต่ละคนให้ได้มากที่สุด

หากพิจารณาเป้าหมายย่อยของแต่ละคนแล้ว คงไม่แตกต่างกัน คือ ทุกคนล้วนอยากได้ค่าตอบแทนสูงสุดเพื่อให้ตัวเองกินดีอยู่ดีได้นานๆ ดังนั้น การทำให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีจึงเป็นเป้าหมายร่วมกันของเศรษฐกิจโดยรวมหรือที่เราเรียกว่า เศรษฐกิจมหภาค ทั้งนี้ เราสามารถแบ่งเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคออกเป็น 4 เรื่องหลัก ๆ ได้แก่ 1) การสร้างความเจริญเติบโต 2) เสถียรภาพด้านราคา 3) การจ้างงานเต็มที่ และ 4) การแก้ปัญหาการกระจายรายได้

1. การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)

กิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้คนมีงานทำ มีรายได้ มีกินมีใช้ ซึ่งการที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีมากขึ้นหรือที่เรียกว่าเศรษฐกิจเจริญเติบโตนั้น ก็จะทำให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นด้วย ส่งผลให้เกิดการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิมและ

สนองตอบความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้ ทำให้ผู้บริโภคอย่างเรา ๆ ใช้ชีวิตได้สะดวกสบายขึ้นและได้รับความพึงพอใจมากขึ้น นั่นก็คือ แต่ละคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั่นเอง

การที่เศรษฐกิจจะเติบโตได้นั้น จะต้องมีการลงทุน จึงจะเกิดการผลิต การจ้างแรงงานและการใช้ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ซึ่งทำให้หน่วยครัวเรือนมีรายได้และสามารถบริโภคสินค้าและบริการได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งความต้องการบริโภคที่มากขึ้นและต้องการสิ่งที่ดีขึ้นนี้เองทำให้มีลงทุนคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงานและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ต่อเนื่องไปอีก

ก่อนจะวัดว่าเศรษฐกิจเจริญเติบโตได้ดีแค่ไหน เราจะต้องวัดขนาดของเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลากันให้ได้เสียก่อน เราทราบแล้วว่า สินค้าและบริการที่ผลิตออกมาเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคนั้นจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตจากหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งผู้ผลิตก็จะต้องจ่ายค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตทั้ง ค่าเช่าที่ดิน ค่าแรง ดอกเบี้ย และกำไร ให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่มีส่วนร่วมในการผลิต ซึ่งรายได้จากค่าตอบแทนที่วานี้ก็จะนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าและบริการ ดังนั้น **มูลค่าของสินค้าและบริการทั้งหมดที่เศรษฐกิจผลิตได้ในช่วงหนึ่ง ๆ จะต้องเท่ากับ รายได้ทั้งหมดที่เป็นค่าตอบแทนปัจจัยการผลิต และย่อมเท่ากับ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทุกหน่วยเศรษฐกิจใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการนั่นเอง** การจะวัดขนาดของเศรษฐกิจจึงสามารถวัดได้จาก 3 อย่างทั้งด้านรายได้ ด้านรายจ่าย และด้านมูลค่าของผลผลิต ซึ่งการวัดทั้ง 3 แบบนี้ย่อมต้องให้ผลลัพธ์ที่เท่ากันเสมอเพราะเป็นมูลค่าของสิ่งเดียวกันแต่วัดในวิธีต่างกันเท่านั้น แต่ที่นิยมใช้วัดกัน คือ ด้านรายจ่ายและด้านมูลค่าของผลผลิต เพราะคำนวณและวัดได้ง่าย

การวัดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่เศรษฐกิจใด ๆ หรือประเทศใด ๆ ผลิตได้ในช่วงเวลาหนึ่ง เราเรียกว่า การวัด **“มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ”** หรือที่เราเคยได้ยินบ่อย ๆ ว่า GDP (Gross Domestic Product) นั่นเอง ส่วนการวัดค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตก็คือการวัด **“รายได้รวมในประเทศ”** (Gross Domestic Income) และการวัดค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เราจ่ายสำหรับการซื้อสินค้าและบริการก็คือการวัด **“ค่าใช้จ่ายรวมของประเทศ”** (Gross Domestic Expenditure)

Gross Domestic Product

Exam Tip

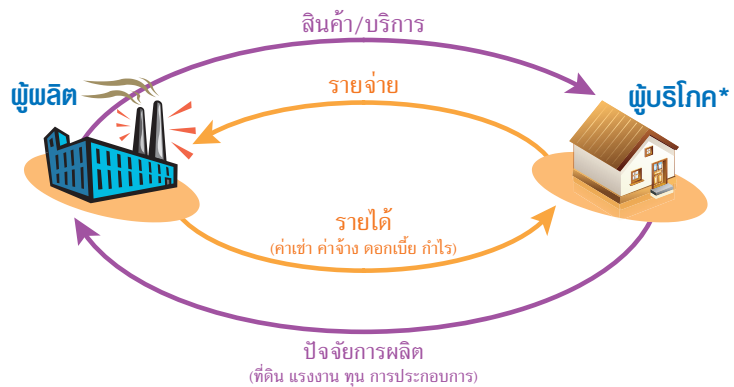
หากระบบเศรษฐกิจกำลังผลิตอยู่ในช่วงที่ต่ำกว่าระดับที่ใช้ทรัพยากรเต็มที่ ความต้องการใช้จ่ายโดยรวมที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เศรษฐกิจขยายตัว แต่หากระบบเศรษฐกิจกำลังผลิตในช่วงที่มีการใช้ทรัพยากรเต็มที่แล้ว ความต้องการใช้จ่ายที่มากขึ้นจะทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้น หรือเรียกว่าเกิดปัญหาเงินเฟ้อ เพราะผลิตไม่ทันความต้องการ เนื่องจากไม่มีทรัพยากรเหลือเพื่อใช้ในการผลิตแล้วนั่นเอง

เพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ ขอยกตัวอย่างให้เห็นชัด สมมติว่าผู้ขาย ผลิตไม้กวาดได้ 1 ต่ำน มีมูลค่า 50 บาท (มูลค่าผลิตภัณฑ์) ขายให้ผู้บริโภคซึ่งผู้บริโภครักจะจ่ายเงินเป็นค่าไม้กวาด 50 บาท เมื่อผู้ขายขายไม้กวาดได้เงิน 50 บาท เงินจำนวนนี้ก็จะป็นรายรับของผู้ขายซึ่งสามารถแจกจ่ายเป็นค่าตอบแทนแก่ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตไม้กวาดหนึ่งด้าม เช่น ค่าดอกหญ้า ด้ามไม้ไผ่ เชือกฟาง รวมกัน 15 บาท ค่าแรงคนงาน 10 บาท ค่าเช่าโรงงาน 5 บาท กำไรสำหรับผู้ประกอบการ 20 บาท เป็นต้น ซึ่งแต่ละรายการก็คือรายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิตแต่ละอย่าง ที่รวมกันแล้ว (รายได้รวม 50 บาท) ก็ย่อมต้องเท่ากับมูลค่าของสินค้าที่ผลิตออกไปนั่นเอง (มูลค่าผลิตภัณฑ์ 50 บาทเท่ากัน)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตในระบบเศรษฐกิจ

$$\text{รายได้} = \text{รายจ่าย} = \text{มูลค่าของสินค้า/บริการ}$$

* ผู้บริโภคอยู่ในภาคครัวเรือนซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

หากเราเอารายจ่ายของทุกคนในประเทศมารวมกัน ก็จะได้เป็นมูลค่าสินค้าและบริการที่ประเทศเราผลิตได้ทั้งหมด หรือก็คือ GDP ของประเทศนั่นเอง ดังนั้น การวัดมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ด้านรายจ่าย จึงเป็นการคำนวณจากค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายของผู้บริโภคในทุกภาคเศรษฐกิจมารวมกัน ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคต่างประเทศ โดยแบ่งรายจ่ายออกเป็น 4 ส่วน คือ

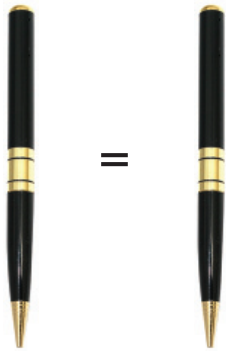
1. รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคเอกชน (Private Consumption Expenditure) (อ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 5 หัวข้อ “ภาคครัวเรือนกับการบริโภค”)
2. รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาคเอกชน (Private Investment Expenditure) (อ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 5 หัวข้อ “ภาคธุรกิจกับการลงทุน”)
3. รายจ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure) ทั้งรายจ่ายเพื่อการบริโภคและรายจ่ายเพื่อการลงทุน (อ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 6 หัวข้อ “การใช้จ่ายของรัฐบาล”)
4. มูลค่าการส่งออกสุทธิ (Net Export) ซึ่งเท่ากับมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ (Exports) หักด้วยมูลค่าสินค้านำเข้าสินค้าและบริการ (Imports) ทั้งนี้ การส่งออกเป็นการขายสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศเรา จึงถูกนับรวมในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ขณะที่การนำเข้าสินค้าและบริการ จริง ๆ ไม่ควรถูกนับรวมใน GDP เพราะเป็นสินค้าและบริการที่ผลิตในต่างประเทศ แต่กลับถูกนับไปในรายจ่าย 3 รายการแรกแล้ว (รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุน และรายจ่ายของรัฐบาล) ดังนั้น เพื่อที่จะได้ผลรวมของมูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตภายในประเทศจริง ๆ สุดท้ายการคำนวณ GDP เราจึงจำเป็นต้องหักมูลค่าการนำเข้าออก

สมการการคำนวณ GDP อย่างง่าย จึงเขียนได้ว่า

$$GDP = C + I + G + (X - M)$$

- C รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคเอกชน (Consumption)
 I รายจ่ายเพื่อการลงทุนของภาคเอกชน (Investment)
 G รายจ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure)
 X-M มูลค่าการส่งออกสุทธิ (Net Export)

เมื่อเราทราบแล้วว่าจะวัดขนาดของเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลากันได้อย่างไร ต่อมาเราก็จะมาดูกันว่าขนาดเศรษฐกิจที่วัดกันโดยโตแค่นั้นเมื่อเทียบแต่ละช่วงเวลา การวัดว่าเศรษฐกิจขยายตัวจริงหรือไม่ และขยายตัวเท่าใดนั้น ต้องวัดสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ไร่แห่งหนึ่งผลิตส้มออกมามากขึ้นหลายเซ่ง ช่างตัดผมให้บริการตัดผมลูกค้าได้มากขึ้นในแต่ละวัน ไม่ได้หมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น เพราะเป็นไปได้ว่าการที่มูลค่าของสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นนั้นอาจเป็นเพราะราคาที่แพงขึ้น แต่แท้จริงแล้วปริมาณสินค้ายังเท่าเดิม เช่นนี้เราไม่ถือว่าเศรษฐกิจโต การที่เศรษฐกิจโตหรือขยายตัว จะหมายถึงประเทศจะต้องมีสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองของความต้องการมากขึ้นจริง ๆ ด้วย

100.- ≠ 200.-

“ปากกาตัวเดียวเท่าเดิม มีเพียงราคาเท่านั้นที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงว่า เศรษฐกิจไม่ได้ขยายตัวเลย เพราะสินค้ามีจำนวนเท่าเดิม”

ตัวอย่างเช่น สมมติว่าประเทศนี้มีแค่ นาย ก กับ นาย ข และมีสินค้าเพียงอย่างเดียว คือ ปากกา หากในปีนี้ นาย ก ซึ่งเป็นผู้ผลิต ขายปากกาหนึ่งด้ามให้นาย ข ในราคา 100 บาท ดังนั้น GDP ของปีนี้จึงเท่ากับมูลค่าของปากกา และเท่ากับรายได้ของนาย ก และเท่ากับรายจ่ายของนาย ข ซึ่งก็คือ 100 บาท นั่นเอง

ในปีต่อมา นาย ก ก็ผลิตปากกาได้หนึ่งด้ามเท่าเดิม แต่นาย ข มีความต้องการมากขึ้นเกิดการแย่งกันซื้อกับ นาย ค ดังนั้น นาย ก จึงฉวยโอกาสเพิ่มราคาเป็นด้ามละ 200 บาท ซึ่งนาย ข ก็ยอมตกลงที่ราคานี้ กรณีนี้ถามว่าเศรษฐกิจโตเท่าไร ใช่ว่าเท่ากับ $(200-100)/100 = 100\%$ หรือไม่ คำตอบคือไม่ ถึงแม้มูลค่าสินค้าที่ได้จะเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว แต่ในความเป็นจริงเศรษฐกิจไม่ได้ขยายตัวเลย เพราะของที่ผลิตได้ก็แค่ปากกาด้ามเดียวแบบเดิม ๆ สิ่งที่เพิ่มขึ้นมีเพียงราคาเท่านั้นเอง ไม่ใช่จำนวนสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น แต่หากเป็นอีกกรณีหนึ่งที่นาย ก มีความสามารถในการผลิตปากกาได้เพิ่มขึ้นโดยอาจจะมีการปรับปรุงเครื่องจักร ทำให้ผลิตปากกาได้เพิ่มขึ้นจาก 1 ด้ามมูลค่า 100 บาท เป็น 2 ด้าม โดยมีมูลค่ารวม 200 บาท อย่างนี้จึงจะถือว่าเศรษฐกิจโต เท่ากับ $(200-100)/100 = 100\%$

เราคงเคยได้ยินกันว่า เศรษฐกิจโตเท่านี้เท่านี้ เช่น 6% หรือ 8% บ้าง นั่นก็คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ (อาจจะในรอบหนึ่งปี หรือหนึ่งไตรมาส) ซึ่งก็จะสะท้อน **อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)** เช่น ปีนี้ GDP (ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2531) เท่ากับ 10.5 ล้านล้านบาท ปีที่แล้ว GDP (ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2531) เท่ากับ 10 ล้านล้านบาท เราก็คำนวณได้แล้วว่าเศรษฐกิจโต เท่ากับ 5% นั่นเอง $(\frac{10.5-10}{10} \times 100)$ และที่ต้องใช้ GDP ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2531 ก็เพื่อให้การวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่มีผลของราคาที่เกี่ยวข้อง จะเป็นการเพิ่มขึ้น/ลดลงของจำนวนสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นจริง ๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ดี การที่เราต้องการให้เศรษฐกิจโตอย่างเดียวนั้นคงไม่พอ ต้องให้โตอย่างยั่งยืนด้วย นั่นคือ ต้องรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน หรือที่เรียกว่า **การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Sustainable Economic Growth)** ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ เราต้องมีการลงทุนและปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถหรือศักยภาพการผลิตของประเทศ ซึ่งช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในระยะยาว

คำถามชวนคิด...?

หากนายจอห์นพมทองชาวอังกฤษมาลงทุนสร้างโรงงานผลิตปลากระป๋องอยู่ที่จังหวัดระยองของไทย พมผลิต ก็ได้จากโรงงานของนายจอห์นนี้จะนับรวมใน GDP หรือไม่ ?

GDP หรือ Gross Domestic Product ใช้วัดว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ เช่น ในปีหนึ่งมีผลผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตออกมาในเขตเศรษฐกิจใด ๆ เป็นมูลค่ารวมเท่าใด เมื่อวัดอย่างนี้แล้ว GDP จึงไม่ได้สนใจว่าเจ้าของปัจจัยการผลิตและทรัพยากรนั้นจะเป็นของชาติใด **ขอแค่เป็นผลผลิตที่ออกมาในเขตพื้นที่ที่สนใจ เช่น ผลิตออกมาจากประเทศไทย** แล้วก็จะนับรวมใน GDP ทันที ดังนั้น ถึงจะเป็นการผลิตด้วยนายจอห์น (หรือนายคิม นางหวัง นางสาวมิเชลก็ตาม) และไม่ว่าจะใช้วัตถุดิบจากที่ใด (ไม่ว่าปลาหมึกจากอ่าวไทย จากนอร์เวย์ หรือจากญี่ปุ่นก็ตาม) หากผลผลิตขั้นสุดท้ายมาสำเร็จที่เมืองไทยแล้วก็จะนับผลผลิตที่ได้รวมใน GDP ของไทยทันที

แต่ถ้าอยากจะทราบว่าคนชาติใด ผลิตสินค้าและบริการได้มากกว่ากัน เราจะวัดด้วย GNP (Gross National Product) หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งวัดมูลค่าของสินค้าและบริการที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตของเศรษฐกิจนั้น ๆ โดยไม่สนใจว่าจะเอาไปผลิตในประเทศ หรือนอกประเทศ นั่นคือ **ขอให้เป็นการใช้ปัจจัยการผลิตจากพื้นที่ที่สนใจ เช่น ยึดการผลิตของ “คนไทย” เป็นหลักไม่ว่าอยู่ที่ไหนในโลก** เช่น นายสมชาติ ตั้งโรงงานผลิตล้อรถยนต์ที่เวียตนาม แต่ใช้วัตถุดิบจากไทย ผลผลิตล้อรถยนต์ของโรงงานนายสมชาติก็จะนับรวมใน GNP แต่ไม่นับใน GDP นั่นเอง

กล่องความรู้ที่ 5

เรื่อง GDP เป็นตัวชี้วัดความกินดีอยู่ดีของประชาชนที่จริงหรือ ? *

GDP หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ที่เราใช้เป็นตัวชี้วัดความกินดีอยู่ดีของประเทศ ถูกคิดค้นขึ้นเมื่อกว่า 60 ปีก่อน แม้ว่าจะเป็นวิธีพื้นฐานที่สุดในการวัดและสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก แต่ก็มีข้อบกพร่องในการที่จะใช้วัดความกินดีอยู่ดีของประชาชน เพราะยังไม่คำนึงถึงทุกมิติอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านมิติชีวิตและสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

1. **ไม่ได้คำนึงถึงการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมหรือความเป็นอยู่ที่ดีของคนส่วนใหญ่ของประเทศ** เพราะการคำนวณ GDP เป็นการนำรายได้ของทุกคนมารวมกันเป็นรายได้ประชาชาติ โดยไม่ได้คำนึงว่าใครมีรายได้มาก ใครมีรายได้น้อย หรือช่องว่างรายได้ของคนรวยและคนจนเป็นอย่างไร รายได้ส่วนใหญ่อาจตกอยู่กับคนส่วนน้อยของประเทศก็ได้
2. **ไม่ได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม** เพราะ GDP ไม่ได้นำต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมมาคิดรวมด้วย เราทราบแล้วว่าการผลิตที่ก่อให้เกิดเป็น GDP นั้น มาพร้อมกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำ ทางอากาศ ดังนั้น ระยะหลังจึงมีการพูดถึง Green GDP ซึ่งก็คือ การนำ GDP มาหักด้วยต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม (เช่น การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะ) ที่ต้องสูญเสียไปจาก GDP ที่เพิ่มขึ้น
3. **ไม่สนใจที่มาของเงินที่ทำให้ GDP โต** อาจจะเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจทางลบ เช่น การพนัน สุรา ยาสูบ สถานบันเทิงเรีงรมย์ ที่ทำให้เกิดอาชญากรรมและอุบัติเหตุ นอกจากนี้ความแตกต่างของเมืองกับชนบท ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นมาทำงานในเมือง ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวและสังคม ค่าใช้จ่ายที่ต้องดูแลปัญหาเหล่านี้ไม่ได้ถูกหักออกจาก GDP
4. **ไม่ได้นับกิจกรรมที่สร้างสรรค์สังคม** เช่น กิจกรรมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว การพึ่งเทศน์ฟังธรรม เป็นต้น

การใช้ GDP เป็นตัวชี้วัดความกินดีอยู่ดีของประชาชน อาจนำมาซึ่งการให้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า จนนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ยั่งยืน จึงเกิดความพยายามพัฒนาตัวชี้วัดใหม่ ๆ ขึ้นมา ที่เราอาจจะเคยได้ยินกัน เช่น

การวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ GNH (Gross National Happiness) เป็นแนวคิดของประเทศภูฏาน โดย สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก พระบิดาของเจ้าชายจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก กษัตริย์แห่งราชอาณาจักรภูฏานองค์ปัจจุบัน ทรงมีพระราชดำริถึงเรื่องนี้ในพระบรมราชาภิเษกเมื่อปี พ.ศ. 2515

นอกจากนี้ ยังมีตัวชี้วัดตัวอื่น ๆ อีก เช่น ดัชนีโลกมีความสุข (Happy Planet Index : HPI) โดยมูลนิธิเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Foundation : NEF) จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2550 และได้ประกาศผลการจัดอันดับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ปรากฏว่าประเทศวานูอาตู ประเทศเล็ก ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นอันดับ 1 ขณะที่สหรัฐอเมริกาประเทศที่ GDP มากที่สุดอยู่ในอันดับที่ 150 ส่วนทางกับเกณฑ์การใช้ GDP เป็นตัวชี้วัดโดยสิ้นเชิง

ตอนนี้ ถ้าใครได้อ่านข่าว คงจะได้ยินคำว่า “Inclusive Growth” ซึ่งกำลังได้รับความสนใจในแวดวงนักเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการเจริญเติบโตแบบดั้งเดิม ที่เร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูง ๆ ไปสู่การเจริญเติบโตแบบมีส่วนร่วมโดยคนส่วนใหญ่ ส่วนร่วมในที่นี้ก็คือ การกระจายโอกาสให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ลองนึกถึงการขับรถบนถนน 2 เลน เวลาไฟเขียวหรือช่วงเศรษฐกิจดี รถทุกคันอยากวิ่งไปข้างหน้า แต่มีเพียง 1 เลนที่รถแล่นไปได้อย่างคล่องตัว ในขณะที่อีกเลนเคลื่อนตัวช้า ๆ เสมือนโอกาสที่คนในสังคมได้รับไม่เท่าเทียมกัน ในที่สุดรถบางคันทนไม่ไหวจึงเปลี่ยนเลนโอกาสที่ทั้งสองเลนจะชะลอหรือหยุดชะงักจึงมีสูง สะท้อนถึงความไม่ยั่งยืนของเศรษฐกิจที่มีการเติบโตอย่างไม่ทั่วถึง นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ก็ยังไม่มีตัวชี้วัดอย่างอื่นที่จะมาใช้แทน GDP และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังนั้น การใช้ GDP วัดความกินดีอยู่ดีของประเทศจึงต้องคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าวด้วย

*บางส่วนอ้างอิงมาจากบทความ “วิพากษ์จีดีพี จีดีพีเป็นมาตรวัดความสุขและความมั่งคั่งของประชาชาติได้จริงหรือ ?” โครงการให้ความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อสังคมสุขภาวะ www.thaiwellbeing.org และ บทความวิชาการ เรื่องการเติบโตอย่างทั่วถึง (Inclusive growth) โดย นางณัฐกานต์ วรสง่าศิลป์

GNH

Gross National Happiness

HPI

Happy Planet Index

คำถามชวนคิด...?

หากระบบเศรษฐกิจ มีความต้องการสินค้าและบริการโดยรวม (อุปสงค์มวลรวม) มากกว่าปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้ (อุปทานมวลรวม) ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ จะเกิดอะไรขึ้น เศรษฐกิจจะโตได้หรือไม่

2. เสถียรภาพด้านราคา (Price Stability) ซึ่งหมายถึง ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ

หากความต้องการสินค้าและบริการโดยรวม (อุปสงค์มวลรวม) มากกว่าปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้ (อุปทานมวลรวม) ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ก็จะทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน หรือพุดง่าย ๆ ความต้องการสินค้านั้นมีมากแต่ปริมาณสินค้าที่ผลิตออกมามีไม่เพียงพอ หรือผู้ผลิตสินค้าได้ไม่ทันกับความต้องการ ซึ่งจะกดดันให้ระดับราคาสูงขึ้น ซึ่งถ้าระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกิดภาวะที่เราเรียกว่า “เกิดภาวะเงินเฟ้อ” ประชาชนไม่สามารถคาดการณ์ราคาสินค้าและบริการได้ ซึ่งนั่นก็จะทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่มีเสถียรภาพด้านราคา นอกจากระดับอุปสงค์มวลรวมที่สูงไป เงินเฟ้ออาจมาจากปัจจัยการผลิตที่ตึงตัวขึ้น อาทิ แรงงานขาดแคลน ทำให้ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตสูงขึ้นด้วย ในที่สุดผู้ผลิตก็จะปรับราคาสินค้าและบริการให้สูงขึ้นด้วย

ความจริงแล้ว เงินเฟ้อก็เหมือนกับอาการท้องเฟ้อ ลองนึกถึงอาการอืด ๆ ท้องจะพองขึ้นแต่กลวงเพราะเต็มไปด้วยแก๊ส เงินเฟ้อก็เหมือนกัน คือ มีเงินหมุนเวียนในตลาดมาก ๆ แต่ค่าของเงินกลับลดลง เพราะของแพงขึ้นไปเรื่อย ๆ ทำให้ซื้อของได้น้อยลง (เงินก็เปรียบเหมือนกับแก๊สที่มีมาก ๆ แต่ไม่ได้มีค่าไม่ได้ทำให้เราอึด) หน้าที่ของแบงก์ชาติ ก็คือทำให้มันแฟบลง โดยใช้มาตรการดอกเบี้ยนโยบายเป็นยาขับลมนั่นเอง (อ่านได้จากบทต่อไป)

Exam Tip

การที่มีสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งแพงขึ้น จะยังไม่เรียกว่าเงินเฟ้อ เพราะภาวะเงินเฟ้อเป็นภาวะที่ระดับราคาโดยรวมสูงขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งก็หมายถึง ราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคจ่ายไปรวมกันทั้งหมด โดยเฉลี่ยน้ำหนักตามสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าของครัวเรือน แพงขึ้นอาจเทียบเท่ากับเดือนที่แล้ว หรือปีที่แล้วก็ได้ ซึ่งเป็นไปได้ว่า อาจจะมีราคาสินค้าบางอย่างเท่าเดิม หรือถูกลงด้วยซ้ำในเวลาเดียวกัน แต่ก็มีสินค้าหลายอย่างที่ราคาสูงขึ้นจนทำให้ราคาสินค้าโดยเฉลี่ยสูงขึ้นได้

แต่ภาวะเงินฝืด หรือเงินฝืด (Deflation) เป็นภาวะที่ตรงข้ามกับภาวะเงินเฟ้อ ก็ไม่ดีเช่นกัน เพราะภาวะเงินฝืดเป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการทั่วไปลดต่ำลงเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากอุปสงค์รวมมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอกับปริมาณสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตออกมา ทำให้ผู้ผลิตต้องลดราคาสินค้าเพื่อที่จะทำให้ขายได้ และลดการผลิตลงเพราะว่าถ้าผลิตออกมาเท่าเดิมก็ขายได้ไม่หมดผลที่ตามมาก็คือ การจ้างงานจะลดลงตามไปด้วย ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น การดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ ถึงต้องให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพด้านราคา ไม่ว่าจะเป็ภาวะเงินเฟ้อหรือภาวะเงินฝืด (อ่านได้จากบทต่อไป)

หากถามว่าการเกิดภาวะเงินเฟ้อไม่ได้อย่างไร (อ่านเพิ่มเติมได้จากบทความท้ายเล่มเรื่อง “เงินเฟ้อมันน่ากลัวจริงหรือ?” โดยนายไพบุลย์ กิตติศรีกังวาน ผู้ช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย)

ประการที่ 1 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ จะทำให้เงินจำนวนเท่าเดิมที่เราถืออยู่มีค่าลดลง ทำให้ซื้อของได้น้อยลง (ใช้เงินมากแต่ซื้อสินค้าได้น้อย) ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าวันนี้เงิน 100 บาท สามารถใช้ซื้อกล้วยเดี่ยวราคาชามละ 25 บาทได้ 4 ชาม แต่เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นอย่างรุนแรง วันพรุ่งนี้ราคากล้วยเดี่ยวเพิ่มขึ้นเป็นชามละ 50 บาท ทำให้เงิน 100 บาทของเรา ใช้ซื้อกล้วยเดี่ยวได้เพียง 2 ชามเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่าอำนาจซื้อของเงิน 100 บาทลดลงเหลือเพียงครึ่งเดียว

รู้ไหมว่า...?

ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศซิมบับเว เคยเจอวิกฤติปัญหาเงินเฟ้อที่พุ่งสูงถึง 2,200,000% คนต้องพกเงินเป็นกระสอบ ๆ เพื่อไปจ่ายตลาด ราคาของเบียร์ 1 ขวดในขณะนั้น เท่ากับ 100,000,000,000 ซิมบับเวียนดอลลาร์ นี่เพียงเพราะรัฐบาลทำการพิมพ์เงินมหาศาลเพื่อใช้คืนหนี้สินของประเทศแม้จะได้ผลทันทีหายวับไปกับตา แต่ผลที่ตามมา เมื่อเงินจำนวนมหาศาลไหลกลับเข้ามาในระบบค่าของเงินสกุลซิมบับเวก็ลดต่ำลง เพราะใคร ๆ ก็มีเงินอยู่ในมือ ข้าวของก็เริ่มแพงขึ้น ๆ รัฐบาลก็พิมพ์เงินเพื่ออัดฉีดเข้าไปอีก เมื่อปริมาณเงินมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างขาดความสมดุลกับเศรษฐกิจ ในที่สุด ค่าของเงินสกุลซิมบับเวก็ดิ่งลงเหว ไม่มีใครเชื่อถือและอยากใช้อีกต่อไป เงินสกุล ซิมบับเว จึงไม่แตกต่างจากกระดาษใบหนึ่ง ในที่สุดการซื้อขายทั่วไปจึงถูกกำหนดราคากันใหม่ด้วยเงินสกุลเงินตราต่างประเทศ

รู้ไหมว่า...?

Price-Wage Spiral เคยเกิดใน **สหรัฐฯ** ตอนช่วงวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งก่อน ๆ เนื่องจากระบบสหภาพแรงงาน (โดยเฉพาะสหภาพแรงงานผลิตรถยนต์) เข้มแข็งมาก ทำให้การหยุดงานประท้วงเพื่อเรียกร้องค่าจ้างมีให้เห็นอยู่บ่อย ๆ แต่ในปัจจุบัน Price-Wage Spiral ยังเห็นไม่ชัดเจน เนื่องจากตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพราะบริษัทต่าง ๆ ไม่จ้างแรงงานในประเทศอีกต่อไปแล้ว เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมากขึ้น และสามารถหาแรงงานต่างด้าวราคาถูกได้จากทั่วโลก

ประการที่ 2 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ จะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าสูงขึ้น ทำให้เราต้องตั้งราคาแพงขึ้นเพื่อให้คุ้มกับต้นทุน เมื่อราคาแพง ลูกจ้างก็เรียกร้องปรับค่าแรงเพิ่ม (เหมือนเช่นตอนนี้) ก็ยิ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นไปอีก ก็ต้องปรับราคาขึ้นอีก วนแบบนี้ไปเรื่อย ๆ (Spiral) หรือที่เขาเรียกว่า วงจรการขึ้นราคาสินค้า-ค่าจ้าง (Price-Wage Spiral) นี้ล่ะที่น่ากลัวถ้าไม่สามารถหยุดวงจรนี้ได้ ก็จะไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อที่รุนแรงขึ้นต่อไป

ประการที่ 3 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ความสามารถในการส่งออกสินค้าและบริการของเราลดลง เพราะเราทราบแล้วว่าเมื่อเกิดเงินเฟ้อ ทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้น ดังนั้นถ้าเงินเฟ้อของไทยสูงกว่าคู่แข่งด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ต้นทุนเราสูงกว่าราคาส่งออกสินค้าเราจึงแพงกว่าด้วย ขายแข่งกับใครเขาคงไม่ได้

คำถามชวนคิด...?

ทำไมเราไม่พิมพ์เงินออกมาเยอะ ๆ เพื่อให้ประเทศ
ร่ำรวยขึ้น จะได้ไม่เป็นหนี้เป็นสิน

ประการที่ 4 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ เพิ่มความไม่เป็นธรรม ไม่เท่าเทียมกันในรายได้ เพราะเป็นการซ้ำเติมคนที่มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ ผู้สูงอายุที่มีรายได้จากบำนาญ เนื่องจากมีรายได้เท่าเดิม แต่ราคาสินค้ากลับแพงขึ้น ในขณะที่คนที่มีรายได้จากการค้าขาย เช่น นักธุรกิจและพ่อค้า จะได้รับผลกระทบน้อยกว่า เพราะสามารถปรับราคาสินค้าให้แพงขึ้น เพื่อชดเชยต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นได้ ทำให้รายได้โดยรวมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก

ประการที่ 5 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ประชาชนคาดการณ์ราคาสินค้าและบริการในอนาคตได้ยาก ว่าราคาข้าวของจะเพิ่มขึ้นเป็นเท่าไร ทำให้ยากต่อการตัดสินใจในเรื่องการบริโภค การออม และการลงทุนในปัจจุบันด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้าคุณออมเงิน 100 บาท ได้รับผลตอบแทน 3% เมื่อครบ 1 ปี คุณจะได้รับเงิน 103 บาท แต่ถ้าระหว่างปีนั้น อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 5% ราคาสินค้าก็จะเพิ่มขึ้นจาก 10 บาท เป็น 10.50 บาท หากนำผลตอบแทนที่ได้รับจำนวน 103 บาท ไปซื้อสินค้าชนิดเดิม จะซื้อได้เพียง 9.81 หน่วย จากเดิมที่ซื้อได้ 10 หน่วย แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดเงินเฟ้อขึ้น จะทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับแท้จริงลดลง สะท้อนจากจำนวนสินค้าที่ซื้อได้น้อยลง คราวนี้เป็นใครก็คงไม่ยอมออมเงิน สู้กินใช้ในวันนี้จะดีกว่า ในที่สุดก็จะกลับกลายเป็นว่าคนก็เร่งใช้จ่ายซื้อของ มีหน้าซ้ำอาจจะกู้ยืมมาใช้จ่ายด้วยซ้ำ เช่น ซื้อบ้าน ซื้อรถ เพราะซื้อวันนั้นดีกว่า แม้จะเสียดอกเบี้ยบ้าง แต่เมื่อเทียบกับราคาที่จะสูงขึ้นตามเงินเฟ้อ ยิ่งคุ้มกว่า และหากขึ้นรถต่อไปราคาอาจสูงขึ้นจนไม่มีปัญญาซื้ออีกก็เป็นได้ หรืออาจจะกัไปลงทุนในสินทรัพย์อื่น ๆ ทั้งคอนโดมิเนียม ทองคำ ที่ดิน เพราะต่างก็คาดว่าราคาจะสูงขึ้นตามเงินเฟ้อ และการเกิดภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้กู้รู้สึกว่าต้นทุนการกู้เงินถูกลง เพราะรายจ่ายดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายมีค่าน้อยลง ซึ่งนั่นก็เท่ากับว่าเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับระบบเศรษฐกิจด้วย และอาจสะสมจนเกิดเป็นภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่เหมือนเมื่อช่วงก่อนเกิดวิกฤติปี พ.ศ. 2540 ก็เป็นไปได้

ประการที่ 6 การเกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ภาคธุรกิจกำหนดราคาขายสินค้ายาก เพราะคาดการณ์ต้นทุนการผลิตล่วงหน้าไม่ได้ และถึงแม้ผู้ผลิตอาจจะผลักภาระต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นไปยังราคาขายให้กับผู้บริโภค แต่ก็เชื่อว่าผู้บริโภคจะมีกำลังซื้อ การที่เงินเฟ้อเพิ่มขึ้น กำลังซื้อของผู้บริโภคก็ลดลงด้วย ส่งผลต่อยอดขายของผู้ผลิต ผู้ผลิตอาจจะชะลอการผลิต ลดการจ้างงาน ท้ายที่สุดก็ส่งผลต่อ

เสริมความรู้

+++

ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ คือ ภาวะที่เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วจนเกิดภาพลวงตา ทำให้เห็นว่าทุกอย่างดูดี ราคาของทรัพย์สินที่ถือไว้เพิ่มขึ้นอย่างมาก คนรู้สึกรวยขึ้น และแนวโน้มของราคาที่สูงขึ้นอย่างมากนี้ ยังทำให้คนคาดการณ์ว่าราคาม่าจะเพิ่มสูงขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ เลยแห่กันซื้อเพื่อเก็งกำไร ก็ยิ่งทำให้ราคาสินทรัพย์นั้น ๆ เพิ่มเร็วขึ้นอีก กระทั่งวันหนึ่งที่คนเริ่มไม่มั่นใจ เพราะราคาทรัพย์สินนั้นสูงมากเกินไปกว่าพื้นฐานที่ควรจะเป็น ราคาก็จะเริ่มลดลง คนก็ตกใจรีบเทขาย แต่ส่วนมากไม่มีใครอยากซื้อเพราะเห็นว่าราคาเป็นขาลง ทำให้ราคายิ่งร่วงเร็วมากขึ้นอีก ในที่สุดฟองสบู่ที่สวยงามก็แตกสลายไป ทรัพย์สินที่ซื้อมามูลค่าลดหายไป หรือที่เรียกว่าภาวะฟองสบู่แตก นั่นเอง

รู้ไหมว่า...?

ตอนนี้ประเทศไทยเรามีการออกพันธบัตรชดเชยเงินเฟ้อ (Inflation linked Bond) เป็นทางเลือกหนึ่ง

ในการออมและการลงทุนของเรา เพื่อที่จะสู้กับเงินเฟ้อ เพราะผลตอบแทนจากพันธบัตรนี้จะเพิ่มขึ้นตามเงินเฟ้อด้วย ทั้งนี้ การออกพันธบัตรชดเชยเงินเฟ้อเกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1981

รู้ไหมว่า...?

จริง ๆ แล้ว เงินเฟ้อไม่ใช่เป็นสิ่งเลวร้ายเสมอไป หากเป็นเงินเฟ้ออย่างอ่อน ๆ (Mild Inflation) เช่น ลัก 2-3% จะเป็นผลดีช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ เพราะจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตมีการลงทุนขยายการผลิต และมีการจ้างงานส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวมากขึ้น

รายได้และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เมื่อเกิดความไม่แน่นอนเช่นนี้ การวางแผนการลงทุนก็ทำได้ยากมาก จะทราบได้อย่างไรว่าจะคุ้มกับที่ลงทุนไปหรือไม่ การเกิดภาวะเงินเฟ้อจึงเท่ากับเป็นการบั่นทอนการลงทุน ที่ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการผลิตของประเทศในระยะยาว อันจะมีผลต่อการขยายตัวอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจ

เมื่อเราทราบอย่างนี้แล้ว คงจะเข้าใจแล้วว่า ทำไมธนาคารกลางต่าง ๆ ถึงให้ความสำคัญกับการดูแลเงินเฟ้อ การดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ จึงต้องให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพของราคา โดยพยายามให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในเป้าหมายที่กำหนด เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และขัดขวางการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว อย่างไรก็ตาม นโยบายการคลังก็มีส่วนช่วยชะลอเงินเฟ้อได้ โดยรัฐบาลอาจจะลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงและเพิ่มการจัดเก็บภาษี เพื่อดึงเงินออกจากกระบบเศรษฐกิจอันจะเป็นการลดความร้อนแรงของเศรษฐกิจลง ซึ่งจะทำให้แรงกดดันเงินเฟ้อลดลงด้วย เพราะไม่ว่าจะเป็นการดำเนินนโยบายการเงิน หรือนโยบายการคลังก็มีเป้าหมายเดียวกันคือให้ประชาชนกินดีอยู่ดี ซึ่งการดูแลเงินเฟ้อมีความจำเป็นไม่แพ้กับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (จะกล่าวอย่างละเอียดอีกครั้งในบทต่อไป)

3. การจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) คือ เราสามารถใช้กำลังแรงงานที่มีทั้งหมดอย่างเต็มที่ตามความสามารถหรือศักยภาพของแรงงาน หรือพูดง่าย ๆ ว่า คนที่อยู่ในวัยทำงานทุกคนที่ต้องการทำงาน สามารถหางานทำได้ ไม่ปล่อยให้เกิดการว่างงานและเสียโอกาสไปฟรี ๆ ซึ่งจะไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่ได้ลงทุนไปทั้งที่ลงทุนเอง และส่วนที่รัฐลงทุนทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการด้านอื่น ๆ และเมื่อไม่มีงานทำ ย่อมไม่มีรายได้ที่จะไว้จับจ่ายใช้สอย ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมตามมาอีกมาก

Exam Tip

การจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ไม่ได้หมายความว่าแรงงานทุกคนต้องมีงานทำ อาจเกิดการว่างงานชั่วคราวก็ได้ เช่น อยู่ระหว่างการหางานใหม่ การว่างงานหลังฤดูการทำนา คนที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

4. การแก้ปัญหาการกระจายรายได้ (Income Distribution) คุณอาจเคยได้ยินคำว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” คือ คนรวยมีไม่กี่คน แต่คนจนมีมาก และรายได้ของคนรวยและคนจนก็มีความแตกต่างกันมาก หรือเกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (Inequality) จริงอยู่ว่า แต่ละคนมีความรู้ความสามารถและโอกาสในการหารายได้ไม่เท่ากัน บางคนอาจจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจำนวนมาก ขณะที่บางคนอาจมีน้อย การที่เศรษฐกิจโตหรือรายได้ประชาชาติสูงขึ้น ไม่ได้หมายความว่ารายได้เฉลี่ยของทุกคนสูงขึ้น หรือทุกคนมีความกินดีอยู่ดีมากขึ้น เพราะรายได้ของประเทศที่เพิ่มขึ้นอาจจะไปตกอยู่กับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ ดังนั้น เป้าหมายของการเพิ่มระดับรายได้ หรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ต้องควบคู่ไปกับเป้าหมายในการกระจายรายได้ด้วย คือ ต้องทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนรวย

การดำเนินนโยบายการคลังมีส่วนช่วยแก้ปัญหาการกระจายรายได้ โดยผ่าน

- 1) การใช้จ่ายของรัฐบาล (Government Spending) โดยนำเงินภาษีมาใช้จ่ายเพื่อผลประโยชน์ของคนจน เช่น การสร้างถนนในชนบท การใช้จ่ายด้านการศึกษา และสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งเสมือนกับการนำเงินจากคนรวยไปช่วยเหลือคนจน
- 2) เงินโอน (Transfer Payments) หรือการให้เงินช่วยเหลือคนจน (โอนให้เปล่า ๆ ไม่ได้รับสินค้าและบริการตอบแทน) เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ นโยบายเช็คช่วยชาติรายละ 2,000 บาท ในปี พ.ศ. 2552 เป็นต้น และ
- 3) การเก็บภาษีคนรวยมากกว่า ซึ่งอัตราภาษีในลักษณะนี้ เราเรียกว่าเป็นอัตราก้าวหน้า (Progressive Income Tax) หรือก็คือการเก็บภาษีในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น อาทิ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Key Points

การเกิดภาวะเงินเฟ้อมีผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถึงรายได้และการกินดีอยู่ดีของประชาชนด้วย

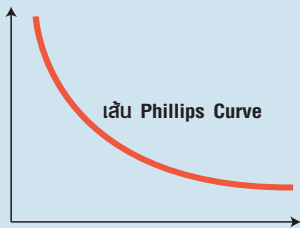
- ทำให้เงินในกระเป๋าของทุกคนมีค่าน้อยลง เพราะเงินจำนวนเท่าเดิม ซื้อของได้น้อยลง
- ลดแรงจูงใจในการออมเงิน ขณะที่เร่งให้เกิดการใช้จ่าย และอาจเป็นบ่อเกิดของการเก็งกำไร เพิ่มความเสี่ยงให้กับระบบเศรษฐกิจ
- หากคุมเงินเฟ้อไม่ได้ ทุกคนจะตกอยู่ในภาวะไม่แน่นอน ผู้บริโภคเองก็ไม่ทราบว่าจะราคาสินค้าและบริการจะปรับขึ้นไปอีกเท่าไร จะบริโภคหรือจะออมเท่าไรดี ในส่วนของภาคธุรกิจ จะตั้งราคาขายอย่างไรให้คุ้มทุน เพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ ภาคการบริโภคไม่ได้ ยิ่งถ้าคิดจะลงทุนด้วยแล้ว ความไม่แน่นอนเช่นนี้จะกล่าลงทุนไหม ดังนั้น การเกิดเงินเฟ้อเพื่อเท่ากับเป็นการบั่นทอนการบริโภค การออม การผลิต และการลงทุน
- สูญเสียความสามารถในการแข่งขันด้านราคา เพราะต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าส่งออกไทยแพงกว่าคู่แข่ง
- วงจรการขึ้นราคาสินค้า-ค่าจ้าง (Price-Wage Spiral) จะนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรงในอนาคต และอาจนำไปสู่วิกฤติ

รู้ไหมว่า...?

ในความเป็นจริงเราก็อาจเห็นอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นพร้อมๆ กับอัตราการว่างงานได้เหมือนกัน

อย่างไรในช่วงที่เศรษฐกิจที่ซบเซามาก (Stagflation) จากต้นทุนสินค้าที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น ราคาน้ำมัน ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้า ราคาสินค้าที่สูงขึ้นมากก็จะทำให้ผู้บริโภคลดการบริโภค และเมื่อผู้ประกอบการขายของได้น้อยลงก็ต้องลดการผลิตและการลงทุน ทำให้มีคนว่างงานเพิ่มขึ้นในที่สุด

ระดับราคา

อัตราการว่างงาน

การผสมผสานเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาค

ดูเหมือนว่าเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคที่กล่าวมานี้บางอย่างอาจมีความขัดแย้งกัน เช่น หากต้องการให้เศรษฐกิจโต โดยการกระตุ้นการบริโภค ก็อาจจะนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อตามมา แต่แท้จริงแล้วถ้าเราสามารถผสมผสานเป้าหมายกันให้ดี เช่น ให้เศรษฐกิจโต ขณะที่ยอมให้มีเงินเฟ้อบ้างเล็กน้อย ก็อาจเป็นผลดี จูงใจให้มีการลงทุนขยายการผลิต เกิดการจ้างงาน ช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัว ก็จะทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี แต่ถ้าเรามุ่งที่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งมากเกินไป ก็จะทำให้เศรษฐกิจเสียสมดุล เช่น หากต้องการให้เศรษฐกิจโตมาก ๆ อย่างรวดเร็วอาจเป็นผลดีในระยะสั้น แต่เงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นกลับจะเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตในระยะยาวได้

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ➡ สามารถบอกถึงเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคได้
- ➡ อธิบายว่าเหตุใดจึงกำหนดเป้าหมายให้เศรษฐกิจมหภาคเช่นนั้น

จากบทนี้เราทราบแล้วว่าเป้าหมายของเศรษฐกิจมหภาคก็คือต้องการให้ทุกคนมีความกินดีอยู่ดี ในบทต่อไปเราจะได้ทราบว่าเราจะต้องดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการนี้

กล่องความรู้ที่ 6

เรื่อง ทำไมต้องแบ่งแยกบทบาทหน้าที่รัฐบาลกับธนาคารกลาง

หากจะว่าไปแล้ว ระบบเศรษฐกิจสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง เพราะเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนของคนในสังคม ซึ่งแต่ละคนก็ทราบดีว่าตนเองต้องการอะไร แต่ด้วยความไม่เท่าเทียมกันของทรัพย์สิน ความรู้ความสามารถ จึงเป็นธรรมดาที่ผู้ที่มีทรัพย์สินมากกว่า หรือมีความรู้ความสามารถสูงกว่าก็จะเป็นผู้ได้เปรียบ บางครั้งผู้ผลิตก็อาจจะกำหนดราคาสินค้าและบริการแพงเกินไป จนคนจนหมดโอกาสในการบริโภคของเหล่านั้น หรือบางครั้งเองผู้ผลิตก็อาจไม่ยินดีที่จะผลิตของสิ่งนั้น หรืออาจจะผลิตแต่น้อยเกินไปสำหรับความต้องการของผู้บริโภค จึงต้องมีภาครัฐบาลเข้ามาช่วยจัดการ โดยผ่านการใช้จ่ายของภาครัฐบาล ซึ่งหากรัฐบาลมีเงินมาก ไม่ว่าจะมาจากรายได้หรือเงินกู้ก็ย่อมใช้จ่ายได้มาก แต่นั่นก็จะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพราะการใช้จ่ายที่มากเกินไป ก็จะทำเงินเฟ้อที่เร่งขึ้น และยังถ้าเงินที่ใช้จ่ายนั้นมาจากเงินกู้ด้วยแล้ว ก็ย่อมกระทบกับวินัยการคลังและความน่าเชื่อถือของประเทศ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจตามมา

โดยปกติแล้วรัฐบาลมักให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ซึ่งเป็นเป้าหมายในระยะสั้น มากกว่าเป้าหมายระยะกลาง-ยาวที่ต้องรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตในระยะยาว ทั้งนี้ ก็เพราะรัฐบาลมีเทอมในการบริหารประเทศ (อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี หากไม่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือการทำการรัฐประหารก่อน) ทำให้ต้องทำนโยบายที่เห็นผลได้เร็ว เพื่อหวังผลที่จะได้รับความนิยมและคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งการพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจในบางครั้งอาจทำให้เศรษฐกิจต้องประสบกับความเสี่ยงที่จะขาดเสถียรภาพในระยะยาว ดังที่ประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ Ben Bernanke (เบน เบอร์นันเก้) ได้กล่าวสุนทรพจน์ไว้ที่กรุงโตเกียวว่า “การที่รัฐบาลมักกดดอกเบี้ยให้ต่ำเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจดูดีในช่วงแรก และมีประโยชน์มากในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง แต่มันไม่ยั่งยืนเพราะไม่ช้าผลดีเหล่านั้นก็เหือดหายไปเหลือไว้แต่ภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งยิ่งซ้ำเติมเศรษฐกิจจะระยะยาวให้ยิ่งย่ำแย่ลง ดังนั้นการแทรกแซงของนักการเมืองจึงแต่จะทำให้เกิดวัฏจักรฟองสบู่ซึ่งนำไปสู่ภาวะขาดเสถียรภาพและเงินเฟ้อในท้ายที่สุด”

แม้รัฐบาลจะผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาบริหารประเทศ และอาจมีแนวนโยบายที่แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัย แต่สำหรับธนาคารกลาง ยังคงมีเป้าหมายหลักคือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) ควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความท้าทายที่ต้องพยายามหาความพอดี หรือ

Balance ระหว่างเป้าหมายในระยะสั้นของรัฐบาลกับเป้าหมายในระยะยาว เพราะในฐานะผู้ดำเนินนโยบายไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือธนาคารกลาง ต่างก็มีเป้าหมายสุดท้ายร่วมกันคือเพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินไปได้ด้วยดีและทุกคนมีความกินดีอยู่ดี ซึ่งแน่นอนว่าไม่ได้หมายความว่าเศรษฐกิจจะต้องโตเพียงอย่างเดียว แต่ต้องโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนด้วย หากเราเปรียบรัฐบาลเป็นกองหน้าในกีฬาฟุตบอลที่ต้องคอยรุกขึ้นทำแต้มยิงประตู ธนาคารกลางก็เปรียบเสมือนกองหลังที่มีหน้าที่ป้องกันการบุกของคู่ต่อสู้ และสกัดกั้นประตูไว้อย่างเหนียวแน่น

บทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดของธนาคารกลางทุกแห่ง คือ การดำเนินนโยบายการเงินโดยการควบคุมปริมาณเงินให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นธนาคารกลางจึงมีลักษณะพิเศษ คือ สามารถพิมพ์หรือสร้างเงินเองได้ จึงไม่น่าแปลกที่จะต้องแยกบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในฐานะผู้ใช้เงินกับธนาคารกลางซึ่งเป็นผู้พิมพ์เงินเอง ลองคิดดูหากเราไม่แยกบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลและธนาคารกลางออกจากกันแล้ว ย่อมจะมีความเสี่ยงที่รัฐบาลอยากจะกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจเฟื่องฟู ด้วยการ “พิมพ์เงิน” เพิ่มเข้าไปในระบบเศรษฐกิจจำนวนมาก ๆ เพื่อให้ประชาชนมีเงินไว้ใช้จ่ายซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ง่ายมาก แต่ส่งผลร้ายต่อเสถียรภาพของประเทศในระยะยาว เพราะการพิมพ์เงินเพิ่มเข้าไปอย่างไม่เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ ย่อม “ผลัก” ให้ราคาสินค้าและบริการทั้งระบบ “สูงขึ้น” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เท่ากับว่ามีเงินเยอะ แต่ต้องไล่ล่าสินค้าที่มีจำกัด ในที่สุดราคาสินค้าก็ต้องปรับขึ้นเพราะเป็นที่ต้องการ ทำให้เงินที่พิมพ์ออกมามหาศาลจะค่อยๆ ค้างเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจก็จะถูกทำลายไป ดังตัวอย่าง เมื่อครั้งประเทศเยอรมนีแพ้สงครามโลกครั้งแรก และต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามเป็นจำนวนเงินมหาศาล ถึง 269,000 ล้านดอลลาร์ (2,790 มาร์กเทียบกับทองคำบริสุทธิ์ 1 กิโลกรัม) หรือคิดเป็นเงินกว่า 23,600 ล้านปอนด์ หรือ 32,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

รัฐบาลเยอรมนีในสมัยนั้นไม่อยากจะเก็บภาษีจากประชาชนที่ต้องเดือดร้อนจากภัยสงคราม จึงสั่งให้ธนาคารกลางพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้แทนแทน แม้จะได้ผลปัญหาหนี้ของรัฐบาลหมดไปแต่ปัญหาใหม่ที่ตามมาแทน คือ ธนบัตรที่พิมพ์ออกมามีจำนวนมาก ๆ นั้น กลับค่อยๆ ค้างตันที เงินที่ประชาชนถืออยู่ในมือมีค่าน้อยลงไม่สามารถใช้ซื้อของได้เท่าเดิม จากนั้น รัฐบาลแก้ปัญหาโดยการขึ้นค่าแรงเพื่อเป็นเพิ่มรายได้ให้ประชาชน และลดจำนวนชั่วโมงทำงาน ด้วยหวังจะทำให้ประชาชนมีความต้องการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น โดยลืมไปว่าการลด

ชั่วโมงทำงานกลับทำให้อุปทานของสินค้าและบริการมีน้อยลง จึงเกิดปัญหาว่าอยากซื้อของแต่ของไม่มีจะให้ซื้อ ขณะเดียวกันเงินเพื่อที่พุ่งสูงขึ้นจนควบคุมไม่ได้เกิดภาวะที่เรียกว่าภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง (Hyper Inflation) ว่ากันว่าตามร้านอาหาร พนักงานต้องคอยบอกราคาใหม่ทุก ๆ 30 นาที เลยกี่เดียวราคาสินค้าปรับเพิ่มขึ้นเท่าตัวในทุก ๆ 2 วัน หรือเท่ากับว่าอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ 3,250,000% ต่อเดือน เวลาจะซื้อของแต่ละครั้งต้องขนเงินใส่รถเข็น และเมื่อคนได้รับค่าแรงมาแล้วก็ต้องรีบไปซื้อของก่อนที่ราคาจะขึ้นไปอีก ทำให้แม้แต่อาหารที่ซื้อก็ลดน้อยลงจนเหลือเพียงแค่มันฝรั่งและมันบดเพียงเท่านั้น

เงินมาร์กของเยอรมนีในขณะนั้นก็เสมือนเป็นเพียงแค่เงินกระดาษที่แทบจะไม่มีค่าอะไรเลย เหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้ก็เกิดขึ้นซ้ำรอยในประเทศซิมบับเวในปี พ.ศ. 2548 (อ่านเพิ่มเติมในบทนี้ หัวข้อ “เสถียรภาพด้านราคา”) เราจะเห็นได้ว่า ธนาคารกลางในฐานะผู้พิมพ์เงินจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สามารถเป็นไต่ทั้งผู้สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี แต่หากขาดวินัยก็สามารถกลายเป็นผู้ทำลายภูมิคุ้มกันได้ง่ายเช่นกัน

การดำเนินนโยบายของธนาคารกลางจึงต้องมีกรอบ กติกา กฎหมายกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ชัดเจน และควรมีอิสระในการดำเนินนโยบาย ซึ่งสิ่งที่สังเกตได้ง่าย ๆ และสะท้อนความเป็นอิสระของธนาคารกลาง ก็คือ อัตราการเปลี่ยนตัวผู้ว่าการธนาคารกลาง (Turnover Rate for Central Bank’s Governorship) ซึ่งถ้าอัตราการเปลี่ยนตัวผู้ว่าการธนาคารกลางยิ่งสูงก็แสดงว่ามีการแทรกแซงทางการเมืองมาก ตัวอย่างเช่น ประเทศอาร์เจนตินาในช่วง 80 ปี ที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนผู้ว่าการธนาคารไปแล้วถึง 56 คน เฉลี่ยอยู่ในตำแหน่งแค่คนละประมาณ 1 ปีครึ่งเท่านั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่การดำเนินนโยบายการเงินของอาร์เจนตินาค่อนข้างจะติด ๆ ขัด ๆ และไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้มากนัก

สำหรับธนาคารแห่งประเทศไทย เรามีพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 และพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2551 (พ.ร.บ. ธพท.) ที่กำหนดอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ว่าการ โดยผู้ว่าการแม้จะแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี แต่ก็จะมีคณะกรรมการคัดเลือกเป็นผู้เสนอชื่อ มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง และคณะรัฐมนตรีจะถอดถอนได้ต้องแสดงเหตุผลในการให้ออกอย่างชัดเจนว่าเป็นการขาดคุณสมบัติหรือบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรงอย่างไร นอกจากนี้ พ.ร.บ. ธพท. ยังกำหนดวัตถุประสงค์ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของแบงก์ชาติในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจนด้วย

HYPER INFLATION

บทนี้เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ทั้งนโยบายการคลัง นโยบายการเงิน และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจโดยรวมที่วางไว้ ซึ่งนโยบายการคลัง สามารถกระตุ้นอุปสงค์ได้โดยตรง จึงมักใช้กระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงเศรษฐกิจซบเซา แต่อาจมีผลต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจได้ หากรัฐบาลไม่รักษาวินัยทางการคลัง ขณะที่นโยบายการเงินจะเน้นดูแลเสถียรภาพด้านราคา เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ และขัดขวางการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว สำหรับนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนก็จะเคลื่อนไหวขึ้นลงตามกลไกตลาด การแทรกแซงทำได้เท่าที่จำเป็นและต้องไม่ขัดกับการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ

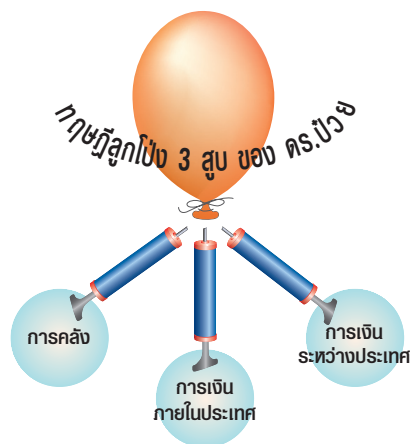

จากบทก่อน เราทราบแล้วว่าเป้าหมายของเศรษฐกิจโดยรวม ก็คือ ความกินดีอยู่ดีของประชาชน อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรลุเป้าหมายการกินดีอยู่ดี โดยมุ่งหวังให้เศรษฐกิจเติบโตในอัตราสูง ๆ อย่างต่อเนื่องนั้น ก็อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่มากขึ้นได้ เปรียบเทียบเหมือนกับคุณกำลังขับรถ ถ้าคุณเหยียบคันเร่งเต็มที่ อยู่ ๆ เกิดฝนตกถนนลื่น เจอทางโค้งลาดชัน หรือมีสิ่งกีดขวางอยู่ที่ถนน ถ้ามองว่าจะเกิดอะไรขึ้น คำตอบก็คือ โอกาสเกิดอันตรายสูงที่จะเอาชีวิตไปเสี่ยงทางที่ดีเราควรประคองรถด้วยการเหยียบเบรกบ้าง ฝ่อคันเร่งบ้าง เพื่อชะลอให้รถไปช้า ๆ พอที่จะบังคับได้ เศรษฐกิจก็เหมือนกันเราก็ไม่ต้องการให้ร้อนแรงจนเกินไป นั่นคือ ต้องสร้างความสมดุลของระบบเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เศรษฐกิจโตไปได้อย่างไม่สะดุดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบ ซึ่งก็ต้องมีการผสมผสานของนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง และ

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อเอื้อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ตามศักยภาพและยั่งยืน นโยบายทั้ง 3 อย่างที่กล่าวมานี้ในทางเศรษฐศาสตร์จะเรียกว่า “นโยบายเศรษฐกิจมหภาค”

ทฤษฎีลูกโป่ง 3 สูบของ ดร.ป๋วย เป็นกรอบที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานของนโยบายเศรษฐกิจมหภาคทั้ง 3 อย่างเข้าด้วยกัน โดยให้ความสำคัญกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องควบคุมปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเหมาะพอควรกับปริมาณผลผลิตที่ระบบเศรษฐกิจผลิตได้ หากปริมาณเงินที่หมุนเวียนมีน้อยเกินไป ย่อมเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องและอาจตามมาด้วยปัญหาเงินฝืด แต่ถ้าหากปริมาณเงินเพิ่มขึ้นมากเกินไปย่อมสร้างแรงกดดันให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้

อาจารย์ป๋วยได้อุปมาอุปไมยปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ เหมือนหนึ่งลูกโป่ง ในยามที่ระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น เปรียบประดุจลูกโป่งพองลม ขณะที่ปริมาณเงินลดลงเปรียบประดุจลูกโป่งแฟบลม การกำกับปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจะเปรียบเหมือนกับการกำกับปริมาณลมในลูกโป่ง ซึ่งช่องทางที่จะกระทบต่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีอยู่ 3 ช่องทาง เสมือนหนึ่งว่าลูกโป่งมี 3 ลูกสูบลม อันประกอบด้วย 1) **ลูกสูบการคลัง** (การเก็บภาษีและการใช้จ่ายของรัฐบาล) 2) **ลูกสูบการเงินภายในประเทศ** (การขยายหรือลดสินเชื่อของระบบสถาบันการเงิน) และ 3) **ลูกสูบการเงินระหว่างประเทศ** (การเคลื่อนย้ายเงินเข้าและออกระหว่างประเทศ) หัวใจของการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคอยู่ที่การกำกับลูกสูบทั้งสามนี้ หากส่วนใดส่วนหนึ่ง

ทำให้ปริมาณเงินในระบบมากเกินไป ส่วนที่เหลือก็ต้องทำหน้าที่ดูดเงินออกจากระบบ มิฉะนั้น ก็จะนำไปสู่เงินเฟ้อและเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ และหากปริมาณเงินในระบบน้อยเกินไป ส่วนที่เหลือก็ต้องทำหน้าที่เพิ่มเงินเข้าสู่ระบบ เพื่อไม่เกิดปัญหาสภาพคล่องและปัญหาเงินฝืดตามมา ซึ่งก็จะเป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจโดยรวมเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นว่า นโยบายเศรษฐกิจมหภาคทั้ง 3 อย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลย แล้วนโยบายเศรษฐกิจมหภาคทั้ง 3 อย่าง ทำงานกันอย่างไร

Exam Tip

การเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ จะทำให้คนเอาเงินส่วนนี้ไปซื้อสินค้าและบริการ ทำให้อุปสงค์รวมในสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ถ้าอุปทานยังพอที่จะสามารถตอบสนองได้ อุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นก็จะมิผลให้เศรษฐกิจขยายตัว แต่หากระบบเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ใช้ทรัพยากรเต็มที่แล้ว อุปทานไม่สามารถตอบสนองอุปสงค์ ที่เพิ่มขึ้นได้ ก็จะทำให้เกิดเงินเฟ้อหรือมีผลต่อราคามากกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจ

นโยบายการคลัง

เราก็คงทราบกันอยู่แล้วว่าเครื่องมือของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการคลังมีหลัก ๆ อยู่ 2 อย่าง คือ การใช้จ่าย (รายจ่าย) กับการเก็บภาษี (รายได้)

ถ้าต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ ก็จะใช้นโยบายการคลังเพื่อเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ โดยผ่านการใช้จ่ายของรัฐบาล อาจออกมาในรูปของการซื้อสินค้าและบริการ หรือเงินลงทุนต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มการใช้จ่ายโดยรวม ทำให้มีการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น และ/หรือผ่านการลดภาษี ให้ประชาชนมีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายมากขึ้น รวมถึงการใช้จ่ายในลักษณะของเงินโอน (โอนเงินให้เปล่า ๆ สู่มือประชาชน อาทิ เบี้ยผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย (นโยบายเช็คช่วยชาติรายละ 2,000 บาท ในปี พ.ศ. 2552) เป็นต้น ก็มีผลทางอ้อมทำให้การบริโภคของประชาชนเพิ่มขึ้น การกระตุ้นให้เกิดการ

TAX

ใช้จ่ายนี้ จะส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นั่นก็คือ เศรษฐกิจขยายตัว เราเรียกนโยบายการคลังแบบนี้ว่า “นโยบายการคลังแบบขยายตัว” หรือ “นโยบายงบประมาณแบบขาดดุล” (รายจ่ายมากกว่ารายได้) นั่นเอง

ในทางกลับกัน ถ้าต้องการชะลอเศรษฐกิจ ไม่ให้ร้อนแรงจนเกินไปก็จะใช้นโยบายการคลังเพื่อดึงเงินออกจากกระบบเศรษฐกิจ โดยลดการใช้จ่าย และ/หรือเพิ่มภาษี การใช้จ่ายก็จะน้อยลง ส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานก็ลดลง การขยายตัวทางเศรษฐกิจก็จะชะลอลง เราเรียกนโยบายการคลังแบบนี้ว่า “นโยบายการคลังแบบหดตัว” หรือ “นโยบายงบประมาณแบบเกินดุล” (รายได้มากกว่ารายจ่าย) นั่นเอง แต่ก็มีเหมือนกันที่เห็นว่าเศรษฐกิจสมดุลและมีเสถียรภาพแล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นหรือชะลอเศรษฐกิจก็อาจใช้ “นโยบายการคลังแบบสมดุล” หรือ “นโยบายงบประมาณสมดุล” ซึ่งก็คือ รายได้เท่ากับรายจ่ายนั่นเอง

กล่องความรู้ที่ 7

เรื่อง ใครคือผู้ใช้ทิศทางแนวนโยบายการคลัง ?

ถ้าพูดถึง “นโยบายการคลัง” คนทั่วไปก็คงเข้าใจว่าเป็นเรื่องของรัฐบาล นำโดยกระทรวงการคลังเท่านั้น แต่รู้หรือไม่ว่านอกจากกระทรวงการคลังแล้วยังมีอีก 3 หน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายการคลัง เราเรียก 4 หน่วยงานหลักนี้อย่างไม่เป็นทางการว่า “Gang of Four ด้านเศรษฐกิจ” ซึ่งก็จะประกอบไปด้วย กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช. หรือ สภาพัฒน์ฯ) และธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท. หรือ แบงก์ชาติ)

ลองมาดูกันว่าแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่อะไรกันบ้าง เริ่มจากกระทรวงการคลังเปรียบเสมือนพ่อบ้าน มีหน้าที่ในการจัดหาเงิน ทั้งการจัดเก็บภาษีและรายได้ที่มีใช้ภาษี รวมถึงบริหารการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ ขณะที่สำนักงานงบประมาณก็เปรียบเสมือนแม่บ้านที่ต้องจัดสรรเงินงบประมาณของแผ่นดินที่มีอยู่จำกัดอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทางด้าน สศช. ก็จะเป็นผู้ทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ

GANG OF FOUR

ธนาคารแห่งประเทศไทย

พัฒนาประเทศในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงยังเป็นผู้พิจารณาแผนการลงทุนของประเทศให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาที่วางไว้ ส่วน **ธปท.** มีหน้าที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบสถาบันการเงิน และสร้างเสถียรภาพให้กับระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการรักษาระดับเงินเฟ้อไม่ให้สูงจนเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ในแต่ละปี 4 หน่วยงานนี้จะประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดกรอบและวงเงินงบประมาณรายจ่ายในปีนั้น ๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยจะดูว่าแรงกระตุ้นทางการคลังจากงบประมาณรายจ่ายสอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจโดยรวมหรือไม่ เช่น ถ้าเศรษฐกิจชะงักงัน ภาคเอกชนอ่อนแรง การฟื้นตัวของเศรษฐกิจต้องการแรงกระตุ้นจากภาครัฐ รัฐบาลก็ควรทำนโยบายงบประมาณแบบขาดดุลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมีการคิดถึงรายจ่ายด้านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้ในระยะยาว แต่ก็ยังต้องไม่ลืมที่จะรักษาวินัยทางการคลังไปพร้อม ๆ กับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

แล้วพิจารณาถึงถึงเรียกว่าเหมาะสม นโยบายที่ผ่านมามักจะเป็นการขาดดุลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยหลักการของขนาดการขาดดุลที่เหมาะสมจะพิจารณา 5 เรื่องด้วยกัน คือ 1) งบประมาณมีเพียงพอต่อรายจ่ายลงทุนที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะยาวและรายจ่ายเพื่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาล 2) การขาดดุลจะต้องไม่กระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาทั้งการขาดดุลในงบประมาณ ดุลเงินนอกงบประมาณ และรัฐวิสาหกิจ หรือเราเรียกรวมกันว่า ดุลของภาครัฐ (Public Sector Balance) 3) ไม่เป็นการแย่งการใช้ทรัพยากรกับภาคเอกชน (Crowding-out) ที่มากเกินไป 4) หนี้สาธารณะต้องอยู่ในระดับที่จัดการได้ และ 5) ควรเป็นการขาดดุลจากการใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาประเทศหรือเพื่อการลงทุนมากกว่าที่จะขาดดุลเพื่อนำมาใช้จ่ายทั่วไป

ไม่เพียงแต่ในเรื่องการกำหนดวงเงินงบประมาณเท่านั้น แม้ในด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 4 หน่วยงานนี้ยังร่วมกันทำหน้าที่เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนงานการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การลงทุนของภาครัฐไปในทิศทางที่ถูกต้องและคุ้มค่า โดยในแง่การก่อหนี้เพื่อมาลงทุน ก็จะมีคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะเข้ามาดูแล ซึ่งทั้ง 4 หน่วยงานต่างก็มีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน

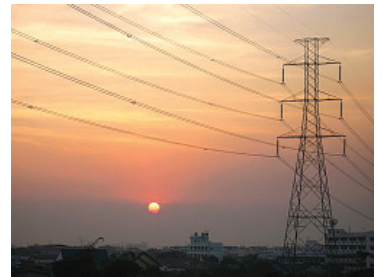

ประสิทธิภาพของนโยบายการคลัง

แม้นโยบายการคลังจะถูกกำหนดจากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐในด้านเศรษฐกิจ แต่จะต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภาเพื่อออกเป็นกฎหมาย จึงทำให้การดำเนินนโยบายการคลังไม่สามารถทำได้ทันที แต่นโยบายการคลังมีข้อดีตรงที่ว่า นโยบายการคลังโดยการใช้จ่ายสามารถกระตุ้นอุปสงค์ได้โดยตรง โดยรัฐบาลใช้เงินเข้าไปซื้อสินค้าและบริการในตลาด ส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้น นโยบายการคลังจึงมักจะใช้ในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซาที่คนไม่ค่อยใช้จ่ายเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ก็อาจมีผลกระตุ้นเศรษฐกิจเพียงระยะสั้น ๆ หากการดำเนินนโยบายการคลังไม่ได้สร้างความมั่นใจให้ภาคเอกชนอย่างเพียงพอว่า เศรษฐกิจจะโตต่อเนื่องไป หรือขยายตัวอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การดำเนินนโยบายการคลังใด ๆ จึงต้อง**ทำควบคู่ไปกับการสร้างความยั่งยืนของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวด้วย** ซึ่งคงหนีไม่พ้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผ่านลงทุนทางด้านการศึกษา สาธารณสุข รวมทั้งดูแลในเรื่องสังคมและสวัสดิการ ขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา การคมนาคมขนส่ง การชลประทาน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชน หรือศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกกันว่า Crowding-in Effect แต่แน่นอนมี in ก็ต้องมี out นั่นคือการดำเนินนโยบายการคลังที่ไม่เหมาะสมก็อาจจะเกิดในลักษณะ Crowding-out Effect ได้ด้วยเช่นกัน หากการใช้จ่ายของรัฐบาลอยู่ในช่วงที่เศรษฐกิจดี ภาคเอกชนมีความต้องการสินค้าและบริการมากจนเต็มความสามารถในการผลิตของระบบเศรษฐกิจแล้ว การใช้จ่ายของรัฐบาลในสภาวะเช่นนี้จะเป็นการแย่งใช้ทรัพยากรกับภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้การลงทุนของเอกชนลดลงได้

อย่างไรก็ดี **นโยบายการคลังอาจมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจได้ด้วยเช่นกัน** หาก**รัฐบาลไม่รักษาวินัยทางการคลัง** ซึ่งก็คงไม่แตกต่างไปจากวินัยการใช้จ่ายของครัวเรือนที่ต้องพยายามไม่ใช้จ่ายเกินตัว หรือก็คือต้องดูแลให้รายจ่ายสมดุลกับขีดความสามารถในการหารายได้นั่นเอง ถ้าจำเป็นต้องก่อหนี้บ้าง การใช้นั้นก็ต้องมีผลตอบแทนที่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับต้นทุนการกู้ยืมที่เสียไป นั่นก็คือ ควรเป็นการกู้มาลงทุน ไม่ใช่กู้เพื่อมาบริโภค หากลองนึกถึง

รู้ไหมว่า...?

ปี พ.ศ. 2554 ประเทศบางประเทศในยุโรป แม้แต่ยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกาเอง ก็ประสบปัญหาจากการขาดวินัยด้านการคลังจนเกือบต้องพักชำระหนี้หรือเบียดหนี้ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรป และส่งผลลามไปถึงเศรษฐกิจและการเงินของโลก

เสริมความรู้

+ + +

วิธีการของการดำเนินนโยบายการเงินที่ธนาคารกลางของแต่ละประเทศใช้เพื่อควบคุมดูแลระดับราคานั้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ 1. การตั้งเป้าหมายที่อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Targeting) 2. การตั้งเป้าหมายที่ปริมาณเงิน (Monetary Targeting) 3. การตั้งเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) และ 4. ไม่ได้ใช้ตัวใดตัวหนึ่งเป็นหลักอย่างชัดเจน แต่จะปรับเปลี่ยนแนวนโยบายการเงินไปตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า Just-Do-It Approach

รู้ไหมว่า...?

การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี สามารถดูแลเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำและไม่ผันผวนขณะที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (อ่านเพิ่มเติมได้จาก http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Documents/MPC_Assessment.pdf)

บริษัทสักแห่งหนึ่ง หากต้องกู้เงินมาเพื่อใช้จ่ายประจำวันไม่ว่าจะเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ เงินเดือน ค่าจ้าง บริษัทนั้นจะอยู่ได้อย่างไร ผู้ให้กู้ก็คงต้องคิดดอกเบี้ยแพง เพราะเป็นการให้กู้กับผู้ที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งอาจจะเป็นหนี้สูญได้ ดอกเบี้ยที่คิดจึงต้องชดเชยกับความเสี่ยงที่มีทั้งหมด ทำให้ต้นทุนการกู้ยืมสูงขึ้น หรืออาจถึงขั้นไม่มีใครกล้าให้กู้เลยก็ได้

นโยบายการเงิน

จากบทก่อน เราทราบแล้วว่าภาวะการเงินเพื่อมีผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไร นโยบายการเงินของทุกประเทศทั่วโลกจึงมีเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ การดูแลเสถียรภาพด้านราคา เพราะเสถียรภาพด้านราคาหรืออัตราเงินเฟ้อที่ต่ำจะช่วยให้ภาระค่าครองชีพของประชาชนไม่เพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว ต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตไม่สูงนัก ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการลงทุนของผู้ประกอบการ เกิดการผลิตและการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาว เศรษฐกิจขยายตัว แม้ธนาคารกลางจะมีเป้าหมายของนโยบายการเงินที่เหมือนกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว วิธีการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมีหลายแบบ ซึ่งได้พัฒนามาเรื่อย ๆ จนในปัจจุบันหลายประเทศหันมาใช้การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) ซึ่งประเทศไทยก็ได้เปลี่ยนมาใช้กรอบนโยบายนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ มีข้อดี คือ มีความชัดเจน เพราะมีการประกาศเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อให้สาธารณชนทราบ และมีความโปร่งใส (Transparency) เพราะมีคณะกรรมการนโยบายการเงินเป็นผู้พิจารณาและกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย พร้อมทั้งสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจเหตุผลของการขึ้นลงอัตราดอกเบี้ยนโยบายแต่ละครั้ง ซึ่งคณะกรรมการนโยบายการเงินจะต้องรับผิดชอบ (Accountability) ในการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อให้อัตราเงินเฟ้อเป็นไปตามที่ประกาศไว้ ซึ่งประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ทั้งหมดนี้ จะทำให้การดำเนินนโยบายการเงินมีความน่าเชื่อถือ (Creditability) ซึ่งความน่าเชื่อถือนี้อาจจะเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อประสบผล

การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting)

เมื่อเรากล่าวว่า แบงก์ชาติดำเนินนโยบายการเงิน นั้นหมายถึง การปรับขึ้น คง หรือ ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายโดยคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) เช่น ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ 0.25 จากร้อยละ 3.0 เป็นร้อยละ 3.25 ต่อปี ซึ่งเมื่อประกาศแล้ว แบงก์ชาติก็จะดำเนินการให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายปรับตัวเข้าสู่อัตราที่กำหนดไว้ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่แบงก์ชาติมี

เสริมความรู้

การปรับขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ก็เพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมายเงินเฟ้อที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยรายไตรมาส ซึ่งอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานก็คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันที่ซื้อขายกันในตลาด (หรือที่เรียกว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไป) หักด้วยราคาในหมวดอาหารสดและพลังงาน เหตุที่ต้องหักสองรายการดังกล่าวออกก็เพราะราคาอาหารมักจะมีความผันผวนไปตามฤดูกาล สภาพอากาศ ขณะที่ราคาพลังงานจะขึ้นลงตามปัจจัยนอกประเทศ เช่น สงครามในตะวันออกกลาง การลดการผลิตของกลุ่มโอเปค เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แนวทางในระยะต่อไปจะมีการปรับเป้าหมายเงินเฟ้อจากอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยรายไตรมาส เป็นอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยรายปี ทั้งนี้ เพราะการใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปสะท้อนค่าครองชีพของประชาชนได้ดีกว่า เพราะเป็นราคาสินค้าและบริการทั่วไปที่ซื้อขายกันในชีวิตประจำวัน จึงสามารถสื่อสารได้ง่ายกว่า และทำให้การคาดการณ์เงินเฟ้อของประชาชนลดลง นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาของเป้าหมายยาวขึ้นจากรายไตรมาส เป็นรายปี ก็จะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของนโยบายการเงิน

การดำเนินนโยบายการเงินนั้น มี 2 แบบ คือ

1. นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย

หากในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซา ไม่มีแรงกดดันเงินเฟ้อ เนื่องจากผู้คนไม่ค่อยมีการจับจ่ายใช้สอย ส่งผลให้การผลิตสินค้าและบริการลดลง หรือเลิกกิจการ

เกิดปัญหาการว่างงาน ซึ่งก็จะส่งผลต่อเศรษฐกิจตามมาเป็นลูกโซ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ แบงก์ชาติก็จะใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นนโยบายลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงมา เพื่อส่งสัญญาณไปยังอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากในตลาดให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดลง ก็คือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินลดลงด้วย (ดอกเบี้ยเงินฝาก ก็คือ ต้นทุนของเงินจากการที่เราจะถือไว้เพื่อใช้จ่าย) คนก็อาจจะนำเงินไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการมากขึ้นได้ ขณะเดียวกันการที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง คนก็อยากซื้อบ้าน ซื้อรถ รวมถึงการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตมากขึ้น ส่วนผู้ผลิตก็อาจจะขยายการผลิตมากขึ้น เพราะความต้องการบริโภคมีมากขึ้น และต้นทุนการกู้ยืมก็ถูกลงด้วย จะเห็นว่าเศรษฐกิจก็จะกลับมาคึกคัก เนื่องจากการบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งก็จะทำให้มีการผลิตและการจ้างงานมากขึ้นด้วย แต่ก็อาจจะทำให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นบ้าง

Exam Tip

แม้ว่านโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจได้ แต่หากผู้ผลิตไม่สามารถผลิตสินค้าได้ ไม่ทันกับความต้องการ ราคาสินค้าก็จะสูงขึ้นแทน ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อ และทำให้เศรษฐกิจกลับชะลอตัวลงในที่สุด

คำถามชวนคิด...?

กลไกที่อัตราดอกเบี้ยนโยบายส่งผ่านไปยังอัตราดอกเบี้ยในตลาด และไปมีผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการบริโภค การลงทุน การจ้างงาน จนกระทั่งถึงระดับราคาข้างต้นนั้น เราเรียกว่า กลไกการส่งผ่านนโยบายการเงิน ซึ่งการส่งผ่านช่องทางนี้เราเรียกว่า “ช่องทางอัตราดอกเบี้ย” แต่คุณรู้หรือไม่ว่าจริง ๆ มีช่องทางส่งผ่านอื่น ๆ อีก ลองคิดว่าจะมีช่องทางอะไรได้อีกบ้าง (คำใบ้ : เผลยยอยู่ในหัวข้อกลไกการส่งผ่านนโยบายการเงิน)

2. นโยบายการเงินแบบตึงตัว

ในทางกลับกันหากเศรษฐกิจเติบโตอย่างร้อนแรง จนทำให้ราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปแพงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเงินเฟ้อสูงขึ้น เนื่องจากผู้คนแย่งกันซื้อสินค้า ผู้ผลิตแข่งกันขายสินค้าและขยายกิจการ และมีการกว้านซื้อวัตถุดิบ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าเพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ แบงก์ชาติก็จะใช้นโยบายการเงินแบบตึงตัว โดยจะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากในตลาดปรับเพิ่มขึ้นด้วย เช่นเดียวกันเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น คนก็อาจจะนำเงินไปฝากธนาคาร การจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการก็น้อยลง และเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น ต้นทุนการกู้ยืมเพิ่มขึ้น คนก็อยากซื้อบ้าน ซื้อรถ รวมถึงการใช้ผ่านบัตรเครดิตลดลง เมื่อการบริโภคน้อยลงและต้นทุนการกู้ยืมเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตก็จะผลิตน้อยลง ไม่มีการขยายการผลิต ในช่วงนี้ จะเห็นว่าเศรษฐกิจก็จะลดความร้อนแรงลง ราคาสินค้าโดยทั่วไปจะเพิ่มขึ้นช้าลง อัตราเงินเฟ้อจะลดลง และเศรษฐกิจกลับมาเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไปในที่สุด

รู้ไหมว่า...?

การขึ้นดอกเบี้ย แม้จะกระทบต้นทุนของผู้ผลิตให้สูงขึ้นบ้าง และอาจเป็นการชะลอเศรษฐกิจ แต่ก็ เป็นเพียงผลในระยะสั้นเท่านั้น
แต่ในระยะยาว ต้นทุนของผู้ผลิตจะลดลง เพราะการขึ้นดอกเบี้ยจะช่วยชะลอเงินเฟ้อ ส่งผลให้เกิดการผลิตและการจ้างงาน เศรษฐกิจจะกลับมาเติบโต

คำถามชวนคิด...?

หากสมมติให้ระบบเศรษฐกิจไทยเปรียบเสมือนรถยนต์ โดยมีแบงก์ชาติเป็นผู้ขับ และอัตราดอกเบี้ยนโยบายเปรียบเสมือนคันเร่งและเบรกที่ใช้ควบคุมความเร็วของรถให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม **ถามว่าการมองกระจกหน้ารถเปรียบเสมือนวิธีการใดของการดำเนินนโยบายการเงิน**

หากสมมติให้ระบบเศรษฐกิจไทยเปรียบเสมือนรถยนต์ โดยมีแบงก์ชาติเป็นผู้ขับแน่นอนว่าในขณะที่ขับรถ ผู้ขับจะต้องมองทั้งกระจกหน้าและกระจกมองหลัง โดยการมองไปข้างหน้าผ่านกระจกหน้ารถ ก็เพื่อดูเส้นทางและดูว่าระยะทางข้างหน้ามีอุปสรรคใด ๆ หรือไม่ ซึ่งถ้ามีอุปสรรค เช่น ฝนตกถนนลื่น ผู้ขับก็จะผ่อนคันเร่งหรืออาจต้องแตะเบรกเพื่อชะลอความเร็วของรถลง แต่หากระยะทางข้างหน้าไม่มีอุปสรรคและรถยังแล่นช้าอยู่ ผู้ขับก็สามารถเหยียบคันเร่งเพื่อเพิ่ม

ความเร็วของรถขึ้นอีกได้ ดังนั้น คุณสมบัติของผู้ขับที่ดีต้องขับอย่างระมัดระวัง และสามารถควบคุมความเร็วให้เสมอดันเสมอปลาย ไม่เร็วเกินไปจนอาจเสี่ยงที่จะเกิดอันตราย และต้องขับให้นุ่มนวลสำหรับผู้โดยสารและเป็นการถนอมรถด้วย ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยนโยบายจึงเปรียบเสมือนคันเร่งและเบรค และการมองไปข้างหลังผ่านกระจกมองหลังของผู้ขับก็เปรียบเหมือนการพิจารณาภาวะเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อในปัจจุบันที่ได้เกิดขึ้นแล้ว แต่เท่านั้นยังไม่พอ การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อยังต้องมองไปข้างหน้าผ่านการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อและภาวะเศรษฐกิจล่วงหน้า กล่าวคือ หากธนาคารกลางคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจในระยะต่อไปมีแนวโน้มที่จะร้อนแรงแรงกดดันด้านเงินเฟ้อมีมาก แบงก์ชาติก็จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อสกัดการคาดการณ์เงินเฟ้อที่จะเร่งขึ้น ชะลอความร้อนแรงของเศรษฐกิจ เป็นต้น

คำถามชวนคิด...?

มีคนพูดว่า เงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เช่น ราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น แรงงานขาดแคลน ทำให้ค่าจ้างสูงขึ้น เช่นนี้ไม่ได้เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอยที่ร้อนแรงเลย แต่เป็นเรื่องของต้นทุนของภาคการผลิตที่เพิ่มขึ้น กรณีเช่นนี้ แบงก์ชาติก็ไม่ควรขึ้นดอกเบี้ย แนวคิดแบบนี้ถือว่าถูกหรือผิดอย่างไร ?

คงต้องตอบว่า ถ้าเงินเฟ้อเกิดจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเพียงชั่วคราว และผู้ผลิตต้องปรับราคาขึ้นตามต้นทุน แต่หากผู้บริโภคไม่มีความต้องการระดับราคาของสินค้าและบริการเหล่านั้นก็จะได้เพิ่มขึ้นมาก แบงก์ชาติก็ไม่ควรเข้าไปทำอะไร แต่หากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ และส่งผ่านไปยังสินค้าอื่น ๆ ในวงกว้าง เช่น ไปยังค่าขนส่ง ค่าอาหาร เป็นต้น และถ้าบวกกับมีความต้องการสินค้าและบริการนั้น ๆ เข้ามาเสริม ก็จะทำให้ระดับราคาสูงขึ้น และมีการคาดการณ์ว่าระดับราคาจะสูงต่อเนื่องไปอีก สุดท้ายแล้วจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมาก เมื่อนั้น แบงก์ชาติก็ควรเข้าไปดูแลโดยการขึ้นดอกเบี้ย เพื่อควบคุมเงินเฟ้อและลดการคาดการณ์เงินเฟ้อของประชาชนเพื่อไม่ให้ปัญหาเงินเฟ้อรุนแรงขึ้นไปอีก

แนวทางการดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติจะยึดหลัก 3 ข้อ คือ

1. ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการรักษาเสถียรภาพทางด้านราคา (Long-Term Price Stability) และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ
2. ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยให้มั่นใจว่าการบริโภค และการลงทุนภาคเอกชนมีการขยายตัวในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง
3. ไม่ซ้ำจนก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุล เช่น การคงอัตราดอกเบี้ยไว้ต่ำ นาน ๆ อาจส่งเสริมให้มีการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงหรือการลงทุนในรูปแบบที่ไม่น่าจะก่อให้เกิดผลผลิตภาพการผลิตในระยะยาว ทั้งคอนโดมิเนียม ทองคำ และโภคภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งอาจจะสะสมจนเกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ ตามมา ส่งผลต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

ช่องทางการส่งผ่าน ผลของนโยบายการเงิน

และประสิทธิภาพของนโยบายการเงิน

เราทราบแล้วว่าเมื่อมีการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งอัตราดอกเบี้ยตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ จะมีผลต่อพฤติกรรมของประชาชนและนักธุรกิจ ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การค้า และการลงทุนเพิ่มขึ้นหรือลดลง และส่งผลกระทบต่อการทำงานของจ้างงานและอัตราเงินเฟ้อในที่สุด เราเรียกขั้นตอนการส่งผลกระทบต่อการทำงานของจ้างงานและอัตราเงินเฟ้อในที่สุด เราเรียกขั้นตอนการส่งผลกระทบต่อการทำงานของจ้างงานและอัตราเงินเฟ้อในที่สุด เราเรียกขั้นตอนการส่งผลกระทบต่อการทำงานของจ้างงานและอัตราเงินเฟ้อในที่สุด

1. **ช่องทางอัตราดอกเบี้ย** หากแบงก์ชาติดำเนินนโยบายการเงินแบบตึงตัว (ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย) เพื่อคุมเงินเฟ้อ จะทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย อัตราดอกเบี้ยตลาดที่เพิ่มขึ้นนี้จะทำให้ต้นทุนการบริโภคและการลงทุนสูงขึ้น การบริโภคและการลงทุนก็จะน้อยลง การผลิตและการจ้างงานก็จะน้อยลง ช่วยชะลอความร้อนแรงของเศรษฐกิจ ราคาสินค้าโดยทั่วไปจะเพิ่มขึ้นช้าลง อัตราเงินเฟ้อจะลดลงซึ่งได้กล่าวไปแล้ว

คำถามชวนคิด...?

ทำไมเมื่อ กนง. มีการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบายแล้ว จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเปลี่ยนแปลงตามไปในทิศทางเดียวกันด้วย

คำตอบก็คือ เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าแบงก์ชาติมีหน้าที่ในการพิมพ์เงิน จึงสามารถเพิ่มหรือลดอุปทานของเงินในระบบได้ ดังนั้น เมื่อใดที่ กนง. ประกาศปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย แบงก์ชาติก็พร้อมที่จะเพิ่มหรือลดสภาพคล่องแบบไม่อั้น (อุปทานของเงิน) เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดปรับตัวตามอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ กนง. ประกาศไว้ โดยดำเนินการผ่านการปล่อยกู้ข้ามคืนให้กับธนาคารพาณิชย์ (ไม่จำกัดปริมาณ ครอบคลุมที่ธนาคารพาณิชย์มีหลักทรัพย์ชั้นดีมาวางเป็นหลักประกัน) หรือที่เรียกว่า หน้าต่าง Standing Facility ลองคิดดูว่า ถ้า กนง. ประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย แล้วธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งจะขอกู้ที่อัตราดอกเบี้ยเท่าเดิม คงไม่มีใครยอมให้กู้ที่อัตราดอกเบี้ยเท่าเดิมอีกต่อไป เพราะอย่างน้อย ถ้าเอาไปให้แบงก์ชาติกู้ผ่านหน้าต่าง Standing Facility จะต้องได้ผลตอบแทนมากกว่า การให้กู้ของแบงก์ชาติข้างต้น จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดต้องปรับตาม

2. **ช่องทางสินเชื่อ** เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น ภาระการผ่อนชำระเงินกู้ของธุรกิจและประชาชนจะเพิ่มขึ้น ซึ่งธนาคารพาณิชย์ทราบดีว่าภาระที่สูงขึ้นนี้ทำให้ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของลูกค้าลดลง ดังนั้น เมื่อมีการมาขอสินเชื่อใหม่ ธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มความเข้มงวดในการอนุมัติสินเชื่อแก่ลูกค้า กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็จะชะลอลง ซึ่งส่งผลต่ออัตราเงินเฟ้อลดลงในที่สุด
3. **ช่องทางมูลค่าสินทรัพย์ หรือก็คือ ช่องทางความมั่งคั่ง** เมื่ออัตราดอกเบี้ยนโยบายปรับสูงขึ้นและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากก็ปรับสูงขึ้นตาม ผู้ออมหรือนักลงทุนจะมีแนวโน้มต้องการนำเงินของตนมาฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์มากขึ้น โดยบางส่วนอาจถอนมาจากการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทอื่น เช่น หุ้น คอนโดมิเนียม และที่ดิน ซึ่งจะส่งผลให้ราคาของสินทรัพย์เหล่านี้ต้องลดลงไป (ความต้องการลดลง ส่งผลให้ราคาลดลงด้วย) ประชาชนที่ถือสินทรัพย์เหล่านี้จะรู้สึกมั่งคั่งน้อยกว่าเดิมและลดการใช้จ่ายใช้สอย

4. **ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน** ช่องทางนี้ค่อนข้างจะซับซ้อน คือ อัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอัตราผลตอบแทนในประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยอัตราดอกเบี้ยของไทยที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ก็เป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนต่างชาตินำเงินมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้มีการขายเงินตราต่างประเทศแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทเพื่อมาลงทุนมากขึ้น เงินบาทก็จะมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น และการที่เงินบาทแข็งค่าก็จะทำให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบ ตลอดจนสินค้าสำเร็จรูปต่าง ๆ จากต่างประเทศเมื่อคิดเป็นเงินบาทก็จะถูกลง มีการนำเข้ามากขึ้น แต่ขณะเดียวกัน การที่เงินบาทแข็งค่าก็จะทำให้ราคาสินค้าส่งออกของเราแพงขึ้นในสายตาของต่างชาติ เมื่อการส่งออกลดลง การนำเข้ามากขึ้น เศรษฐกิจก็จะขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง อัตราเงินเฟ้อก็จะลดลง
5. **ช่องทางการคาดการณ์** ผลของนโยบายการเงินผ่านช่องทางนี้มีความไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ ว่าการดำเนินนโยบายการเงินตามที่แบงก์ชาติประกาศ จะมีผลต่อเศรษฐกิจอย่างไร แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นตามอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ก็ไม่จำเป็นที่อัตราเงินเฟ้อจะลดลง อาจเพิ่มขึ้นก็ได้

EXPECTED INFLATION

คุณคิดว่าจะเกิดขึ้นในกรณีไหน หากแบงก์ชาติเห็นว่าเศรษฐกิจร้อนแรง จนทำให้เงินเฟ้อสูงขึ้น แบงก์ชาติจึงประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเพิ่มตามไปด้วย แต่ถ้าประชาชนพากันเชื่อว่า ภาวะเศรษฐกิจในอนาคตจะยังคงดีและมีการเติบโตอย่างแข็งแกร่ง ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น แม้อัตราดอกเบี้ยจะสูงขึ้นก็ตาม นักธุรกิจเองก็ยังคงต้องการขยายกิจการเพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนี้ ส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจดีดก ราคาสินค้าและบริการก็จะแพงขึ้นจนทำให้แรงกดดันเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นไปอีกได้เช่นกัน

ในทางกลับกัน หากประชาชนเชื่อว่า การขึ้นดอกเบี้ยของแบงก์ชาติจะส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจในอนาคตจะชะลอตัว ประชาชนก็จะชะลอการใช้จ่ายใช้สอย ธุรกิจอาจจะยังไม่ปรับราคาสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกรงว่าประชาชนจะลดการบริโภคลงไปอีก ยิ่งไปกว่านั้นอาจปรับราคาลดลงด้วยเพื่อกระตุ้นยอดขาย ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อลดลง ในขณะเดียวกันนักธุรกิจที่คาดว่าเศรษฐกิจจะ

ชะลอตัวในอนาคต ก็ชะลอการลงทุนหรือชะลอการขยายกิจการ งดการจ้างงานเพิ่มหรือลดจำนวนคนงานลง เศรษฐกิจก็จะชะลอลง แรงกดดันเงินเฟ้อก็จะลดลง

จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ของนโยบายการเงินผ่านช่องทางการคาดการณ์นี้มีความสำคัญและค่อนข้างอ่อนไหว เป็นไปได้ทั้งสองทาง เศรษฐกิจก็คึกคัก แรงกดดันเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น หรือเศรษฐกิจชะลอตัว แรงกดดันเงินเฟ้อลดลง ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับความคิดของประชาชนหลังจากการรับรู้ข่าวสารเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นข่าวการกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายของ กนง. หรือข่าวเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้น การสื่อสารและสร้างความเชื่อถือในนโยบายการเงินที่ประกาศออกไปจึงมีความสำคัญ เพราะจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการเงินด้วย

จากช่องทางการส่งผ่านที่ว่ามาข้างต้น จะเห็นว่าการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จะมีผลต่ออัตราเงินเฟ้ออย่างน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ที่สำคัญได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดตามอัตราดอกเบี้ยนโยบาย โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ยังคงเป็นตัวกลางทางการเงินที่มีบทบาทมากที่สุด 2) พฤติกรรมการตอบสนองของประชาชนและนักธุรกิจต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป และ 3) การคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจของประชาชน

นอกจากนี้ การส่งผ่านผลของนโยบายการเงินยังค่อนข้างจะซับซ้อนและอาจใช้เวลามากกว่านโยบายการคลัง ซึ่งในแต่ละช่องทางก็ใช้ระยะเวลาไม่เท่ากัน โดยช่องทางการคาดการณ์จะมีผลกระทบเร็วที่สุด เพราะเมื่อแบงก์ชาติประกาศขึ้นดอกเบี้ยคนก็จะคาดการณ์เศรษฐกิจในอนาคตทันทีว่าจะดีขึ้นหรือแย่ลง และตัดสินใจว่าเขาควรจะบริโภคและลงทุนอย่างน้อยแค่ไหน ซึ่งย่อมส่งผลต่อเศรษฐกิจในทันที ในขณะที่ช่องทางอื่น ๆ เช่น ช่องทางอัตราดอกเบี้ยตลาดและช่องทางสินเชื่อ ต้องอาศัยระยะเวลาสักพักหนึ่งจึงจะเริ่มส่งผล เนื่องจากต้องรอให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดปรับตัวก่อน โดยอัตราดอกเบี้ยตลาดอาจจะไม่สามารถปรับตัวตามอัตราดอกเบี้ยนโยบายได้ทันที เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 12 เดือน ก็ต้องรอให้ครบกำหนดจึงจะสามารถปรับเปลี่ยนได้ เป็นต้น แต่เราก็จะเห็นอัตราดอกเบี้ยในตลาดค่อย ๆ ปรับตัวไป

ในทิศทางเดียวกับอัตราดอกเบี้ยนโยบายเมื่อเวลาผ่านไป ดังนั้น ช่องทางอื่น ๆ จะมีผลต่อภาคเศรษฐกิจจริงช้ากว่า

จะเห็นได้ว่าประสิทธิผลนโยบายการเงินมีข้อจำกัด เพราะการส่งผ่านผลของนโยบายขึ้นอยู่กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายในระบบเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ นักธุรกิจ หรือประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภค ทำให้ประสิทธิผลของนโยบายการเงินจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของภาคเอกชนเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาที่แม้จะผ่อนคลายนโยบายการเงินไปมาก แต่คนไม่เชื่อมั่นที่จะใช้จ่ายใช้สอย ในที่สุดก็กระตุ้นเศรษฐกิจไม่ได้มาก นอกจากนี้ ผลนโยบายการเงินยังอาจจะกระตุ้นได้เพียงในระยะสั้น แต่ไม่สามารถยกระดับศักยภาพในระยะยาวได้ ไม่เหมือนกับนโยบายการคลังที่ทำได้ผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการเงินเพียงแค่ช่วยสร้างบรรยากาศในการลงทุนของประเทศ เพราะการดูแลรักษาระดับราคาไม่ให้สูงจะทำให้ผู้ผลิตควบคุมและสามารถคาดการณ์ต้นทุนได้ ถ้าสามารถรักษาระดับอัตราเงินเฟ้อได้ ต้นทุนการผลิตก็จะไม่สูงกว่าคู่แข่ง ทำให้ส่งผลดีต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อันจะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวได้ในระยะยาว

ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) แบงก์ชาติไม่ได้ดูเพียงแค่เฉพาะเสถียรภาพด้านราคาเท่านั้น แต่ได้พิจารณาเสถียรภาพในด้านอื่น ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประกอบด้วยเสถียรภาพใน 7 ด้านหลัก ได้แก่ เสถียรภาพภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ภาคสถาบันการเงิน ตลาดการเงิน (ตลาดอัตราแลกเปลี่ยนและตลาดทุน) ภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาคต่างประเทศ (ดุลการชำระเงิน หนี้ต่างประเทศ ฯลฯ) และภาคการคลัง ภาคต่าง ๆ ทั้ง 7 ด้านข้างต้นล้วนมีความเชื่อมโยงต่อกันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ยกตัวอย่างเช่น แม้ในภาวะที่เศรษฐกิจเติบโตได้ดี และไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ แต่หากภาคครัวเรือนมีหนี้สินมากจนไม่สามารถชำระคืนเงินที่กู้ยืมมาจากธนาคารพาณิชย์ได้ ภาคสถาบันการเงินก็จะเกิดความเสียหายที่มีหนี้เสีย (Non-Performing Loans : NPLs) ตามมา หรือหากรัฐบาลกู้ยืมต่างประเทศมาใช้จ่ายในโครงการต่าง ๆ มากจนเกินไป เสถียรภาพด้านหนี้ต่างประเทศและการคลังก็จะมีความเสี่ยงสูงขึ้น ต่างประเทศอาจหมดความเชื่อมั่นและเรียกคืนหนี้เงินเกิดภาวะวิกฤติขึ้นได้

Key Points

- ถ้าต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ จะใช้**นโยบายการคลังแบบขยายตัว** หรือ งบประมาณแบบขาดดุล และจะใช้**นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย** โดยการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย
- ถ้าต้องการชะลอเศรษฐกิจ จะใช้**นโยบายการคลังแบบหดตัว** หรือ งบประมาณแบบเกินดุล และจะใช้**นโยบายการเงินแบบตึงตัว** โดยการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย
- นโยบายการคลังสามารถกระตุ้นอุปสงค์ได้โดยตรง ทำให้การจ้างงานและการผลิตเพิ่มขึ้น เหมาะกับการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงชบเซา ขณะที่ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของภาคเอกชนเป็นสำคัญ
- นโยบายการคลังและนโยบายการเงินที่ทำงานประสานสอดคล้องกัน และมีการตอบสนองได้กับการณ์ในทิศทางที่ถูกต้อง จะช่วยเรียกความเชื่อมั่นกลับคืนมาและทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้เร็ว

จากความเชื่อมโยงระหว่างภาคเศรษฐกิจที่สูงนั้นอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้หากภาคใดภาคหนึ่งเกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ ดังจะเห็นได้ชัดจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีจุดเริ่มต้นที่ภาคสถาบันการเงินในสหรัฐฯ แต่ท้ายสุดก็ลุกลามไปถึงตลาดเงิน ตลาดทุน รวมไปถึงปัญหาในภาคการคลัง (ใช้จ่ายเกินตัวเพื่อมาพยุงเศรษฐกิจ) จนส่งผลกระทบต่อการทำงานและเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้นการเฝ้าดูแลความเสี่ยงแต่ละภาคส่วนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงก่อตัวและสะสมจนเกิดปัญหาที่รุนแรงและลุกลามไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้การปรับตัวในภายหลังอาจรุนแรงและมีต้นทุนสูงกว่าการจัดการตั้งแต่เนิ่น ๆ ดังที่ไทยเราก็ได้รับบทเรียนจากวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ซึ่งต้องใช้เวลานานหลายปีกว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้

กล่องความรู้ที่ 8

เรื่อง กระบวนการทำนโยบายการเงินของแบงก์ชาติในปัจจุบัน

หลังจากเข้าใจทฤษฎีกันแล้วว่ามันนโยบายการเงินคืออะไร เหตุไฉนจึงสำคัญ คำถามต่อไปคือ ในทางปฏิบัติแบงก์ชาติมีกระบวนการทำนโยบายการเงินกันอย่างไร...

เริ่มแรกมาทำความรู้จักกับผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายกันก่อน โดยผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายว่าจะเพิ่มขึ้น คงที่ หรือ ลดลง เราเรียกกันว่า คณะกรรมการนโยบายการเงิน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า กนง. ซึ่งมีทั้งหมด 7 คน ได้แก่ ผู้ว่าการ ธปท. รองผู้ว่าการ ธปท. 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก 4 คน ซึ่งจะมีการประชุมทุก ๆ 6-8 สัปดาห์ หรือ ปีละ 8 ครั้ง โดยหลังจากการประชุม กนง. แต่ละครั้ง จะมีการแถลงข่าวเพื่อแสดงผลของการตัดสินใจทุกครั้ง

อาจมีคนเคยสงสัยว่าการตัดสินใจนโยบายที่สำคัญอย่างนี้ กนง. พิจารณาอะไรกันบ้าง แน่นอนว่า กนง. จะพิจารณาจากข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อประเมินแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจและแรงกดดันเงินเฟ้อ จากการวิเคราะห์ประเด็นเศรษฐกิจสำคัญทั้งในและต่างประเทศ ครอบคลุมการผลิต การบริโภค การลงทุน การส่งออก การเงิน การคลัง สถาบันการเงิน และปัจจัย

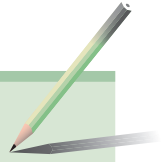
เสี่ยงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น วิกฤติเศรษฐกิจในประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ ภัยธรรมชาติ ความไม่สงบทางการเมือง เป็นต้น รวมถึงยังมีการพิจารณาข้อมูลจากการลงพื้นที่พบนักธุรกิจ การพิจารณาในด้านต่าง ๆ ข้างต้นนี้ ไม่ใช่ประเมินแค่สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเท่านั้น กนง. ยังต้องมองไปในอนาคตด้วย เพราะการตัดสินใจของ กนง. ไม่มีผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นแล้ว ในปัจจุบัน แต่จะส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจของ กนง. ในวันนี้ เป็นการตัดสินใจเพื่ออนาคต

กนง. จะมีการแถลงข่าวหลังการประชุมทุกครั้ง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงเหตุผลในการตัดสินใจว่า กนง. ได้พิจารณาข้อมูลรอบด้านก่อนตัดสินใจ ไม่ได้ดูแค่เงินเพียงอย่างเดียว แต่จะมีการชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยงของเงินเพื่อกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาอย่างดีแล้ว และการตัดสินใจทุกครั้งจะคิดถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก นอกจากนี้ แบงก์ชาติยังให้ความสำคัญต่อข้อความในเอกสารแถลงข่าวอย่างมาก เพราะข้อความที่จะสื่อสารออกไปจะมีผลต่อพฤติกรรมของนักธุรกิจและประชาชน

การแถลงข่าวผลการตัดสินใจของ กนง. จะมีขึ้นในเวลา 14.00 น. ของวันประชุม กนง. โดยผู้ช่วยผู้ว่าการสายนโยบายการเงิน ทำหน้าที่แถลงผลการประชุม และตอบข้อซักถามของสื่อมวลชน และหลังจากนั้นในส่วนของภาคปฏิบัติ ธปท. จะเตรียมทำธุรกรรมในตลาดเงิน เพื่อรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้เป็นไปตามที่ กนง. กำหนด

ทั้งนี้ ท่านสามารถอ่านผลการประชุม กนง. โดยสรุปได้ที่เว็บไซต์ของ ธปท. และหลังจากการประชุมเพียง 2 สัปดาห์ ท่านก็จะสามารถอ่านรายงานผลการประชุม กนง. ฉบับย่อได้ หรือหากต้องการทราบการประเมินภาพเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ รวมถึงเหตุผลของการดำเนินนโยบายของ กนง. อย่างละเอียดก็สามารถอ่านได้จากรายงานแนวโน้มเงินเฟ้อได้ที่เว็บไซต์ของ ธปท. เช่นเดียวกัน

หลายคนอาจสงสัยว่าทำไมต้องสื่อสารกันหลายทาง ที่เป็นแบบนี้เพราะการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจถึงเหตุผลของ กนง. นอกจากจะสร้างความโปร่งใสของการดำเนินนโยบายแล้ว ยังจะเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ที่จะทำให้การคาดการณ์เงินเฟ้อของทุก ๆ คนอยู่ในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายของการทำนโยบายการเงิน และนำไปสู่เสถียรภาพของราคานั้นเอง

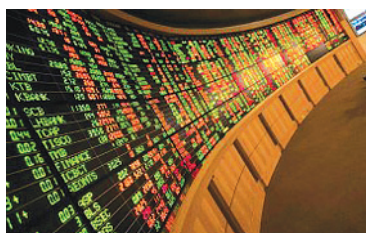

กิจกรรมทดสอบความเข้าใจ

หากตอนนี้ เศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้ต่อเนื่อง ขณะที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นตามต้นทุนการผลิต และความต้องการใช้จ่ายในประเทศยังขยายตัวได้ดี รวมทั้งการดำเนินการตามนโยบายประชานิยมของรัฐบาลยิ่งเพิ่มแรงกดดันด้านราคาคูณคิดว่าในสภาวะการณ์เช่นนี้ นโยบายการเงินและนโยบายการคลังที่เหมาะสมควรเป็นเช่นไร

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน

Currency	Notes	Buying	T/C	Selling
USA	USD	32.98	34.11	34.66
EURO	EUR	45.85	46.04	47.19
ENGLAND	GBP	56.81	57.44	58.63
JAPAN	JPY	0.3358	0.3403	0.3515
SINGAPORE	SGD	22.80	22.90	23.53
HONG KONG	HKD	4.31	4.34	4.50
AUSTRALIA	AUD	22.10	22.34	23.38
NEW ZEALAND	NZD	20.11	20.26	21.37
SWITZERLAND	CHF	30.01	30.34	30.94
SWEDEN	SEK	4.57	4.72	4.87
DENMARK	DKK	5.96	6.17	6.33
CANADA	CAD	28.81	29.17	29.93
NORWAY	NOK	5.28	5.45	5.61
BRUNEI	BRD	22.02	-	23.76
INDONESIA	IDR	0.002	-	0.0044
MALAYSIA	MYR	8.85	-	10.29
CHINA	CNY	4.08	-	5.50
KOREA	KRW	0.013	-	0.037
TAIWAN	TWD	0.85	-	1.23

การดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อเช่นในปัจจุบันจะดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในลักษณะลอยตัวแบบมีการจัดการ ซึ่งหมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (เช่น 30 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) จะเป็นไปตามกลไกตลาด นั่นคือ อัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละวันจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความต้องการซื้อขายเงินบาทและเงินตราต่างประเทศของคนไทยและคนต่างชาติ (อุปสงค์และอุปทานของเงินบาทเทียบกับเงินตราต่างประเทศ) หากมีความต้องการซื้อเงินบาทมากกว่าขายเงินบาทจะแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศ (มีราคาแพงขึ้น) ในทางกลับกัน หากมีความต้องการขายเงินบาทมากกว่าซื้อ เงินบาทจะอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศ (มีราคาถูกลง) ดังนั้นจะเห็นว่า แบงก์ชาติไม่สามารถกำหนดค่าเงินบาทให้อยู่ที่ระดับใดระดับหนึ่งได้ ทำได้เพียงเข้าไปแทรกแซงเพื่อลดความผันผวนในบางช่วงที่ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวจากเงินทุนไหลเข้าออกเพื่อเก็งกำไร ซึ่งอาจทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าหรือแข็งค่าอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ภาคเอกชนมีเวลาในการปรับตัว

เสริมความรู้

แม้ค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ จะทำให้ความสามารถในการส่งออกของไทยแยกลงเนื่องจากราคาสินค้าของไทยที่อยู่ในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ จะแพงขึ้น แต่จริง ๆ แล้วถ้าค่าเงินของประเทศคู่ค้าของเราปรับแข็งค่าขึ้นเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ด้วยเช่นเดียวกับเรา การแข็งค่าของเงินบาทก็ยังไม่ส่งผลต่อการส่งออกของไทยมากนัก นอกจากค่าเงินของคู่ค้า เราต้องพิจารณาถึงค่าเงินของคู่แข่งด้วย เพราะถ้าค่าเงินของประเทศคู่แข่งปรับแข็งค่าขึ้นเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ไปพร้อม ๆ กับการแข็งค่าของเงินบาทก็จะทำให้ราคาสินค้าทั้งจากไทยและประเทศคู่แข่งต่างสูงขึ้นเช่นกัน

การพิจารณาความสามารถในการแข่งขันจึงต้องพิจารณาค่าเงินของประเทศคู่ค้าและคู่แข่งไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate : NEER) ขึ้น ซึ่งเป็นการคำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับสกุลเงินของประเทศต่าง ๆ 21 ประเทศ ทั้งที่เป็นคู่ค้าและคู่แข่งของไทย โดยให้น้ำหนักตามความสำคัญด้านการค้าโดยเผยแพร่เป็นรายเดือนในเว็บไซต์ <http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Target/ExchangeRates/Pages/ExchangeRate.aspx>

ความสามารถในการแข่งขัน นอกจากขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับต้นทุนการผลิตของเราว่าจะมากหรือน้อยกว่าคู่ค้าคู่แข่งด้วย ซึ่งถ้าราคาสินค้าของประเทศเราแพงกว่าประเทศคู่ค้าคู่แข่ง ต้นทุนการผลิตของเราก็จะสูงกว่า เราก็จะเสียเปรียบในการแข่งขันด้านราคา ซึ่งการพิจารณาความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริงที่รวมเอาผลจากทั้งอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้าเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งเข้ามาด้วยนี้ สะท้อนได้จากดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate : REER) ซึ่งก็ได้เผยแพร่ทางเว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทยเช่นกัน

รู้ไหมว่า...?

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อควบคู่ไปกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว กลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจมีความยืดหยุ่นขึ้น นโยบายการเงินสามารถใช้ในการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาได้โดยไม่ถูกจำกัดที่จะต้องใช้เพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน

การดูแลค่าเงินบาทของแบงก์ชาติจะยึดหลัก 3 ข้อ เช่นกัน คือ

- (1) ดูแลความผันผวน (Volatility) ของค่าเงินให้อยู่ในระดับที่เศรษฐกิจรับได้
- (2) รักษาความสามารถในการแข่งขันโดยพิจารณาจากดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate หรือ เรียกย่อ ๆ ว่า NEER) เป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยสกุลเงินของคู่ค้าและคู่แข่งที่สำคัญ ไม่ใช่เฉพาะดอลลาร์สหรัฐฯ (อ่านเพิ่มเติมในกล่องเสริมความรู้)
- (3) ไม่ฝืนแนวโน้มที่สอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพราะจะนำไปสู่ความไม่สมดุลของเศรษฐกิจ (Imbalances)

เราทราบแล้วว่าการแข็งค่าหรืออ่อนค่าของเงินบาทมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้ลงทุน และผู้ที่กู้เงินตราต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งกลุ่มคนที่ได้และเสียประโยชน์เสมอ การดูแลค่าเงินบาทของแบงก์ชาติจึงต้องพิจารณาผลกระทบให้รอบด้าน แม้หลายฝ่ายจะพยายามกดดันให้แบงก์ชาติดำเนินนโยบายเพื่อให้ค่าเงินบาทอ่อนหรือแข็งตามแต่ผลประโยชน์ที่ได้รับ แต่สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจคือการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) ควบคู่ไปกับนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการนั้น

การดำเนินนโยบายการเงินโดยการขึ้นลงอัตราดอกเบี้ยนโยบายก็เพื่อดูแลรักษาเสถียรภาพด้านราคา ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นไปตามกลไกตลาด แบงก์ชาติจะไม่สามารถกำหนดระดับอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ที่ค่าใดค่าหนึ่งได้ หรือพยายามฝืนกลไกตลาดเพื่อให้ค่าเงินบาทอ่อนหรือแข็งไปข้างใดข้างหนึ่งได้ เช่น หากเศรษฐกิจร้อนแรง เราส่งออกสินค้าได้มากกว่าการนำเข้า และมีการลงทุนจากต่างประเทศ ก็จะทำให้เงินทุนไหลเข้ามามาก ส่งผลให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น จึงเป็นไปได้ที่แบงก์ชาติจะฝืนตลาดเพื่อทำให้ค่าเงินบาทอ่อนลงเพื่อประโยชน์ของบางกลุ่ม

ดังนั้นการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนจึงควรให้เป็นไปตามกลไกตลาด ไม่ควรแทรกแซงให้ค่าเงินบาทอ่อนหรือแข็งกว่าความเป็นจริง การเข้าแทรกแซงของแบงก์ชาติจะทำได้เท่าที่จำเป็นในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนผู้เกี่ยวข้องปรับตัวไม่ทันเท่านั้น และไม่ขัดกับการดำเนินนโยบาย

การเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ ทั้งนี้ การตั้งเป้าหมายเงินเฟ้อ จะทำให้ภาคเอกชนมีหลักยึดในเรื่องระดับราคา ซึ่งระดับราคาที่มีเสถียรภาพหรือเงินเฟ้อที่ต่ำ จะช่วยให้ต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตไม่สูงนัก ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของประเทศดีขึ้น ขณะเดียวกันราคาที่ไม่ผันผวนมากนักก็ช่วยให้ภาคเอกชนวางแผนตัดสินใจลงทุนได้อย่างมั่นใจ ช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

Key Points

การดำเนินนโยบายการเงินของไทยภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อในปัจจุบัน จะดำเนินไปควบคู่กับการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ นั่นคือ

- (1) แบงก์ชาติจะไม่กำหนดระดับอัตราแลกเปลี่ยน ณ ค่าใดค่าหนึ่ง
- (2) แบงก์ชาติอาจแทรกแซงได้บ้างเพียงเพื่อไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนผันผวนเกินควรจนทุกฝ่ายปรับตัวไม่ทัน

คุณเรียนรู้สิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง

- ➡ เข้าใจการดำเนินนโยบายการคลัง นโยบายการเงิน และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน
- ➡ เข้าใจว่าควรดำเนินนโยบายการคลัง นโยบายการเงิน และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบใด จึงจะเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจขณะนั้น

จากบทนี้เราทราบแล้วว่าเราจะต้องดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการดำเนินนโยบายการเงิน หรือนโยบายการคลังต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันคือให้ประชาชนกินดีอยู่ดี และไม่เพียงแต่กินดีอยู่ดีเฉพาะในปัจจุบัน แต่จะต้องรักษาให้ยั่งยืนในระยะยาวด้วย ซึ่งการกำหนดนโยบายให้ถูกทิศทางเพียงอย่างเดียวนั้นไม่พอ แต่ทุก ๆ นโยบายจะต้องประสานสอดคล้องกัน (Policy Mix) รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพราะนั่นหมายถึงประสิทธิผลของนโยบายในทางปฏิบัติ ซึ่งก็คือการสร้างความกินดีอยู่ดีที่ยั่งยืนให้กับประชาชนนั่นเอง

อ่านมาถึงตรงนี้ คงทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจแล้วว่า “เศรษฐศาสตร์” มิใช่เพียงแค่เรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ แต่การเข้าใจเศรษฐศาสตร์อย่างแท้จริงจะช่วยให้เราเกิดกระบวนการคิดและตัดสินใจ “เลือก” อย่างมีเหตุผล และมีคุณค่ามากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าในชีวิตประจำวันของเรา เราต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจ เลือกอยู่ตลอดเวลา นั่นเพราะทรัพยากรมีจำกัดไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเราได้ทั้งหมด เมื่อเราเลือกอย่างหนึ่งแล้ว ก็เท่ากับว่าเราต้องตัดใจเสียสละสิ่งอื่น ๆ ไป **ดังนั้นทุกครั้งที่เราเลือกจึงมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เราต้องเสียไปเสมอ เราจึงต้องตัดสินใจเลือกในสิ่งที่คุ้มค่าที่สุดกับสิ่งที่เราเสียไปมากที่สุด ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จึงเป็นเรื่องใกล้ตัวและมีความสำคัญ**

การเข้าใจเศรษฐศาสตร์ไม่เพียงแต่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในระดับบุคคลได้อย่างมีเหตุผลเท่านั้น ยังก่อให้เกิดประโยชน์ในระดับประเทศชาติในการจัดสรรทรัพยากรที่ประเทศมีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถวางนโยบายที่เหมาะสมต่อเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีกินดีของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายของเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม ก็จะเอื้อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ตามศักยภาพ และยั่งยืนในระยะยาว นั่นก็เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของเศรษฐกิจนั่นเอง

Glossary

กลไกราคา

การซื้อขายสินค้าและบริการจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องบรรลุ 2 เงื่อนไข คือ ราคาที่ผู้ซื้อต้องการซื้อจะต้องเท่ากับราคาที่ยุขายอยากขาย และจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อจะต้องเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ขายอยากขาย ซึ่งกลไกราคาจะทำหน้าที่เป็นตัวปรับให้ราคาและจำนวนสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อเท่ากับที่ผู้ขายอยากขาย เพราะถ้าผู้ขายตั้งราคาขายแพงไป สินค้าก็จะเหลือขายไม่ออก ราคา ก็จะต้องปรับลดลงมา จนกระทั่งถึงราคาที่เราเรียกว่า ราคาดุลยภาพ ซึ่งเป็นราคาที่ทำให้ปริมาณที่ผู้ซื้ออยากซื้อเท่ากับปริมาณที่ผู้ขายอยากขายเท่ากันพอดี หรือก็คือระดับราคาที่อุปสงค์เท่ากับอุปทาน

Price Mechanism

การจ้างงานเต็มที่

การจ้างงานเต็มที่ คือ เราสามารถใช้กำลังแรงงานที่มีทั้งหมดอย่างเต็มที่ตามความสามารถหรือศักยภาพของแรงงาน หรือพูดง่าย ๆ ว่า คนที่อยู่ในวัยทำงานทุกคนที่ต้องการทำงาน สามารถหางานทำได้ ทั้งนี้ ก็ได้แปลว่าแรงงานทุกคนต้องมีงานทำตลอด อาจเกิดการว่างงานชั่วคราวก็ได้ เช่น อยู่ระหว่างการหางานใหม่ การว่างงานหลังฤดูการทำนา คนที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

Full Employment

การผูกขาดโดยธรรมชาติ

การผูกขาดโดยธรรมชาติ หมายถึง การที่มีผู้ผลิตเพียงรายเดียวที่สามารถผลิตสินค้านั้นได้ เพราะต้องใช้เงินลงทุนมาก อาศัยเทคโนโลยีทันสมัย และต้องใช้เวลาในการคินทุนนาน จึงเสมือนเป็นการกีดกันไม่ให้คนอื่นเข้ามาผลิตแข่งขันด้วยโดยปริยาย ทั้ง ๆ ที่ไม่มีข้อห้ามในการผลิตแข่งขัน

Natural Monopoly

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน การกระจายสินค้าและการแบ่งปันปันส่วนรายได้ให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิต

Economic Activity

Economic Growth

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น ทำให้คนมีงานทำ มีรายได้ มีกินมีใช้ เกิดการผลิตสินค้าใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม และตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น ชีวิตสะดวกสบายขึ้นและได้รับความพึงพอใจมากขึ้น นั่นก็คือ แต่ละคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั่นเอง ซึ่งวัดจากจำนวนสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการว่ามีมากขึ้นหรือไม่ โดยดูจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ (อาจจะในรอบหนึ่งปีหรือหนึ่งไตรมาส) ณ ราคาที่เท่ากัน ทั้งนี้ ก็เพื่อไม่ให้มีผลของราคามาเกี่ยวข้อง จะเป็นการวัดการเพิ่มขึ้นของจำนวนสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นจริง ๆ เท่านั้น

Elasticity

ความยืดหยุ่น

แม้ว่าจะกำหนดให้ราคาสินค้าแต่ละอย่างปรับเพิ่มขึ้นเท่า ๆ กัน แต่คนเรากลับลดการซื้อสินค้าแต่ละอย่างเล็กน้อยไม่เท่ากัน โดยสินค้าที่เมื่อราคาเปลี่ยนแปลงไป ปริมาณความต้องการซื้อเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา เราถือว่าสินค้านั้นมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาก หรือ elastic เช่น พวกสินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าพวกนี้ราคาเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยก็ทำให้ปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลงไปได้มาก แต่หากเป็นสินค้าที่จำเป็น เช่น ยารักษาโรค แม้ราคาจะสูงขึ้นแต่ปริมาณความต้องการซื้อก็เปลี่ยนแปลงไปได้ไม่มาก

Deflation

เงินฝืด

เงินฝืด เป็นภาวะที่ตรงข้ามกับภาวะเงินเฟ้อ โดยเป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปลดต่ำลงเรื่อย ๆ หรือพุดง่าย ๆ ว่า เป็นภาวะที่ข้าวของถูกลงเรื่อย ๆ นั่นก็น่าจะเป็นเรื่องดี แต่การที่ข้าวของถูกลงเรื่อย ๆ อาจเนื่องมาจากการผลิตสินค้าออกมาขายมากเกินไป เกินกว่าความต้องการของตลาด ดังนั้น ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องลดราคาสินค้าลงมาเพื่อที่จะทำให้ขายได้ และลดการผลิตลงเพราะว่าถ้าผลิตออกมาเท่าเดิมก็ขายได้ไม่หมด ผลที่ตามมาก็คือ การจ้างงานจะลดลงตามไปด้วย ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเศรษฐกิจโดยรวม

เงินเฟ้อ

เงินเฟ้อ เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นภาวะที่ข้าวของแพงขึ้นไปเรื่อย ๆ เงินที่เราถืออยู่จำนวนเท่าเดิมจึงมีค่าลดลง เพราะซื้อของได้น้อยลง หรือเราต้องใช้เงินมากขึ้น เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าได้เท่าเดิม

เงินโอน

เงินโอน เป็นเงินที่รัฐบาลโอนให้กับประชาชนเปล่า ๆ โดยไม่ได้รับสินค้าและบริการตอบแทน เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย (นโยบายเช็คช่วยชาติรายละ 2,000 บาท ในปี 2552) เป็นต้น แต่เงินที่รัฐบาลจะนำมาจ่ายเงินโอนเหล่านี้ก็มาจากภาษีของประชาชนทุกคนนั่นเอง

ดุลการค้า

ดุลการค้า คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าการขาย (ส่งออก) สินค้าให้กับต่างประเทศ กับมูลค่าการซื้อ (นำเข้า) สินค้าจากต่างประเทศของประเทศหนึ่ง ๆ โดยเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก็ย่อมมีประเทศที่ผลิตสินค้าได้ดี และขายได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่ง โดยประเทศที่ขาย (ส่งออก) สินค้า มากกว่าซื้อ (นำเข้า) จากประเทศอื่น ก็จะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ “เกินดุลการค้า” ส่วนประเทศที่นำเข้าสินค้าจากประเทศอื่นมาใช้ในประเทศของตนมากกว่าที่ส่งออกไปขายประเทศอื่น ก็จะได้ชื่อว่า “ขาดดุลการค้า”

ต้นทุนค่าเสียโอกาส

จากความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ขณะที่ทรัพยากรมีไม่เพียงพอที่จะผลิตสิ่งเหล่านั้นได้ทั้งหมด ดังนั้น คนเราจึงต้องเลือก ต้องตัดสินใจสละบางอย่าง เพราะไม่สามารถทำได้ทั้งหมดทุกทางเลือก **สิ่งที่ไม่ได้เลือกก็จะเป็นต้นทุนที่เราต้องเสียโอกาสไป หรือที่เรียกว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส**

Inflation

Transfer Payments

Trade Balance

Opportunity Cost

Fiscal Policy

นโยบายการคลัง

นโยบายการคลังเป็นการดำเนินนโยบายของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นหรือชะลอความร้อนแรงของเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือที่รัฐบาลมี ก็คือ การใช้จ่ายของรัฐบาล (รายจ่าย) และการเก็บภาษี (รายได้)

ถ้ารัฐบาลต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ ก็จะใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล หรือดำเนินนโยบายให้รายจ่ายมากกว่ารายได้ เพื่อเพิ่มการใช้จ่ายโดยรวม ทำให้มีการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นั่นก็คือ เศรษฐกิจขยายตัว **ในทางกลับกัน ถ้าต้องการชะลอเศรษฐกิจ** ไม่ให้ร้อนแรงจนเกินไป ก็จะใช้นโยบายการคลังแบบเกินดุล (รายได้มากกว่ารายจ่าย) เพื่อดึงเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ ลดการใช้จ่ายโดยรวม ส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานก็ลดลง การขยายตัวทางเศรษฐกิจก็จะชะลอลง

Monetary Policy

นโยบายการเงิน

นโยบายการเงินก็เป็นการดำเนินนโยบายของแบงก์ชาติ เพื่อกระตุ้นหรือชะลอความร้อนแรงของเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือที่แบงก์ชาติมี ก็คือ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย โดยผู้ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายว่าจะเพิ่มขึ้น คงที่ หรือ ลดลง ก็คือ คณะกรรมการนโยบายการเงิน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า กนง.

ถ้าต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซา ไม่มีแรงกดดันเงินเพื่อแบงก์ชาติก็จะใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลง ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากในตลาดลดลงไปด้วย คนก็อาจจะกู้เงินหรือนำเงินฝากไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการมากขึ้นเพราะต้นทุนการกู้ยืมและต้นทุนค่าเสียโอกาสถูกลง การใช้จ่ายโดยรวมเพิ่มขึ้น ทำให้มีการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นั่นก็คือ เศรษฐกิจขยายตัว แต่ก็อาจจะทำให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นบ้าง**ในทางกลับกัน ถ้าต้องการชะลอเศรษฐกิจ** เนื่องจากเศรษฐกิจเติบโตอย่างร้อนแรงจนทำให้ราคาสินค้าโดยทั่วไปแพงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเงินเฟ้อสูง แบงก์ชาติก็จะใช้นโยบายการเงินแบบตึงตัว โดยเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากในตลาดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย คนก็จะกู้เงินหรือนำเงินฝากไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการน้อยลงเพราะต้นทุนการกู้ยืมและต้นทุนค่าเสียโอกาสแพงขึ้น การใช้จ่ายโดยรวมก็ลดลง ผู้ผลิตก็จะผลิตน้อยลง

ไม่มีการขยายการผลิตในช่วงนี้ จะเห็นว่าเศรษฐกิจก็จะลดความร้อนแรงลง ราคาสินค้าโดยทั่วไปจะเพิ่มขึ้นช้าลง อัตราเงินเฟ้อจะลดลง และเศรษฐกิจกลับมาเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไปในที่สุด

ปัจจัยการผลิต

ในการผลิตสินค้าและบริการ เราต้องใช้หลายสิ่งหลายอย่างในกระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นที่ดินที่ใช้ในการปลูกหรือตั้งโรงงาน คนงาน เครื่องมือเครื่องจักร รวมถึงเจ้าของที่เป็นคนรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่เราต้องใช้ในการผลิตเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการขึ้นมา เรียกว่า “ปัจจัยการผลิต” ปัจจัยการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่

ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ เป็นภาวะที่เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วจนเกิดเป็นภาพลวงตา ทำให้เห็นว่าทุกอย่างดูดี ราคาของทรัพย์สินที่ถือไว้เพิ่มขึ้นอย่างมาก คนรู้สึกรวยขึ้น และแนวโน้มของราคาที่สูงขึ้นอย่างมากนี้ ยังทำให้คนคาดการณ์ว่าราคาน่าจะเพิ่มสูงขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ เลยแห่กันซื้อเพื่อเก็งกำไร ก็ยิ่งทำให้ราคาสินทรัพย์นั้น ๆ เพิ่มเร็วขึ้นอีก กระทั่งวันหนึ่งที่คนเริ่มไม่มั่นใจ เพราะราคาทรัพย์สินนั้นสูงมากเกินไปกว่าพื้นฐานที่ควรจะเป็น ราคาก็จะเริ่มลดลง คนก็ตกใจรีบเทขาย แต่ก็ไม่มีใครอยากซื้อเพราะราคาอยู่ในช่วงขาลง ซื้อมาหากนำไปขายต่อก็จะขาดทุน ราคาจึงยิ่งร่วงเร็วมากขึ้นไปอีกในที่สุดทุกอย่างที่เราเห็นว่าดูดีหรือเปรียบเหมือนฟองสบู่ที่สวยงามก็แตกสลายไป ทรัพย์สินที่ซื้อมา มูลค่าลดหายไป หรือที่เรียกว่า ภาวะฟองสบู่แตก นั่นเอง

เศรษฐศาสตร์

การที่ทรัพยากรมีจำกัด ขณะที่ความต้องการของคนเรามีไม่จำกัด เราจึงไม่สามารถผลิตทุกอย่างที่เราต้องการได้ จึงต้องเกิดการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเศรษฐศาสตร์จะเป็นสาขาวิชาที่จะช่วยเราในการกระบวนการตัดสินใจ “เลือก” เพื่อให้การเลือกแต่ละครั้งคุ้มค่ามากที่สุด ทั้งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เศรษฐศาสตร์จึงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราทุกคน ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว จนถึงระดับประเทศ

Production Factor

Economic Bubble

Economics

Inferior Goods

สินค้าด้อยคุณภาพ

โดยปกติคนเรา ถ้ามีรายได้เพิ่มขึ้น ก็ต้องการซื้อสินค้าหรือบริการเพิ่มขึ้นด้วย แต่ถ้ารายได้ลดลง ความต้องการซื้อสินค้าก็จะลดลงตามไปด้วยไม่ว่าราคาจะเท่าไรก็ตาม แต่มีสินค้าประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า สินค้าด้อย หากรายได้เพิ่ม ความต้องการซื้อสินค้าพวกนี้จะลดลง แต่เมื่อรายได้ลดลง ความต้องการซื้อจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น รถไฟชั้น 3 เสื้อผ้าโหล เป็นต้น

Public Goods

สินค้าสาธารณะ

สินค้าสาธารณะ เป็นสินค้าที่ไม่ว่าใครก็สามารถมาใช้ได้ และไม่สามารถกีดกันผู้อื่นได้ด้วย ดังนั้น ถึงแม้จะเป็นสินค้าหรือบริการที่จำเป็นหรืออยากจะใช้แต่ผู้บริโภคก็ไม่อยากจ่าย ภาครัฐบาลจึงต้องเข้ามาผลิตสินค้าและให้บริการเหล่านี้แก่ประชาชน เช่น การป้องกันประเทศ การดูแลความสงบเรียบร้อยของตำรวจ เป็นต้น

Price Stability

เสถียรภาพด้านราคา

เสถียรภาพ หมายถึง นิ่ง ๆ มั่นคง ไม่ผันผวนมากจนเกินไป ดังนั้นเสถียรภาพด้านราคา ก็จะมีหมายถึง ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนสามารถคาดการณ์ราคาสินค้าและบริการได้

Economic Unit

หน่วยเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจ (คือ ผู้ที่ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปได้ ซึ่งจะประกอบไปด้วย หน่วยครัวเรือน หน่วยธุรกิจ หน่วยรัฐบาล

Public Debt

หนี้สาธารณะ

หนี้สาธารณะเป็นหนี้ที่รัฐบาลกู้สะสมต่อกันมาและมีผลผูกพันทุกรัฐบาลไม่ว่ารัฐบาลใดเป็นผู้ก่อ ซึ่งหนี้สาธารณะนี้เป็นภาระของประชาชนทุกคน เนื่องจากต้องจ่ายเงินภาษีอากรในการชำระหนี้

อัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยน พูดย่าง ๆ ก็คือ อัตราที่ใช้แลกเปลี่ยนกันระหว่างเงินสองสกุล หรือเป็นการเทียบค่าของเงินสกุลหนึ่งกับเงินอีกสกุลหนึ่ง เช่น 30 บาท = 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ

Exchange Rate

อุปทาน

อุปทาน (Supply) หมายถึง ปริมาณเสนอขายสินค้าหรือบริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ราคาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี ราคาสินค้าอื่น เป็นต้น

Supply

อุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น รายได้ รสนิยม เงินในกระเป๋า ราคาสินค้าอื่น เป็นต้น

Demand

แหล่งค้นหาข้อมูลทางเศรษฐกิจ

ข้อมูล/สถิติ	แหล่งข้อมูล	Website Source
เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Indicators/Pages/index.aspx
เครื่องชี้เศรษฐกิจมหภาคของไทย (โดยรวม)	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=409&language=TH
ดัชนีและเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ (ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ)	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/EconomicIndices/Pages/Index.aspx
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=95
อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialMarkets/ExchangeRate/_layouts/Application/ExchangeRate/ExchangeRate.aspx
ดัชนีค่าเงินบาท NEER และ REER	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Target/ExchangeRates/Pages/ExchangeRate.aspx
อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialMarkets/Interestrates/_layouts/application/interest_rate/IN_Rate.aspx
เงินสำรองระหว่างประเทศ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Financial/EconomicAndExternalSector/Pages/StatInternationalReserves.aspx
อัตราเงินเฟ้อ	สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์	http://www.indexpr.moc.go.th/price_present/cpi/stat/others/report_core1.asp?tb=cpig_index_country&code=93&c_index=a.change_year
ปริมาณเงิน	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/MoneyAndBanking/Pages/index.aspx#
เศรษฐกิจภาคต่างประเทศของไทย (การค้าต่างประเทศ ดุลการชำระเงิน หนี้ต่างประเทศ)	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/ExternalSector/Pages/menu.aspx
สถิติภาคเศรษฐกิจจริง (การผลิต ในภาคการผลิตต่างๆ การค้าส่ง ค้าปลีก การจ้างงาน)	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/RealSector/Pages/Index.aspx
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม และ อัตราการใช้กำลังการผลิต	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม	http://www.oie.go.th/industryindex_th.asp

ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร และราคาสินค้าเกษตรที่สำคัญ ปริมาณเงิน	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=4542 http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/MoneyAndBanking/Pages/index.aspx#
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และอัตราการเข้าพัก	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=624&language=TH
สถิติภาคการคลัง (รายได้ รายจ่ายรัฐบาล ดุลการคลัง โครงสร้างงบประมาณ) หนี้สาธารณะของไทย	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	http://secretary.mots.go.th/main.php?filename=graph1 http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0001203
ข้อมูลและสถิติพื้นฐาน (จำนวนประชากร อัตราการว่างงาน รายได้รายจ่ายของครัวเรือน ความยากจน จำนวนลูกจ้างและค่าจ้างเฉลี่ย)	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ	http://www.pdmo.go.th/index.php# http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html
สถิติข้อมูลความยากจน และการกระจายรายได้ เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=322 http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Indicators/Docs/tab01.pdf
รายงานภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0000314
กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF)	กองทุนการเงินระหว่างประเทศ	http://www.imf.org/external/index.htm
ธนาคารโลก (World Bank)	ธนาคารโลก	http://www.worldbank.org/

รายงานติดตามภาวะเศรษฐกิจ

รายงาน	แหล่งข้อมูล	Website Source
รายงานภาวะเศรษฐกิจรายเดือน	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Pages/index.aspx
ผลการประชุมคณะกรรมการ นโยบายการเงิน (กนง.)	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Pages/MonetaryPolicy.aspx
รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Inflation/Pages/index.aspx
รายงานภาวะเศรษฐกิจไทยรายไตรมาส	สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ	http://www.nesdb.go.th/Portals/0/eco_datas/economic/eco_state/2_54/Press%20Thai%20Q2-2011.pdf
รายงานเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0000027
World Economic Outlook (WEO)	กองทุนการเงินระหว่างประเทศ	http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01/index.htm

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- จรินทร์ เทศวานิชและคณะ. (2553). เศรษฐศาสตร์ ม.4-ม.6.
- จาวรรรณ บุญยรัตพันธุ์. (2552). เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.
- ชินทร์ ลีนะบรรจง. (2554). เศรษฐศาสตร์ติดดิน. (1). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชอกแหวอน. (2548). เด็กชายกางมารู ชวนรู้ เศรษฐศาสตร์. (1). กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊กส์.
- ญัฐิกานต์ วรสง่าศิลป์. (ปีที่พิมพ์). การเติบโตอย่างทั่วถึง (Inclusive Growth). (1). กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาวรรณ อยู่ประยงค์. (2553). อยู่ท่ามกลางเงินซูเปอร์เฟ้อ...เมื่อดอลลาร์จ่อล่มสลาย. (1).
- นิสิต พันธมิตร. (2553). ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์และเศรษฐกิจการเงิน. : เป็นเอกสารประกอบการบรรยาย
อบรมครู สำนักงานภาคเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ปกป้อง จันวิทย์. (2543). บัญญัติ 10 ประการของวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา สายคณิต. (2542). หลักเศรษฐศาสตร์ : มหเศรษฐศาสตร์. (1). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ. (2539). เศรษฐศาสตร์มหภาค Macroeconomics. (3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2550). เศรษฐศาสตร์ ม.3 ช่วงชั้นที่ 3.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2485). พระราชบัญญัติ ธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485. (1). กรุงเทพฯ :
ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2542). ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน. กรุงเทพฯ : search จาก [http://
www.nso.go.th/](http://www.nso.go.th/)

หนังสือภาษาอังกฤษ

- Bradley R. Schiller. (1996). Essentials of Economics. (2). : McGraw-Hill.
- Alain Anderton. (2009). Economics AS Level. (4th Edition). : Causeway Press.
- Ian Chambers, Linda Hall, Susan Squires. (2006). Longman Business Studies For IGCSE. (3rd ed). : Longman.
- International Monetary fund. (2011). World Economic Outlook. (1). Washington D.C.
- Mankiw Gregory. (2007). Principle of Macroeconomics. (4th Editin). Massachusetts : Harvard University.
- Mr.Malcolm D Knight. (2007). Inflation Targeting in Emerging Market Economics. (1). : Bank for International
Settlements.
- Robert Dransfield , Terry Cook and Jane King. (2010). Economics for IGCSE. (1). : Endorse by University of
Cambridge International Examinations.

วารสาร

รุ่ง โปษยานนท์ มัลลิกะมาส. (2554). ทำไม ธปท. ต้องดูแลสภาพคล่องเพิ่มเมื่อมีการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ?

Focused and Quick (FAQ). Issue 32, ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). “มองเศรษฐกิจผ่าน...บัญชีเศรษฐกิจเงินทุน”.

จดหมายข่าว บัญชีประชาชาติ. ฉบับที่ 15 ประจำไตรมาส 3.

อรรถฎา ศรีวิโรจน์. (2554). วิกฤติน้ำมันปาล์ม : บทเรียนจากนโยบายควบคุมของภาครัฐ. Focused and Quick (FAQ).

Issue 23, ธนาคารแห่งประเทศไทย.

World bank. (2011). World Development Report. ชื่อวารสาร, New York, Oxford University.

วิทยานิพนธ์

จริยา เปรมศิลป์. (2548). ทางเลือกในการวัดอัตราเงินเพื่อพื้นฐานสำหรับกรณีของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์

เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือพิมพ์

จริยา เปรมศิลป์. (25 มกราคม 2553). แจงสี่เบี้ย: วินัยการคลังท่ามกลางวิกฤติและความท้าทาย. (1). กรุงเทพ :

กรุงเทพธุรกิจ.

ไพบูลย์ กิตติศรีกังวาน. (2554). เงินเพื่อมันน่ากลัวจริงหรือ?. (1). กรุงเทพ : กรุงเทพธุรกิจ.

วิมุต วานิชเจริญธรรม. (21 มิถุนายน 2550). “ปรานี-ฉลองภพ” กับความเป็นอิสระของธนาคารแห่งประเทศไทย.

ประชาชาติธุรกิจ.

ศุภาวุฒิ สายเชื้อ. (2 สิงหาคม 2553). “ความหวังดีแต่ได้ผลเสียของนโยบายเศรษฐกิจรัฐบาล”. กรุงเทพธุรกิจ.

เว็บไซต์

<http://www.bot.or.th> ธนาคารแห่งประเทศไทย.

<http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Pages/MonetEducation.aspx> นโยบายการเงินฉบับประชาชน

สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.

<http://th.wikipedia.org> วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.

<http://www.thaiwellbeing.org> วิทยาศาสตร์ จิตพิเป็นมาตรวัดความสุขและความมั่งคั่งของชาติได้จริงหรือ ?

โครงการให้ความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อสังคมสุขภาวะ.

<http://www.uin thai.net> สารเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์จุลภาค เศรษฐศาสตร์มหภาค เศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูล

ออนไลน์.

<http://www.nesdb.go.th> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-7-3.html สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลการสำรวจภาวะ

เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.

เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่

หนังสือเรียนเสริม วิชาเศรษฐศาสตร์

ผู้เขียน

ดร.ทรงธรรม ปิ่นโต

จรรยา เปรมศิลป์ และคณะ

สายนโยบายการเงิน

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ไพบูลย์ กิตติศรีกังวาน

เมธี สุภาพงษ์

อำนวยการผลิต

ฝ่ายบริหารการสื่อสารองค์กร ธนาคารแห่งประเทศไทย

273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ดร.ทรงธรรม ปิ่นโต จรรยา เปรมศิลป์ และคณะ

เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่ -- กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555. 160 หน้า.

1. เศรษฐศาสตร์ 2. อุปสงค์ 3. อุปทาน I. ชื่อเรื่อง

ISBN 978-616-7220-17-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พ.ศ. 2555

จำนวน 20,000 เล่ม

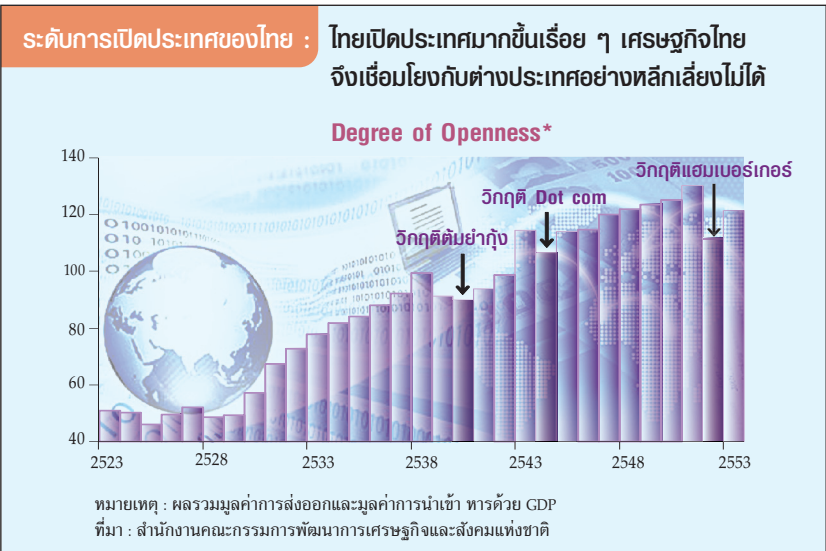
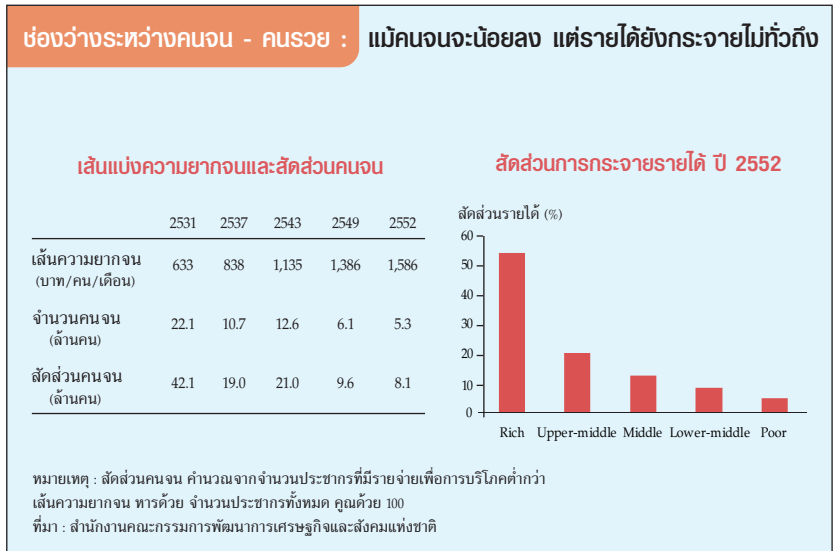
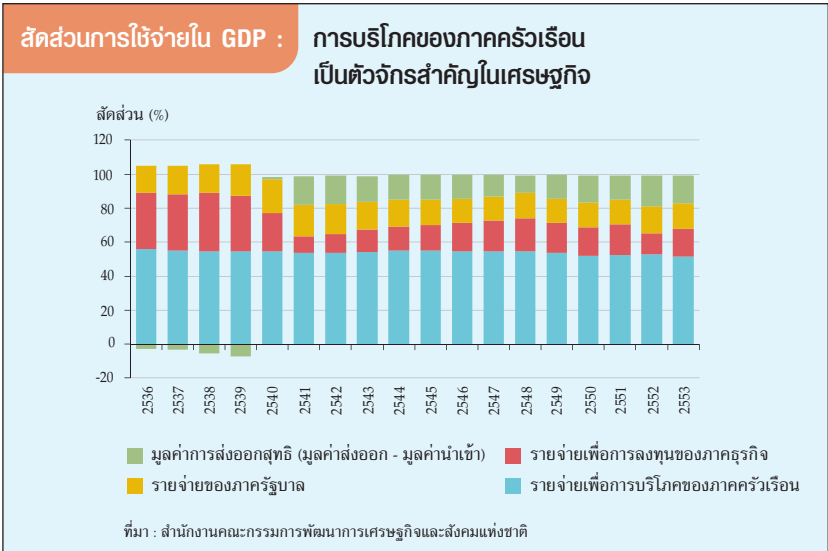
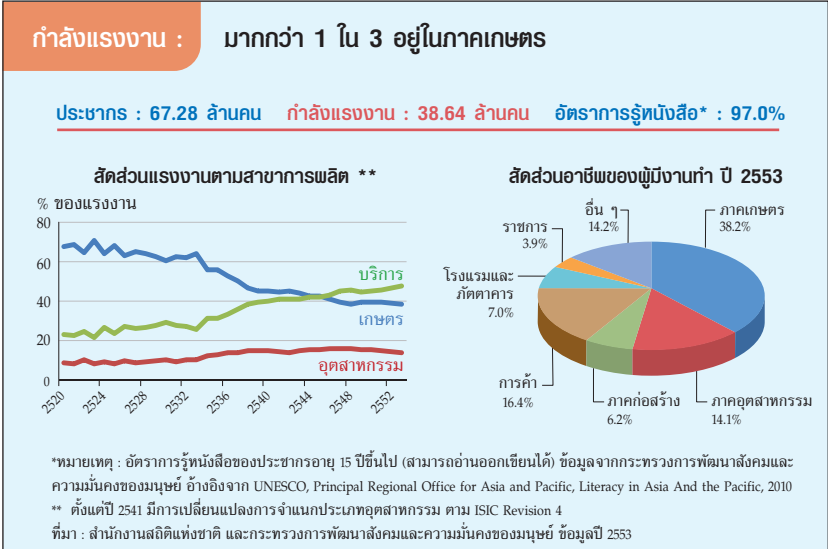
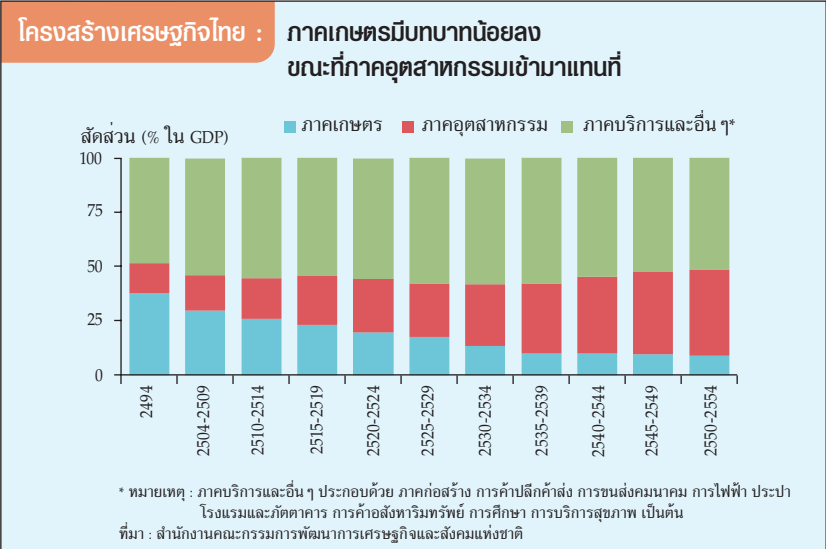
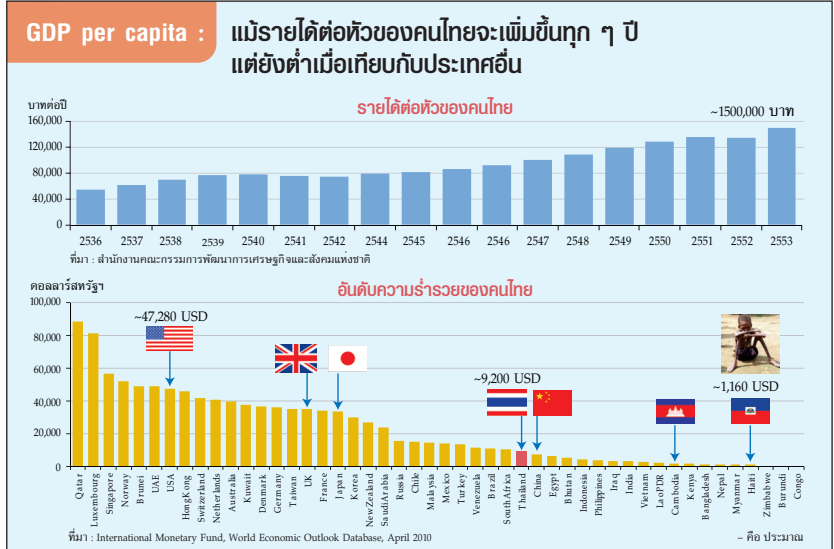
ลิขสิทธิ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ออกแบบและพิมพ์ที่

บริษัท พลัสเพรส จำกัด

101/99-101 ซอยร่วมรักษา ถนนประชาสงเคราะห์ เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2692 0621-3

เศรษฐศาสตร์...เล่มเดียวอยู่

คุณจะรู้ว่า...

- เศรษฐศาสตร์คืออะไร?
- ทำไมเราต้องตัดสินใจเลือกอยู่ตลอดเวลา? คุ่มไหมถ้าเลือกอย่างนี้?
- ทำไมสินค้านี้ถูก สินค้าอื่นแพง ราคากำหนดจากอะไร?
- อัตราแลกเปลี่ยนคืออะไร?
- เงินเฟ้อคืออะไร? ทำไมต้องกลัว?
- เศรษฐกิจแย่ กระทบใคร ใครต้องเข้ามาดูแล?